Յ. ԽԱՇՄԱՆԵԱՆ

Ամերիկահայ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ

19 26

Տարեգիրք

Armenian Encyclopedic Almanac

GARIS

059 | 129
Ըն-12 | Խաչատրյան Յ.
Ամերիկահայ հանրա-
...ակ.

Y. Khashmanian
Յ. ԽԱՇՄԱՆԵԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ ՏԱՐԵԳԻՐՔ

- 1926 -

Armenian Encyclopedic Almanac

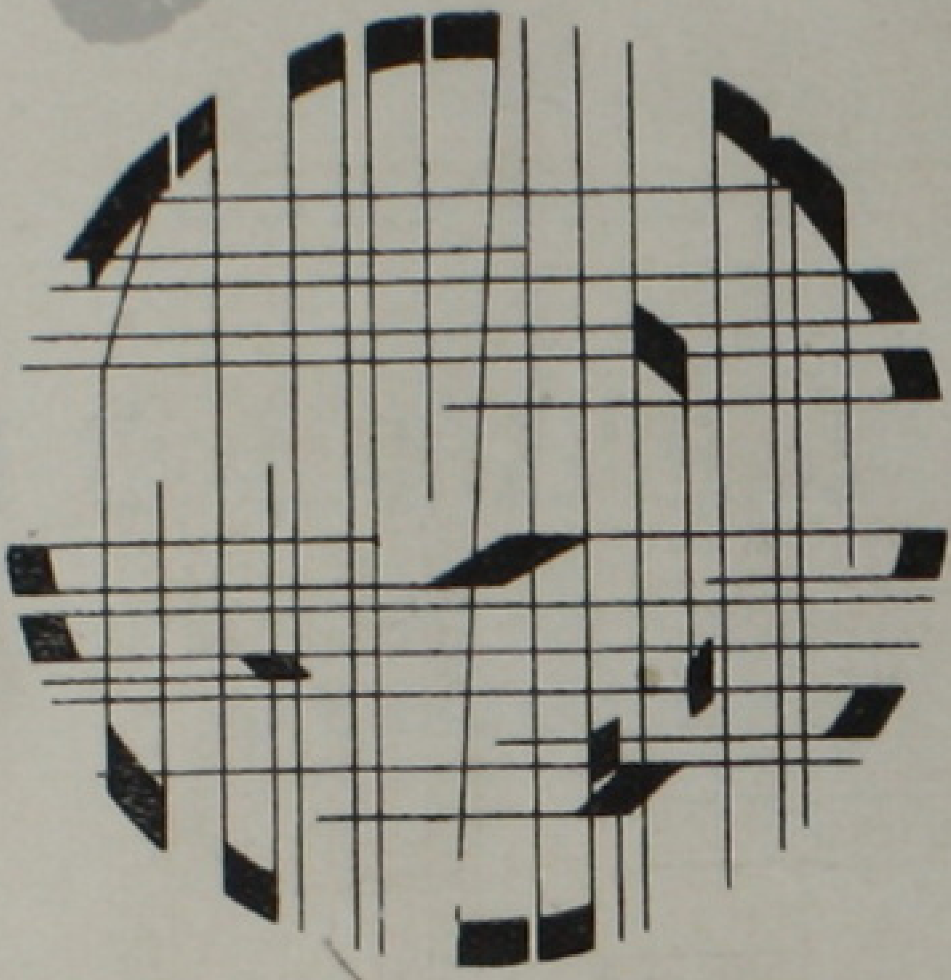

Այս բազմագիծ բոլորակին մէջ կան
երկու բառեր:
ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք ԶԱՆՈՆՔ՝
էջը բռնելով ձեր աչքերուն հորիզոնական,
մատնացոյց ուղղութիւններով:

George M. Mardikian

GIFT

HAIRENIK PRESS. BOSTON, MASS.

Օրացոյց

1925

	կ·	բ·	գ·	դ·	ե·	ո·	շ·
Յուն.	..	..	..	..	1	2	3
	4	5	6	7	8	9	10
	11	12	13	14	15	16	17
	18	19	20	21	22	23	24
	25	26	27	28	29	30	31
Փետր.	1	2	3	4	5	6	7
	8	9	10	11	12	13	14
	15	16	17	18	19	20	21
	22	23	24	25	26	27	28
Մարտ	1	2	3	4	5	6	7
	8	9	10	11	12	13	14
	15	16	17	18	19	20	21
	22	23	24	25	26	27	28
	29	30	31	..	..	..	..
Ապրիլ	..	..	..	1	2	3	4
	5	6	7	8	9	10	11
	12	13	14	15	16	17	18
	19	20	21	22	23	24	25
	26	27	28	29	30	..	..
Մայիս	..	..	..	..	..	1	2
	3	4	5	6	7	8	9
	10	11	12	13	14	15	16
	17	18	19	20	21	22	23
	24	25	26	27	28	29	30
	31	..	..	..	..	..	..
Յունիս	..	1	2	3	4	5	6
	7	8	9	10	11	12	13
	14	15	16	17	18	19	20
	21	22	23	24	25	26	27
	28	29	30	..	..	..	..
Յուլիս	..	..	..	1	2	3	4
	5	6	7	8	9	10	11
	12	13	14	15	16	17	18
	19	20	21	22	23	24	25
	26	27	28	29	30	31	..
Օգոստ.	..	..	..	..	..	..	1
	2	3	4	5	6	7	8
	9	10	11	12	13	14	15
	16	17	18	19	20	21	22
	23	24	25	26	27	28	29
	30	31	..	..	..	..	..
Սեպտ.	..	..	1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10	11	12
	13	14	15	16	17	18	19
	20	21	22	23	24	25	26
	27	28	29	30	..	..	..
Հոկտ.	..	..	..	..	1	2	3
	4	5	6	7	8	9	10
	11	12	13	14	15	16	17
	18	19	20	21	22	23	24
	25	26	27	28	29	30	31
Նոյեմբ.	1	2	3	4	5	6	7
	8	9	10	11	12	13	14
	15	16	17	18	19	20	21
	22	23	24	25	26	27	28
	29	30	..	..	..	..	..
Դեկտ.	..	..	1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10	11	12
	13	14	15	16	17	18	19
	20	21	22	23	24	25	26
	27	28	29	30	31	..	..

1926

	կ·	բ·	գ·	դ·	ե·	ո·	շ·
Յուն.	..	..	..	..	..	1	2
	3	4	5	6	7	8	9
	10	11	12	13	14	15	16
	17	18	19	20	21	22	23
	24	25	26	27	28	29	30
	31	..	..	..	..	..	..
Փետր.	..	1	2	3	4	5	6
	7	8	9	10	11	12	13
	14	15	16	17	18	19	20
	21	22	23	24	25	26	27
	28	..	..	..	..	..	..
Մարտ	..	1	2	3	4	5	6
	7	8	9	10	11	12	13
	14	15	16	17	18	19	20
	21	22	23	24	25	26	27
	28	29	30	31	..	..	..
Ապրիլ	..	..	..	..	1	2	3
	4	5	6	7	8	9	10
	11	12	13	14	15	16	17
	18	19	20	21	22	23	24
	25	26	27	28	29	30	..
Մայիս	..	..	..	..	..	..	1
	2	3	4	5	6	7	8
	9	10	11	12	13	14	15
	16	17	18	19	20	21	22
	23	24	25	26	27	28	29
	30	31	..	..	..	..	..
Յունիս	..	..	1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10	11	12
	13	14	15	16	17	18	19
	20	21	22	23	24	25	26
	27	28	29	30	..	..	..
Յուլիս	..	..	..	..	1	2	3
	4	5	6	7	8	9	10
	11	12	13	14	15	16	17
	18	19	20	21	22	23	24
	25	26	27	28	29	30	31
Օգոստ.	1	2	3	4	5	6	7
	8	9	10	11	12	13	14
	15	16	17	18	19	20	21
	22	23	24	25	26	27	28
	29	30	31	..	..	..	..
Սեպտ.	..	..	..	1	2	3	4
	5	6	7	8	9	10	11
	12	13	14	15	16	17	18
	19	20	21	22	23	24	25
	26	27	28	29	30	..	..
Հոկտ.	..	..	..	..	..	1	2
	3	4	5	6	7	8	9
	10	11	12	13	14	15	16
	17	18	19	20	21	22	23
	24	25	26	27	28	29	30
	31	..	..	..	..	..	..
Նոյեմբ.	..	1	2	3	4	5	6
	7	8	9	10	11	12	13
	14	15	16	17	18	19	20
	21	22	23	24	25	26	27
	28	29	30	..	..	..	..
Դեկտ.	..	..	..	1	2	3	4
	5	6	7	8	9	10	11
	12	13	14	15	16	17	18
	19	20	21	22	23	24	25
	26	27	28	29	30	31	..

1927

	կ·	բ·	գ·	դ·	ե·	ո·	շ·
Յուն.	..	..	..	..	..	..	1
	2	3	4	5	6	7	8
	9	10	11	12	13	14	15
	16	17	18	19	20	21	22
	23	24	25	26	27	28	29
	30	31	..	..	..	..	..
Փետր.	..	..	1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10	11	12
	13	14	15	16	17	18	19
	20	21	22	23	24	25	26
	27	28	..	..	..	..	..
Մարտ	..	..	1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10	11	12
	13	14	15	16	17	18	19
	20	21	22	23	24	25	26
	27	28	29	30	31	..	..
Ապրիլ	..	..	..	..	..	1	2
	3	4	5	6	7	8	9
	10	11	12	13	14	15	16
	17	18	19	20	21	22	23
	24	25	26	27	28	29	30
Մայիս	1	2	3	4	5	6	7
	8	9	10	11	12	13	14
	15	16	17	18	19	20	21
	22	23	24	25	26	27	28
	29	30	31	..	..	..	..
Յունիս	..	..	..	1	2	3	4
	5	6	7	8	9	10	11
	12	13	14	15	16	17	18
	19	20	21	22	23	24	25
	26	27	28	29	30	..	..
Յուլիս	..	..	..	..	..	1	2
	3	4	5	6	7	8	9
	10	11	12	13	14	15	16
	17	18	19	20	21	22	23
	24	25	26	27	28	29	30
	31	..	..	..	..	..	..
Օգոստ.	..	1	2	3	4	5	6
	7	8	9	10	11	12	13
	14	15	16	17	18	19	20
	21	22	23	24	25	26	27
	28	29	30	31	..	..	..
Սեպտ.	..	..	..	..	1	2	3
	4	5	6	7	8	9	10
	11	12	13	14	15	16	17
	18	19	20	21	22	23	24
	25	26	27	28	29	30	..
Հոկտ.	..	..	..	..	..	..	1
	2	3	4	5	6	7	8
	9	10	11	12	13	14	15
	16	17	18	19	20	21	22
	23	24	25	26	27	28	29
	30	31	..	..	..	..	..
Նոյեմբ.	..	..	1	2	3	4	5
	6	7	8	9	10	11	12
	13	14	15	16	17	18	19
	20	21	22	23	24	25	26
	27	28	29	30	..	..	..
Դեկտ.	..	..	..	..	1	2	3
	4	5	6	7	8	9	10
	11	12	13	14	15	16	17
	18	19	20	21	22	23	24
	25	26	27	28	29	30	31

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԷ՛ ԽՆԱՅԵԼՈՎ, ԽՆԱՅԷ՛ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԵԼՈՎ

Միշտ պատրաստ ծառայելու ձեզի

Սիրելի՛ ընթերցող,

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ՝ երկու սրբազնագոյն բառեր ունի իր մէջ։ Առաջինն է՝ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ, ձեզի եւ ձեր սիրելիներուն համար՝ անակնկալ դժբախտութեան մը պարագային։ Երկրորդն է՝ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, սիստեմատիկ, կանոնաւոր ու լաւագոյն ձեւի խնայողութիւն մը, որը ձեզի կուտայ գանձ մը՝ ձեր ՎԱՂՈՒԱՆ աւելի շատ պէտք ունեցած օրերուն։ *Այս կրկնակ տեսակէտներով ալ՝ ապահովագրութիւնը 20-րդ դարուս մէջ դարձած է խիստ կենսական եւ կարեւորագոյն պահանջներէն մէկը՝ մարդկային կեանքի համար։*

ՆԻՒ ԵՈՐՔ ԼԱՅՖ ԻՆՇՈՒՐԷՆՍ Ընկերութիւնը՝ զոր կը ներկայացնեմ ունի 80 տարուան պատուաւոր կեանք մը, որով ԱՆ այսօր կը ներկայանայ աշխարհի ամենազօրաւոր ընկերութիւնը։ Հետեւեալ թիւերը պերճախօս կերպով կ'ապացուցանեն, թէ ինչպէ՞ս այս ընկերութիւնը կը ծառայէ հասարակութեան։

Անցեալ 1924-ի մէկ տարուան միջոցին ամբողջ մեռնողներու ժառանգորդներուն վճարեց աւելի քան 38 ՄԻԼԻՈՆ ՏՈԼԱՐ

Անցեալ 1924-ին ապրող ապահովագրուողներուն վճարեց աւելի քան 131½ ՄԻԼԻՈՆ ՏՈԼԱՐ

Անցեալ 1924-ին իր ապահովագրուածներուն օգնեց, փոխառութիւն ընելով աւելի քան 36 ՄԻԼԻՈՆ ՏՈԼԱՐ

Անցեալ 1924-ին իր ապահովագրուածներուն շահաբաժին բաշխեց աւելի քան 51½ ՄԻԼԻՈՆ ՏՈԼԱՐ

Իսկ 1925-ին՝ վճարած շահաբաժինը պիտի ըլլայ աւելի քան 54 ՄԻԼ. ՏՈԼԱՐ։

Մտածէ՛ ընթերցո՛ղ, եւ տե՛ս թէ ինչքա՞ն անհրաժեշտ է որ դուն ալ ապահովագրես կեանքդ, այսպիսի զօրաւոր ընկերութեան մը մէջ, չմնալու համար անապահով՝ գլխիդ վերեւ կեցած անակնկալ *վտանգին դէմ։ Կատարէ՛ պարտքդ, ապահովագրուելով ԱՅՍՕՐ, վաղը՝ ԱՆՈՐՈՇ է, մի՛ ձգձգեր։ Զիս տե՛ս, գրէ՛, կամ հեռախօսէ ինծի եւ ստացիր մանրամասն տեղեկութիւն՝ կեանքի ապահովագրութեան ամենավերջին լաւագոյն փոլիսիին շուրջ։*

ՍԱՐԳԻՍ Մ. ՉԹՉԵԱՆ

60 State St., Room 521, Boston, Mass.

Telephones: Main 1082, Congress 6004

VAUGHN'S
Barber School System

ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ԵՒ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒ ՇՂԹԱՅ ՄԸ
ԱՄԲՈՂՋ ՆԻՒ ԻՆԿԼԷՆՏԻ ՄԷՋ

ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔ
Կ'ՈՒՍՈՒՑՈՒԻՆ ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ՄԵԹՈՏՆԵՐԸ

Տեղական Տնօրէն՝
Ա. Գ. ԳՈՆՏՐԱՃԵԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

1039 Washington Street
Boston, Mass.

1926 ՏՕՆԵՐ 1926

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՕՆԵՐ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1, ՈՒՐԲԱԹ
Նոր Տարի

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 6, ԳՇ.
Ծնունդ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 11, ԵՇ.
Վարդանանց

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 14, ԿԻՐ.
Բուն Բարեկենդան

ՄԱՐՏ 28, ԿԻՐ.
Ծաղկազարդ

ԱՊՐԻԼ 4, ԿԻՐ.
Զատիկ

ԱՊՐԻԼ 24, ՇԲ.
Նահատակաց

ՄԱՅԻՍ 23, ԿԻՐ.
Հոգեգալուստ

ՄԱՅԻՍ 28, ՈՒՐ.
Հայ. Հանրապետութեան

ՅՈՒՆԻՍ 24, ԵՇ.
Սահակ-Մեսրոպ

ՅՈՒԼԻՍ 11, ԿԻՐ.
Վարդավառ

ՕԳՈՍՏ. 15, ԿԻՐ.
Աստուածածին

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 12, ԿԻՐ.
Խաչվերաց

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՏՕՆԵՐ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1, ՈՒՐԲԱԹ
Նոր Տարի, New Year

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 12, ՈՒՐԲԱԹ
Ծնունդ Լինքընի,
Lincoln's Birthday.

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 22, ԲՇ.
Ծնունդ Ուաշինկթընի,
Washington's Birthday

ՄԱՅԻՍ 30, ԿԻՐ.
Մեռելոց, Decoration Day.

ՅՈՒԼԻՍ 4, ԿԻՐ.
Տօն Անկախութեան,
Independence Day.

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 6, ԲՇ.
Տօն Աշխատանքի, Labor Day

ՀՈԿՏ. 12, ԳՇ.
Տօն Գոլոմպոսի,
Columbus Day.

ՆՈՅ. 25, ՀԻՆԳ.
Տօն Շնորհակալութեան,
Thanksgiving Day.

ԴԵԿՏ. 25, ՇԲ.
Ծնունդ, Christmas.

ՄՏԵՐԻՄ ԽՕՍՔ ՄԸ

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ ՏԱՐԵԳԻՐՔԻ

ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ, իր ներկայ երկրորդ հատորով, հաճելի պարտականութիւն կը նկատէ իրեն՝ ջերմ շնորհակալութիւն յայտնել՝ հանդէպ այն բոլոր ծանօթ ու անծանօթ բարեկամներուն, որոնք ա՛յնքան սիրալիրօրէն քաջալեր եղան՝ իրենց խօսքով, գիրով ու գործակցութեամբ:

Մօտէն ու հեռուէն աջակցող այդ բազմաթիւ բարեկամներուն շնորհիւ, կարելի է ըսել վստահօրէն՝ թէ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ եղաւ ամերիկահայ այն հրատարակութիւնը, որ կրցաւ կոտրել գրքի սպառման ամէն ռեքորտ, դրեթէ հաւասարապէս գնահատուելով որքան արտասահմանէն, նո՛յնքան ալ մեր գաղութի բոլո՛ր խաւերէն, բոլո՛ր հատուածներէն ու բոլո՛ր հոսանքներէն:

Բաղդատական այդ աննախընթաց յաջողութիւնը, սակայն, դեռ շատ հեռու էր՝ նման մեծածախս ձեռնարկի մը ծախքերն իսկ ամբողջապէս գոցելէ:

Իսկ այս հանգամանքը՝ գրքով զբաղող մէկու մը համար այնքան ծանր է, որ ո՛չ մէկ հնարաւորութիւն կուտայ նիւթական՝ գործի այլ բազմապիսի անհրաժեշտութեանց վրայ մտածելու եւ աշխատելու:

Աւելորդ է ծածկել, թէ այդ պարագան գործն իր սաղմին մէջ իսկ խեղդէր թերեւս, եթէ չըլլար քանի մը շա՛տ համակրելի բարեկամներու բոլորանուէր գործակցութիւնը՝ այնքան լայնօրէն գնահատուած այս ձեռնարկը ապրեցնելու համար:

Շնորհիւ այդ ջանքերուն, Տարեգիրքը անգամ մը եւս կուգայ,— իր գերազանցօրէն շահեկան ու պիտանի բովանդակութեամբ,— սեղանի գիրքն ըլլալու՝ իր բազմաթիւ բարեկամներուն:

Այս առթիւ շնորհակալութեան խօսք մըն ալ պէտք է արձանագրել՝ հանդէպ Տարեգրքի ծանուցատէրերուն, որ ըմբռնելով գործին կարեւորութիւնը ե՛ւ առեւտրականօրէն, այնքան սիրալիր եղան իրենց ծանուցումները տալու:

* * *

Տարեգրքի ներկայ հատորը կը ներկայացնէ որոշ փոփոխութիւններ՝ իր քանի մը բաժիններով, իր ծաւալով ու իր գինով:

Այդ մասին մեր բացատրութիւնը պիտի ըլլայ շա՛տ կարճ: Վստա՛հ ենք, որ ընթերցողն առանց այդ ալ պիտի կրնայ գնահատել անոնց պատճառն ու արժէքը:

Գրքին ծաւալը պակսած է՝ դրեթէ կէսով. բայց պակսած է նաեւ գրքին գինը՝ ճի՛շդ կէսով: Եւ այս՝ որպէսզի կարելի ըլլայ ա՛լ աւելի մատչելի ընծայել Տարեգիրքը բոլորին: Մանաւանդ որ, առեւտրականներու ցանկի պակասով՝ տուժած չեն նաեւ նիւթերը: Իսկ այնքան անվերապահօրէն գնահատ-

ուած այդ ցանկի կրկնումը՝ շատ աննշան յաւելումներով ու փոփոխումներով՝ գոնէ այս տարի, հազիւ կարենար նոր արժէք մը աւելցնել Տարեգրքին:

Զանց առնուած է ե՛ւ գրական մասը: Ինքնին արժէքաւոր այդ բաժինը, զոր առաւել չափով կը ջանան ներկայացնել պարբերական օրկաններ եւ այլ տարեցոյցեր, Ամերիկահայ Հանրագիտակ Տարեգիրքի մէջ նուա՛զ տեղին թուեցաւ եւ, ատոր համար ալ, նուազ հետաքրքրութիւն արթնցուց: Նման տեսակէտ մը ունեցան ե՛ւ Տարեգրքի գրադատներէն շատեր:

Տարեգիրքը պիտի ձգտի աւելի ու աւելի ի՛սկական պակաս մը լրացնելու — ան պիտի ըլլայ գործնական հատոր մը, որ իր ընթերցողներուն պիտի բերէ առաւելապէս պիտանի ու շահեկան գիտելիքներ, անձերու ու անցքերու ծանօթացումներ — որքան կարելի է առարկայականօրէն ու փաստական տուեալներու վրայ:

Մասնաւորաբար մեր ներքին քաղաքական խնդիրներուն եւ հասարակական մտահոգութեանց ու գնահատութեանց մէջ՝ աւելի քան անհրաժեշտ է այս պարագան: Եւ ատոր առաւելագոյն յարգումովն է միայն, որ Տարեգիրքը պիտի կրնայ ըլլալ այն բացառիկ կեդրոնը, ուր պիտի կրնան իրարու մօտ գալ, իրար լուսաբանել ու իրար լրացնել՝ ամէն տեսակէտի փաստեր ու փաստողներ:

Իրողութիւններու եւ իրարու հանդէպ պարկեշտ ու արդար վերաբերման այս պահանջքը ընդհանուր է, մեր հասարակութեան լայն զանգուածներուն մէջ: Ատոր համար ալ, այնքան մեծ գոհունակութիւն պատճառեց Տարեգիրքն իր առաջին հատորով, ուր հակառակ ծայրերէն շատեր էին հաւաքուած՝ ներկայացնելու իրե՛նց տեսակէտները: Ուրախալի է, որ գրեթէ բոլորը ուղիղ հասկցան եւ ուղիղ գնահատեցին Տարեգրքի այդ գիծը:

Դժբախտաբար ներկայ հատորին մէջ կարելի չեղաւ, հակառակ մեր բուռն ցանկութեան, նոյնքան բազմակողմանի ընել այդ բաժինը:

Տարեգրքի հրատարակութեան հետ կապուած ծանր ու երկարատեւ անըստուգութիւնը պարտադրեց շատ կարեւոր պակաս մըն ալ՝ տարուան քրոնիկագրութիւնը — ազգային թէ միջազգային, գրական թէ գիտական, քաղաքական թէ հասարակական կարեւորագոյն դէպքերու ու գործերու ժամանակագրական արձանագրութիւնը:

Զայն կը վերապահենք յաջորդ տարուան:

Մինչ այդ, անգամ մը եւս սիրով կը հրաւիրուին՝ Ամերիկահայ Հանրագիտակ Տարեգրքի ընթերցող բարեկամները, յայտնելու իրենց կարծիքն ու թելադրութիւնները թէ՛ ներկայ եւ թէ՛ ապագայ հատորներու մասին:

Ատոնց համար այժմէն կը փութայ իր շնորհակալութիւնը յայտնել Տարեգրքի խմբագիրը՝

Յ. ԽԱՇՄԱՆԵԱՆ

The New Armenia

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԵՐԿԱՄՍԵԱՅ

Խմբագիր՝ ԱՐՇԱԿ ՄԱՀՏԵՍԵԱՆ

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺՆԵԳԻՆ

$2·00 Ամերիկայի եւ $2·50 Արտասահմանի համար

Իսլամներ ու Թուրքեր
20–է աւելի օտարլեզուեան փրոփականտի թերթեր ունին:
Մենք հայերս ունինք միայն մէկ հատ՝

THE NEW ARMENIA–Ն

Ո՛վ ալ ըլլաք, ո՛ւր ալ գտնուիք բաժանորդագրուեցէք անոր ձե՛ր համար, ուսանողներո՛ւ համար ու օտար ազդեցիկ բարեկամներու համար:

Հասցէ՝ **The New Armenia**

One Madison Ave., New York City

?

ՁԵՐ ՁԱՒԱԿԻՆ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆ Է,

Որ դուք ամէն բանէ առաջ գիտնաք՝

ԱՌՈՂՋ ՄԵԾՑՆԵԼ ԶԱՅՆ:

Առողջ միտքը՝ *առողջ մարմինի մէջ կը զարգանայ.*
Զուարթութիւնը՝ *առողջ մարմինի մէջ կրնայ բնակիլ.*
Գործի յաջողութիւնը՝ *առողջ մարմին ունեցողներունն է:*

«ՄԱՏԵԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ»ը ասոնք բացատրող գիրքն է, *գրուած՝* ժողովուրդին լեզուով ու ժողովուրդին համար:

Եթէ փոքրիկ ունիք, պէտք է ունենաք նաեւ

Գին՝ $2 **«ՄԱՏԵԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ»Ը** Գին՝ $2

Ան գրուած է, որպէսզի մայրեր ու հայրեր գիտնան, թէ ի՛նչպէս պիտի մեծցնեն իրենց զաւակը՝ ԿԱՅՏԱՌ, ԶՈՒԱՐԹ ու ԱՌՈՂՋ:

Դիմել հեղինակին՝ Dr. A. APELIAN,

73 W. Brookline St., Boston, Mass.

ՄԱՍԻՍ ԳՐԱՏՈՒՆ

137½ East 27th St.

New York, N. Y.

Յ. ՄԱՄԱՍԵԱՆ

«ՄԱՍԻՍ» ԳՐԱՏՈՒՆԸ իր տասնեակ տարիներու գոյութեան ընթացքին, նշանաբան ընտրած է ուղղամիտ եւ արագ գործունէութիւն։

«ՄԱՍԻՍ» ԳՐԱՏՈՒՆԸ կը պահէ, Գրական, Վիպական եւ Գեղարուեստական գործերու ճոխ մթերք մը. կ'ընդունի ամէն տեսակ ապսպրանքներ. իր գիները ԽՂՃԱՄԻՏ եւ ԱՌԱՔՈՒՄՆԵՐԸ ԱՐԱԳ են։

«ՄԱՍԻՍ» ԳՐԱՏՈՒՆԸ, ստանձնած է, Աշխարհի հայ մամուլին գործակալութիւնը։ Հոն պիտի գտնէք, Ամերիկ. մամուլէն զատ, Եւրոպայի, Եգիպտոսի, Պոլսոյ եւ Խորհրդ. Հայաստանի բոլոր թերթերը եւ պարբերականները. կը դրկէ հատով եւ կ'ընդունի բաժանորդագրութիւններ։

«ՄԱՍԻՍ» ԳՐԱՏՈՒՆԸ, տունն է բոլոր նորեկներուն. նորեկ հայրենակից մը ամէն տեսակ օժանդակութիւն պիտի գտնէ հոն. ԱՌԱՆՑ Ո ԵՒ Է ՓՈԽԱՐԻՆՈՒԹԵԱՆ։

«ՄԱՍԻՍ» Գրատան մէջ պիտի գտնէք Աշխարհի ամենաընտիր ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՍԵՒ ԽԱՎԵԱՐԸ եւ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՓՈՓՕՖ թէյերու ընտիրը։

Popoff K. N. G. No. 4.	փաւնտը՝	$2.50
Popoff K. N. G. No. 7	Թիթեղեայ տուփով. փ.ը	$3.00
Popoff K. N. G. No. 7	Թուղթէ տուփով. փ.ը	$2.00

Սոյն թէյերը աշխարհահռչակ թէյերէն են։ Եթէ կ'ուզէք ախորժակով խմել մեզի դիմեցէք։ Սրճարաններու եւ ճաշարաններու՝ մասնաւոր զեղչ։ Աճապարեցէք չսպառած։

ԽԱՐԲԵՐԴ ՔԱՂԱՔԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԷՆ ՏԻԱՐ ՄԵԼՔՈՆ ՏԷՄԻՐՃԵԱՆԻ ԶԱՒԱԿՆԵՐԸ

Ս. ԵՒ Գ. ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՆԵՐԱԾՈՂՔ ԵՒ ԱՐՏԱԾՈՂՔ

834 3d AVENUE, NEW YORK CITY

Tel. Plaza 6719

Cable Address: "Sardemer, New York"

ԳՈՐԳԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ
ԵՒ
ՏԷՔՈՐԷՅԹԸՐՆԵՐՈՒՆ

25 տարիէ ի վեր ներածութեամբ եւ արտածութեամբ զբաղած ենք՝ Հալէպ, Պէյրութ, Դամասկոս, Աղեքսանդրիա եւ Պոլիս:

12 տարիէ ի վեր հոս կը զբաղինք տնական զարդեղինաց վերաբերեալ Անթիք ու Մօտէռն *ապրանքներու գործով՝ պարսկական, չինական, ճափոնական, Թրքական, յունական, աւստրիական, սպանիական, իտալական եւն.:*

Ունինք ելեքտրիկ լամբարներ, սեղանի ծածկոցներ, արձաններ, եւայլն:

Կը գնենք ու կը վաճառենք թէ՛ մեծաքանակ, թէ՛ փոքրաքանակ:

Ապսպրանքներ կը կատարենք խղճմտօրէն:

Մանրամասնութիւնք թղթակցութեամբ:

International Community Center

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆ

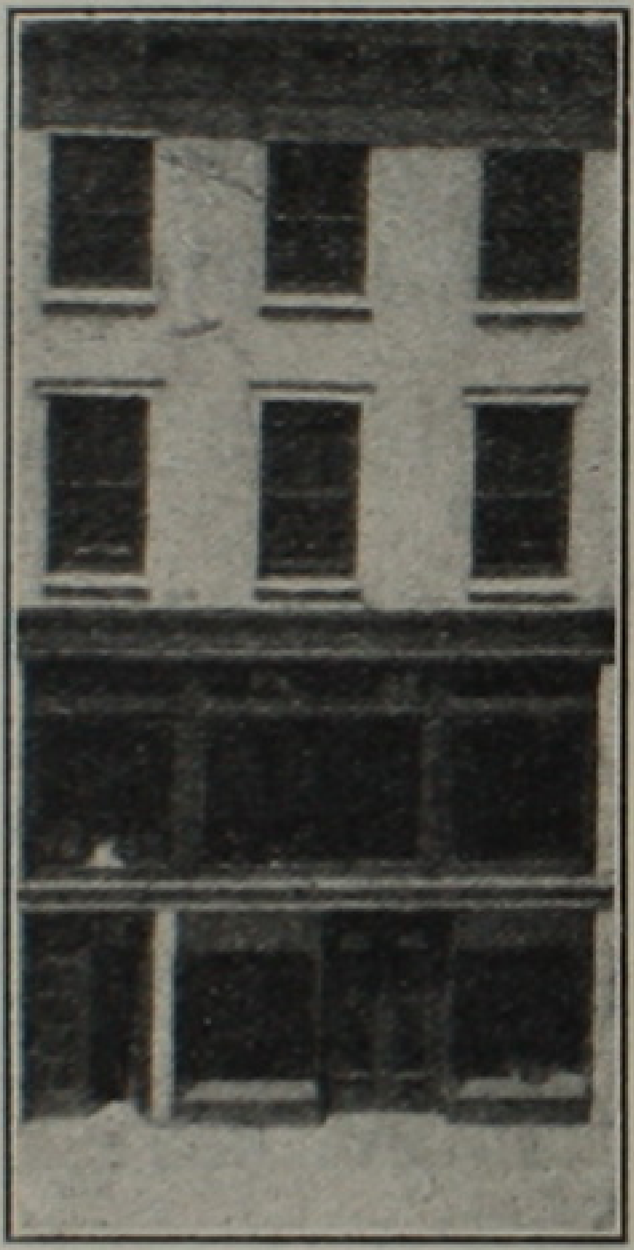

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ

*Ձեր ազգականները Ամերիկա բերելու համար պաշ–
տօնական որեւէ թուղթ պատրաստել*

Գործ գտնել

*Անգլիերէնի եւ քաղաքացիութեան դասեր առնել եւ
կամ ուրիշ որեւէ ընկերային ծառայութեան մէջ՝
վստահելի եւ անշահախնդիր աջակցութիւն ստանալ,*

Նախ դիմեցէք Քարտուղարին

BOGHOS A. KITCHIBEYAN

190 Lexington Ave., New York City

Phone: Lexington 6222

ՏԻԿԻՆ ՀԵԼԷՆ ՄԵՀՐԱՊԵԱՆ

Բրօֆեսէօր Ռուսիոյ Պետական Կոնսերուաթուարի

ԿԸ ԴԱՍԱՒԱՆԴԷ

Դաշնակի եւ Տաւիղի (Harp) դասեր, նորագոյն դիւրուսոյց մեթոտով, ըստ Կոնսերուաթուաների ծրագրի· մասնաւորապէս սկսնակներին, ուղիղ եւ հաստատուն կերպով զարգացումն մատների եւ երաժշտականութեան:

Հասցէ՝ **156 EAST 34th ST., NEW YORK CITY**

Phone: Caledonia 6270

Telephone:
University 4003 M

Cable Address
"Halvajian" Boston

Oriental Importing Co.

P. O. BOX 283 STA. A

BOSTON, MASS.

Importer
Exporter

Commissioner
Representer

Ներածումի եւ արտածումի մեր գործին հետ միասին կը ստանձնենք նաեւ Արտասահմանի առեւտրական տուներու ներկայացուցչութիւն եւ յանձնակատարութիւն, որոնց համար ունինք տարիներու փորձառութիւն: Մեր միջոցով կատարուելիք գնումներուն ու վաճառումներուն կուտանք՝ կատարեալ գոհացում:

Նպաստաւոր պայմաններ:

Charles Byrne, Pres. Dr. S. Avazon, Director

RITZ STAMP CO.

Postage Stamps
For Collectors

140 West 42nd Street

NEW YORK CITY, U. S. A.

Permanent Philatelic Exhibition

ԿԸ ԳՆԵՆՔ ՈՒ ԿԸ ԾԱԽԵՆՔ

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՈՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Ամէն Տեսակ Նամակադրոշմներ

ԿԸ ՎՃԱՐԵՆՔ

ԱՄԵՆԷՆ ԲԱՐՁՐ ԳՆԵՐԸ

Իսկական պահարաններու վրայ գտնուած Հայկական
Նամակադրոշմներու :

ՄԻՄԻԱՅՆ 75 ՍԷՆԹՈՎ

կ ո ւ տ ա ն ք

Ներկայ Ծանուցման Առիթով

20 *տեսակ Հայկական Նամակադրոշմներ հայկական*
սիմպոլիք գծագրութեամբ (տիզայնով) :

Telephone: Bryant 9653

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ամերիկահայ թերթերու ամենէն հինը, ամենէն ընդարձակը, ամենէն ճոխն ու ամենէն տարածուածը:

Ան օրը–օրին իր մէջ կ'արտացոլացնէ հայ կեանքը՝ այս գաղութին, բոլոր գաղութներուն ու Հայաստանին:

Ան օրը–օրին արձագանգը կ'ըլլայ հայութեան մտքերուն, հոգերուն ու ճիգերուն:

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ՈՒ ՏԱՐԱԾԵՑԷՔ ԶԱՅՆ:

ՏԱՐԵԿԱՆ

Օրաթերթ	$6·00
Օրաթերթ եւ Ամսագիր	10·00

ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ

Օրաթերթ	$3·00
Օրաթերթ եւ Ամսագիր	5·00

ԳՈՐԾԻ ՄԱՐԴԻԿ

Կ'ուզէ՞ք զարգացնել ձեր գործը,

— *Ծանուցում տուէք* «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»ին

HAIRENIK DAILY

13-15 Shawmut St., Boston, Mass.

Tel. Beach 2969

ԽԱՉ-ԲԱՌ ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Պատրաստեց՝ *Ա. ՉՆՏԱՆ*

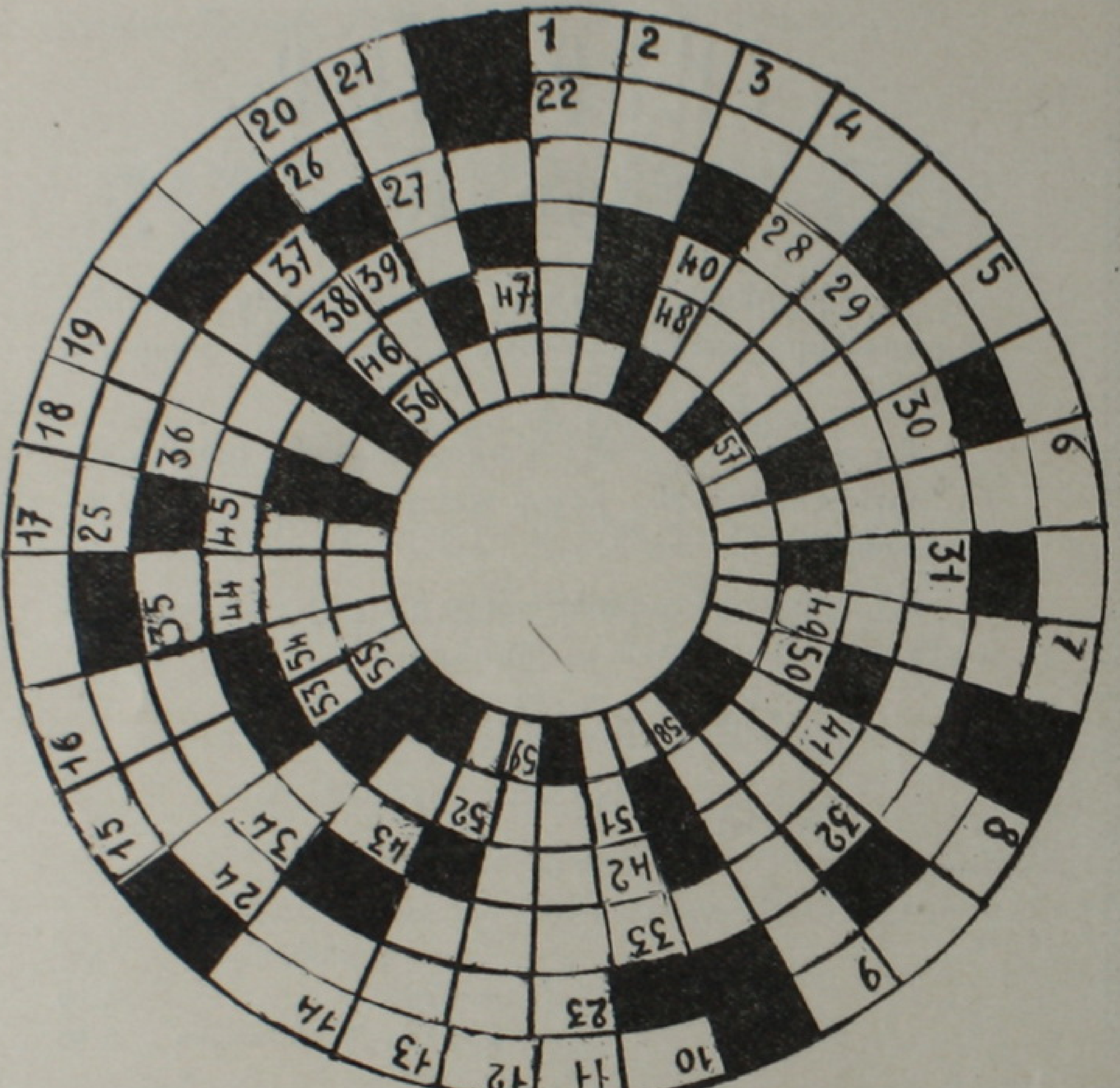

Ուղղաձիգ

1.— *Զօրաւոր արգանակ.*
2.— *Առարկայ (գր. հայց. հոլով)*
3.— *(Ոչ) (անգլիերէն)*
4.— *Տունկ մը*
5.— *Կրթեմ*
6.— *Առտնին*
7.— *Հաւատքի,*
8.— *Մեծ միջատ մը*
9.— *Ամիս մը*
11.— *Ողջ*
12.— *Անպակաս*
13.— *Գործ*
14.— *Թամկ. բացականչութիւն մը*

Հորիզոնական

1.— *Զէնքով կռուող*
8.— *Կարգ-կանոն*
10.— *Գլորեմ*
15.— *Ցեխն ինկած*
22.— *Օրօրոցի երգ*
23.— *Բուրդ*
25.— *Թաց*
26.— *Մէկ*
27.— *Տիտղոս մը*
28.— *Գոյնզգոյն ծաղիկի պէս*
31.— *Ոտքէն*

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ
ՀԱՏԸՆՏԻՐ ԵՒ ՀԱԶՈՒԱԳԻՒՏ ԳՐՔԵՐՈՒ
ՈՒՆԻՆՔ–ՈՒՐ ՆԸ ՀԱՑԹԱՑԹԵՆՔ
ՈԵՒԷ ԳԻՐՔ ԶՈՐ ԿՐՆԱՔ ՈՒԶԵԼ ՈԵՒԷ ԺԱՄԱՆԱԿ
ՄԱՏՉԵԼԻ ԳՆԵՐ
Գործառնութիւնները՝ կանխիկ կամ C. O. D.
ARAX BOOK STORE
P. O. Box 38 Waverly, Mass.

15·— Խելք
16·— Ոչխար
17·— Դերանուն մը
18·— Անդամադուրկ
19·— Արմընձամ
20·— Տարի
21·— Կոնք
24·— Քրիստոսի այցելող մը
29·— Արեւ
30·— Ընկալ
31·— Ցի, այր
32·— Նազանք
33·— Դարձդարձիկ
35·— Անշարժ կենալ
37·— Ժամանակի մաս
39·— Մշուշ
40·— Այլեւս
43·— Կլիմայ
45·— Հայոց հին մայրաքաղաք
47·— Պանդոկ
50·— Աչք
52·— Հայերէն տառ մը
53·— Դերանուն մը
54·— Հայերէն տառ մը
36·— Մնզոյր
38·— Մէկը
40·— Հպարտ
41·— Գիտուն
42·— Միջատ մը
43·— Աջակցութիւն
44·— Փառութիւն
46·— Հայերէն տառ մը
47·— Յառա՞չ
48·— Կակուղ ուտելիք մը (սեռ. հոլ.)
49·— Որովհետեւ
51·— Ծիտակ անկած
53·— Յուլ, (սեռ. հոլով)
55·— Եզը սայլին կապող ձողը
56·— Կարմիր անանուխ
57·— Երախայ
58·— Ցրուած
59·— Հայերէն տառ մը

[illegible]

ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՐԳԵՐՈՒ ՑԱՆԿԸ

ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՀԱՏԸ $1·00

1 A — Զատըրը Գցեմ Գլխիս — Ա՜խ, Եա՜ Բալ
2 A — Վերջապէս Գտայ Ես Իմ Ուզածը — Արշին Մալ Ալան
3 A — Սիւլէյմանի Խորհրդով — Որտից Պատահեց,Ած. Իմ
4 A — Ախ, Ած. Իմ: Այս Ի՞նչ — Մի Ջի Առայ Աշխարհ Ինկայ
5 A — Բեկի Աղջիկը Կ'երեւի Սա է — Աչեր Սեւորակ, Աչեր
6 A — Ախ, Եկ Իմ Սիրած — Լէզկինքայի Պարը
7 A — Փող Ունե՞ս,— Հա՛, Հա՛ — Շամիլի Պարը
8 A — Սեւ, Սեւ Աչեր Սիրահար — Այն Ո՞վ է, Եա՜ Բալ
9 A — Երեւան Բաղ Եմ Առել — Եար Ունէի Ջինար Բոյով
10 A — Վարդը (Ռ. Մելիքեանի) — Օրօր Նազիկին
11 A — Ինձ որ Հարցնես Կնկայ Չեմ — Նա Բլբուլ է, Իսկ Ես
12 A — Սիրեցի Եարս Տարան — Հազար Տղայ Ինձ Ուզի
13 A — Ա՞խ, Գայլըճի՛, Կամաց — Բարի Եկար Ֆաթիմէ՛
14 A — Քէօր Օղլուի Թոռներ Ենք — Այս Գիշեր Առանձին
15 A — Լէպլէպիճի Հօր Հօր (Ամբողջ) — Չէյթունի Քայլերգը
16 A — Մեր Խնձորին Ծառը — Ճահիլ Եմ, Կնիկ Զունիմ
17 A — Տղա՛յ, Տղա՛յ, Զար Տղայ — Սոնա Եար
18 A — Իմ Ջինարի (Կոմ. Վրդ.) — Տէր, Կեցո (Մ. Եկմալեան)
19 A — Ալ Այլուղ (Կոմ. Վրդ.) — Մարոյի Երգը (Ժողովրդ.)
22 A — Հայկօ Ջան (Ժողովրդ.) — Հոռոմ, Հոռոմ (Ժող.)
24 A — Ա՜յ, Խանում Խանում (Ժող.) — Պար Տասն–ու–Չորս
25 A — Գինի Լից, Ախպէ՛ր (Ժող.) — Աղջի՛կ, Մի՛ Հեռանար
26 A — Ալակեօզ Աչերը — Աման Մա՛րօ, Սիրուն Եարօ

ՌԷՔԸՐՏՆԵՐ

C. O. D.-ով կ'ուղարկենք ամէն կողմ. փոստի ծախքը մեր վրայ: Բացառիկ պատեհութիւն, տասը ռէքըրտ միանգամէն գնողին երկու ռէքըրտ ձրի:

Ձեր նուէրները ռէքըրտներով ըրէք եւ կրկնակի ուրախացուցէք ձեր սիրելիները:

Մեր պատկերազարդ Գրացուցակը 30 երգերով ձրի կ'ուղարկենք ամէն կողմ:

Գործակալներ կ'ուզուին խիստ շահաւոր պայմաններով, շաբաթական 1–2 ժամ վատնելով, դիւրութեամբ կրնաք 15–25 տոլար շահ մը ապահովել, առանց ձեր ամենօրեայ աշխատանքը խանգարելու:

Արտասահմանէն եղած ապսպրանքները պէտք է կանխիկ ըլլան:

S. SARAFIAN
281 P. O. Box, Madison Sq. Sta.
New York City

ՆԻՒ ԵՈՐՔ

ՄԷՆՀԱԹԸՆ, ՊՐԱՆՔՍ ԹԷ ՊՐՈՒՔԼԻՆ

ՀԱՅ ՆԵՐԿԱՐԱՐ

Մեզի դիմեցէք

եթէ պէտք ունիք Ձեր ՏՈՒՆԸ կամ ԽԱՆՈՒԹԸ

ԹՂԹԵԼՈՒ — ՆԵՐԿԵԼՈՒ

ՁՐԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Տուն Ներկել

խանութ Թղթել

Ներսէն Մեր

Դրսէն կողմէն

Տնօրէն՝ Ա. ՋՆՏԱՆ

Երկար տարիներու փորձառութիւն ունինք եւ կրնանք ձեզի գոհացում տալ՝ մեր գործով, մեր գինով։

ՕՏԱՐԷՆ ԱՌԱՋ ՄԵԶԻ ԴԻՄԵՑԷՔ

EAGLE PAINTING & DECORATING CO.

217 East 26th Street, New York City

Telephone: Lexington 0336

ՓԱՓԱԶԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Ներածողք

ԱԴԱՄԱՆԴԻ ԵՒ ՄԱՐԳԱՐԻՏԻ

87 Nassau St.
New York, N. Y.

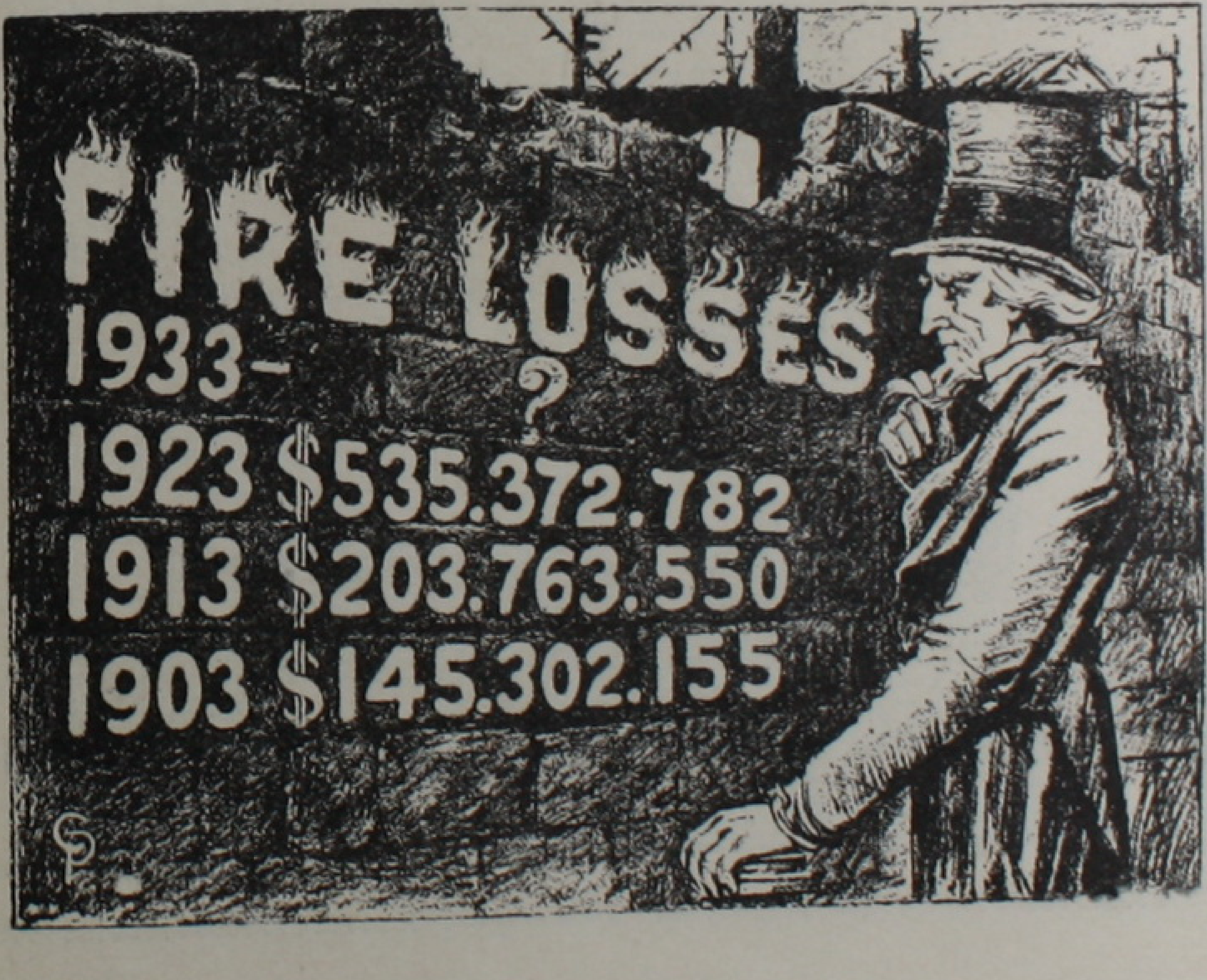

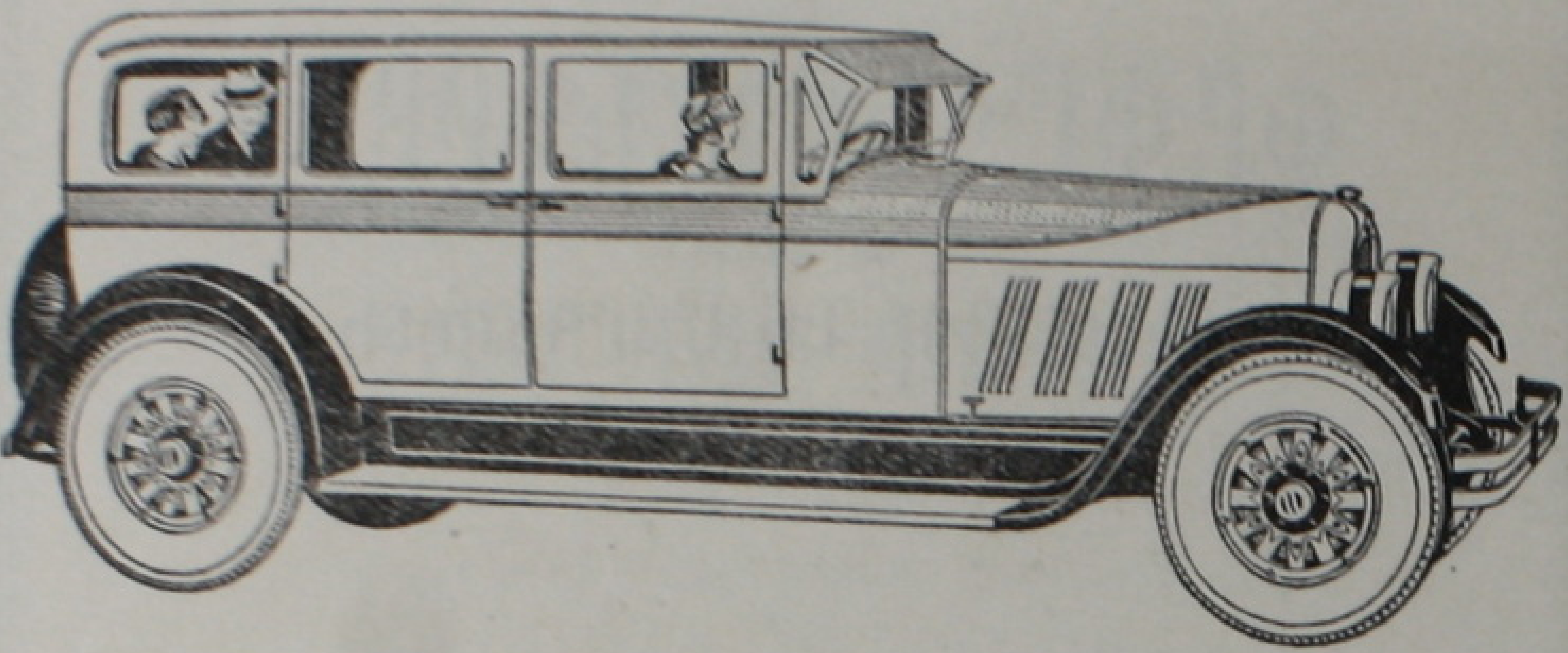

ԼԵՒՈՆ Տ. ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ

ՎԱՃԱՌՈՂ (Dealer)

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԵՐՈՒ

Victor Motor Car Co.

149 WEBSTER ST. MALDEN, MASS.

Tel. Malden 1415-R

Մեզ հետ գործ ընողները գոհ մնացած են՝
Մեր տուած
Ինքնաշարժերէն ու ծառայութենէն :

Ինչո՞ւ ատոնցմէ մէկն ալ
Դուք չըլլաք,
Օգտուելու համար մեր դիւրութիւններէն ու փորձառութենէն ,
ԻՆՔՆԱՇԱՐԺ գնելու ատեն :

Դիւրամատչելի պայմաններ :

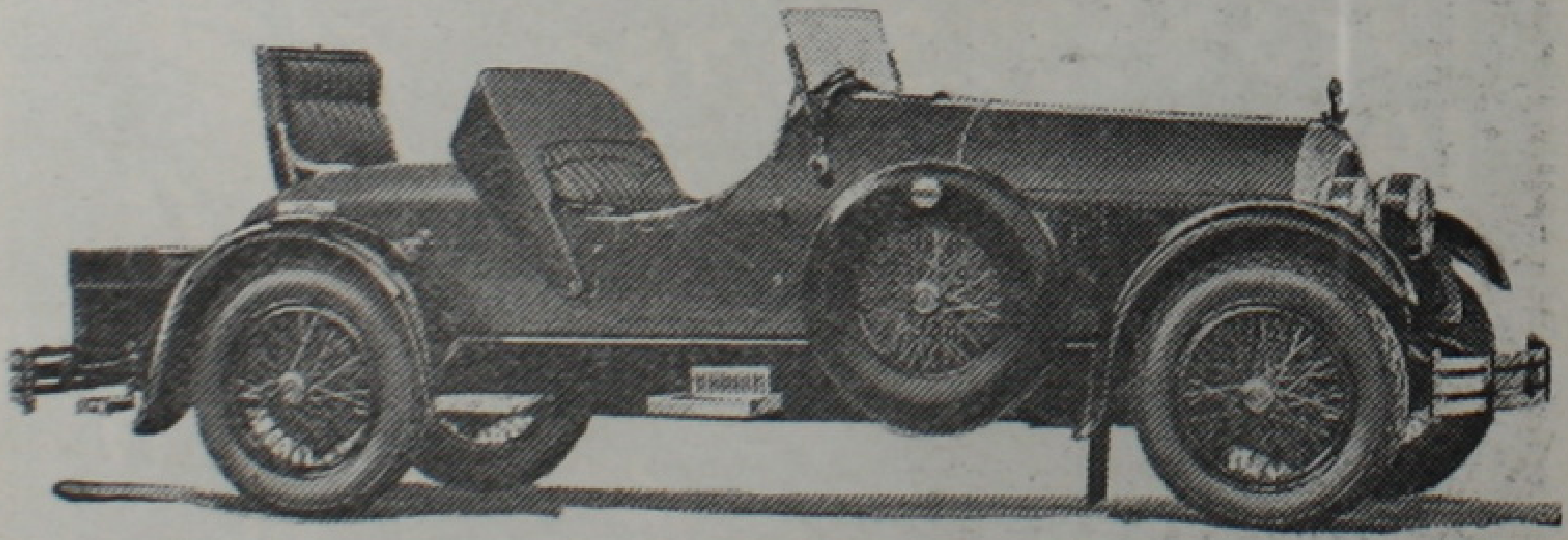

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

ԳՈՐԳԻ ՆՈՐՈԳՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ՆԻՒԹԵՐՈՒ

ՃՈԽ ՈՒ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՏԵՍԱԿՆԵՐ

Թելեր (խարճ), եզերքներ (էճէզ), ծոպեր (փրինճէզ), երիզներ (պայնտինկ) եւ գերձաններ՝ բոլոր գոյներով, ինչպէս նաեւ մասնաւորաբար Անգլիոյ մէջ շինուած մկրատներ, ասեղներ ու զանազան գործիքներ:

D. K. DEYRMANJIAN

114 E. 28th St., N. Y. City Tel. Mad. Sq. 3899

ՆՄՈՒՇՆԵՐ — Կը ղրկուին փափաքողներուն

ՁԵՂՉ — Կապերտի կտաւեայ ծոպերու

NATIONAL STEAMSHIP CO.

ԱԶԳԱՅԻՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

50 Lexington Avenue, New York

Phone: Madison Sq. 4250

Տոմսակ կուտանք աշխարհի ամէն կողմ ճամբորդող ո՛եւէ ընկերութեան նաւերուն համար:

Եթէ ազգականներ ունիք Ամերիկա բերելու եւ կամ Ամերիկայէ դուրս պիտի մեկնիք, ուղղակի մեզի դիմեցէք: Անվաւեր գործակալներ շատ կան Նիւ Եորքի մէջ եւ միշտ պէտք է զգուշանալ:

Փէսփորթի, էֆիտէյվիթի եւ ազգականներ Ամերիկա բերելու համար հարկ եղած ամէն տեսակ պաշտօնական թուղթեր կը պատրաստենք, այդ խնդիրներու օրինական տրամադրութեանց հմուտ մասնագէտի մը միջոցաւ, շատ դիւրամատչելի գներով:

Office Tel. Main 1090 Res. Tel. Newton North 5494 W

New York Life Insurance Co.

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ

Կ. Յ. ԳԱՐԱԿԻՒԼԵԱՆ

141 MILK ST., BOSTON, MASS.

"ՄԱՀԱԹՄԱ ԳԱՆՏԻ"

Հեղինակ՝ Կ. Յ. ԳԱՐԱԿԻՒԼԵԱՆ

Գանտին նոր ժամանակներու մեծ առաքեալն է: Ճանչնալ զայն՝ կը նշանակէ հաղորդակից ըլլալ բարձրագոյն առաքինութեանց, ազնուական մտածմանց ու անձնուրաց հայրենասիրութեան:

Ներշնչման ու հաւատաւոր գործունէութեան այդ մեծ պատեհութիւնը՝ եւ՛ւ հայ ընթերցողին մատչելի ընծայելու համար է, որ գըրուած է այս գործը:

Մի՛ յապաղիր. օր առաջ՝ հատ մը ապահովեցէ՛ք ձեզ այս երկէն: Վայելքի ու խորհուրդի հարուստ աղբիւր մըն է ան:

ԳԻՆՆ Է ՄԷԿ ՏՈԼԱՐ միայն

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ ՆԱԵՒ

Կ. Յ. Գարակիւլեանի՝ **«ԿԵԱՆՔԻ ԴԱՍԵՐ»***ը*

Փութացէք այժմէն բաժանորդագրուիլ:

ԳԻՆՆ Է՝ ՄԷԿ ՏՈԼԱՐ

Դիմել Հեղինակին՝ **G. H. Caragulian**

141 Milk Street, Boston, Mass.

Պ. Պ. ՋՈՒԼԱԼԵԱՆ

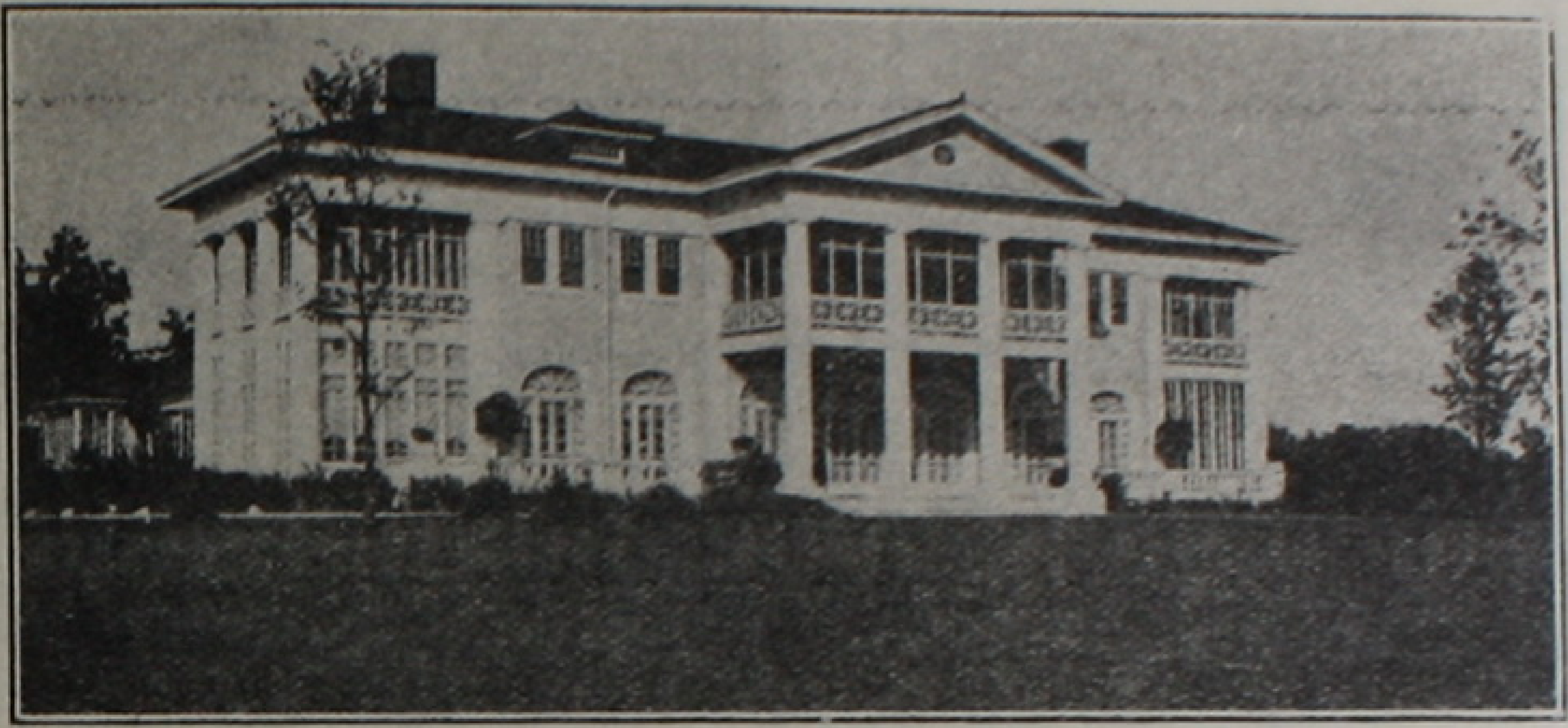

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏ ԵՒ ՇԻՆՈՂ

24 BOWERS ST. W. MEDFORD, MASS.

Tel. Arlington 3214-W

ՀԱՅ ՄԻԹ ՄԱՐՔԷԹ

HIGH MEAT MARKET

7242 W. Jefferson Ave., Detroit, Mich.

Մեզ մօտ կը գտնուին՝
ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲՈԼՈՐ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ
ՄՍԻՆ ԹԱՐՄՆ ՈՒ ՄԱՔՈՒՐԸ
ԵՒ ԲԱՆՋԱՐԵՂԷՆՆԵՐ

Պատուէրներ կ'ընդունուին հեռաձայնով, ու կը փոխադրուին ձրի՝ քաղաքին ամէն կողմը։

Դրսի ապսպրանքներ կը ղրկուին C. O. D.

Ուզողներուն սիրով կը ղրկենք մեր գներու ցուցակը։

ՍԵՊՈՒՀ

Tel. Cedar 0356-R

Tel. Back Bay 6272

H. Sahagian Co., Inc.

Importers & Dealers
in

Oriental Rugs and Carpets

280 DARTMOUTH ST.,
BOSTON, MASS.

Telephone: Chelsea 243

A. and S. CALOOSTIAN BROS.

Savannah Food Products Company, Inc.

Manufacturers of

LARD, KRISP-O & GOLDEN BRAND SHORTENING

Splendid for Bread and Pastry Shortening and Frying

129 Everett Avenue

Chelsea, Mass.

ԽԱՉ-ԲԱՌ ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Պատրաստեց՝ *Ա. ՋՆՏԱՆ*

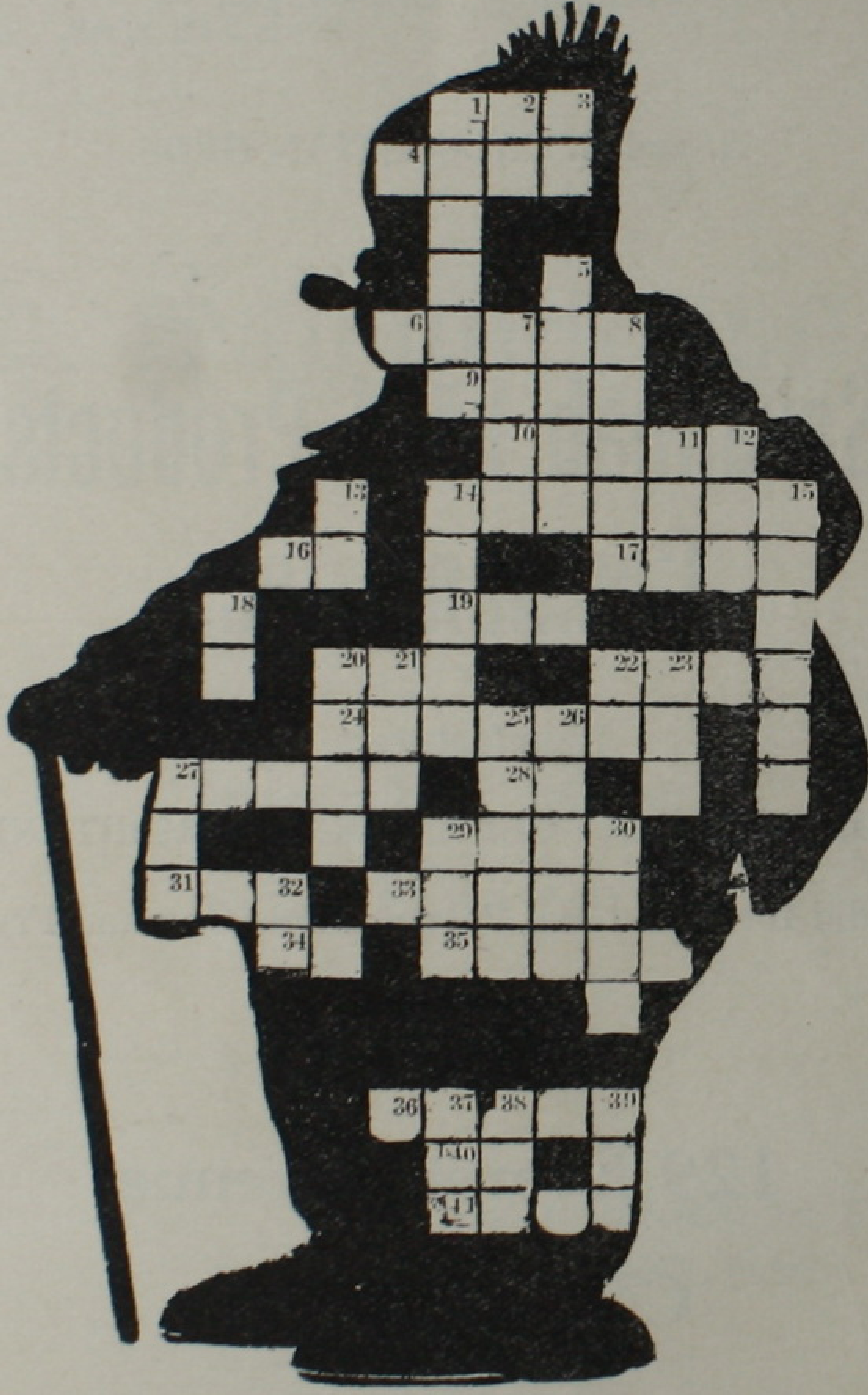

$10 ՆՈՒԷՐ ԼՈՒԾՈՂԻՆ

ՄԱՐԴՈՒԿ ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Հորիզոնական

1·— Բաց կանանչ·
4·— Ջուրին մէկ միճակը·
6·— Խատուտիկ·
9·— Փուշ·
10·— Պտղով եփած անուշեղէն·
14·— Զարաչար սպաննող·
16·— Խէժ մը·
17·— Վայրի խող·
19·— Ցարակից·
20·— Կամարի աշխանակ·
22·— Որսայու գործիք
24·— Տեսակ մը քար·
27·— Մատ·
28·— Հանքային մը·
29·— Անչափահաս·
31·— Աղտեղութիւն·
33·— Եղանակով ըսեմ·
34·— Հին դրամ մը·
35·— Կից զարնեմ·
36·— Շփանամ·
40·— Ցարաբերական դերանուն·
41·— Պակասաւոր·

Ուղղաձիգ

1·— Մանկական խաղ մը·
2·— Օգնութիւն·
3·— Ինչու որ· 5·— Մաղ մը·
7·— Տէր, Մեծ·
8·— Ծաղատ· 11·— Գոհար·
12·— Քարի ճեղք·
13·— Բացագանչութիւն·
14·— Հսկաներուն ցեղէն·
15·— Մանող, չինող·
18·— Ցառա՛ջ·
20·— Ծուռ նայուածքով·
21·— Կոնակ
22·— Ընկալ·
23·— Առաջին լոյս·
25·— Արձագանգ·
26·— Խնոցիի ստրճանաչափ
27·— Ծածկոց, վարագոյր·
29·— Հայ իշխան մը·
30·— «Մեր մէջ»–ին գրաբարը
32·— Այո· 37·— Ողբ·
38·— Խունկ մը·
39·— Ցորենի չափ մը·

ՌԱՏԻՕ

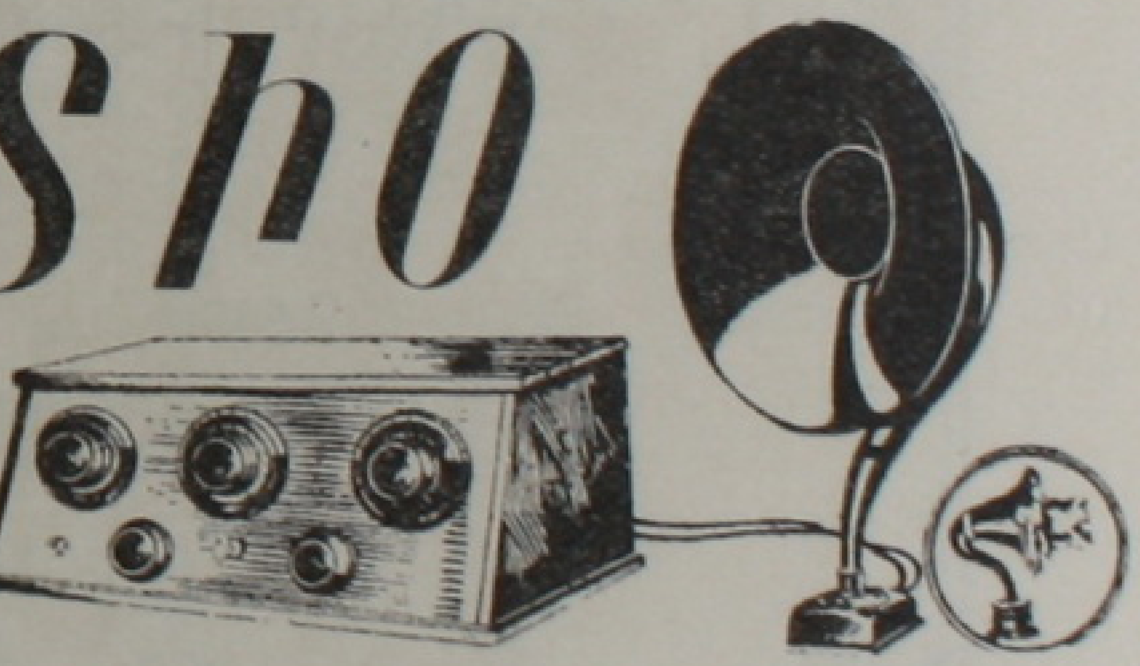

Կը շինենք, կը նորոգենք եւ կը հաստատենք ամէն կարգի Ռատիօներ։

Դիմել նամակով՝ A. TZOLAG

3609 BROADWAY, NEW YORK CITY

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ ՀԵՏԱՔՐՔՐՈՒՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ՇՈՒՏՈՎ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ԱՆԱՊԱՏԻ ԾԱՂԻԿՆԵՐ

(ՄԻԱՐԱՐ ՕՊԵՐԵՏ)

ԳՐԵՑ
ՊԱՐԳԵՒ ԾՐԱՅՐ

ՊՈՍԹԸՆ
1926

Ստանալու համար դիմել հետեւեալ հասցէին.—
BARKEV ATTARIAN 817 E. Broadway So. Boston, Mass.
ԳԻՆ՝ 50 ՍԷՆԹ

M. Jermagian, Asst. Mgr. **Armen Vahe, Mgr.**

ARMEN VAHE PHONOGRAPH & RECORD COMPANY

WHOLESALE & RETAIL

234 HARRISON AVE. 34 KNEELAND ST.

BOSTON, MASS.

Tel. Beach 9234

ՐԷՔԸՐՏՆԵՐ

Մեզ մօտ են՝ Ա. Շահ-Մուրատեանի, Տիկ. Զ. Փանոսեանի, Թ. Պէզազեանի, Տիկ. Մ. Սուրաբեանի, Ռ. Տիգրանեանի, Գ. Բրուտեանի, Մարկոսեանի, Մաղաքեանի, Քեմանի Հէքքիի, *Հաֆըզ Եաշարի, Թամպուրի Ճեմիլի եւ այլոց* ըէքըրտները:

Ամենէն նրբաճաշակներն իսկ պիտի կրնան գտնել իրենց սիրած երգերը: Քրայզլերի, Միշա Էլմանի, Ռախմանինոֆի, Փատերուսքիի, Գարուզօի, Շալեափինի, Կալի Կուրչիի եւ այլոց օբերաներու Ըէքըրտները:

ԿԷՍ ԳԻՆ ԵՒ ԱՒԵԼԻ ՊԱԿԱՍ

Մեր նոր գործը ծանօթացնելու համար, անհաւատալի զեղչով կը ծախենք ՖՕՆՕԿՐԱՖՆԵՐ, ՐԷՏԻՕՆԵՐ, *եւ* Դաշնակներ:

Ունինք նաեւ ուտ եւ ջութակ:

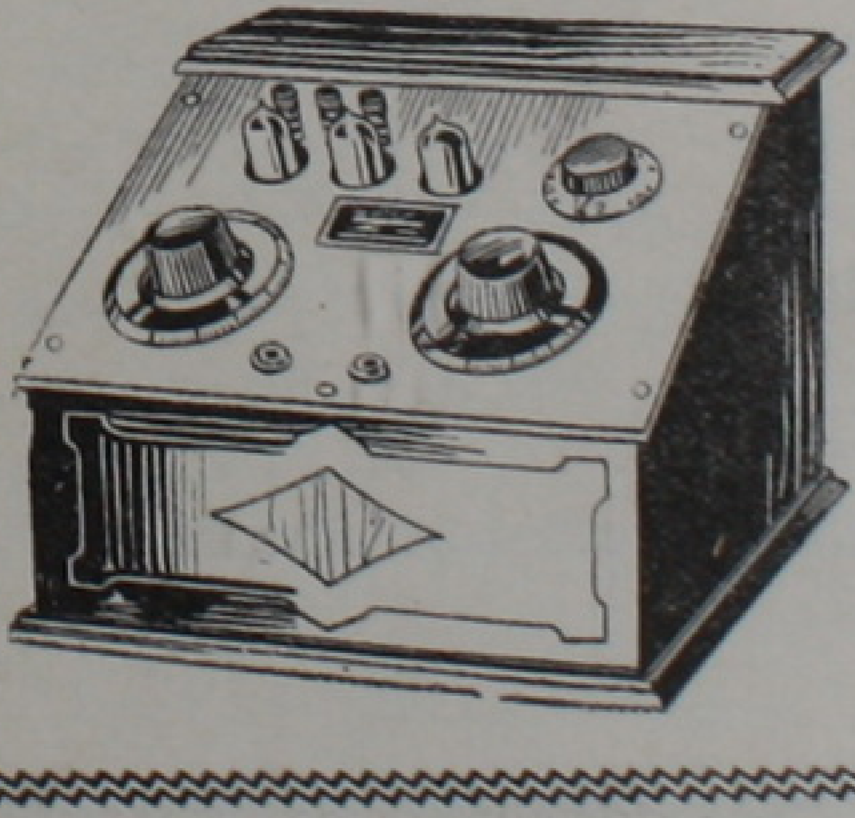

"ՀԱՅ ԲԺԻՇԿ"

ԲԺՇԿԱԿԱՆ, ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ
ԱՄՍԱԳԻՐ

Խմբագիր՝
ՏՈՔԹ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԾՈՎԻԿԵԱՆ

«ՀԱՅ ԲԺԻՇԿ» թեւակոխած է իր հրատարակութեան երկրորդ *տարին։*

«ՀԱՅ ԲԺԻՇԿ»ին կ՚աշխատակցին բժիշկներ՝ Ա. Տէր Մարկոսեան, Ս. Ք. Բարեջանեան, Գ. Մ. Կարօեան, Ն. Պաղտօեան, Ա. Ս. Արքէլեան, Մ. Յ. Զարօեան, Գ. Սերոբեան, Յովսէփ Յովհաննէսեան, Ա. Յ. Ահարոնեան, Մ. Ա. Վարժապետեան, Վ. Թորգոմեան, Պ. Քօլօլեան, Ս. Տէր Պաղտասարեան, Ն. Իշխանեան, Մ. Կ. Օտեան, Ս. Վ. Եզեկիէլեան եւ ուրիշներ։

Բաժանորդագրուէ եւ նուիրէ քու բարեկամիդ
հոս կամ արտասահման

Ամէն անհատ եւ ամէն տուն պէտք է ստանայ
«ՀԱՅ ԲԺԻՇԿ»ը
Տարեկան բաժնեգինն է միայն — ԵՐԿՈՒ ՏՈԼԱՐ։

Բաժանորդագրուելու համար դիմել հետեւեալ հասցէին՝

HAI PZHISHG
365 Massachusetts Ave., Boston, Mass.

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ
1925-ին

Գրեց՝ Խ. ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ

ՆԱԽԱԲԱՆ

Գրել Խորհրդային Հայաստանի անցեալ 1925 թ. քաղաքական, տնտեսական եւ մշակութային կեանքի տեսութիւնը, կը նշանակէ յետադարձ հայեացք ածել այդ երկրում գործող Խորհրդային իշխանութեան հինգ տարուայ գոյութեան վրայ:

1920 թ. նոյեմբերի 29-ից Հայաստան յայտարարուեց Խորհրդային Ընկերվարական Հանրապետութիւն եւ նախկին Դաշնակցական Կուսակցութեան փոխարէն՝ երկրի իշխանութեան ղեկն անցաւ Կոմունիստական Կուսակցութեան ձեռքը: Ուրեմն, անցեալ տարուայ նոյեմբերի 29-ին բոլորուեց Հայաստանի վերածնութեան եւ շինարարութեան նոր շրջանի ամբողջ 5 տարուայ պատմութիւնը:

Պարզ է, որ դա երկար ժամանակամիջոց չէ մի ամբողջ երկրի կամ ժողովրդի պատմութեան համար: Սակայն, երբ վերյիշում ես, թէ համաշխարհային պատերազմի ընթացքում եւ, ապա, 1918 թուականից Դաշնակցական Կուսակցութեան ղեկավարութեամբ 3 տարի գոյութիւն ունեցող Հայաստանի Դեմոկրատական Հանրապետութեան շրջանում՝ ինչ սրընթաց արագութեամբ հայ ժողովրդի գլխով էին անցնում այն անվերջ իրադարձութիւնները ու դէպքերը, որոնք իրենց սոսկալի հետեւանքներով խոր ակօսներ փորեցին հայի մտածումների եւ զգացումների մէջ, չեշտակի բեկումներ առաջացրին նրա սոցիալ-քաղաքական աշխարհայեացքներում,— համոզւում ես, որ առաջին հայեացքից այդ կարճատեւ թուացող անցեալը, յիրաւի, պարունակում է մի երկար պատմութիւն, ներկայացնում է խորունկ ու խորատալի նշանակութիւն ունեցող տեւողութիւն, մեր երկրի ու ժողովրդի կեանքում:

Հայաստանի խորհրդայնացումով սկսուեց մի նոր դարաշրջան հայ ժողովրդի համար, որ այժմ կանգնած է իր երկրում որոշակի ընթացող քաղաքական, ընկերային, տնտեսական եւ մշակութային ուղու վրայ: Հայաստանի քաղաքական կեանքը, Խորհրդային Իշխանութեան օրօք, ե՛ւ արտաքուստ ե՛ւ ներքուստ խաղաղուելով, հնարաւորութիւն ընձեռեց մեր երկրի աշխատաւոր ժողովրդին ապահովելու իր ֆիզիքական գոյութիւնն եւ ձեռնամուխ լինելու՝ ոչ միայն փլուզուած տնտեսութեան վերականգնմանն, այլ եւ անցնելու շինարարական աշխատանքի:

Ա. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

I

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԴԻՐՔԸ

Հայաստանն, լինելով ներկայումս մի կողմից՝ Անդրկովկասեան Խորհրդային Ֆեդերացիայի (Դաշնակցութեան) բաղկացուցիչ 3 հանրապետութիւններից մէկը (Հայաստան, Վրաստան ու Ադրբէյջան), իսկ միւս կողմից՝ այդ Ֆեդերացիայի հետ միասին մտնելով Ընկերվարական Խորհրդային Հանրապետութիւնների Միութեան մէջ (Ռուսաստան, Մալօռուսիա, Բելօռուսիա, Հայաստան, Վրաստան, Ադրբէյջան, Ուզբեկիստան), հանդիսանում է համահաւասար մասնիկը այն հզօր միութեան, զոր ստիպուած են հաշուի առնել աշխարհի միւս պետութիւնները:

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀՈԳԵԿԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Այս հանգամանքն է, որ զօտեպնդիչ է դառնում Հայաստանի բովանդակ ազգաբնակութեան համար ու ակներեւ անում, թէ ի՛նչ դրական հետեւանքներ է արտաբերում այդպիսի մի քաղաքականութիւնն համամիութենական չափով: Եւս առաւել դա ակնբախ է դառնում, երբ ոչ հեռու անցեալում՝ հայ ժողովուրդն իր կուրացած աչքերով տեսաւ, իր դառնագին փորձերով զգաց, որ ոչ թէ Անգլիայի, Ֆրանսիայի, Ամերիկայի եւ այլ իմպերիալիստական պետութիւնների գիշատիչ վարիչներն ու նենգ դիւանագէտներն էին Հայաստանի շահերը պաշտպանում՝ հակառակ իրենց մեծագոռոզ խոստումների եւ խարուսիկ առաջադրումների, այլ Խորհրդային Ռուսաստանը, որ ժամանակին օգնութեան հասաւ Հայաստանին նիւթական ու բարոյական միջոցներով եւ

տակաւին շարունակում է այդ կատարել մինչեւ օրս։ Հայաստանի հայերի մէջ ներկայումս անդարձ անցել են այն խաբուսիկ յոյսերը, որով մի ժամանակ օրօրւում էին շատ շատերը, կարծելով Հայաստանի բախտը կապել Համաձայնութեան հետ. անհետ չքացել է այն հմայքը, որ ունէր Անգլիան կամ Ֆրանսիան կամ Ամերիկան հայի աչքերում։

ԱՇԽԱՏԱՒՈՐ ԶԱՆԳՈՒԱԾՆԵՐԸ ՏԷՐ ՈՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԿԱՑՈՒԹԵԱՆ

Խորհրդային Հայաստանի ժողովուրդն իրազննական դասերով 5 տարուայ ընթացքում ուսեց եւ այժմ համոզկեր կանգնած է այն քաղաքական ուղու վրայ, որ գծել է Ը. Հ. Խորհրդային Միութիւնն։ Այդ քաղաքականութեան էական սկզբունքն է՝ ըստեղծել պայմաններ, որ իւրաքանչիւր ազգութեան աշխատաւոր զանգուածները իրենց հայրենիքի սահմաններում տնտեսապէս եւ մշակութօրէն զարգանալով, սեփական ձեռքերով կերտեն իրենց բաղդը, եւ ազատուելով այլեւս բուրժուազիայի նախկին տիրապետութիւնից, իրենց աշխատանքի տէրը դառնան ու յարդարեն դէպի ընկերվարութիւն տանող ուղիները։

II

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՉՈՒՆԻ ՍԵՓԱԿԱՆ ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հայաստանն, ինչպէս եւ Ընկերվարական Խորհրդային Հանրապետութիւնների Միութեան մէջ մտնող միւս ազգային հանրապետութիւնները, իր անկախ, առանձին արտաքին քաղաքականութիւնը չունի. դա տարւում է համամիութենական կարգով, բոլոր Հանրապետութիւնների ընդհանուր բերան համարուող՝ Միութենական Արտաքին Գործոց Ժողովրդ. Կոմիսարիատի միջոցով։ Այդ քաղաքականութեան վրայ կանգ չառնելով, բաւականանում ենք այստեղ ընդգծելու, որ արդէն եւրոպական ու մասամբ ասիական պետութիւնները ստիպուած են լինում հաշուի առնել Ընկերվարական Խորհրդային Հանրապետութիւնների Միութեան (ԸԽՀՄ) տնտեսական ու քաղաքական ուժեղացումը, եւ իրենց առեւտրական շահերի տեսակէտից սկսել են հետզհետէ տէ ժիւրէ, *ոմանք էլ* տէ փէֆքօ *ճանաչել այդ Միութիւնը։ Անշուշտ սրանով վերջինիս միջազգային դիրքը բարձրանում է։ Սա*

մի հանգամանք է, որ ծառայում է Միութեան առանձին հանրապետութիւնների օգտին, որոնք, եթէ իրենք իրենց թողնուած լինէին, այն միջազգային կշիռն չէին ներկայացնի, ինչ որ ունեն այժմ:

ՌՈՒՍԻՈՅ ՀԵՏ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բաւական է աչքի առաջ ունենալ մեր փոքրիկ Հայաստանի օրինակը: Եթէ Հայաստանն այսօր վայելում է Տաճկաստանի խաղաղ դրացութիւնն եւ հայ ժողովուրդն անխռով ու հանգիստ սրտով անձնատուր է եղել իր շինարար աշխատանքներին, դա պէտք է բացատրել այն միջազգային դրութեամբ, որ նրան վիճակուել է, մտնելով ԸԽՀՄ-ի մէջ իբրեւ համահաւասար անդամ-պետութիւն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԵՐՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՆԴՐԱԴԱՐՁՈՒՄԸ

Հայաստանի անցեալ տարուայ քաղաքական կեանքը տեսութեան առնելիս, ծանրանալ պէտք է նրա ներքին քաղաքականութեան վրայ, որով իսկապէս բնորոշւում է մեր երկրի ու ժողովրդի գոյութիւնն եւ զարգացումը:

Խորհրդային Հայաստանի ներքին քաղաքական կեանքն արտայայտւում է երեք ճական գործօնների միջով,

1) Կոմունիստական կազմակերպութեան,

2) Հայաստանի բանուորների, գիւղացիների եւ կարմիր բանակայինների Խորհրդների Համագումարի ու նրա Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտէի եւ

3) Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի միջոցով:

Հայաստանի Կոմունիստական Կուսակցութիւնը, իբրեւ Հայաստանի պրոլետարիատի դիկտատուրայի արտայայտիչը, հանդիսանում է այն գլխաւոր գործօնը, որ ուղղութիւն է տալիս ու ղեկավարում է Խորհրդային Հայաստանի բովանդակ քաղաքական կեանքը թէ՛ գործնական եւ թէ՛ մանաւանդ տեսական-գաղափարական կողմից: Անցեալ 1925 թ. Կոմունիստական Կուսակցութեան համահայաստանեան համագումարն եւ երկու խորհրդաժողովները քննութեան առարկայ էին դարձրել մի շարք ներքին քաղաքական հարցեր, որոնք առաջադրուել էին տեղական կուսակցական մարմիններին, կիրառման ու ղեկավարման

համար: Այդ ժողովներում իսկապէս արծարծւում էին տեղական պայմանների համեմատ՝ այն որոշումները, որոնք Մոսկուայում կայացուել էին Կոմունիստական Կուսակցութեան համամիութենական 14–րդ համագումարի մէջ: Այդ որոշումների մէջ ամենաէական հարցն էր «գիւղացիական խնդիրը», որ օրուան հարց դարձուեց «երեսներս դէպի գիւղը» նշանաբանով:

ԳԻՒՂԱՑԻՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԻՄՔՆ Է

Ընդունելով, որ Հայաստանի, ինչպէս եւ Խորհրդային Միութենական պետութիւնների, ազգաբնակութեան ընկերային ու տնտեսական հիմքը գիւղացիութիւնն է հանդիսանում, ուրեմն եւ, մեր երկրի ու պետութեան քաղաքական կայունութիւնը խարսխւում է գիւղացիական զանգուածների վրայ. հետեւապէս, անհրաժեշտ է այդ զանգուածներն ամուր կապել պետականութեան հետ, դարձնել գործօն մասնակիցներ պետական-կառավարչական կեանքին, զօդել գիւղն քաղաքի հետ:

Այդ նպատակին հասնելու համար պէտք է գործով ապացուցել, որ պետական-կառավարչական մարմինները կը ջանան բարձրացնել գիւղացու տնտեսական վիճակը, միջոցներ կը ձեռնարկեն վերացնելու գիւղատնտեսական տգիտութիւնն եւ վարժեցնելու գիւղացուն՝ ժամանակակից կատարելագործուած արհեստագիտութեան (տեխնիկայի) պահանջներին. նիւթական օժանդակութեամբ միջոցներ կ՚ընձեռեն գիւղացուն՝ վերականգնելու իր քայքայուած տնտեսութիւնն, մատակարարելով մեքենաներ, բանող անասուններ, կառուցանելով ջրանցքներ, ճանապարհներ, եւայլն:

«ԵՐԵՍՆԵՐՍ ԴԷՊԻ ԳԻՒՂԸ»

Ռուսի Կոմունիստական Կուսակցութիւնն իր տեղական կազմակերպութիւնների եւ Կենտրոնից առաքուած հրահանգիչների միջոցով՝ Հայաստանի բոլոր վայրերում ծաւալեց ուժեղ գործունէութիւն. նա իր բոլոր գործօն տարրերին լծելով «երեսներս դէպի գիւղը» նշանաբանի մէջ՝ հողային պրոպագանդ մղեց գիւղացիական տնտեսութեան բոլոր ճիւղերի վերաբերմամբ. Նա այդ ուղղութեամբ փարավիղ հանդիսացաւ կենտրոնական ու տեղական կառավարչական մարմիններին, որոնք նոյնպէս ղեկավարւում էին վերոյիշեալ նշանաբանով երկրի տնտեսական շինարարութեան ասպարէզում:

III

ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐԻ, ԳԻՒՂԱՑԻՆԵՐԻ, ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐԻ Դ. ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ ԵՒ ԻՐ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐԸ

Ցիրաւի, այդ նշանաբանը կարմիր թելով անցնում է՝ Հայաստանի Պատգամաւորական Խորհրդների Համագումարի նիստերում, Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտէի եւ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի ամբողջ տարուայ գործունէութեան մէջ։

1925 թ. մարտի 13-ին Երեւանում բացուեց Հայաստանի Բանուորների, Գիւղացիների եւ Կարմիր Բանակայինների պատգամաւորների 4-րդ համագումարը, որտեղ իր բացման ճառում կենտրգործկոմի նախագահ Սաքօ Համբարձումեանն ի միջի այլոց չեշտեց.

«... Գործօն անկուսակցական գիւղացիներին, որոնք տրամադիր են խորհրդների մէջ աշխատելու, պէտք է հնարաւորութիւն տալ մասնակցելու իրենց գիւղի, շրջանի, գաւառի, նաեւ ամբողջ Հանրապետութեան մասշտաբով (*աստիճանաչափ*) պետական-կառավարչական, շինարարական եւ այլ խնդիրները վճռելու համար։ Ուստի այս տարուայ ընտրական չափը զգալապէս փոփոխուած է, որպէսզի մեր խորհուրդները կարողանան ընդգրկել այդ գործօն գիւղացիութեան խոշորագոյն մասը։ Դա սկզբնական քայլն է, որ անում են մեր խորհուրդները գիւղացիութեան ու բանուորութեան գործօնութիւնը օգտագործելու տեսակէտից... Խորհրդային Կառավարութիւնը իր ուշադրութիւնը գլխաւորապէս դարձնում էր գիւղատնտեսութեան վրայ. անշուշտ այսուհետեւ էլ գիւղատնտեսութիւնը մեր երկրում լինելու է տնտեսութեան այն ողնաշարը, որի վրայ են հիմնւում մեր արդիւնաբերութեան միւս ճիւղերը։ Ուստի գիւղացու տնտեսութիւնը պէտք է մնայ իր աշխատանքների ամենաէական մասը եւ այստեղ մի շարք խնդիրներից, որոնք առաջադրուած են ներկայ ժողովում, ընդգծում են երկու հանգամանք — *առաջին*՝ գիւղատնտեսական կոօպերացիա, *երկրորդ*՝ գիւղատնտեսական վարկ, որոնց վրայ առանձնապէս ուշադրութիւն պէտք է դարձնել»...

ԿԵՆՏԳՈՐԾԿՈՄԸ ԵՒՍ ՆՈՅՆ ՏԵՍԱԿԷՏՆԵՐՆ ՈՒՆԻ

Նոյն «երեսներս դէպի գիւղը» նշանաբանն ենք տեսնում Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտէի նստաշրջաններում։ Օրինակ, անցեալ տարուայ 2-րդ նստաշրջանն, որ տեղի ունեցաւ յունիսի 21-ին, ամբողջովին այդ գծով ընթացաւ, ունենալով հետեւեալ օրակարգը. 1) Շիրակի ջրանցքի կառուցման առթիւ, 2) Գիւղի տուրքագրում, 3) Խորհրդային Հայաստանի գիւղատնտեսութեան բարձրացում ու ամրապնդում։

Նոյն այդ նշանաբանն է շեշտւում նստաշրջանի հանած բանաձեւերի մէջ։

Կենտգործկոմի վերոյիշեալ 2-րդ հերթական նստաշրջանը, որ կապուած էր Շիրակի ջրանցքի հանդիսաւոր բացման հետ, նրա մանրամասն հաշուետու զեկոյցը լսելէ յետոյ, շեշտում է այդ ջրանցքի հսկայ նշանակութիւնը Շիրակի գիւղացիական տնտեսութեան համար, ու յանձնարարում է՝ «Հայկենտգործկոմի նախագահութեանն ու Ժողկոմխորհին՝ բոլոր միջոցներով նպաստել, որպէսզի ջրանցքը դառնայ փաստական զօդում քաղաքի նոր ծագուելիք արդիւնաբերութեան եւ գիւղացիական տնտեսութեան, ամրապնդելով բանուորի եւ գիւղացու դաշինքը ու խթան հանդիսանայ Խորհրդային Հայաստանի տնտեսութեան ընկերվարական շինարարութեան»։

ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԻ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Գալով գիւղի տուրքագրման խնդրին, նոյն նստաշրջանն ընդգծում է, որ Հայաստանում,— արդիւնաբերութեան ու առեւտրի ասպարէզում կատարուող վերելքի հետեւանքով,— հնարաւոր է դարձել միասնական հարկի կրճատումը 1925–26 թ.։ Ստեղծուել են նոր հնարաւորութիւններ Հայաստանի գիւղի տնտեսութեան հիմնական ճիւղերի զարգացման համար. եւ նոր միասնական տուրքը միանգամայն համապատասխանում է մեր գիւղատնտեսական պայմաններին։ Ելնելով այդ հիմնական սկզբունքներից, նստաշրջանն արձանագրում է, «որ աշխատաւոր ձեռքերից, ինչպէս նաեւ բանող անասուններից զուրկ եւ կամ թոյլ ու պակասաւոր տնտեսութիւններն այս տարի ստանում են մի շարք նոր արտօնութիւններ, որոնք ստեղծելու են հնարաւորութիւններ գիւղացու տնտեսութիւնը բարձրացնելու գործում»։ *Ուստի*

եւ հրահանգւում է Կենտգործկոմի նախագահութեանն եւ Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդին.

«Ա. Յատուկ ուշադրութիւն դարձնել հաշուառման գործին՝ մասնաւորապէս գիւղական ցուցակների ստուգման, որպէսզի նրանք համապատասխանեն իրականութեանը.

«Բ. Առանձնապէս միջոցներ ձեռնարկել, որ հրամանագրերով սահմանուած բոլոր արտօնութիւնները կիրարկուին ճշդութեամբ եւ դառնան լայն գիւղացիական զանգուածների սեփականութիւն:

«Գ. Միասնական տուրքի գանձման ժամանակաշրջանում, գիւղացու աւելցուկները նպատակայարմար ու ձեռնտու կերպով իրացման (*դրամի վերածման*) ենթարկելու համար, անհրաժեշտ է որ պետական ու հասարակական համապատասխան օրգանների միջոցով՝ ժամանակին գտնուին կամ կազմակերպուին գնողական կայաններ:

«Դ. Վերացնել գիւղում գոյութիւն ունեցող ինքնատուրքադրման անիշխանական վիճակը, գիւղական ծախքերը՝ հնարաւորութեան սահմաններում մտցնելով գաւառակային բիւջէի մէջ, անհրաժեշտ համարելով վերջինիս լայնացումն եւ ուժեղացումը»:

ԼՈՒԿԱՇԻՆԻ ԶԵԿՈՅՑԸ

Նոյն այդ նստաշրջանը, լսելով Ժողկոմխորհի նախագահ Ս. Լուկաշինի զեկոյցը՝ «Հայաստանի Գիւղատնտեսութեան Բարձրացման ու Ամրապնդման Միջոցների մասին», ընդգծում է, որ քաղաքի արդիւնաբերութեան զարգացումն՝ առանձնապէս Հաշուետու տարում ունեցել է խոշոր վերելք, մօտենալով նախապատերազմական շրջանի արտադրութեան: Գտնելով, որ ներկայումս գիւղատնտեսութեան զարգացումը դնում է մեր առաջ մի շարք հիմնական խնդիրներ, նստաշրջանն որոշում է.

«1. Ոչ միայն զարկ տալ գիւղատնտեսութեան նրա լայնացման տեսակէտից, այլ գերազանցապէս բարձրացնել նրա արտադրութիւնը.

«2. Վերացնել բոլոր այն օրէնսդրական կաշկանդումները, որոնք մի կողմից՝ հնարաւորութիւն չեն տալիս ունեւորին ազատօրէն լայնացնել ու խորացնել իր տնտեսութիւնը, միւս կողմից՝ չքաւորին ուրիշի օգնութեամբ ստեղծել սեփական տնտեսութիւն:

«3. Զարկ տալ գիւղատնտեսական կօօպերացիային, տալով նր–

բան լայն մասսայական բնոյթ, որի միջոցով հնարաւոր է միայն լայն կերպով զարգացնել գիւղի տնտեսութիւնը, վարկաւորել չունեւորին վարկային կօօպերացիայի միջոցով ու մեքենայացման ենթարկել գիւղատնտեսութեան տարբեր ճիւղերը»:

Ահա այդ ուղեցոյցներով է ղեկավարուել անցեալ 1925 թ. իր ամբողջ գործունէութեան ընթացքում Հայաստանի Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհուրդը, հաւատարիմ մնալով «երեսները դէպի գիւղը» նշանաբանին:

Դա բացայայտ կը լինի այն տեսութիւնից, որ կը տանք յաջորդ գլուխներում, երբ կը շօշափենք Խորհրդային Հայաստանի տնտեսական, հասարակական, մշակութային կեանքն իր բազմակողմանի ճիւղերով, որտեղ արտաբերուել են Ժողովրդական կոմիսարիատների եւ այլ պետական հասարակական մարմինների կատարած աշխատանքները:

Բ. ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

I

ՔԱՂԱՔՆԵՐՆ ԱՆԳԱՄ ԳԻՒՂԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Վիճակագրական տուեալներից երեւում է, որ Հայաստանի ազգաբնակութեան գրեթէ 90% կապուած է հողի մշակման եւ ընդհանրապէս գիւղատնտեսութեան հետ: Նոյնիսկ այնպիսի քաղաքներ, ինչպէս Երեւանն ու Լենինականն (Ալեքսանդրապոլ), էլ չենք ասում միւս գաւառական քաղաքները՝ Նոր-Բայազէտ, Ղարաքիլիսա, Վաղարշապատ եւայլն, տակաւին չեն թօթափել իրենցից գիւղատնտեսական բնոյթը: Նրանց բնակչութեան մեծամասնութեան տնտեսական գործունէութիւնը գերազանցօրէն հիմնուած է հողի մշակոյթի եւ տեղական պայմաններին համապատասխան գիւղատնտեսական այս կամ այն ձեւերի վրայ:

ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՒ ՅԵՏԱՄՆԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱՌՆԱԼՈՒ ՋԱՆՔԵՐ

Սակայն հողագործութեան եւ գիւղատնտեսութեան հին ձեւերը՝ մի կողմից, եւ տեղագրութեան ու սակաւահողութեան պայմանները՝ միւս կողմից, ծանրացնում են մեր երկրի տնտեսական գործունէութեան ընթացքը: Այդ տնտեսութեան նիւթական հետեւանքները չեն պարգանում այն չափով, որ նրանք կա-

րողանան բաւարարել մեր աշխատաւոր գիւղացիութեան բարեկեցութեան պահանջներին։ Քանի որ Հայաստանի ազգաբնակութեան նիւթական բարեկեցութիւնը կախուած է բացառապէս գիւղատնտեսական պայմաններից, բնական է, որ մեր Խորհրդային Կառավարութեան շինարարական գործունէութիւնն գրեթէ ամբողջովին ուղղուած է այդ կողմը։

Խորհրդային իշխանութիւնը ձեռնարկել է մի շարք հիմնական աշխատանքների՝ բարձրացնելու երկրագործութեան արդիւնաբերութիւնն, կիրարկելու գիւղատնտեսութեան մէջ կատարելագործուած եղանակներ, հիմնելու եւ տարածելու կեանքի մէջ նոր գիւղատնտեսական ճիւղեր, եւայլն։ Այդ ուղղութեամբ կատարուած աշխատանքների դրական հետեւանքները, տարեցտարի զարգանալով, մանաւանդ ակնբախ են դառնում վերջին հաշուետու տարում։

II

ՈՌՈԳՈՒՄՆԵՐ—ՋՐԱՆՑՔՆԵՐ

Այդ աշխատանքների մէջ առաջին տեղն է բռնում ոռոգու-

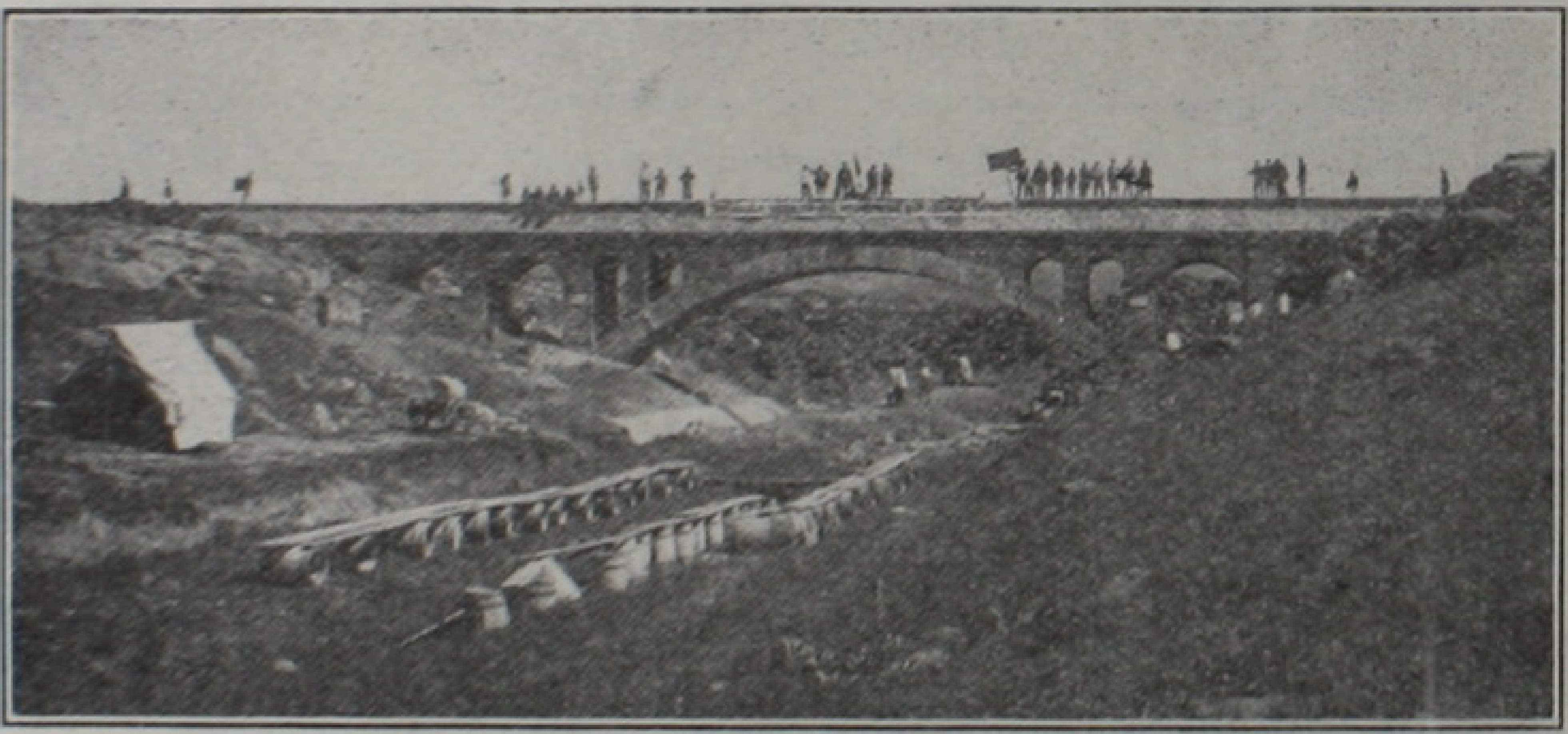

ՇԻՐԱԿԻ ՋՐԱՆՑՔԻ ՋՐՄՈՒՂԸ (Ակվեդուկ) ԼԵՆԻՆԱԿԱՆՈՒՄ

մը։ Ոռոգման աշխատանքները հետապնդում են մի էական նպատակ — աւելացնել եղած ջրարբի հողերի քանակը (42%), նոր հողեր կորզելով անջրդի անապատներից (մօտ 58%), դարձնելով մշակելի։

Խորհրդային Կառավարութիւնը կարողացաւ ոչ միայն վերականգնել հազարաւոր վերստերի երկարութեամբ՝ իսպառ

քայքայուած առուների ցանցը, այլ եւ ձեռնամուխ եղաւ հիմնապէս վերակառուցելու՝ 20 վերստ երկար Էջմիածնի ջրանցքը, 1,800 դեսեատին հողեր ջրելու համար, ինչպէս եւ Շահումեան ջրանցքը (նախկին Մամրի) Երեւանի շրջակայքի այգիների ու

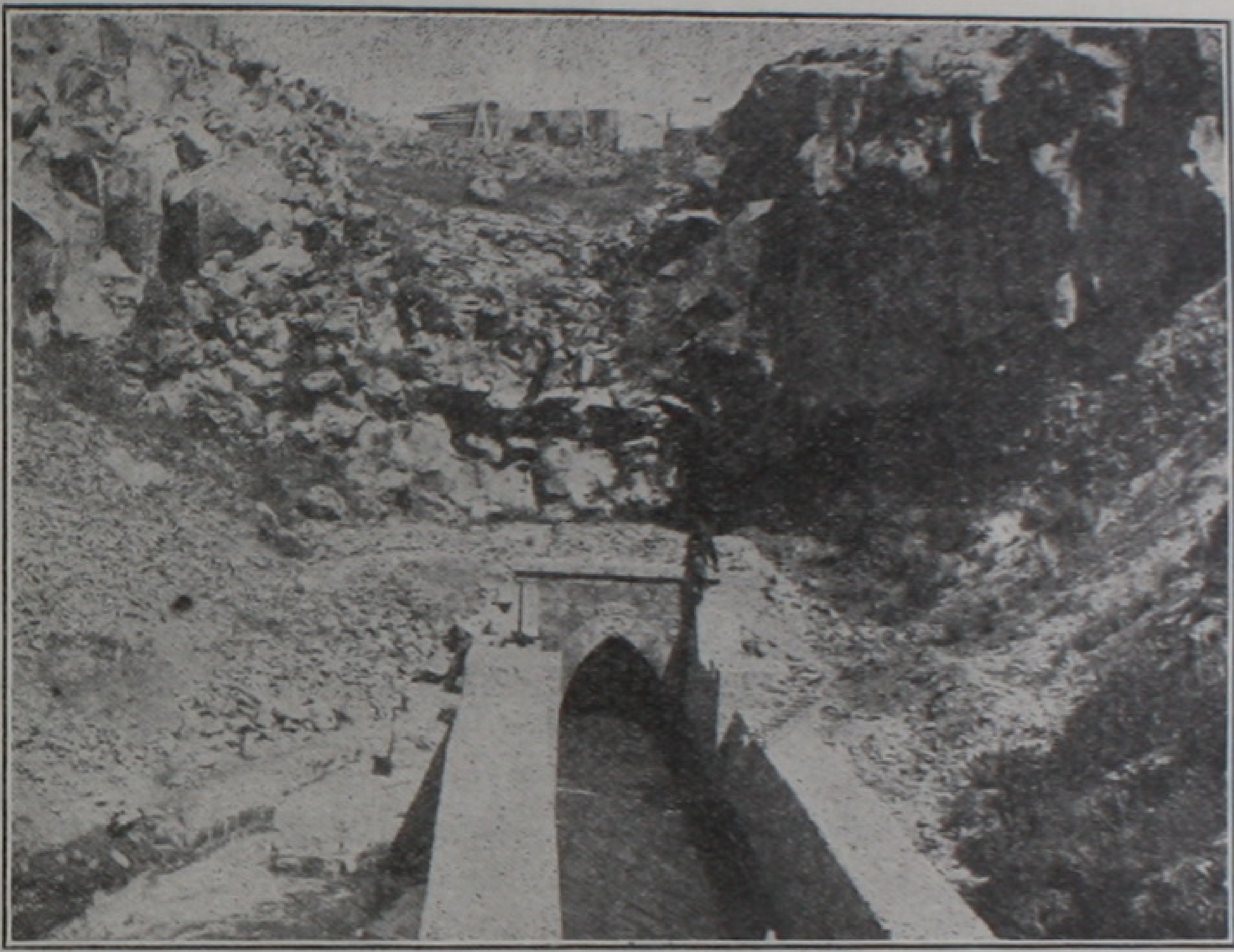

ՆՈՐԱԿԱՌՈՅՑ ՇԻՐԱԿԻ ՋՐԱՆՑՔԻ ՍՏՈՐԵՐԿՐԵԱՅ ՄԱՍԻ ՄՈՒՏՔԸ

դաշտերի ոռոգման համար: Նախանցեալ տարի աւարտուեց Էւջիլլարի ջրանցքի կառուցումը, որի երկարութիւնն է 14·5 վերստ. ասիկա ջրարբի է դարձնում մօտ 1,500 դեսեատին կուսական հող:

Այդ ոռոգման սիստեմների մէջ ամենանշանաւորն է՝ թէ՛ իր հոյակապ կառուցուածքով, թէ՛ իր տնտեսական հեռանկարներով, Շիրակի ջրանցքը, որ ինքնին արգասիք է հսկայական աշխատանքի ու եռանդի. Նրա յաջող կառուցումը, 3 տարուայ մէջ, մեծ պատիւ է բերում Խորհրդային իշխանութեանը: Անցեալ 1925 թ. յունիսի 21–ին մեծ հանդէսով կայացաւ Շիրակի, ար–

սուհետեւ Լէնինեան կոչուած այդ ջրանցքի բացումը, որի կառուցումը ձեռնարկուել էր 1922 թ., խիստ սուղ դրամական միջոցներով: Այդ ջրանցքի ամբողջ կառուցումը նստել է մօտ 1,500,000 ռուբլի եւ նա իր 42 վերստ երկարութեամբ ոռոգելու է մօտ 15,000 դեսեատին հող:

Անցեալ տարի սկսուեցին Փոքր Սարդարաբադի ջրանցքի կառուցման աշխատանքները, որոնք աւարտուելու են յաջորդ տարի: Այս ջրանցքը սկիզբ է առնում Արաքսից եւ, ունենալով 64 վերստ երկարութիւն, ոռոգելու է՝ ցարդ անջրդի 7,000 դեսեատին հող, իսկ նախապէս գոյութիւն ունեցող, տեղական հին ջրաբաշխական ցանցի (առուների) հետ միասին՝ մօտ 20,000 դեսեատին:

Վերականգնում է՝ իսպառ աւերուած Արագդայանի ջրանցքը, որի կառուցումով աւելանալու են 5,000 դեսեատին պիտանի հողեր: Ձեռնարկուած է Գեղարդայ վանքից 7 վերստ հեռու գըտնուող Թոխմախեան լճի ջրամբարը լայնացնելու աշխատանքներին, որ ծառայելու է Ղամարլուի շրջանի ցանքսերը (գլխաւորապէս բամբակի) ամառուայ ամիսներին ջրելու համար:

Անցեալ տարի աւարտուեցին Սեւ Ջուր գետից ու Այրիգեօլ լճից մեքենայական կառուցուածքով ջուր հանելու հետախուզումները: Այդ ջրով ոռոգուելու են Վաղարշապատի շրջակայքում մօտ 5,000 դեսեատին անջրդի հողեր:

Հրազդան (Զանգի) գետի ջրի պաշարը ամառուայ ամիսներին աւելացնելու նպատակով, անցեալ տարի սկսեցին գետի սկզբում Սեւանայ լճից ջրարգելակներ (շլիւզ) կառուցանելու աշխատանքները: Այդ գործի աւարտումով հնարաւոր կը լինի ջրելու Հրազդանի շրջանում եղած մօտ 20,000 դեսեատին հողերը:

Մշակութային հողերի յաւելման են նաեւ ծառայում՝ Ղամարլուի շրջանի ճահիճները չորացնելու համար անցեալ տարի ձեռնարկուած աշխատանքները, որոնց հետեւանքով պիտանի կը դառնան 1,100 դեսեատին հողեր:

Արդէն աւարտուած եւ ներկայումս կատարուող ոռոգման աշխատանքների շնորհիւ, ջրարբի հողերի քանակը աւելանում է մօտ 40,000 դեսեատինով, որ անշուշտ մի զգալի յաւելումն է մեր գիւղացիական շատ սահմանափակ տնտեսութեան մէջ:

III

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄ — ՀՈՍՈՒՆ ՋՐԵՐՈՒ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄ

Ոռոգման գործին նեցուկ է հանդիսանում ելեքտրոֆիկացիան: Սա կոչուած է բարձրացնելու գիւղատնտեսութեան արդիւնաբերութիւնը, մտցնելով հայ գիւղի իրականութեան մէջ արտադրութեան մեքենայացման ձեւերը. սա հնարաւորութիւն է տալու մեքենական միջոցով գետերից ոռոգման ջրեր հանելու: Վերջին հաշուով, այդ ելեքտրոֆիկացիան անշուշտ ծառայելու է նաեւ գործարանական արդիւնաբերութեան ճիւղերին:

Անցեալ տարի արդէն աւարտուեցին կառուցման աշխատանքները ու սկսեցին գործել Ղարաքիլիսայի եւ Նոր-Բայազէտի ջրաելեքտրակայանները: Պէտք է ասած, որ Հայաստանն խիստ հարուստ է «սպիտակ ածուխով» — սրընթաց գետերի հոսող ուժով. այդ սրընթաց գետերը մատակարարում են անսպառ շարժիչ ուժ մեր ելեքտրակայաններին: Ուստի ստեղծում են դիւրին պայմաններ ելեքտրոֆիկացիայի համար, որոնցից օգտւում է Հայաստանի շինարարութիւնը: Անցեալ հաշուետու տարուց ձեռնարկուած են մի շարք ջրա-ելեքտրա-կայանների կառուցման աշխատանքներ:

ԿԱՐԵՒՈՐ ՋՐԱԵԼԵՔՏՐԱԿԱՅԱՆՆԵՐ

Այստեղ ամէնից առաջ յիշենք Երեւանի 5,600 ձի-ուժ ջրաելեքտրակայանը, որի կառուցումը սկսուել է 2 տարի առաջ եւ արդէն աւարտելու վրայ է: Ծրագրւում է, որ այդ կայանը, բացի Երեւանի լուսաւորութեան ու արդիւնաբերական ձեռնարկութիւններին ուժ մատակարարելուց, Արաքսից ջուր բարձրացնի եւ ոռոգի Դաւալուի եւ Ղամարլուի (Երեւանի գաւառ) միջեւ տարածուող 8,000 դեսեատին անջրդի հողերը: Նոյն ուժով՝ ծրագրուած է հանել Սեւջրի գետից ջուր էջմիածնի գաւառի անջրդի հողերի ոռոգման համար:

Այնուհետեւ գալիս է Լենինականի ջրա-ելեքտրա-կայանը, որ շինւում է Շիրակի նորակառոյց ջրանցքի վրայ եւ ունենալու է 7,500 ձի-ուժ: Անցեալ տարի սկսեցին շինել Իջեւանի 500 ձի-ուժ ջրա-ելեքտրա-կայանը, որ ապագայում պիտի կրնայ բարձրացուել 2,000 ձի-ուժի: Այդ կայանը ելեքտրական ուժ է հայթայթելու 14 վերստ շառաւիղով 16 գիւղերի, մօտ 17,000 բնակ-

չութեամբ: Բացի լուսաւորութիւնից, նա ուժ է մատակարարելու տեղական պանրագործարաններին ու պահածոների (կոնսերվների) գործարաններին: Շինւում է Ստեփանաւանի 600 ձիուժ ջրա-ելեքտրա-կայանը, որ գործելու է 20 վերստ շառաւիղով, ուժ հայթայթելով 27,000 բնակչութեամբ 16 գիւղերին եւ այդտեղ եղած բազմաթիւ ձիթահան ու պանրի գործարաններին,

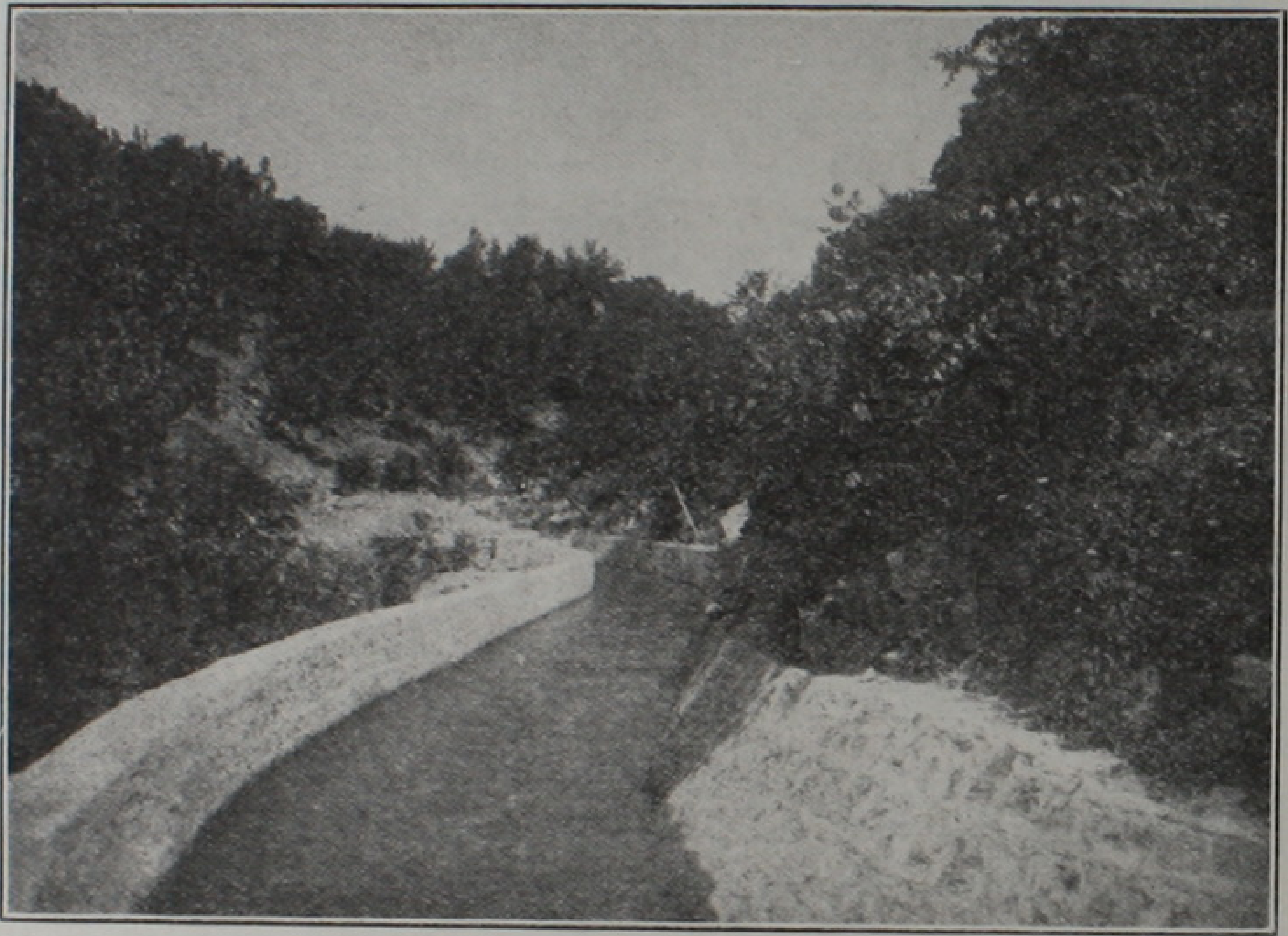

ԵՐԵՒԱՆԻ ՋՐԱԵԼԵՔՏՐԱԿԱՅԱՆԻ ՋՐԱՆՑՔԻ ՄԻ ՄԱՍԸ

աղացներին եւայլն: Այս շրջանումն է նաեւ սկսուել Ղաչաղան գիւղի ջրա-ելեքտրա-կայանը, որ ծառայելու է շրջակայ 6 գիւղերին:

Կառուցւում է Մեղրու 400 ձի-ուժ ջրա-ելեքտրա-կայանը՝ 12 քիլոմետր շառաւիղով. սա ուժ է հայթայթելու գիւղատնտեսական գործունէութեամբ չափազանց զարգացած այս գաւառին: Վերջապէս շինւում է Դարալագեազի 60 ձի-ուժ ջրա-ելեքտրա-

ԵՐԵՒԱՆԻ ՋՐԱԵԼԵՔՏՐԱԿԱՅԱՆԻ ՋՐԱՆՑՔԻ ՄԻ ԱՅԼ ՄԱՍԸ

կայանը, որ բացի լոյս մատակարարելուց՝ գաւառի կենտրոն Թեչիչքենդ եւ Ղոյթուլ գիւղերին՝ ծառայելու է բամբակզտիչ գործարանին ու աղացներին:

Ուրեմն, չհաշուած Երեւանինը, անցեալ տարի Հայաստանում հիմք է դրուել 6 ջրա-ելեքտրա-կայանների կառուցման:

IV

ՇԻՆԱՐԱՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹԵԱՆՑ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՋ

Երկրի խաղաղացման, ոռոգման սիստեմի բարեկարգման եւ գիւղացուն օժանդակիչ միջոցների հայթայթման (սերմացու, բանող անասուններ, գործիքներ, եւայլն) հետեւանքով՝ մեր քայքայուած գիւղատնտեսութիւնն սկսել է աստիճանաբար բարձրանալ եւ անցեալ 1925 թ., կարելի է այդ համարձակ պնդել, հասել է գրեթէ իր նախապատերազմական վիճակին: Այդ են ապացուցում վիճակագրական տուեալները:

1923 թ. Հայաստանում ցանքսերի ընդհանուր քանակը եղել

է 194,000 դեսեատին, 1924 թ. — 249,000 դես., որ անում է նախապատերազմեան 1914 թ. մօտ 90%ը. իսկ Մեղրու, Զանգեզուրի ու Երեւանի գաւառներում, առանձին վերցրած, ցանքերի քանակը գերաճել է նոյնիսկ նախապատերազմականին:

Նոյն ենք տեսնում անասունների ու երկրագործական գործիքների քանակի մասին, որ, ինչպէս յայտնի է, համաշխարհային պատերազմի արհաւիրքների հետեւանքով, սոսկալի չափերով իջել էր մեր երկրում:

Նախապատերազմական 1914 թ. եղել են 2,364,000 գլ. անասուն

1919 թ. 747,000 գլուխ — նախպատերազմ. քանակի	31%
1922 թ. 796,000 գլուխ — նախպատերազմ. քանակի	34%
1923 թ. 1,139,000 գլուխ — նախպատերազմ. քանակի	48%
1924 թ. 1,405,000 գլուխ — նախպատերազմ. քանակի	60%

Նախպատերազմ. 1914 թ. եղել են 17,550 գթն. եւ 100,000 արօր

1919 թ. — 5,200 գութան, 22,000 արօր
1922 թ. — 7,500 գութան, 30,000 արօր
1923 թ. — 8,200 գութան, 40,000 արօր
1924 թ. — 9,700 գութան, 45,000 արօր

Այսպէս ասած, Հայաստանում՝ 156,000 տնտեսութիւններից անասուն չունէին 1923 թ. 39%-ը, իսկ 1924 թ. 31%. ցանքս եւ անասուն չունեցող տնտեսութիւնները կազմում էին 1923 թ. 11%, իսկ 1924 թ. 9·67%:

Ուրեմն, տեսնում ենք, թէ ինչպէս աստիճանաբար աճում եւ ամրապնդւում են մեր գիւղացիական տնտեսութիւնները եւ որոշակի տրամադրութիւն են յայտնաբերում շարունակելու այդ զարգացումը: Այստեղ օգնութեան է գալիս համամիութենական Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտէն, որ անցեալ տարի որոշել է Հայաստանին տրամադրել 350,000 ռուբլի, լծկաններ եւ գործիքներ գնելու գիւղացիական աղքատ տնտեսութիւնների համար:

Սակայն չմոռանանք յիշատակելու, որ անցեալ 1925 թ. անառելի ցրտերի եւ բնութեան այլ տարերային արհաւիրքների պատճառով մեր գիւղացու տնտեսութիւնն զգալի վնասներ կրեց: Դա իսկապէս ժամանակաւոր երեւոյթ է, որ դիւրին բուժելի է, քանի որ նրա հիմքն արդէն առողջացել է եւ դուրս է եկել նախկին տխուր տարիների քայքայուած ու հիւծուած կացութիւնից:

ԻՆՉԵՐ ՊԷՏՔ Է ԿԱԶՄԵՆ ՀԻՄՔԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ

Հայաստանի գիւղատնտեսական արդիւնաբերութիւնը խարսխուելու է ոչ թէ հացահատիկների մշակոյթի վրայ, որ ինքնին վերցրած, նոյնիսկ գերազանց բարենպաստ պայմաններում անկարող է բաւարարել տեղական կարիքներին առանց արտաքին աշխարհի՝ գլխաւորապէս Ռուսաստանի՝ տարեկան մի քանի միլիոն փութ հացահատիկներին:

Մեր աշխատաւոր գիւղացիութեան տնտեսական վիճակը բարձրացնելու կռուանները պէտք է հիմնուին՝ թանգարժէք բոյսերի մշակութեան եւ գիւղատնտեսական արդիւնագործութիւնների (պանրագործութիւն, գինեգործութիւն, չերամագործութիւն, պահածոների արտադրութիւն, եւայլն) վրայ:

Ժողովրդի տնտեսական գործունէութեան այդ ճիւղերի վրայ է, որ կենտրոնացրել է Խորհրդ. իշխանութիւնն իր ուշադրութիւնը, եւ այդ ուղղութեամբ է լարում, ինչպէս կը տեսնենք դեռ, իր բոլոր ստեղծագործական ջանքերը:

V

ԲԱՄԲԱԿԻ ՄՇԱԿՈՒՄԸ ԵՒ ԱՐԴԻՒՆԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

Աներկբայ գրաւականներ կան, որ բամբակագործութիւնն առաջնակարգ տեղ է բռնելու Հայաստանի գիւղատնտեսութեան մէջ: Վերջերս Մոսկուայի մասնագէտների ձեռքով կատարուած մանրազնին քննութիւնը ցոյց է տուել, որ Հայաստանի բամբակը գերազանց յատկութիւններ ունի եւ իր որակով բարձր է մեր հարեւան երկրների բամբակներից: Հայաստանում հնարաւոր էր բամբակ ցանել 40–50 հազար դեսեատին, եթէ լաւ ամենայնի կարգաւորուած ու զարգացած լինէր ջրաբաշխական ու ոռոգման դրութիւնը:

Պատերազմների հետեւանքով ու նախկին Դաշնակցական կառավարութեան օրօք բամբակի ցանքերն իսպառ վերացան: Միայն Խորհրդային իշխանութեան ժամանակ սկսեց նորից կենդանանալ գիւղատնտեսական այդ ճիւղը: 1922 Թ. ցանուած էր 500 դեսեատին, 1923 Թ. 1,500 դեսեատին, 1924 Թ. 15,000 դեսեատին եւ ծախուած է եղել 673,275 փութ զտուած բամբակ. իսկ

անցեալ 1925 թ. ցանուած էին 16,703 դեսեատին: Սակայն դա դեռ հասած չէ նախապատերազմական սահմանին:

Բամբակագործութեան շնորհիւ, Հայաստանի տնտեսական գործունէութեան մէջ հանդէս են գալիս սրա հետ կապուած նոր արտադրական ճիւղեր, որոնք առաջներում գոյութիւն չունէին մեքենայական–արդիւնաբերական ծաւալով: Այստեղ առաջին նուագ յիշատակելի են Երեւանում ու Սարդարաբադ կայարանում կառուցուած բամբակազտիչ հոյակապ գործարանները: Այնուհետեւ զտուած բամբակի հունդերն օգտագործելու նպատակով անցեալ տարի կառուցուած է Երեւանում հսկայական գործարան, որ միաժամանակ ձէթ ու օճառ է պատրաստելու այդ հունդերից:

Բամբակագործութիւնն առաջնակարգ նշանակութիւն ստանալով, Հայաստանի մշակոյթների շարքում, կարող է մեր գիւղացու տնտեսութեան եկամուտների 2/3 մասը գրաւել:

ԽԱՂՈՂ ԵՒ ԱՅԳԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Հայաստանի գիւղատնտեսութեան մէջ իր նշանակութեամբ երկրորդ մշակոյթն է հանդիսանում այգեգործութիւնը, գլխաւորապէս խաղողի մշակումը: Այգեգործութիւնն արդէն ոտքի է կանգնել իր նախկին քայքայումից: Խաղողի մշակման արդիւնքներից մէկն էլ գինեգործութիւնն է, մանաւանդ պետական «Արարատ» գործարանի կոնեակի, օղու եւ քաղցր գինիների արտադրութիւնը, որ ապահով շուկայ է գրաւել Ռուսաստանում, շնորհիւ իր բարձր որակի: Մեր այգեգործների արտադրած խաղողի բերքի գրեթէ 75% անցեալ տարի գնել է «Արարատ» գործարանը:

Անցեալ տարի անսպասելիօրէն մեծ սառնամանիքների հետեւանքով՝ խաղողի վազերի մօտ 40%–50% ցրտահարուել էին: Պետական վարկատուութեան միջոցով հնարաւորութիւն է ստեղծուել այգետէրերի համար՝ վերականգնելու ցրտերից փչացած իրենց այգիները:

ԱՆԱՍՆԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԱԹՆԱՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Գիւղատնտեսութեան մի այլ էական ճիւղը՝ անասնապահութիւնը Հայաստանում միշտ յետամնաց վիճակում է եղել. մինչդեռ մեր երկիրը՝ իր հարուստ եւ հիւթալի արօտատեղիներով՝ կարող էր զարգացնել մեծ չափերով անասնապահութիւնն եւ

նրան գերիշխող դիրք վերապահել գիւղացիական տնտեսութեան մէջ, տալով տարեկան ոչ պակաս քան 40 միլիոն ռուբլու արտադրութիւն, այսինքն ամբողջ մեր երկրի եկամտի կէսը: Ոչ միայն մսացուի, այլ գլխաւորապէս կաթնատնտեսութեան ու պանրագործութեան համար է, որ Խորհրդային իշխանութիւնն զարկ է տուել անասնաբուծութեանն եւ սրա զարգացումը դարձրել է հիմնական հարց:

Այդ նպատակով անցեալ տարի հիմնուել են ցեղային ցուլերով օժտուած բեղմնաւորման կայաններ, բացուել են ցուցադրական ու փորձնական անասնաբուծական տնտեսութիւններ, միջոցներ են ձեռնարկուած բարձրացնելու եւ կատարելագործելու ցանովի խոտերի մշակոյթը՝ գիւղացիներին ընտիր որակի խոտասերմեր մատակարարելով, ընդարձակելու անասնաբուժական օգնութիւնը, եւայլն:

Սրա հետ միասին՝ միջոցներ են ընձեռուած կաթնատնտեսական արտադրութիւնն աւելի եւս զարգացնելու: Հայաստանի արտադրած զուիցերական տեսակի պանիրն՝ իր գերազանց յատկութեան համար, անցեալ տարի առաջին մրցանակի էր արժանացել Ռուսական գիւղատնտեսական ցուցահանդէսում: Անցեալ տարի Հայաստանում, բացի գոյութիւն ունեցող 3 պանրագործարաններից, համապատասխան վայրերում հիմնուեցին 11 հատ նոր պանրագործարաններ, որոնք անշուշտ մեծ չափերով զարգացնելու են կաթնատնտեսութեան այդ ճիւղը, որ հսկայական նշանակութիւն ունի մեր գիւղացիութեան համար:

Միակ պակասն այն է, որ մենք չունինք բաւականաթիւ պատրաստուած եւ հմուտ պանրագործ վարպետներ:

ՇԵՐԱՄԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՈՐ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ

Առաջները մեզանում մեծ ծաւալ չի ունեցել շերամապահութիւնը: Սակայն մեր բնական պայմանները մեծ ապագայ են խոստանում գիւղատնտեսական այդ ճիւղին: Այդ նպատակով Խորհրդային իշխանութիւնը ջանքեր է թափում գիւղացիութեան մէջ ընդհանրացնելու այդ արդիւնաբերութիւնը: Հիմնուած է շերամապահական կայան, որ 1924 թ. պատրաստել էր 12,000 տուփ շերամի ընտիր սերմ, իսկ 1925 թ. 25,000 տուփ, որի սպառումը նախատեսուած է ոչ միայն Հայաստանի սահմաններում, այլ եւ հարեւան երկրներում, որտեղից մեծ պահանջներ կան:

Շերամապահութեան զարկ տալու համար անցեալ տարի տնկուեցին մօտ 250,000 թթենիներ, եւ այդ նպատակով էլ՝ Խորհրդ. տնտեսութիւններին կից՝ հիմք են դրուած թթենիների յատուկ տնկարանների: Շերամապահութեան մի այլ նպաստաւոր հանգամանքն այն է, որ Հայաստան են գաղթել մեծ թուով հմուտ շերամարոյծ տաճկահայեր, որոնց տրուել է ամէն յարմարութիւն, յատկապէս գիւղատնտեսական այդ ճիւղով զբաղուելու: Անցեալ տարի որոշուել է նաեւ նոյն նպատակով մետաքսաթելի մանարան–գործարան հիմնել Երեւանում եւ Մեղրիում:

ԾԽԱԽՈՏԻ ՄՇԱԿՈՒՄ ԵՒ ՆՈՐ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Չնայած բնական ու կլիմայական բարեյաջող պայմաններին, ծխախոտագործութիւնը, իբրեւ բարձր մշակոյթ, երբեք գոյութիւն չի ունեցել Հայաստանում: Միայն Խորհրդային իշխանութեան շրջանում՝ 1922 թ., տաճկահայ գաղթականների ձեռքով, առաջին փորձերը կատարուեցին ծխախոտ ցանելու եւ յաջող հետեւանքների յանգեցին: Այժմ այդ տնտեսական ճիւղը խոստանում է զարգանալ, մանաւանդ որ կան բաւականաչափ փորձուած ու մասնագէտ տաճկահայ ծխախոտամշակներ: 1922 թ. մի քանի փորձական դեսեատին ծխախոտացանքերից յետոյ, այդ մշակոյթն հետզհետէ ծաւալւում է, եւ անցեալ 1925 թ. ցանուած էր արդէն 140 դեսեատին, որ տալու էր 9,800 փութ բերք:

ՄԵՂՈՒԱԲՈՒԾՈՒԹԻՒՆ

Մեղուաբուծութիւնը Հայաստանում միշտ էլ ունեցել է մեծ յաջողութիւն եւ արժանաւոր տեղ է գրաւել յարմար վայրերում. մանաւանդ յայտնի էին Լոռու, Արագածի, Ծաղկաձորի, Զանգեզուրի շրջանները: Պատերազմի հետեւանքներով աւերուած իր վիճակից այդ ճիւղը վերստին սկսեց վերականգնել եւ ներկայումս աճման մէջ է գտնւում:

ՊՏՂԱՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՊԱՀԱԾՈՅ ՊՏՈՒՂՆԵՐ

Պտղամշակութիւնը՝ արդիւնաբեր ճիւղ է հանդիսանում մեր գիւղատնտեսութեան մէջ, թարմ մրգերի արտածումով եւ մանաւանդ պահածոների արտադրութեամբ: Նախապատերազմական 1914 թ. Հայաստանն արտադրել էր 120–130 հազար փութ պահածոներ (դեղձ, ծիրան, կեռաս, սալոր) եւ պիւրէ: *Այս ճիւղն էլ ներկայումս մեծ հոգատարութեան առարկայ է դար–*

ձել։ Ի բաց առեալ մի քանի մասնաւոր գործարաններից, կառավարութեան միջոցներով բացուած են պահածոների պետական մի քանի գործարաններ, որոնք ապագայում իրենց արտադրութիւնը կարող են հասցնել տարեկան 500,000 տուփի, մօտ 3 միլիոն ռուբլի արժողութեամբ։

VI

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԱՄ ԿՕՕՊԵՐԱՑԻԱՆԵՐ

Մի առ մի թուելով վերոյիշեալ գիւղատնտեսական ճիւղերը, որոնք էական նշանակութիւն ունին մեր երկրի տնտեսական կեանքում, հարկ է ընդգծել, որ նրանց յաջող զարգացումն ամբողջովին կախումն ունի՝ տեղական արտադրական ուժերի ու դրամական միջոցների ներկայութիւնից։ Այդ կողմից Հայաստան՝ մանաւանդ համաշխարհային եւ ապա քաղաքացիական պատերազմներից քայքայուած, ուժասպառ եւ հիւծուած լինելով, խիստ աննախանձելի կացութեան մէջ էր։ Այդ հանգամանքներում մեծապէս օժանդակիչ գործօններ հանդիսացան Կօօպերացիան եւ Վարկային Նպաստները։

Հայաստանի՝ 150 հազարից աւելի մանր, ցրուած ու անհատականօրէն զօրանալու եւ ընդարձակուելու անկարող տնտեսութիւնները, ընդունակ եղան բռնելու հաւաքական կազմակերպման, համագործակցութեան Կօօպերացիայի ուղիները։

1924 թ. հիմնուած է «Հայաստանի գիւղական Կօօպերացիան»․ ան ուժեղ թափով ընդգրկում է, անցեալ 1925 թ., մեր գիւղատնտեսութեան հիմնական գրեթէ բոլոր ճիւղերը։ Այդ հոսանքը զգալի չափերով բարձրացրեց մեր չքաւոր ու միջակ գիւղացու արտադրողական ուժը եւ նրա աշխատանքի արդիւնքների որակը։ Առ 1 յուլիսի 1925 թ. Կօօպերացիայի աճումը պատկերանում է 142 միաւորներով, որոնք պարունակում են 16,308 տնտեսութիւններ, այն է 10% ընդհանուրի։ Ի հարկէ սա համեմատական չափով տակաւին փոքր թիւ է ներկայացնում․ սակայն, նկատի առնելով, մեր գիւղացիութեան յետամնացութիւնն եւ գործի նորութիւնն, այդ էլ մեծ յաջողութիւն պէտք է համարել, մանաւանդ որ այդ յաջողութիւնը կանգ չի առել եւ ներկայումս էլ ուժեղ թափով շարունակւում է։

ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԱՐԿԵՐ

Գիւղատնտեսութեան զարգացման միւս կարեւոր գործօնն է, ինչպէս վերը շեշտեցինք, գիւղատնտեսական վարկը, որի համար Հայաստանում անցեալ տարի հիմնուեց «Հայաստանի Գիւղատնտեսական Բանկը»։ Այդ Բանկը, չնայած իր սուղ շրջանառային գումարներին, կօոպերատիվ մարմիններին եւ գիւղացիական տնտեսութիւններին առ 1 փետրուարի 1925 թ. բաց է թողել 2 միլիոն ռուբլու վարկ։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԱՋԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԳԻՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ

Վերջապէս շեշտենք մի հանգամանք եւս։ Դա պետական տեղային բիւջէի մասնակցութիւնն է գիւղատնտեսական շինարարութեան մէջ։ 1924 թ. Հայաստանի տեղական բիւջէի 3,960,609 ռուբ. հաշուից յատկացուել է Հողային Ժողովրդական Կոմիսարիատի միջոցով 303,343 ռուբ. 3 կոպ. գիւղատնտեսական շինարարութեան, այսինքն յիշեալ բիւջէի 7·8%։ Առաջին հայեացքից այդ փոքրիկ տոկոսը, երբ համեմատութեան ենք դնում Վրաստանի (2·08%), Ադրբէջանի (2·1%) եւ նոյնիսկ Ռուսաստանի (5%) տոկոսների հետ, գտնում ենք, որ Հայաստանն այդ շինարարական նպատակներին շատ աւելի է յատկացրել, քան վերոյիշեալ երկրները, որ նոյնպէս գերազանցօրէն գիւղատնտեսական արդիւնաբերութիւններ են ներկայացնում։

Գ. ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅԻՆ ԱՐԴԻՒՆԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆ

I

ՄԵԾ ԱՐԴԻՒՆԱԲԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ՊԱԿԱՍԸ

Հայաստան՝ լինելով գերազանցօրէն գիւղացիական երկիր, տնտեսապէս յետամնաց, չի ունեցել բառիս բուն իմաստով գործարանային կամ խոշոր արտադրական արդիւնագործութիւն։ Գոյութիւն են ունեցել մեծ մասամբ մանր գործարաններ՝ կոնեակի, պահածոների, բամբակազտման, եւայլն. իսկ խոշոր արդիւնագործական ձեռնարկութիւններից միայն գոյութիւն ունէին Ալլահվերդու եւ Ղաթարի պղնձահանքերն իրենց համապատասխան գործարաններով ու նախկին Շուստովի կոնեակի եւ օղու գործարանը։ Այս բոլոր մանր, թէ խոշոր արտադրական ձեռնարկութիւնները համաշխարհային ու քաղաքացիական պատերազմների ընթացքում իսպառ քայքայուեցին ու կանգ առան։

Հայաստանի խորհրդայնացման հետ միասին առաջնակարգ ուշադրութիւն դարձուեց գործարանային արդիւնաբերութեան վրայ: Խորհրդային իշխանութեան կարգերում արդիւնագործական ճիւղերի ղեկավարութիւնը կենտրոնացած է Ժողովրդական Տնտեսութեան Խորհրդի մէջ: Այս Խորհրդի առաջ ծառացաւ մեր արդիւնագործութեան չէ թէ վերականգման, այլ վերստեղծման հարցը: Պէտք էր ստեղծել այնպիսի արտադրական ձեռնարկութիւններ ու գործարաններ, որոնք մեր երկրում հող ունենային, այն է կապուած լինէին ընդհանրապէս մեր գիւղատնտեսութեան եւ մասնաւորապէս նրա առանձին ճիւղերի՝ բամբակագործութեան, այգեգործութեան եւ անասնապահութեան հետ: Գիւղատնտեսութիւնն ինք քայքայուած վիճակումն էր: Նախ անհրաժեշտ էր գիւղատնտեսութիւնը վերականգնել, հիմնադրել այն պատուանդանը, որի վրայ բարձրանալու էր արդիւնաբերութիւնը:

Մեր գործարանային արդիւնաբերութեան զարգացումը՝ այդու իսկ խիստ դանդաղ էր ընթանում: Միայն անցեալ տարի աչքի է ընկնում խոշոր վերելք այդ ասպարէզում, որ անշուշտ հետեւանք է մեր գիւղատնտեսութեան վերականգնման:

II

ՈԳԵԼԻՑ ԸՄՊԵԼԻՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հայաստանի այգեգործութեան հետ կապուած է գինու, օղու եւ կոնեակի արդիւնաբերութիւնը: Մեզ ժառանգութիւն մնացած գինու եւ կոնեակի 6 գործարաններից միայն մէկ եւ ամենախոշորը՝ նախկին Շուստովի գործարանն էր, որ պահպանուել էր քիչ թէ շատ բաւարար վիճակում, եւ պետականացուելով ըստացել էր «Արարատ» անունը: Սա մինչեւ 1924 թ. հնարաւորութիւն ունէր վերամշակելու մեր երկրի ամբողջ խաղողը եւ այդ էր պատճառը, որ միւս գործարանները չէին բանեցւում: Այժմ, երբ այգեգործութիւնը վերականգնել է, հասնելով նախապատերազմականի 75–80%-ին, երկրում կայ այնքան հում նիւթ, որ «Արարատ»ը այլեւս չի կարողանում վերամշակել բոլորը: Ուստի անցեալ տարի ձեռնարկուեց նաեւ մնացեալ գործարանների վերականգնման աշխատանքներին:

ԿԱՇԵԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Մեր անասնապահութիւնը պարփակում է իր մէջ մեծ տուեալներ կաշեգործական արտադրութեան զարգացման համար: Բայց, Հայաստանում, այն էլ միայն Երեւանում, կային ընդամէնն 2 կաշեգործարաններ, որոնք, ինքնին թոյլ լինելով իրենց մեքենայացումով, հասել էին մեզ կիսաւեր դրութեան մէջ: Այդ կաշեգործարանները հիմնապէս նորոգուել են. սկսած 1922 թուականից նրանց մէջ մտցուած մեքենայացումը՝ անցեալ տարի արդէն հասել էր 80%–ի: Գործարանների կատարելագործման աշխատանքները շարունակւում են:

ԲԱՄԲԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ

Բամբակագործութիւնը Հայաստանում ունի խիստ մեծ հեռանկարներ: Բամբակի մշակոյթի հետ սկսում են զարգանալ մի

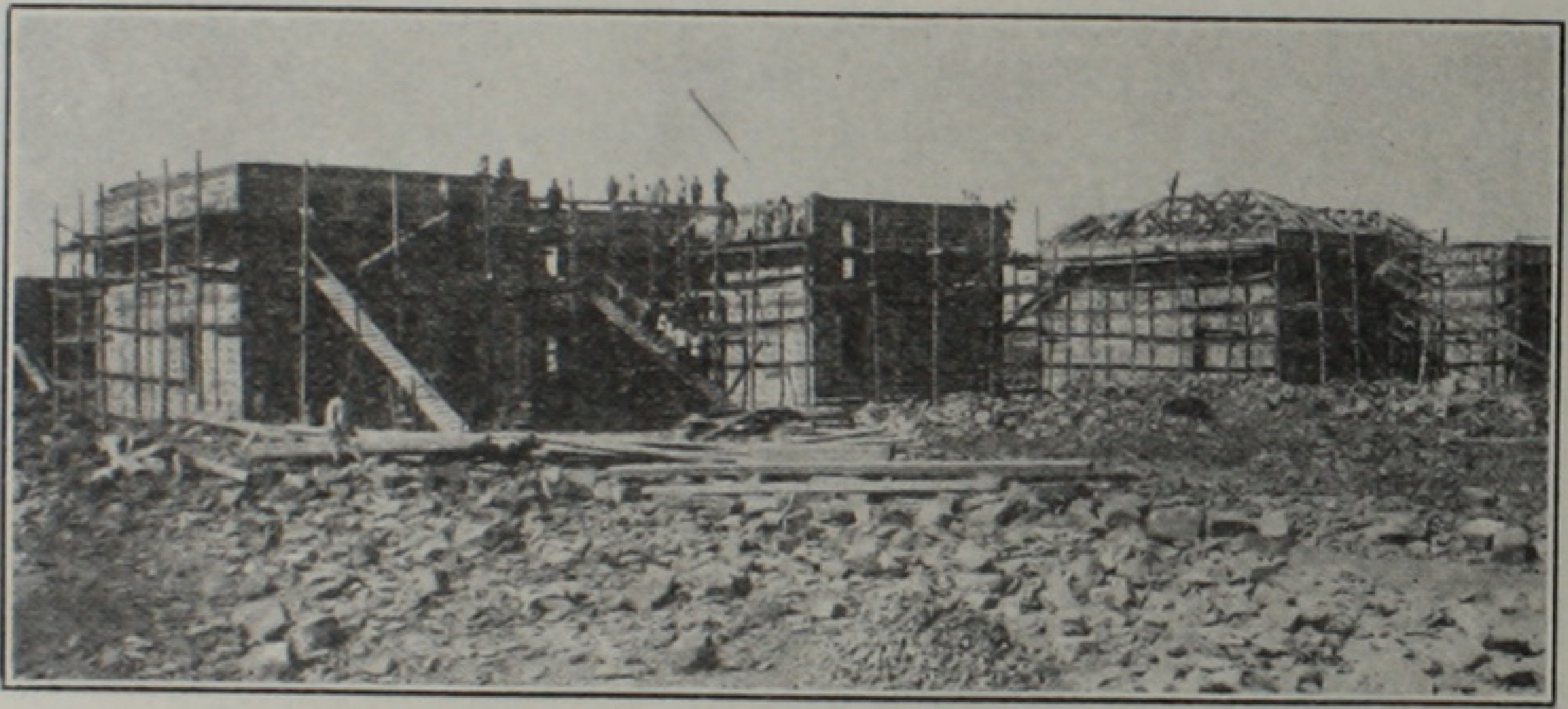

ԵՐԵՒԱՆԻ ԲԱՄԲԱԿԱԶՏԻՉ ՈՒ ՁԻԹԱՀԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐԻՆ ԿԻՑ ԿԱՌՈՒՑՈՒՈՂ ԲԱՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԲՆԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

շարք գործարանական արդիւնաբերութիւններ, որոնք, իբր նոր պետական ձեռնարկութիւններ, սարքուած են կատարելագործուած մեքենաներով եւ յարմարեցուած են մեծաքանակ արտադրութեան ձեւերին: Այստեղ առաջին հերթին յիշատակելու են անցեալ տարի բացուած բամբակազտիչ մեծ գործարանները՝ Երեւանում ու Սարդարապատ երկաթուղակայանում, նաեւ Մեղրիում: Այնուհետեւ անցեալ տարի Երեւանում աւարտուեց ձիթահան ու օճառի հսկայական գործարանի կառուցումը:

ՀԻՒՍԵՂԷՆԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Վերջապէս բամբակի հետ կապ ունի՝ մեր անդրանիկ մանուածային (տեքստիլ) գործարանի կառուցումը, որի հիմքն դըրուեց 1924 թ., Լենինականում: Որպէսզի ապագայում այդ գործարանի աւարտումով ունենանք պատրաստուած եւ հմուտ ջուլհակներ, անհրաժեշտ սեպուեց կազմակերպել դպրոց-գործարան 30 հորերով, որտեղ սովորում էին մօտ 120 աշակերտ. յետագայում այդ հորերի թիւն աւելցաւ: Միեւնոյն ժամանակ անցեալ տարի պատրաստուեց մանարան գործարանը 2,100 իլիկով. այստեղ սովորում են 400 հոգի:

Հիմնական մեծ գործարանի աւարտումը սպասւում է 1926 թ.: Այստեղ աշխատելու են 1000-ից աւելի բանուոր: Այս գործարանը փաստօրէն լինելու է մեր հիւսեղէն արդիւնաբերութեան կորիզը: Մեր երկրի արտադրած մաքուր բամբակով կարելի է բանեցնել նման եւ աւելի մեծ մի քանի գործարաններ: Այս կառուցուող գործարանը սպառելու է տարեկան 50,000 փութ զտուած բամբակ:

Աւելորդ չի լինել այստեղ ընդգծել, որ յիշեալ ահագին գործարանի ամբողջ սարքը՝ մեքենաները, իլիկները (16,000), հորերը (3,400), իրենց օժանդակ պարագաներով, 3 տարի առաջ ընծայաբերուած է Հայաստանին Խորհրդային Ռուսաստանի կողմից: Այդ գործարանի բոլոր մասերի առաքման համար գործածուել էին ընդամէնն 97 ապրանքատար վագոն:

III

ՄԵՏԱՂՆԵՐ ՈՒ ՄԵՏԱՂԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Հայաստան հարուստ է հանքերով. սակայն նրանց մեծ մասը տակաւին չի հետախուզուել եւ ուսումնասիրուել: Միայն պղնձահանքերն էին, որ մշակւում էին պղնձահարուստ կենտրոններում՝ Ալլահվերտու (Լոռի) եւ Ղաթարի (Զանգեզուր) գործարաններում, որոնք Հայաստանի մետաղաարդիւնաբերութեան մէջ առաջին դեր են խաղում:

Անցեալ տարի միայն այդ 2 գործարանները յարութիւն առին իրենց մեռելութիւնից, ստանալով Ընկերվար Խորհրդային Հանրապետութիւնների Միութիւնից 900,000 ռուբ. օժանդակութիւն առաջին տարուայ համար, իսկ յետագայ 2 տարիների համար

որոշուած է օժանդակել եւս մօտ 2 միլիոն ռուբլի, արդիւնաբերութիւնն հետզհետէ ծաւալելու նպատակով:

Այժմ այդ գործարաններն աշխատում են իրենց առաջին տարուայ արտադրական ծրագրի սահմաններում: Այդ առաջին տարին յիշեալ 2 գործարաններում աշխատում էին մօտ 1,500 բանուոր, որոնց թիւն յաջորդ տարիները հետզհետէ բարձրանալու է արդիւնագործութեան ծաւալման հետ զուգընթաց:

Պղնձի արդիւնաբերութեան հետ առնչութիւն ունի Կարբեդի արտադրութիւնն, որի նկատմամբ որոշուած է Երեւանում անյապաղ հիմնել Կարբեդի գործարան: Այդ գործարանի մեքենաներն ու ամբողջ սարքաւորումն ստացւում է որպէս ընծայ Խորհրդային Ռուսաստանից:

Ամբողջ Հայաստանում առաջները գոյութիւն է ունեցել ընդամէնը մէկ հատիկ մեքենագործարան իր ձուլարանով Երեւանի մէջ: Ի հարկէ այդ գործարանն իր կիսատնայնագործական ու աղքատիկ սարքաւորումով այլեւս անկարող էր բաւարարել մեր երկրի պահանջներին՝ իրականութեան մէջ զարգացող ելեքտրականացման ու մեքենայացման պայմաններում:

Ուստի ձեռնարկուել է Երեւանում մի նոր մեծ մեքենագործարան հիմնելու աշխատանքներին, թողնելով նախկին մեքենագործարանը որպէս մեքենայական արհեստանոց՝ նորոգումների եւ այլ մանր գործերի համար: Այդ նոր մեքենագործարանի ամբողջ սարքաւորումը՝ մեքենաներն եւ այլ պատկան պարագաները անցեալ ամառ ստացուեցին Լենինգրադից, որտեղից մի ամբողջ մեքենագործարան ընծայ ուղարկուեց Հայաստանին:

ՏՊԱՐԱՆՆԵՐ

Ի վերջոյ կանգ առնենք տպարանների վրայ: Հայաստանի խորհրդայնացումով բոլոր տպարանները, թուով 5, որ գտնւում էին Երեւանում, յանձնուեցին Պոլիգրաֆ բաժնին. այդ տպարանները ունէին մանր ու հնացած մեքենաներ, որոնք անշուշտ ի վիճակի չէին բաւարարելու երկրի աճող պահանջներին: Նմանապէս տպարաններ ունէր Պետական Հրատարակչութիւնը՝ մէկը Էջմիածնում (նախկին վանքապատկան) եւ միւսը Երեւանում: Կուլտուրական զարգացումը առաջին հերթին ազդում էր տպարանների վրայ. սրանք միջոցներ էին ձեռնարկում լայնացնել ու կատարելագործել իրենց սարքաւորումը: Ահա այդ պահանջներին

բաւարարելու նպատակով՝ անցեալ տարի Գերմանիայից ստացուեցին կատարելագործուած տպագրիչ մեքենաներ եւ տողաշարներ։

ԹՈՒԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Վերոգրեալներից ընթերցողի համար պարզ է, թէ ինչպէս 1925–ում մեծ թափով կեանքի են կոչւում մեր արտադրական ձեռնարկութիւնները։ Այդ դեռ բաւական չէ։ Վիճակագրական տեղեկութիւնները գալիս են ապացուցելու, որ բարձրանում է հետզհետէ նաեւ նրանց արտադրականութիւնը։

Եթէ 1922 թուականի արտադրականութիւնը հաշուենք 100, այն ժամանակ յաջորդ տարիների համար ստանում ենք հետեւեալ պատկերը․

	1923 թ․	1924 թ․
Գինիի եւ կոնեակի արտադրութիւն	243%	510%
Տպագրական (պոլիգրաֆիկ)	138%	179%
Ելեքտրականութիւն	101·6 %	145·3%
Կաշու արտադրութիւն	100%	144·3%
Մեքենագործարանի արտադրութիւն	100%	239%

Դ․ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

I

ՄԵԾ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆ՝ ԵՐԷԿԻ ՈՒ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՄԻՋԵՒ

Մեծ նուաճումներ են կատարւում ժողովրդական Լուսաւորութեան գործում։ Եթէ վերյիշենք, թէ ի՞նչ էր ներկայացնում Հայաստանի այժմեան մայրաքաղաքը հինգ տարի առաջ, նոյնիսկ նախապատերազմական խաղաղ ժամանակները, իրօք որ, հսկայական՝ չասենք աներեւակայելի, տարբերութիւն կը գտնենք։ Երեւանում,— էլ չենք խօսում միւս գաւառական քաղաքների մասին, բացի էջմիածնից իր հարուստ տպարանով, մատենադարանով, թանգարանով եւայլն,— գոյութիւն չունէին բառիս բուն նշանակութեամբ կուլտուրական հիմնարկութիւններ․ կային միայն՝ մի քանի դպրոցներ, 2–3 խղճուկ տպարան եւ 1 ողորմելի չարչիական փոքրիկ գրախանութ։ Ցարական նախկին կառավարութիւնը խորթ աչքերով էր նայում ծայրագաւառների, մանաւանդ հայաբնակ վայրերի ժողովրդական լուսաւորութեան

վրայ: Եթէ այդ ուղղութեամբ որեւէ գործ էր կատարւում, այն էլ սոսկ երկրի ու ժողովրդի ուսուցման նպատակներով:

Մեզ շատ հեռուն կը տանէր վիճակագրական տուեալներով պատկերացնել այդ տխուր անցեալը, որ արդէն պատմութեան գիրկն է գլորուել: Բաւականանանք արձանագրելով, որ անդուլ աշխատանք է թափւում, հսկայական եռանդ է սպառւում ժողովրդական խաւարը վանելու եւ լուսաւորութեան ջահը աւելի ու աւելի պայծառ բորբոքելու:

Առաջին հերթին ուշադրութեան է առնուել ժողովրդական կրթութեան գործը, որի գլխաւոր նշանաբանն է եղել՝ չքացնել, անհետացնել մօտիկ տարիներում ժողովրդական անգրագիտութիւնը, լայն ծաւալել դպրոցական ցանցը, որքան այդ կը ներէին պետութեան նիւթական միջոցները:

ԴՊՐՈՑՆԵՐ, ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐ ՈՒ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐ

Անցեալ 1925 թ. Հայաստանում պետական մատակարարման մէջ էին 749 դպրոց, մինչդեռ 1924 թ. 692 դպրոց, եւ 1923 թ. 577 դպրոց: Նոյն պատկերն է ներկայացնում ուսուցիչների ու

ՄԱՐԶԻԿՆԵՐՈՒ ԴՐՕՇԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՅԱՆՁՆՈՒՄԸ, ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՄԻՍԱՐԻԱՏԻՆ ԵՆԹԱԿԱՅ ԴՊՐՈՑ-ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑ, ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ

աշակերտների թիւը։ Անցեալ տարի ուսուցչութեան թիւն էր 2,334 հոգի, իսկ աշակերտութեան՝ 73,000 հոգի. 1924 թ. ուսուցիչների թիւն էր 1,675, իսկ աշակերտութեան՝ 53,700. 1923 թ. ուսուցիչների քանակն էր 1,336 հոգի, իսկ աշակերտների՝ 50,400։ Այս թուերի մէջ չեն մտնում Ամերիկեան Նպաստամատոյց Կոմիտէի ու Պետական մատակարարումից դուրս գտնուող դպրոցները։

Թուական նոյնպիսի աճում ենք գտնում Պետական Համալսարանի, Երաժշտական Բարձր Դպրոցի (Կոնսերվատորի), Բանուորական Ֆակուլտէտի ուսանողութեան եւ ուսուցչութեան մէջ։ Դպրոցական այդ զարգացումը կատարուել է ոչ միայն քանակով, այլ եւ, որ գլխաւորն է, որակով։

ՊԱՅՔԱՐ ԱՆԳՐԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Նմանապէս մեծ նուաճումներ են կատարուել ժողովրդական անգրագիտութեան դէմ մղուող պայքարում։ Յայտնի է, թէ ի՛նչ

մեծ չափերի է հասնում անգրագիտութիւնը մեր իրականութեան մէջ. ուրեմն եւ ի՛նչպէս դժուար է լինելու նրա դէմ պայքարելը: Այդ ասպարէզում գործում են «Հասակաւորների Անգրագիտութիւնը Վերացնող Կայանները», որոնք 1923 թ. եղել են 319 հատ, 1924 թ. 449, իսկ 1925 թ. 509: Այդ կայաններում գրագիտութիւն են սովորել հազարաւոր հասակաւորներ երկու սեռից: Սրանց թիւը միշտ աստիճանաբար բարձրացել է: 1923 թուականին այդ կայաններում սովորել են 6,400 հոգի, 1924 թ. 8,500 հոգի, իսկ 1925 թ. 17,500 հոգի: Այստեղ չեն հաշուած նրանք, որ սովորել են Կարմիր Բանակում եւ Արհեստակցական Միութիւնների կից կազմակերպուած կայաններում: Բացի սրանց՝ անցեալ տարի գոյութիւն են ունեցել 100-ի չափ դպրոցներ, հասակաւոր կիսագրագէտների համար:

II

ԳՐԱԴԱՐԱՆ ՈՒ ԹԱՆԳԱՐԱՆ

Ներկայումս Հայաստանում գոյութիւն ունեն մի շարք կուլտուրական հաստատութիւններ, որոնք միայն Խորհրդային իշխանութեան օրով են ծնունդ առել եւ, հետզհետէ զարգանալով, այսօր դարձել են պատկառելի հիմնարկութիւններ ու ծառայում են ժողովրդական զանգուածների լուսաւորութեան գործին: Դրանք են Հանրային Գրադարանը, Պետական Կենտրոնական Թանգարանը, Գիտական Ինստիտուտն Էջմիածնում, Պետական Թատրոնը: Անցեալ տարի այս հիմնարկութիւններին աւելացաւ նաեւ նորահաստատ «Գիտութեանց Կաճառը» Երեւանում, պետական համալսարանին կից:

Հանրային գրադարանի գրքերի քանակը հետզհետէ աւելանում է եւ անցեալ տարի արդէն հասել էր մօտ 200,000 հատորի:

Պետական Թանգարանն էլ նոյնպէս ճոխանում է նոր ձեռք բերուած իրերով. նա ունի 4 բաժանմունք՝ հնագիտական, յեղափոխական, գրական-պատմական եւ պատկերասրահ:

Անցեալ տարի բոլոր 4 բաժանմունքները հարստացան հետաքրքիր ու արժէքաւոր իրերով, որոնց մէջ պէտք է յիշատակել անցեալ տարի Մոսկուայի Թանգարանային պահեստից նուէր ուղարկուած 100 կտոր իրերը — իւղաներկ պատկերներ, բրոնզէ, գիպսի անդրիներ, ճենապակէ զարդեր եւայլն. ստացուել են նա-

ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՍԱՐԵԱՆ

եւ Մոսկուայի նախկին Լազարեան ճեմարանի թանգարանային-պատմական զանազան իրերը:

Սրա պատկերասրահում են հաւաքուած հայ տաղանդաւոր նկարիչների գործերը՝ Մարտիրոս Սարեանի, Եղիշէ Թադէոսեանի, Թերլէմէզեանի, Շարբաբչեանի, հներից՝ Վ. Սուրէնեանի, Ներսէսեանի, Այվազովսկու, Յովնաթանի, եւայլն:

Սրան աւելացնենք և՛ նորահաստատ նկարչական դպրոցը, որտեղ նորածիլ երիտասարդ ուժեր մշակում են իրենց ընդունակութիւնները:

Վերոյիշեալ Կենտրոնական Կուլտուրական հիմնարկութիւններից բացի, Հայաստանի զանազան վայրերում անցեալ տարի գործում էին 2 թանգարաններ, 13 գրադարան-ընթերցարաններ, 24 թատրոնական բեմեր, 13 բանւորական ակումբներ, 375 խրճիթ-ընթերցարաններ:

III

ՊԵՏԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

Մինչեւ Հայաստանի խորհրդայնացումը պետական հրատարակչութիւն բնաւ գոյութիւն չունէր եւ առհասարակ բացակա-

յում էր հրատարակչական գործը։ 1918–1920 թթ. ժամանակաշրջանում Հայաստանի սահմանների մէջ լոյս տեսած են 4–5 հատ գիրք։ Հայաստանի խորհրդայնացումից յետոյ տպագրական-հրատարակչական գործը մեծ թափ է առնում։ «Պետական Հրատարակչութիւն»ը ունի իր սեփական 3 տպարանները (Երեւանում, Էջմիածնում, Մոսկուայում), 5 գրախանութներ զանազան քաղաքներում, թղթապահեստ եւայլն։ Այստեղ հաշուի չենք առնում Հայաստանի Տպագրական Տրեստի 2 տպարանները, վիմատպարանը, ցինկոգրաֆին (Երեւանում) եւ գաւառներում տեղական Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտէների տրամադրութեան ներքոյ եղած տպարանները՝ Լենինականում, Գորիսում, Նոր-Բայազէտում։

Հետեւեալ թուերը պարզ են կացուցանում Հայաստանի «Պետական Հրատարակչութեան» աշխատանքները լոյս ընծայած գրքերով.

(միայն 7 ամիս)

Թուական —	1921	1922	1923	1924	1925	Գումար
Անուն —	10	48	31	51	56	186
Օրինակ —	21,800	165,900	138,700	256,200	350,400	933,000
Արժէք ռ. —	8,460	73,600	103,900	190,215	163,805	539,970

ԱՅԼ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բացի «Պետական Հրատարակչութիւնից», անցեալ տարի հրատարակութիւններ են արել «Կոմունիստական Կուսակցութեան Ագիտացիոն Բաժինը», Արհեստակցական Միութիւնների Խորհուրդը, «Կոմունիստական Երիտասարդական Միութիւնը», Հողային Ժողովրդական Կոմիսարիատը, Հայկօպը, Կենտրոնական Վիճակագրական Վարչութիւնը, եւայլն։ Գաւառներում հրատարակչական գործով աչքի է ընկել Լենինականը։

Հրատարակութիւնների մեծ մասը թարգմանութիւններ են. ըստ նիւթի գերակշռող են հանդիսանում՝ դասագրքեր, եւ ապա քաղաքական ու գիւղատնտեսական բովանդակութեամբ բրոշիւրներ։

ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆՆԵՐ

«Պետական Հրատարակչութեան» մէջ է մտնում նաեւ պարբերական մամուլը, որ համեմատած 1921 թ. հետ, նոյնպէս ահագին թափ է առել.— «Խորհրդային Հայաստան» օրաթերթի

սպառումը 1925 թ. աւելացել է 700%, «Մաճկալ» գիւղացիական շաբաթաթերթը՝ 850%, «Աւանգարդ» Կոմուն. Երիտասարդ. Միութեան շաբաթաթերթը՝ 400%:

Նայելով պարբերական մամուլի տարածման, պէտք է ասել, որ անցեալ տարի նրա 92·6% սպառւում էր Հայաստանում, իսկ 7·4% Հայաստանի սահմաններից դուրս: Ամբողջ մամուլի 42·5% սպառւում էր քաղաքների, իսկ 57·5% գիւղական ընթերցողների շրջանում:

Անցեալ տարի Խորհրդային Հայաստանում լոյս էին տեսնում, բացի վերեւ յիշուած 3–ից, նաեւ հետեւեալ պարբերականները 4) «Նոր Ակօս» երկշաբաթաթերթ 5) «Գիւղատնտեսական կեանք», ամսաթերթ, 6) «Հայաստանի Աշխատաւորուհի», ամսագիր, 7) «Աշխատանք», երկշաբաթաթերթ, հրատարակւում էր անկանոն, 8) «Նորք», տարեկան 1–2 ստուար հատոր: Գաւառներում՝ 9) «Բանուոր», շաբաթաթերթ, Լենինականում, 10) «Կարմիր Ռաչպար», շաբաթաթերթ, Գորիսում (Զանգեզուր), 11) «Ազատ Եկեղեցի», ամսաթերթ, Երեւանում, մասնաւոր հրատարակութեամբ:

Ակներեւ է, թէ ի՞նչպէս պարբերականն ու գիրքը ներկայումս թափանցում են հայ ժողովրդի խորին խաւերը, լուսաւորում նրա խաւար ծալքերը: Դա բացայայտ էր նաեւ մամուլի ցուցահանդէսից, որ տեղի ունեցաւ անցեալ տարի մայիսի սկզբներին Երեւանում: Այստեղ ցայտուն պատկերացուեց Խորհրդային Հայաստանի մամուլի (թէ՛ պարբերականների եւ թէ՛ գրքերի) զարգացումը հինգ տարուայ ընթացքում: Այդտեղ ցուցահանուեց հայ մասնաւոր չինարարութիւնը տպագրութեան ու հրատարակչութեան ասպարէզում:

IV

ՆՈՐ ԱՐՈՒԵՍՏ

Ընթերցողին թերեւս խորթ թուայ, երբ կարդում է Խորհըրդային Հայաստանի արուեստի, բանաստեղծութեան, երաժշտութեան եւ ընդհանրապէս գեղեցիկ գրականութեան մասին: Ընթերցողն անշուշտ կը մտածէ.— չէ՞ որ աւերուած, քայքայուած Հայաստանում, որտեղ պրոլետարիատի դիկտատուրան է տարածում իր ազդեցութիւնը, որտեղ բանուորն ու աշխատաւոր գիւղացին է մրոտ ու ջրոտ ձեռքերով քանդում հինը եւ կերտում իր ընկերվար հայրենիքը,— չեն կարող լինել գեղարուեստագէտ-

ներ, երաժիշտներ, բանաստեղծներ, գրականագէտներ, եւայլն:

Սակայն, այս բնագաւառումն էլ տեսնում ենք ստեղծագործական ու շինարար աշխատանքներ, որոնց նպատակն է ոչ թէ կղզիացնել գեղարուեստը ու այն դարձնել լոկ մենաշնորհը տիրապետող դասակարգին, ինչպէս այդ եղել է միշտ բուրժուական–կապիտալիստական հասարակակարգերում:

Գրեթէ ոչնչից այսօր Երեւանում ստեղծուել են գեղարուեստի բոլոր ճիւղերի օրրաններ, որոնք կոչուած են կազմակերպելու եւ զարգացնելու Նոր Արուեստը Հայաստանում: Այս արուեստը կրում է իր մէջ հայ ժողովրդի տաղանդի, ընդունակութիւնների ու ստեղծագործական կորովի արտայայտումները:

ԵՐԱԺՇՏԱՆՈՑԸ

Յիշենք մեր բարձրագոյն երաժշտական դպրոցը, որի միջոցով են հաւաքւում ու մշակւում մեր ժողովրդական հարուստ արուեստի բեկորները, որի միջոցով են հայ ժողովրդին հաղորդակից լինում եւրոպական երաժշտութեան ուսանելի օրինակները եւ, վերջապէս, որի միջոցով են համախմբւում, կենտրոնանում հայ երաժշտագէտները:

ԹԱՏՐՈՆԸ

Իսկ մեր պետական թատրոնը ասպարէզ է եկել՝ նոր ուղղութիւն ու նոր արուեստ կոփելու Հայաստանի իրականութեան մէջ, դուրս վանելով նախկին փտած, հնացած ձեւերը, որին մինչեւ վերջին ժամանակները կառչած էին մեր բեմադիրներն ու դերասանները: Նա, յիրաւի, կարողանում է յաջող տանել այդ նոր գիծը, որ աւելի ցայտուն արտայայտուեց անցեալ տարուայ թատերական շրջանում, ջերմ հետաքրքրութիւն, գեղարուեստական ճաշակ զարթեցնելով թատրոն յաճախող հասարակութեան մէջ՝ թէ՛ հին դասական պիէսների նորաձեւ բեմադրութեամբ եւ թէ՛ մեր ժամանակակից տրամադրութիւններին համապատասխան պիէսների ներկայացումներով:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Խորհրդային Հայաստանում կատարուող շինարարական աշխատանքների հետ, տնտեսական–արդիւնաբերական վերածնունդի հետ, կուլտուրական նոր կեանքի յարութեան հետ միասին՝ ծնում է նո՛ր գրականութիւն նո՛ր բանաստեղծներով ու գր-

բականաշէններով. վերափոխւում են արմատապէս՝ տանելով հին գրականութեան յարող տակաւին երիտասարդ գրողները:

Թէրեւս իրենց առաջին քայլերում, այդ նոր բանաստեղծութիւնն ու փիլիսոփայութիւնը թոթովում են, անպաճոյճ, յաճախ անարուեստ տողերով են գրում եւ երգում. բայց եւ այնպէս այնտեղ կայ կեա՛նք, շո՛ւնչ, ոգեւորութի՛ւն:

Նա գովքն է անում այն աշխատանքի, որ եռում է բանուորի եւ գիւղացու հայրենիքում. նա լսում է այնտեղ կեանք առնող ելեքտրականութեան, գործող մեքենաների, մոթորների, գիւղական մանգաղի ու գերանդու, բանուորի մուրճի, ջրանցքներ փորող քլունկի ձայներն ու ժխորը, եւ այդ ամէնին արձագանգ է տալիս իր բանաստեղծութիւնների ու արձակ գրուածքների մէջ:

Նա ոչ միայն ականատես է, այլ եւ մասնակից է հասարական-տնտեսական յեղափոխութեան. նա ապրում է անցեալի ու նորի պայքարի երեւէջներով, վասնզի նա սերտ կապուած է Հայաստանի վերածնութեան հետ. նա ապրում է այն շինարարական աշխատանքների հետ, որոնք կատարւում են անվերջ պատերազմների, աւերումների, քայքայումների միջից դուրս ելնող, ոտքի կանգնող մե՛ր երկրում:

ՔԱՆԻ ՄԸ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ԳՐՈՂՆԵՐ

Դոքա են այն երիտասարդ բանաստեղծներն ու արձակագիրները, որոնք արդէն տեղ են գրաւում Հայաստանում յարութիւն առնող նոր գրականութեան մէջ, ինչպիսիք են Եղիշէ Չարենց, Ազատ Վշտունի, Գուրգէն Հայկունի, Աբով, Գուրգէն Մահարի, Ստեփան Զօրեան, *եւ այլք: Այս գրողների շարանն անցեալ տարի աւելանում է նոր սկսնակ ուժերով, որոնք տակաւին կազմակերպման շրջանումն են գտնւում:*

V

ԵՐԵՒԱՆ՝ ՀԱՅ ՄՏՔԻ ԿԵԴՐՈՆ

Այս բոլորից յետոյ, երբ տեսնում ենք, թէ ի՛նչ մեծ թափով թռիչք է առնում մեր երկրի մէջ *նոր մշակոյթի զարգացումը, թէ ի՛նչպէս նոր արժէքներ են ստեղծւում հայի մտաւոր ու հոգեւոր աշխարհում, ակամայից մտաբերում ենք Թիֆլիսը, Կ. Պոլիսը եւ այլ գաղութային վայրերը, որտեղ ծաղկում էր մի*

ՆՈՐ ԱՐԱԲԿԻՐԻ ՅԱՏԱԿԱԳԻԾԸ

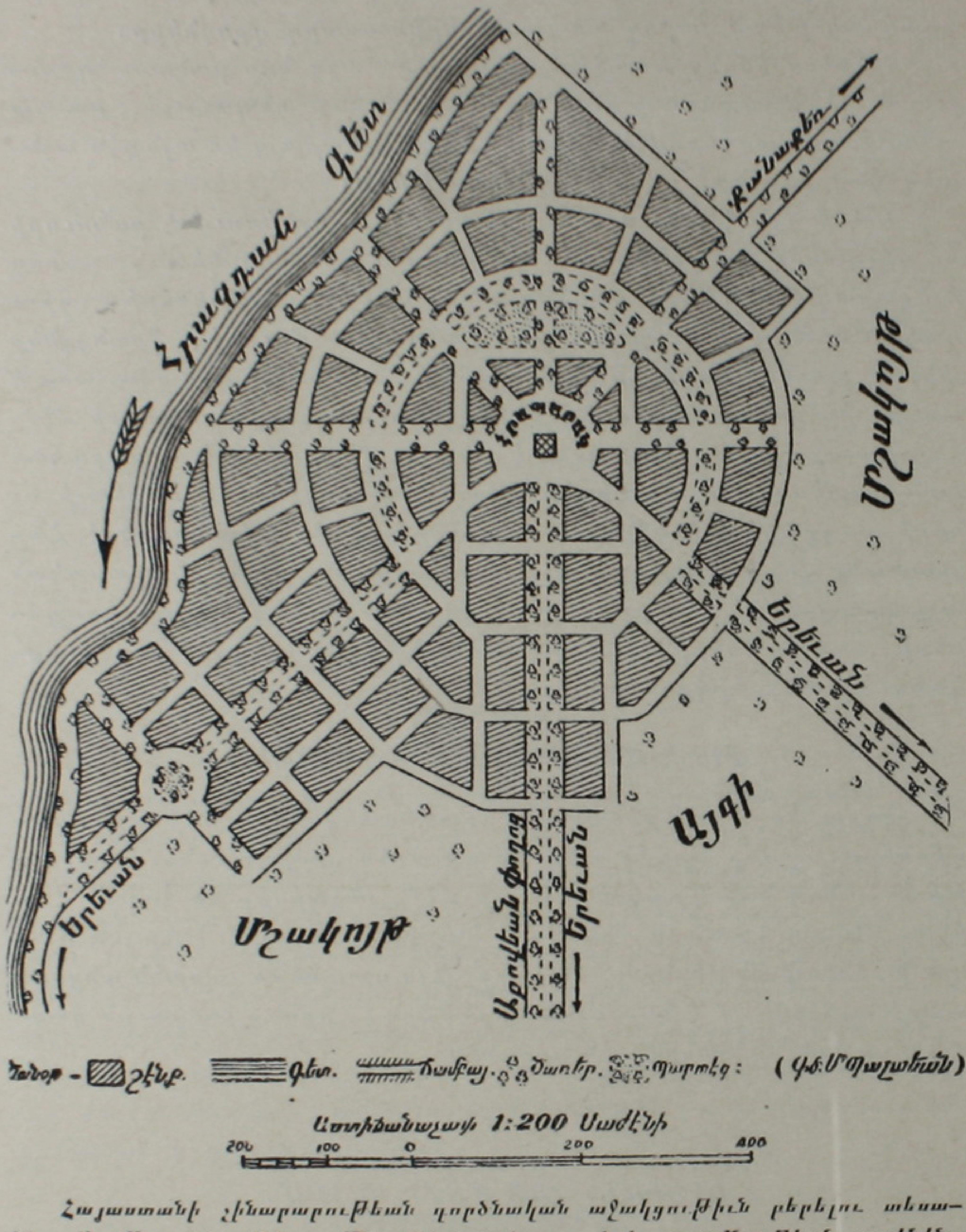

Հայաստանի շինարարութեան գործնական աջակցութիւն բերելու տեսակէտով՝ «Արաբկիրցիներու Միութիւնը» կրցաւ խլել առաջնութեան դափնին։

Վերեւինը՝ «ՆՐ ԱՐԱԲԿԻՐ»ի սիրուն յատակագիծն է, զոր պատրաստած է ակադեմական Թամանեան։

Քաղաքի շինութիւնն արդէն իսկ սկսուած է՝ Երեւանէն երկու քիլօմէթր հեռաւորութեամբ, Հրազդան եւ Գետարչայ գետերուն միջեւ։ Տրամադրուած գետնին տարածութիւնն է 610 դեսեատին։ Ասոր 210-ը պիտի յատկացուի բնա–

Նկար՝ Մ. Սարեանի

ԵՂԻՇԷ ՉԱՐԵՆՑ

ժամանակ հայ մշակոյթը, որտեղ զարգանում, կենտրոնանում էին հայ ժողովրդի ստեղծագործական ուժերը, փթթում եւ ուռճանում էր նրա հոգեւոր-մտաւոր հարստութիւնը:

Այսօր այդ ամէնը մարել, չքացել է: Սակայն, նրանց փոխարէն՝ ներկայումս Երեւանն *է հանդէս գալիս: Նա է այժմ դարձել այն կենտրոնն, որտեղ հաւաքւում, կուտակւում են հայի կուլ-*

կարաններու, որոնք պիտի կրնան մինչեւ 1000*-ի հասնիլ: Մնացած* 400*-ը պիտի գործածուի այգիի, թթաստաններու եւ երկրագործական ուրիշ բարձր մշակոյթներու համար:*

Առաջին առթիւ իսկ շինուելիք տուները 100 *հատ պիտի ըլլան՝ անմիջապէս փոխադրելի նոյնքան ընտանիքներու համար: Ասոնց պիտի տրամադրուին անհրաժեշտ միջոցներ, որպէսզի կարենան պարապիլ ծանուսայագործութեամբ ու շերամապահութեամբ:*

«Ամերիկ. Արաբկիրցիներու Միութեան» կեդր. Վարչութիւնը՝ ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ ՏԱՐԵԳԻՐՔ-ի անցեալ տարուան հատորի մէջ ունեցած իր տեղեկագրութեամբ (էջ 473–475*) կը յայտնէր, թէ «Միութեան» կալուածային ու հնչուն հարստութիւնը մօտ* $60,000*-ի կը հասնէր:*

«Միութիւնը» իր այդ հարստութենէն կարեւոր մաս մը «ՆՈՐ ԱՐԱԲԿԻՐ»ի շինութեան յատկացնելով միասին, այս տարի բացաւ $100,000*-ի* քէմփէյն *մը, կարենալ պատուաւորապէս գլուխ հանելու համար իր այնքան գովելի ձեռնարկը:*

տուրական արժէքները, որտեղ ստեղծւում է նոր մտաւոր–հոգեւոր ապրումներից ծնունդ առնող կեանք։ Այդ նոր կեանքի շունչը տարածւում է ոչ միայն Հայաստանում, այլ եւ սկսւում է թեւակոխել նրա սահմաններից դուրս, դէպի հայրենակ գաղթավայրերը։

Ե. ՇԻՆԱՐԱՐԱԿԱՆ ԱՅԼ ԳՈՐԾԵՐ ԵՒ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԴԷՊՔԵՐ

I

Մի քանի խօսք եւս ասենք զանազան շինարարական աշխատանքների մասին, որոնց հիմքը դրուել է անցեալ 1925 թ. եւ որոնց նկատմամբ նախընթաց տողերում ոչինչ չի յիշատակուած։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ

ՄԱԼԱՐԻԱՅԻ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ, ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ

Սրանց մէջ առաջին տեղն են բռնում ժողովրդական առողջապահութեան մասին ձեռնարկուած միջոցները։ Անցեալ տարի աւելացուած են գաւառական հիւանդանոցների, բուժարանների ու բժիշկների թիւը։ Բացուած են նոր կայաններ մալարիայի դէմ *պայքարելու համար. սրանց թիւն այժմ հասնում է 11–ի։ Երեւանից յետոյ, հիմնարկուել են՝ Լենինականում, Դիլիջանում, Ստեփանաւանում, Ներքին-Ախտայում, Նոր–Բայազետում, Էջմիածնում, Բարանայում* մանկատածութեան կայաններ, *որտեղ մասնագէտ բժիշկներ ձրիապէս խորհուրդներ կը տան նորատի մայրերին նորածին ու ծծկեր երեխաների առողջապահութեան մասին, նաեւ չքաւորներին ձրիապէս կը տրուի երեխաների սնունդի համար կաթ։*

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁՈՒՀԻՆԵՐԻ ԴԱՍԱՐԱՆ ՄԸ, ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ,
ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՊՐՕՖԵՍՈՐ ԱՐԷՇԵԱՆԻ ՀԵՏ

ՄԱՅՐԵՐԻ ՈՒ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ,
ԵՐԵՒԱՆԻ ԳԼԽԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ ԱՌԸՆԹԵՐ

Անցեալ տարի Դիլիջանում հիմնադրուեց ապաքինատուն, *որ մեծ նշանակութիւն է ստանում թոքերի հիւանդութիւններից տառապողների համար: Արզնի գիւղում, որ յայտնի է իր ծըծմբային տաք ջրերով, հիմնուեց* հանքային բուժավայր:

ՀԵՌԱԽՕՍՆԵՐ

Այնուհետեւ կանգ առնելու է ժողովրդական կապի *վրայ: Անցեալ տարուանից ձեռնարկուեց հեռախօսային ցանցի լայնացման աշխատանքներին. սրանցով հնարաւոր է դառնալու կապել գիւղերն իրենց գաւառական կենտրոնների հետ: Այդ նպատակով մշակուած է հեռախօսացանց ծրագիր, որ իրագործուելու է երկու հերթով: Առաջին հերթին կառուցուելու են* 37 *հեռախօսագծեր՝* 1,197 *քիլոմետր երկարութեան, երկրորդ հերթին՝* 30 *հեռախօսագծեր* 731 *քիլոմետրի:*

ԽՃՈՒՂԻՆԵՐ ԵՒ ԵՐԿԱԹՈՒՂԱԳԾԵՐ

Մի շարք նոր խճուղիների կառուցման աշխատանքները անցեալ տարի մասամբ աւարտած՝ շարունակւում են:

Սկիզբ է դրուած նոր երկաթուղագծերի զետեղման: Կառուցւում է նոր երկաթուղագիծ Աղստաֆա կայարանից (Ադրբեջան) դէպի Իջեւան եւ ապա Դիլիջան: Այս գիծը՝ Սեւանայ լճի մօտով, ապագայում, միացուելու է Երեւանի հետ: Սրանով այս գիծն ահագին նշանակութիւն է ստանում, որովհետեւ ան պիտի ճեղքէ Հայաստանը մի այլ ուղղութեամբ եւ այնպիսի վայրերով, որոնք կատարելապէս զուրկ են եղել յարմար կապակցութիւնից Երեւան քաղաքի հետ:

Կառուցւում է երկաթուղագծային մի նոր ճիւղ դէպի Ղաթարի պղնձահանքերը (Զանգեզուր) Բագու–Ջուլֆա երկաթուղային գծից:

Վերջապէս փոխւում է Լենինական–Երեւան երկաթուղային գիծը, որ Սարդարապատ կայարանից սկսած նոր ուղղութիւն է ստանում, անցնելով անմիջապէս Էջմիածնի վրայով, Փարաքար գիւղով, ուղղակի Երեւան, եւ ապա այստեղից՝ մի շարք գիւղերի եւ Ղամարլուի վրայով՝ դուրս կը գայ վերստին շարունակելու հին ուղղութեամբ: Այս նոր ուղղութեան առաւելութիւնն այն է, որ երկաթուղին անցնելու է աւելի յարմար ու արդիւնաբեր

վայրերի միջով եւ հանելու է Երեւանն այն փակուղուց, որի մէջ է գտնւում Հայաստանի մայրաքաղաքը, շնորհիւ նախկին ցարական կառուցող ճարտարապետների քաղաքական մտումներին:

ԵՐԵՒԱՆԻ ՆՈՐ ՅԱՏԱԿԱԳԻԾԸ

Անցեալ տարի սկսուեցին վերաշինութեան այն մեծ աշխատանքները, որոնք ապագայ մի քանի տասնեակ տարիների ընթացքում աստիճանաբար հիմնովին փոխելու են Երեւանի տեսքը՝ համաձայն ակադեմիկոս Թամանեանի կազմած ու Հայաստանի կառավարութեան ձեռքով հաստատած յատակագծի: Այդ ծրագրով Երեւանն արտաքուստ դառնալու է ապագայում ըստ ամենայնի եւրոպականացած ու ժամանակիս քաղաքակրթական պահանջներին բաւարարող մայրաքաղաք, թէ՛ իր բարեկարգութեամբ, թէ՛ իր գեղեցկութեամբ:

II

ԽՈՐՀՐԴ. ՌՈՒՍԻՈՅ ԺՈՂ. ԿՈՄԻՍԱՐՆԵՐՈՒ ԱՅՑԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Տեսութեանս վերջում անհրաժեշտ է ընդգծել անցեալ 1925 թ. ընթացքում տեղի ունեցած աչքի ընկնող մի քանի դէպքերը, որոնք մեծ նշանակութիւն ունեն Հայաստանի քաղաքական-հասարակական կեանքում:

Մարտի 9-ին Հայաստան ժամանեցին Համամիութենական Ժողովրդական Կոմիսարների Խորհրդի նախագահ Ռիկով, արտաքին գործոց կոմիսար Չիչերին, Լոնդոնի Համամիութենական հանրապետութիւնների ներկայացուցիչ Ռակովսկի, Համամիութենական հեծելազօրի պետ եւ ռազմա-յեղափոխական Խորհրդի անդամ՝ յայտնի հերոս Բուդեոննի եւ այլ մի շարք ականաւոր ընկերներ: Նոքա այցելեցին Լենինական, Էջմիածին, Երեւան, եւայլն, ամենուրեք ընդունուելով ժողովրդի բոլոր խաւերի կողմից չտեսնուած խանդավառութեամբ:

Ժողովրդական բազմահոծ միտինգներում, հասարակական ժողովներում եւ հանդէսներում, յիշեալ հիւրերը՝ իրենց ճառերի մէջ՝ ոչ միայն շօշափում էին ընդհանուր քաղաքական հարցեր, այլ եւ զօրեղապէս դրուատում էին սեփական աչքերով տեսած

Հայաստանի շինարարական վերելքը նախկին աւերակներից եւ քայքայումից:

Մարտի 12-ին Երեւանում բացուեց Հայաստանի Բանուորների, Գիւղացիների ու Կարմիր Բանակայինների Պատգամաւորների Խորհրդների 4-րդ Համագումարը, որ տեւեց մինչեւ մարտի 15-ը, ունենալով 7 նիստ, մասնակցութեամբ 332 հոգու: Այդ համագումարի օրակարգն էին կազմում հետեւեալ հարցերը. 1) Կառավարական գործունէութեան հաշուետուութիւնը. 2) Արդիւնաբերութիւն ու ներքին առեւտուր. 3) Հողային ժողովրդական կոմիսարիատի հերթական խնդիրներ. 4) Գիւղատնտեսական վարկ եւ գիւղատնտեսական կոօպերացիա, եւայլն:

Այս համագումարը, ինչպէս տեսնում ենք, զբաղուել է գըլխաւորապէս տնտեսական հարցերով, որոնք այնքան սերտ կապուած են մեր երկրի տնտեսական զարգացման հետ: Արծարծըուած այդ տնտեսական հարցերի մէջ այս անգամ առաջնակարգ տեղ են բռնում Հայաստանի արդիւնաբերութեան զարգացումը եւ սրանից բխող հեռանկարները:

Այս համագումարից յետոյ անմիջապէս տեղի ունեցաւ մարտի 16-ին Հայաստանի Նորընտիր Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտէի առաջին նստաշրջանը, որ զբաղուեց կառավարութեան անդամների ընտրութեամբ:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՄԵԱՍՆԻԿԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

Մի շաբաթ անց, այն է մարտի 22-ին ամբողջ Հայաստանն համակուեց խորապէս ցնցող տխրութեամբ Ալ. Մեասնիկեանի եւ նրա 2 ընկերների եղերական մահուան պատճառով, որ տեղի ունեցաւ Թիֆլիսի մօտերը ինքնաթիռի այրուելուց եւ վայր ընկնելուց:

Ալ. Մեասնիկեան մեծ ժողովրդականութիւն էր վայելում ոչ միայն Հայաստանի սահմաններում, այլ եւ Հայաստանից դուրս հայութեան բոլոր շրջաններում: Նա մի կարկառուն դէմք էր, որ յայտնաբերեց վարչական բարձր ընդունակութիւններ Խորհրդային Հայաստանի վերաշինութեան դժնդակ ասպարէ-

գում, հանդէս գալով որպէս ժողովրդական կոմիսարների նախագահ Հայաստանի խորհրդայնացման սկզբնական շրջաններում, երբ ամենուրեք տիրում էր համաճարակ, սով եւ քայքայում:

Նա, Ալեքսանդր Մարտունի կեղծ անուան տակ, աչքի ընկնող գրականագէտ էր հայ իրականութեան մէջ՝ իր խոհուն հրապարակախօսական, քաղաքական, գրական-քննադատական յօդուածներով, իր կտրուկ գրչով:

Նա վերջապէս պատուաւոր տեղ է գրաւում Ռուսաստանի պրոլետարական յեղափոխութեան պատմութեան մէջ, ներգործական դեր խաղալով եւ պատասխանատու պաշտօններ վարելով այդ յեղափոխական միջավայրում:

Ալ. Մեասնիկեանի անունն անխզելի կապուած է Հայաստանի վերականգնման հետ եւ նրա յիշատակը անմար ու անջնջելի կը մնայ հայ աշխատաւորութեան սրտերում:

ՏՈՔԹ. ՆԱՆՍԷՆԻ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

ՏՈՔԹ. Փ. ՆԱՆՍԷՆ

Նշանակալից երեւոյթ պէտք է համարել՝ ականաւոր գիտնական եւ Հիւսիսային Բեւեռի ճանապարհորդ Ֆրիտիօֆ Նանսէնի գալուստը Հայաստան, որ առնչութիւն ունի մեր երկրի վերաշինութեան հարցի մի քանի կողմերի հետ: Նանսէն եկել էր Հայաստան՝ մասնագէտ եւրոպացի ճարտարագէտներ՝ անգլիացի Տիւփիլի, ֆրանսացի Քառլի, իտալացի Լօ Սավիոյի եւ յանձնախմբի քարտուղար նորվեկիացի Քուիզլինկի հետ Ազգերի Լիգայի յանձնարարութեամբ ուսումնասիրելու այն պայմանները, որոնք հնարաւորութիւն կարող են ընձեռել Հայաստան փոխադրելու եւ բընակեցնելու մի քանի տասնեակ հազարաւոր հայ գաղթականներ այն հարիւր հազարներից, որոնք ներկայումս թշուառ ու յուսախաբ դեգերում են՝ Պոլսում, Յունաստանում, Սիւրիայում եւ գրեթէ աշխարհի ամէն կողմում:

Նանսէնի էական նպատակն էր՝ ուսումնասիրել այն տեխնիկական միջոցները, որոնք Եւրոպայի դրամական օժանդակութեամբ կարող են աւելացնել,— կառուցուելիք մեծ ջրանցքներով (Մեծ Սարդարաբադի, Սեւջուր գետի) եւ ճահիճների չորացումով,— մշակոյթի համար պիտանի հողերի քանակը, որպէսզի այդ նոր հողերի վրայ տեղաւորուեն արտասահմանեան տաճկահայ գաղթականները:

Ֆրիտիօֆ Նանսէնն ամենաջերմ ընդունելութիւն ու աջակցութիւն գտաւ Հայաստանի կառավարութեան եւ ժողովրդական զանազան խաւերի կողմից: Հաւաքելով բազմակողմանի հետազօտական նիւթեր, Նանսէնը վերադարձաւ Եւրոպա, խոստանալով մօտիկ ապագայում իրականութիւն դարձնել նախագծուած ծրագիրները:

ԵԶՐԱՓԱԿ

Մենք ջանացինք, ըստ կարելւոյն, ամփոփ գծերով պատկերացնել բովանդակ կեանքը Խորհրդային Հայաստանի, որ տակաւին շատ ու շատ բան ունի կատարելու, որ կարողանայ իսպառ մոռացութեան տալ անցեալի տխուր հետքերը, վերականգնել ժողովրդի անտեսութիւնը եւ ստեղծել նիւթական բարեկեցութեան կռուանները:

Այդ ջղաձիգ, լարուած աշխատանքի ընթացքում, յեղափոխական միջավայրի հանգամանքներում, անշուշտ, կարող էին ու կարող են լինել սխալներ ու վրիպումներ: Սխալներ միշտ էլ լինում են եւ կը լինեն ամէն մի նոր գործում: Սակայն այդ ամէնը, նոյնիսկ սխալները, երբ յետագայում գիտակցւում են, չեն նսեմացնում այն հաւատն ու հրաշխիքը, որ Հայաստանի մէջ կատարուող շինարարական աշխատանքը, ստեղծագործական աւիւնն ու եռանդը միշտ էլ անդադրում առաջդիմում են եւ ծառայում՝ աշխատաւոր ժողովրդի շահերին:

Առանց սխալների, առանց փորձերի բնաւ չենք սովորի, երբեք փորձառութիւն ձեռք չենք բերի: Զուր չէր ասում հանճարեղ Լենինը. «Պէտք է աշխատենք, որպէսզի սովորենք. եւ պէտք է սովորենք, որպէսզի աշխատենք»:

Ահա այդ խօսքերին հետեւելով, այսօր, Խորհրդային Հայաստան՝ իր ամբողջ գործունէութեան ընթացքում, ե՛ւ աշխատում է ե՛ւ սովորում:

Երեւան

ԳԻՏԱԿԱՆ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՎԻԹԱՄԻՆՆԵՐ ԿԱՄ ԿԵՆՍԱՆԻՒԹԵՐ

Գրեց՝ Մ. ՍԵՒԱԿ

*Թէեւ տասնեակ մը տարիներէ ի վեր աղօտ գաղափար մը կազմուած է վիթամիններու մասին, բայց միայն վերջերս այս անունով ճանչցուիլ սկսած են սննդային էական այն բաղկացուները, որոնք գիտականօրէն այժմ կ'ուսումնասիրուին: Վիթա-*մին *բառը կը համապատասխանէ մօտաւորապէս* կենդանարար *կամ* կենսատու *բառերուն: Ան կը գործածուի արտայայտելու սա էական գաղափարը թէ այս նիւթերէն մասնաւոր քանակ մը գտնուելու է մարդկանց եւ կենդանիներու կերակուրներուն մէջ՝ իբրեւ սննդատու ոյժ եւ խթան աճման. թէպէտ չէ ճանչցուած անոնց իսկական բնոյթը կամ քիմիական կազմը:*

Ցարդ գիտունները յայտնաբերած են երեք վիթամիններու գոյութիւնը. ասոնք կը ճանչցուին — Վիթամին Ա., Վիթամին Բ. եւ Վիթամին Գ. անուններով: Դ. եւ Ե. անունով երկու վիթամիններու եւս գիւտը տեղեկագրուեցաւ, բայց այս վերջինները առաջիններու ստորաբաժանումները կը կարծուին, եւ ոչ թէ ուրոյն նոր նիւթեր: Օրինակի համար Վիթամին Դ-ն Վիթամին Ա-ին հետ շատ սերտօրէն ընկերակցաբար գտնուած է սնունդներու մէջ. բայց կարելի եղած է ոչնչացնել քիմիական միջոցներով անոնցմէ մին, առանց որեւէ վնաս պատճառելու միւսին:

Վ Ի Թ Ա Մ Ի Ն Ա.

Այս նիւթին բացակայութիւնը (իր ստորաբաժանումը եղող Վիթամին Դ-ին հետ) պատասխանատու է ոսկրաթեքութեան (Rickets) *: Այս հիւանդութիւնը տարածուած է մանուկներու մէջ պատճառելով ոսկորներու ծռում:*

Իրենց կերակուրներուն մէջ Վիթամին Ա-էն զրկուող կրծա-

գիները, ինչպէս ճերմակ առնէտները, կ՚ունենան կուրութեան առաջնորդող աչքի մասնակի հիւանդութիւն մը։ Այս յատկանշական հիւանդութիւններուն կ՚ընկերանան՝ կենսունակութեան նուազում եւ ծանրութեան արագ կորուստ, կանխահաս մահէ մ՚առաջ։

Այս նիւթը առատօրէն կը գտնուի ձկան իւղի (Cod-Liver Oil), կարագի, հաւկիթի եւ աւելի նուազ չափով բայց կարեւոր քանակով անուշ գետնախնձորի, ստեպղինի, սպանախի, թօմաթէսի, եգիպտացորենի, եւայլնի մէջ։

Ստուգուած է որ ոսկրաթեքութիւն ունեցող մանուկները՝ երբ ենթարկուին անդր-մանիշակագոյն լոյսի կամ արեւու ճառագայթներու ազդեցութեան, կը դարմանուին. նոյն արդիւնքը կարելի է ստանալ նաեւ ձկան իւղի միջոցաւ։ Սակայն վերոյիշեալ կանանչեղէնները չեն պարունակեր կեդրոնացած քանակով Վիթամին Ա., դարմանելու այս հիւանդութիւնը արագօրէն։ Լոյսին ազդեցութեամբ կը կարծուի որ յառաջ կը բերուի Վիթամին Ա.-ի համադրութիւնը. կամ վերոյիշեալ երկու տեսակ ճառագայթները անկախօրէն՝ ներգործելով cholestrol կարծուած մորթին մի բաղադրիչ մասին վրայ, պատճառ կը հանդիսանան Վիթամին Ա.-ին իր ազդեցութիւնը հանդէս բերելու։ Իր ներկայութեան արգելիչ կամ դարմանիչ ազդեցութեան համար, այս Վիթամինը կը կոչուի նաեւ (պարունակելով Վիթամին Դ.-ն հակա-ոսկրաթեքական (anti-ricketic) կամ հակաչորաչացուական (anti-xerophthalmic) Վիթամին։

Վ Ի Թ Ա Մ Ի Ն Բ.

Ստուգուած է որ այս նիւթը գլխաւոր ազդակն է արգիլելու անդամազօսութիւնը (Beri-beri)։ Այս հիւանդութիւնը կը պատճառէ ջղային անկարութիւն եւ գլխաւորաբար տարածուած է արեւելքի մէջ, ուր ստկուած բրինձը ուտեստեղէնի գլխաւոր մաս կը կազմէ։ Երբ կրծողի (Rodent) կենդանիներու կերակուրները զուրկ ըլլան Վիթամին Բ.-էն, կը տեսնենք որ անոնք կ՚ենթարկուին ծայրայեղ ջղայնութեան։ Ուտեստեղէնները երբ արուեստականօրէն ստկուին, կը զրկուին այս կարեւոր Վիթամինէն. օրինակի համար, երբ ցորենը աղացուի եւ ճերմակ ալիւրի վերածուի, ո՛չ միայն այս կերպով ան զրկուած կ՚ըլլայ Վիթամին Բ.-էն այլ նաեւ իբր սնունդ ծառայող կարեւոր հանքային նիւթերէն։

Այս Վիթամինը միւսներէն աւելի շատ տարածուած է սնունդ կազմող տարրերու մէջ եւ ամենէն աւելի նուազ ենթակայ է փճացումի, եփելու ժամանակ: Շնորհիւ իր բազմաբնոյթ բաշխումին եւ տարածումին, շարք մը ուտեստեղէններ, մասնաւորաբար թարմ պտուղներ եւ բանջարեղէններ, պաշտպանողական լաւագոյն միջոցներն են այս Վիթամինի բացակայութեամբ երեւան եկող անդամալուծութեան դէմ: Այս կարեւոր յատկութեան պատճառաւ իսկ նա կը կոչուի նաեւ հակա–ջղայնական (anti-neuritic) *Վիթամին:*

Վ Ի Թ Ա Մ Ի Ն Գ.

Այս Վիթամինը շատ ազդեցիկ է արգիլելու Լնդախտութիւնը (Scurvy) *: Անցեալ դարերու մէջ այս հիւանդութիւնը սոսկալի համաճարակ մըն էր նաւերու վրայ գործող եւ երկար ծովային ճամբորդութիւն կատարող անհատներու համար, որոնք երկար ժամանակով կը զրկուէին զանազան յատկութիւններ ունեցող ուտեստեղէններէն: Վերջը ի յայտ բերուեցաւ որ առատ քանակով կիտրոնի կամ մանրակիտրոնի հիւթ* (Lime-Juice) *այս հիւանդութեան դէմ ազդեցիկ պաշտպան մըն է: Այսօր, երբ շոգենաւերը կարող են առատ չափով թարմ բանջարեղէններ եւ պտուղներ ունենալ, այս հիւանդութիւնը գրեթէ անհետացած է ծովային երկար ճամբորդութիւն կատարողներէն: Այս պատճառով ալ այս Վիթամինը կը կոչուի նաեւ հակա–Լնդախտական* (anti-scorbutic) :

Ստուգուած իրողութիւն է, որ կրծազգի կենդանիներու կեանքը մեծապէս կը կարճնայ, երբ անոնց ուտեստեղէնը զուրկ ըլլայ բաւականաչափ վիթամիններէն. Նոյն ատեն անոնք ծնունդ կուտան նուազ թիւով ձագերու եւ հոգ կը տանին անոնց միայն մէկ փոքրիկ մասին: Միւս կողմէն երբ բաւականաչափ Վիթամին պարունակող սնունդ ստանան, ո՛չ միայն բազմաթիւ ձագեր կ'ունենան եւ կը մեծցնեն զանոնք, այլ նշանակելի չափով երկարակեաց կ'ըլլան: Այս ազգի պատկանող սովորական կենդանիի մը 3 *տարուայ կեանքը կը համապատասխանէ մարդկային* 90 *տարուայ կեանքին:*

ՎԻԹԱՄԻՆԸ ԱԶԴԱԿ՝ ԵՐԿԱՐԱԿԵՑՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ

Այս առիթով պատեհ է նկատի առնել կերակուրի մը (diet) *այն կարեւոր ազդակները, որոնք ներկայ գիտութեան լոյսին տակ*

կը կազմեն մարդկային երկարակեցութեան եւ առողջութեան հիմքը : Համառօտ կերպով խօսելով, անոնք կը բաղկանան չորս ազդակներէ ·

1· Զօրութեան արժէք ներկայացնող ուտեստեղէնք · (Ճարպեր կամ իւղեր, բնաջրածխատներ, բրօթէիններ) · այս արժէքը կ'արտայայտուի իր Քալօրի (Calorie) :

2· Բրօթէիններ, որոնք էական են մարդկային կազմի հիւսուածքը շինելու :

3· Հանքային Աղեր, որոնք էական դեր կը խաղան իբր շինութեան քարեր, ինչպէս նաեւ իբրեւ կանոնաւորիչներ կենսական զանազան պրոցէսներու :

4· Վիթամինները :

Բաւարար չափով վիթամիններ ստանալու լաւագոյն ձեւն է՝ մեր ուտեստին մէջ ամէն օր ունենալ բաւականաչափ կաթ, բանջարեղէն եւ պտուղ : Կաթը հարուստ է մանաւանդ Վիթամին Ա–ով · կը պարունակէ նաեւ բաւական չափով Վիթամին Բ · եւ մի քիչ Վիթամին Գ · : Պտուղները եւ կանաչեղէնները Վիթամին Գ–ի գլխաւոր աղբիւրը կը կազմեն, եւ կը հայթայթեն միեւնոյն ատեն առատ Վիթամին Բ : Կաթը կը հայթայթէ նաեւ կարեւոր հանքային աղեր · երբ ատոնց ընկերանան կանանչ թարմ ուտելիքներ, ատոնք բաւական են մեր հանքային պէտքերուն համար : Մասնագէտներ ջերմապէս կը յանձնարարեն, որ ոեւէ ձեւին տակ, ամէն մանուկ գոնէ՝ մինչեւ վեց տարեկան՝ գործածէ ամէն օր քուօրթ մը կաթ, եւ առնուազն փայնթ մը կաթ 6–էն մինչեւ 16 տարեկան : Կէսական փայնթ բաւ է չափահասի մը համար : Ասիկա նուազագոյն քանակն է, որ կը պահանջուի առողջ մարմնոյ մը համար :

Սննդա–հետազօտական մեթոտներ ·

Ընթերցողին համար հետաքրքրական է գիտնալ, թէ ինչպէս կը կատարուին այս կարգի սննդառական փորձերը : Սննդա–հետազօտական նպատակներու համար ճերմակ առնէտը գիտական փորձերու առարկայ կենդանիներուն յարմարագոյնն է : Կարգ մը պատճառներ կան թէ ինչու, օրինակի համար, առնէտը նախամեծար համարուած է շան : Նախ եւ առաջ ան փոքր է եւ կարելի է դիւրութեամբ գործածել եւ խնամել այս նպատակին համար · երկրորդ առնէտը կ'ուտէ այն բոլոր ուտեստեղէնները որ մարդիկ կը սպառեն · մինչդեռ շունը կ'ուտէ աւելի քիչ տեսակի կե–

բակտերներ : Ամենէն կարեւորն այն է, սակայն, որ ճերմակ առնէտին աճման եւ կեանքի շրջանը բաւականին կարճ է. որով կարելի է երկարակեցութեան քննութիւններ կատարել բազմաթիւ սերունդներու վրայ, միեւնոյն պայմաններուն ենթարկելով զանոնք :

Ենթադրենք որ կը փափաքինք ուտեստեղէնի մը վիթամին Ա-ի պարունակութիւնը քանակական ուսումնասիրութեան առարկայ ընել, եւ կ՚ընտրենք լուբիան · սովորաբար երկու մեթոտներ կը գործածուին :

Ա.— Չորս շաբթուան (առնէտներու կաթէ կտրելու շրջանը չորս շաբաթ է) 8–10 ճերմակ առնէտներ կ՚ընտրուին. ասոնք իրենց մայրերէն կը զատուին եւ կը սնանուին թարեւալ ջուրով եւ վիթամին Ա-է զուրկ մասնաւոր կերակուրով : Այս կերակուրը կը պատրաստուի այն նիւթերէն, որոնք կը պարունակեն, բացի վիթամին Ա-էն, բոլոր վիթամինները, բրօթէին, հանքային աղեր եւ պահանջուած ոյժը հայթայթող ուրիշ նիւթեր : Վիթամին Ա-է զուրկ կերակուրը պատրաստելու համար կը գործածուի տաք ալքոլով արտահանուած (extracted) casein՝ զատելու համար ոեւէ վիթամին Ա., որ կարող է գտնուիլ : Երբ casein-ը կը պատրաստուի կաթէն, լապտօսլայ (corn starch) եւ աղային խառնուրդ մը, որուն պարունակութիւնը կը մերձենայ կովուն կաթը մոխրացնելով ստացուած խառնուրդին, տալով ասոնց մեծ քանակով երկաթ, եւ չոր մակարդ իբրեւ աղբիւր վիթամին Բ-ի. (մակարդը — yeast — վիթամին Բ-ի համար էն հարուստ աղբիւրն է) : Օգտակար է հոս նկատի ունենալ որ ճերմակ առնէտը ենթակայ չէ լնդախտութեան, հետեւաբար հարկ չէ նկատի առնել Վիթամին Գ-ը եւ զայն կառավարող պայմանները : Այս վերջինի ուսումնասիրութեան համար կը գործածուի Գուինիայ Խոզը (Guina-Pig) :

Ճերմակ առնէտները կը սնանին այս կերակուրով, մինչեւ որ անոնց ծանրութիւնը այլեւս յաւելում չի կրէ. այս կէտին հասնելու համար ընդհանրապէս 3–5 շաբաթ պէտք է. սակայն կախում ունի նաեւ իրենց մօրմէն զատուելէ առաջ իրենց մարմնոյն մէջ հաւաքուած Վիթամին Ա-ի քանակէն : Այս առնէտները յետոյ կը զատուին իրարմէ. իւրաքանչիւրը կը պահուի վանդակի մը մէջ, ուր դարձեալ կը սնուցուին, Վիթամին Ա-է զուրկ կերակուրով :

Այժմ կը սկսուի, բացի մէկ հատէն, միւս բոլորին՝ Վիթա-

մին Ա–է զուրկ կերակուրին աւելցնել փորձի առարկայ որոշ չափով լուբիա. այն մէկը որ լուբիա չի ստանար կը ծառայէ իբրեւ հակակշիռ փորձերու (control)։ Իւրաքանչիւր առնէտին կը տրուի տարբեր քանակով լուբիա, չորս շաբաթ շարունակ. իւրաքանչիւրը կը կշռուի շաբաթը անգամ մը։ Այս շրջանէն յետոյ, ծանրութեանց արձանագրութիւնները քննելով՝ կը ճշդուի թէ ինչ քանակով լուբիա պէտք եղած է, առնէտի մը ծանրութիւնը երկու կրամ աւելցնելու համար, ամէն շաբաթ։ Ճշդուած այդ քանակը կը նկատուի մէկ միութիւն Վիթամին Ա։ Մէկ խօսքով «Մէկ միութիւն Վիթամին»ը այն քանակն է, որ կը պարունակուի ուտեստեղէնի այն չափին մէջ, որ հարկաւոր է՝ վերոյիշեալ պայմանները լրացնող առնէտի մը ծանրութիւնը աւելցնելու՝ երկու կրամ, ամէն շաբաթ։ Այս արժէքը իբրեւ չափանիշ որդեգրուած է՝ քանակականօրէն չափելու համար վիթամինները։ Ասիկա առաջադրուած է Գոլոմպիա համալսարանի ուսուցչապետներէն H. C. Sherman–ի կողմէն։

Նախ քան աւելի առաջանալը, կ՚արժէ անգամ մըն ալ նկատի ունենալ սա պարագան, որ կաթնկեր առնէտները իրենց մարմնոյն մէջ կը հաւաքեն որոշ չափով Վիթամին Ա. ասոնք երբ իրենց մօրմէն զատուին եւ սնանուին Վիթամին Ա–է զուրկ կերակուրով, կը սկսին սպառել իրենց ունեցած Վիթամին Ա–ը։ Այս պահեստի սպառումէն յետոյ է, որ լուբիայի մէջ պարունակուած Վիթամին Ա–ի մասին հետազօտութիւն կը կատարուի վերոյիշեալ եղանակով։ Այս կարգի փորձերու եւ հետազօտութիւններուն արդիւնքը հրապարակելէ առաջ, հարկ է մի քանի անգամ կրկնել նոյն փորձը տարբեր խումբի առնէտներու վրայ, ոեւէ անտեղի սխալի առաջքը առնելու։

Կերակուրներու Վիթամիններու պարունակութիւնը յարաբերական արժէք ունի. Ներկայիս չենք գիտեր ոեւէ մեթոտ, չափելու կամ կշռելու համար անոնց քիմիական բաղադրութիւնը։ Միայն փորձերով ստուգուած է, որ շատ փոքր քանակով կարագ կամ անխառն կաթ բաւարար է առնէտի մը ծանրութիւնը երկու կրամ աւելցնելու ամէն շաբաթ, երբ Վիթամին Ա–է զուրկ կերակուրի մը հետ տրուի. բայց միեւնոյն արդիւնքը յառաջ բերելու համար աւելի խոշոր չափով ոլոռ, ստեպղին, լուբիա կամ անուշ գետնախնձոր տալու է։ Հետեւաբար կարող ենք ըսել որ կարագը հարուստ է Վիթամին Ա–ով, մինչդեռ լուբիան միայն միջակ

քանակ մը կը պարունակէ։ Իբրեւ հակակշիռ ծառայող կենդանիները փորձի ամբողջ տեւողութեան ընթացքին կը ստանան միայն Վիթամին Ա–է զուրկ կերակուր եւ կը գործածուին բաղդատական ուսումնասիրութեան համար այն կենդանիներուն հետ, որոնք ենթակայ կ՚ըլլան խակական փորձին։

Բ.— Հետազօտութեան երկրորդ մեթոտը կը ձգտի ճշդել, թէ ո՛րչափ Վիթամին պարունակող կերակուր տալու է առնէտներուն՝ կաթէն կտրուելէն անմիջապէս յետոյ, արգիլելու համար պատահումը այն հիւանդութեանց, որոնք յառաջ կուգան մէկ կամ միւս Վիթամինի բացակայութենէն։

Այս մեթոտներէն ոեւէ մէկը կարող է ծառայել իբրեւ միջոց ի յայտ բերելու սա իրողութիւնը, թէ կարգ մը ուտեստեղէններ կը պարունակեն առատօրէն մէկ կամ աւելի վիթամիններ, մինչ ուրիշներ միջակ չափով եւ կամ բնաւ։ Կը յուսացուի որ քանի սննդագիտութիւնը *յառաջանայ, նոյն չափով ալ փորձերը եւ հետազօտութիւնները չափանշուին՝ զանազան հետազօտիչներու ձեռք բերած արդիւնքները խստապահանջ բաղդատութեան արժանի դառնելու։*

ՄԱՆՐԱԼՍԱԿ — (Microphone)

Ձայնի այն թրթռացումները, որոնք շատ նուազ են, կամ ձայնական բարձր աստիճան ունենալով՝ ականջի լսողական կարողութենէն վեր են, ապագային լսելի պիտի ըլլան, Ուէսթինկ Հաուսի *գիտուններէն Տոքթ. Ֆիլլիփս Թոմասի կատարած մէկ գիւտին շնորհիւ։ Այս ընկերութեան հետազօտիչներուն տնօրէն՝ Տոքթ. Ս. Քինթնըրի յայտարարութեան համաձայն, այս գիւտը, որ* Ելեքտրական անդր–լսելի մանրալսակ (Electric ultra-audible Microphone) *անունը կը կրէ, յաջողապէս գործածուած է փոխադրելու Ռատիօյի միջոցաւ՝ ձայնի եւ երաժշտական գործիքներու այն բարձրագոյն ձայնանիշերը* (note)*, որոնք նախապէս իբրեւ աղմուկ կը լսուէին, սովորական փոխանցիչի* (transmitter) *եւ ընդունակի* (receiver) *միջոցաւ արտադրուած ատեն։ Այս գործիքը այնքան լաւ կատարելագործուած է, որ շոգենաւերը կարող պիտի ըլլան՝ նախապէս մարդկային լսողական զգայարանքի անլսելի մշուշական կամ ուրիշ ձայնական ահազանգնե–*

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

Standard Drug Co.

A. AJAMIAN

Prescription Druggists

430 THIRD AVE. Cor. 30th St., NEW YORK

Չի բաւեր, որ բժիշկը լաւ դեղագիր մը տայ. պէտք է նաեւ որ լաւ դեղագիրը լա՛ւ պատրաստուի:

ԱՐԱՄ ԱՃԷՄԵԱՆ

Կ'ապահովցնէ ձեզ, թէ երբ դուք ձեր դեղագիրը իր դեղարանը տանիք, կրնաք կատարելապէս վստահ ըլլալ, որ ան պիտի պատրաստուի՝

Թարմ դեղերով

Մատչելի գնով

ու

վկայեալ դեղագործի ձեռքով:

Մասնաւոր զեղչ կարօտ անհատներու համար:

մը լսելի ընել. նոյնպէս կարելի պիտի ըլլայ լսել մարդակազմական՝ ինչպէս սրտի եւ ուղեղի նուաղ ձայները. եւ վերջապէս միջատներու ցարդ անլսելի ձայները ունկնդրելի պիտի լինին միջատաբաններուն: Այս բոլոր ձայներու նկատմամբ մարդիկ կը գրաւեն այն դիրքը՝ ինչ դիրք որ տխպար խուլ մը կը գրաւէ՝ հանդէպ մարդկային սովորական ձայներուն: Այս գործիքի միջոցաւ մարդիկ կարող պիտի ըլլան լսելու այնպէս, ինչպէս մանրադիտակի միջոցաւ կարող են տեսնել:

Միջին C կոչուած երաժշտական խազը կ'արտադրուի՝ մէկ երկվայրկեանի մէջ 256 անգամ թրթռացող ձայնի մը միջոցաւ: Սովորական հեռաձայները կարող են փոխանցել եւ ընդունիլ այն ձայները, որ մէկ երկվայրկեանի մէջ 5000-է աւելի թրթռացում չունին: Երկվայրկեանի մէջ 12,000 թրթռացում ունեցող երաժշտական ձայնը մարդկային լսողութեան համար բարձրագոյնն է: Երկվայրկեանի մը մէջ 20,000 անգամ թրթռացող ձայնը՝ մարդկային լսողութենէն գերիվեր նրբութիւն մը կը պահանջէ:

Այս նոր գործիքով, սակայն, կարելի պիտի ըլլայ ո՛չ միայն արձանագրել այն բոլոր ձայները, որոնք երկվայրկեանի մը մէջ 20,000-է աւելի անգամներ կը թրթռան, այլեւ կարելի պիտի ըլլայ վերարտադրել արձանագրուած թրթռացումները եւ յուշարկել երկրագունդին այն բոլոր ձայները, որ ցարդ մարդուն անծանօթ մնացած են:

Այս հնարքը կը բաղկանայ՝ մեկուսացուցիչ բնոյթ ունեցող նիւթէ մը շինուած շրջանակէ մը (a ring of insulating material), որուն ներքին մասին մէջ երկու մանր ելեկտրոններ (Electrodes) դէմ դիմաց զետեղուած են. երբ բարձրավոլթ (high voltage) ելեկտրականութիւն մը հոսի այս երկու ելեկտրոններու մէջէն, կ'արտադրէ մեղմ եւ ծիրանափայլ հոսարձակութիւն (discarge) մը: Այս հոսող լոյսը սաստիկ զգայուն է ձայնի թրթռացումներուն, ծածանելով ձայնի հետ հոսանքի ընթացքին մէջ յառաջ կը բերէ փոփոխութիւններ, որոնք կարելի է փոխանցել վերարտադրող մեքենաներուն կամ յուշագրել սլաքի մը (stylus) միջոցաւ:

Ներկայիս գրեթէ բոլոր հեռախօսի եւ Ռատիոյի փոխանցիչները կը գործեն մետաղեայ բարակ սկաւառակի (Disc) կամ ձայնաթաղանթի (Diaphragm) մը միջոցաւ, որոնք կը թրթռացուին ձայնի միջոցաւ եւ կարելի կ'ընեն ձայնը ելեկտրականութեամբ փոխանցելը: Դժբախտաբար ցարդ չկայ որեւէ այս կարգի անօթ

ՀԱՅ ԴԵՂԱՐԱՆ

Հաճոյքով կը ծանուցանեմ իմ բազմաթիւ հայ բարեկամներուս, թէ ես՝ Տաուն Թաունի իմ յաճախորդներուս դիւրութեան համար առած եմ՝

32–րդ փողոցի եւ 3–րդ էվընիւի

ԴԵՂԱՐԱՆԸ

Թարմ ու մաքուր ապրանքներ
Չափաւոր գներ
25 տարուան փորձառութիւն

Մեզ բերէք ձեր դեղագիրը եւ վստահ եղէք որ ան պիտի պատրաստուի մասնագիտական խնամքով ու ամենալաւ դեղերով։

HARDY A. NIGO

32nd St. & 3d Ave. **119th St. & Lex. Ave.**

«Ամէն ինչ, որ դեղարան մը պէտք է ունենայ»։

մը, որ լիովին պատասխան տայ երկվայրկեանի մէջ 4000 անգամէն աւելի թրթռացող ձայնի ալիքներուն. եւ քանի որ բազմաթիւ երաժշտական ձայներ ասկէ աւելի անգամներ թրթռացումներ ունին, սովորական փոխանցիչներով զրկուած երաժշտութիւնը կատարեալ չէ: Տօքթ. Թոմաս երեւան բերաւ սա գաղտնիքը թէ փայլա-հոսարձակումը (glow-discharge) պիտի թրթռայ ոեւէ ձայնի հետ կատարեալ համակրանքով՝ փոխանցելով երաժշտութիւններ տարածայնական կամ տարարձակման (Broadcasting) կայաններու համար: Բայց այս գաղտնիքին երեւան բերումովը աւելի հաւանականութիւններու դուռը բացուեցաւ: Ուրիշ փորձերը ցոյց տուին որ փայլա-հոսարձակումը պատասխան պիտի տայ բարձրագոյն օդային թրթռացումներու՝ կարող ընելով մեզ լսել եւ ունկնդրել անըլսելի աշխարհներու՝ ինչպէս միջատներու, թռչուններու, կարգ մը կենդանիներու սովորական ձայներուն:

ՀԵՌԱԽՕՍՈՎ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՆԵՐՈՒ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հաղորդակցական արուեստի մէջ շատ կարեւոր յաջողութիւն մը ձեռք բերուեցաւ անկից տարի մ'առաջ, երբ երկար փորձերէ յետոյ կարելի եղաւ փոխանցել լուսանկարներ, հեռախօսի թելերուն միջոցաւ: 1924-ի մայիս 19-ի կէսօրէն յետոյ, Օհայօ նահանգի Քլիվլէնտ քաղաքին մէջ առնուած լուսանկարներ փոխանցուեցան Նիւ Եորք եւ թերթերու մէջ արտատպուեցան անմիջապէս, միեւնոյն օրը, կէսօրէն յետոյ: 5×7 մատնաչափ մեծութիւն ունեցող լուսանկարի մը փոխադրութիւնը տեւեց միայն հինգ վայրկեան Քլիվլէնտէն Նիւ Եորք:

Եղանակը շատ պարզ է. գործածուած է սովորական դրական ֆիլմ մը: Մասնաւոր գործիք մը՝ ճշգրիտ ելեքտրական օրինակ մը կը պատրաստէ պատկերը կազմող իւրաքանչիւր փոքրիկ մասերէն, եւ կը փոխանցէ զայն սովորական հեռախօսի թելերով: Այս ելեքտրական օրինակը կ'անցնի սովորական խօսակցութեան գծին վրայ զետեղուած՝ loading coils-ի եւ vacuum tube repeater-ներու ընդմէջէն: Ընդունող կողմը ուրիշ մեքենայ մը կը վերաշինէ պատկերը: Շնորհիւ այս գիւտին հեռաձայնի գիծ մը կարող կ'ըլլայ ծառայել որքան մեր լսողութեան, նոյնքան մեր տեսողութեան:

Tel. Caledonia 6270

ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԳԱՍԱՊԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՄԱՆԿԱԲԱՐՁՈՒՀԻ

Գործակցութեամբ Մասնագէտ Բժիշկներու

MIDWIFE

Graduate from Bellevue Hospital

156 EAST 34th STREET

NEW YORK

Hours: 8-12 A. M. 2-8 P. M.

Պաշտօնավարած եմ Իզմիրի Ազգային Հիւանդանոցին եւ Նիւ Եորքի ամերիկեան զանազան հիւանդանոցներուն մէջ:

ՈՒ՛ՆԻՄ 13 ՏԱՐՈՒԱՅ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ

Դիւրամատչելի պայմաններ

ՍՐՏԻ ԵՒ ԹՈՔԻ ՁԱՅՆԵՐՈՒՆ ՏԱՐԱՐՁԱԿՈՒՄԸ

(Broadcasting of Heart and Lung Sounds)

Մօտաւորապէս տարի մ'առաջ Շիքակոյի մէջ գումարուած Ամերիկեան Բժշկական Միութեան համաժողովի ամենէն ուշագրաւ մասը կազմեց Լանջալսակի (Stethophone) կամ ելեքտրական լանջադիտակի (Stethoscope) ցուցադրութիւնը։ Սոյն ժողովին մասնակցող 500-է աւելի բժիշկներ հեռախօսի ընդունարանները իրենց ականջին լսեցին սրտի բաբախումներ, մրմռներ եւ թոքի ձայներ այնքան յստակօրէն, որքան կարելի պիտի ըլլար, եթէ իրենց անհատական լանջադիտակները ուղղակի հիւանդի սրտին կամ թոքին դնէին։ Այս ձայները կը տակաքաղուէին (տակել եւ քաղել) ցուցադրող բժիշկին միջոցաւ՝ հիւանդին հետ շփման մէջ դրուած մասնաւոր հնարքով մը։

Առաջին անգամն էր որ սրտի մրմռները եւ թոքի ձայները միեւնոյն միջոցին կը փոխանցուէին խումբ մը ունկնդիրներու։ Ներկայ հեռախօսութեան այս հնարքը ի սպաս բժշկութեան կիրարկուած խիստ ուշագրաւ մէկ օրինակն է։ Ան կը բաղկանայ ելեքտրական լանջամասէ մը կամ փոխանցիչէ մը, ընդլայնիչէ (amplifier) մը, խումբ մը ելեքտրական զտիչներէ (filter) եւ ունկնդիրներու թուոյն համաձայն ընդունարաններէ։

Ընդլայնիչը իր battery-ներով եւ զտիչներով զետեղուած է անիւ ունեցող արկղի մը մէջ։ Այս ընդլայնիչի էական յատկանիշն է վերցնել եւ լսելի դարձնել մարդկային ականջին լսելի ամէնացած թրթռացում ունեցող ձայները, որոնք կարելի էր լսել սովորական լանջադիտակով։ Այս գործիքի յատկանիշն է խափանել կարգ մը ձայներ ելեքտրական զտիչներու միջոցաւ, որոնք կը բաղկանան key switchներու շրջանակէ մը, կամ ելեքտրածիրի մը (circuit) մէջ զետեղուած խտացուցիչներէ (condensers) եւ կծիկներու ցանցերէ (networks of coils)։

Ապացուցուած է որ բժշկականօրէն կարեւորութիւն ունեցող ձայները երկվայրկեանի մը մէջ 1100-էն նուազ շրջան (cycle) ունին, եւ մեծամասնութիւնը 650 շրջաններէ նուազ են։ Որքան նեղ ըլլայ լսելիք այս զօներուն շարքը, այնքան աւելի աղմուկէ զերծ կը կասեցուի եւ, հետեւաբար, կեդրոնացումը աւելի լաւ կարելի է պահել կարեւոր ձայներուն վրայ։ Կարգ մը բժիշկներու աջակցութեամբ շարք մը զտիչներ ընտրուած են. անոնք կ'ար-

Tel. Gramercy 3675

ՏՈՔԹ. ՏԻԳՐԱՆ Մ. ԶԱՔԱՐԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ–ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՕՖԻՍԻ ԺԱՄԵՐ
9–12 Կ. Ա. եւ 1–7 Կ. Վ.
ժամադրութեամբ

135 E. 23rd STREET
Cor. Lexington Ave.
New York City

տաքսեն այն ձայները, որոնք յարաբերաբար երկվայրկեանի մը մէջ 1100, 650, 400, եւ 95–էն վեր եւ 130–էն վար շրջաններ կ՚ընեն. այսինքն այն ձայները որ երկվայրկեանի մը մէջ այս թիւերուն մերձաւոր արժէք ունին՝ կարեւոր ձայներ են: Այն դուիչը որ 95–էն վեր շրջաններ ունեցող ձայները կ՚արտաքսէ կամ կ՚արգիլէ, օգտակար է ունկնդրելու սաղմի մը սրտի բաբախումներուն. իսկ այն, որ 130–էն նուազ շրջաններ ունեցող ձայները կ՚արգիլէ (ինչպէս սրտի բաբախիւններուն ծանր տրոփիւնները) յստակօրէն լսելի կը դարձնէ լանջքի բարձրաստիճան ձայներն ու մրմռները: Իսկ այն դուիչը որ կ՚արգիլէ 1100էն պակաս շրջան ունեցող ձայները, ինչպէս եւ այն, որ 650–էն պակաս շրջան ունեցող ձայնը կ՚արգիլէ, ատոնք ալ օգտակար են այլ նպատակներու համար:

ԱՅՍ ՀՆԱՐՔԻՆ ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ՕԳՏԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ուսուցման նպատակներու համար այս նոր լանջալսակը պիտի ունենայ բացառիկ առաւելութիւններ: Հին մեթոտով իւրաքանչիւր ուսանող հարկ էր ունկնդրէր առանձնապէս. *Նոր դոր–*

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՏՕՔԹ. ՏԻՐԱՆ Բ. ՊԷՆՏԷՐ

(Dr. BENDER)

Տեղափոխուած է

HOTEL WHITE

303 Lexington Ave., Cor. 37 St., New York City

Ժ Ա Մ Ե Ր

կիրակի 10–12 Ուրբաթ 1–8 Ուրիշ օրեր 9–8

Telephone: Caledonia 4470

ծիքը պիտի խնայէ ժամանակը եւ կարողացնէ տասն անգամ աւելի թիւով հիւանդներու քննութիւնը։ Ասով՝ հիւանդը առարկայ պիտի ըլլայ միայն մէկ քննութեան. եւ այդ միջոցին՝ բոլոր ուսանողները պիտի ունկնդրեն միեւնոյն ձայնը, միեւնոյն ժամանակ։ Հիւանդը զերծ պիտի ըլլայ աւելորդ յոգնութենէն եւ մեծաթիւ քննութիւններու պատճառած ուժասպառութենէն։ Ուսանողներն ալ կարող պիտի ըլլան աւելի թիւով բազմարնոյթ հիւանդութիւններ քննելու, սահմանուած ժամանակի ընթացքին։

Այս գործիքով կարելի պիտի ըլլայ արգիլել հիւանդներու հանդիստին խանգարումը եւ կատարել բոլոր քննութիւնները, առանց զանոնք դասարան փոխադրելու։ Այս շատ կարեւոր պարագայ մըն է մասնաւորաբար թոքատապէն տառապողներու համար։ Այս հիւանդութիւնը կը պահանջէ կատարեալ հանդարտութիւն եւ այս պատճառաւ ուսանողները շատ քիչ անգամ առիթը կ'ունենան ունկնդրելու անոնց թոքի ձայներուն։

Այս նոր հնարքի միջոցաւ ամբողջ դասարան մը պիտի կարողանայ՝ հիւանդին սենեակէն հեռու վայրէ մը՝ ունկնդրել հիւանդի թոքին ձայներուն, նոյնիսկ ամէն առտուայ սովորական

Telephone: Billings 9376

ՏՈՔԹ. ՓԱՅԼԱԾՈՒ ԿՈՒՏԵԱՆ ՇԵՐԵԱՆ
եւ
ՏՈՔԹ. ԵՐՈՒԱՆԴ ՇԵՐԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՆԵՐ

605 WEST 181st STREET
(Near St. Nicholas Ave.)
New York City

ՕՖԻՍԻ ԺԱՄԵՐ
10 A. M. — 8 P. M.
կիրակի օրեր ժամադրութեամբ

բժշկական այցելութեան ընթացքին։ Հին մեթոտով կարելի չէր, որ կարգի կեցած ուսանողները կամ բժիշկները սրտի կամ թոքի ձայները միեւնոյն ուժգնութեամբ եւ յստակութեամբ լսէին. որովհետեւ հիւանդը կը յոգնէր մի քանի քննութիւններէն յետոյ եւ չէր կարող միօրինակ եւ համազօր ուժգնութեամբ ձայներ արձակել. այժմ, շնորհիւ այս նոր հնարքին, կ՚ապահովուի ձայներու եւ բաբախումներու նոյնութիւն՝ միեւնոյն վայրկեանին, ամբողջ դասարանի ուսանողներուն համար, արգիլելով շփոթութիւններ եւ դանդաղութիւններ։

Դարձեալ, տարբեր են կրծքի տարբեր մասերէն ստացուած ձայները. այս է պարագան երբ առանձին առանձին քննեն. սակայն այս գործիքի միջոցով ամէնը պիտի լսեն նո՛յն ձայնը նո՛յն մասէն։ Ուրիշ կարգ մը հիւանդութիւններ, ինչպէս թոքախտը, սկզբնական շրջանին ցանցառօրէն (sporadically) *ձայներ կ՚արտադրեն. օրինակ, հազի մը գրգռումով արտադրուած ձայները կ՚անյայտանան շուտով եւ թերեւս անգամ մ՚ալ չեն արձակուիր, մինչեւ մէկ երկու ժամ. բայց այս գործիքը գործելու պատրաստ վիճակի մէջ՝ երբ ուսանողները ընդունարանները իրենց ական-*

DR. ARAM B. ISKYAN

SURGEON DENTIST

Office Hours

516 FIFTH AVENUE,	**142 E. 27th STREET**
Murray Hill 7289	**Mad. Square 4480**
Daily 9 A. M.-6 P. M.	Monday 7 P. M.-9 P. M.
Saturday 9 A. M.-6 P. M.	Wed. 7 P. M.-9 P. M.
Appointment only	Friday 7 P. M.-9 P. M.
	Sunday 9 A. M.-1 P. M.

ջին պատրաստ ըլլան, հիւանդը կը հաղացուի եւ բոլորը միեւնոյն ատեն կը լսեն՝ ինչ ընոյթի ձայն որ կ'արտադրուի: Այս գործիքի պատրաստութեան իրենց հաւասար գործակցութիւնը բերած են Western Electric Union-ի ելեքտրագէտները, Գօլօմպիա Համալսարանէն Տոքթօրներ Gamble եւ H. E. Williams, եւ Պոսթընէն Տոքթօրներ Richard C. Cabot եւ Paul D. White: Գործիքը առաջին անգամ գործածուեցաւ Տոքթ. Cabot-ի դասարանը, Massachusetts General Hospital-ի շէնքին մէջ:

ՍՐՏԻ ԱԽՏԱՃԱՆԱՉՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ՀՆԱՐՔ ՄԸ

Ելեքտրական նոր հնարքի մը միջոցաւ կարելի պիտի ըլլայ սրտի հիւանդութիւնները ճշդել քաղաքէ քաղաք, հոգ չէ թէ դու Շիքակոյի մէջ ես եւ սրտի մասնագէտը կը գտնուի Նիւ Եորք: Այս հնարքին միջոցաւ պէտք չպիտի ունենաս Նիւ Եորք գալ կամ նա Շիքակօ: Այս յաջողած են ընել պարզապէս ելեքտրական լանջալսակը եւ Cathode Ray Oscillograph-ը հեռախօսի թելին յարմարցնելով:

Լանջալսակը լսելի կը դարձնէ սրտի բաբախումները, մինչ

Phones: Billings 6631 Bradhurst 4407

ՏՈՔԹ. Կ. Ա. ԵՂԻԱԵԱՆ

ԲԺԻՇԿ–ՎԻՐԱԲՈՅԺ

426 AUDUBON AVENUE

Bet. 186th & 187th Sts.

New York City

ՕՖԻՍԻ ԺԱՄԵՐ

1.30–3 եւ 5–7 Կ. Վ.

Կիրակի օրերը 11 Կ. Ա. — 1 Կ. Վ.

եւ ժամադրութեամբ

Թրթռանկարիչը (oscillograph) *սրտի գործողութեան նկարը կը ներկայացնէ* Լանջագրի (stethogram) *ձեւին տակ. այս վերջինը կարելի է փոխադրել հեռախօսի թելով պատկերներ ղրկելու համար գործածուած նոր հնարքով։*

Երբ դու Շիքակոյի անձնական բժիշկին աշխատանոցին մէջ կը սպասես, Նիւ Եորքի մասնագէտը մտիկ կ՚ընէ սրտին բաբախումներուն, եւ իր տպաւորութիւնը կը վաւերացնէ հեռախօսի թելով փոխադրուած Լանջագրին հետ, եւ անմիջապէս կը հեռաձայնէ սրտին վիճակը Շիքակոյի բժիշկին։ Սակայն այս ամբողջ կարճատեւ գործողութիւնը կը նախենթադրէ, որ քու բժիշկը ունենայ սրտին ձայները եւ անոր բաբախումներուն պատկերը հեռախօսի թելով փոխադրելու հարկաւոր գործիքները։

Ասոր առաջին փորձը ցուցադրուեցաւ վերջերս Աթլանթիք Սիթիի մէջ՝ 1500 *բժիշկներու մասնակցութեամբ գումարուած Ամերիկեան Բժիշկներու համաժողովին մէջ։ Գործիքը կատարելագործուած է Գոլըմպիա համալսարանի բժիշկներէն Տոքթ. Ուիլըմսի եւ* Պէլ Թէլէֆոն *ընկերութեան աշխատանոցներուն կողմէն։*

Telephone: Lexington 4377

DR. DENIS N. ALEVIS

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

383 THIRD AVENUE

Bet. 27th and 28th Streets

NEW YORK

Office Hours:
From 9:30 A. M. to 9: P. M.
Sundays: 9 to 1 P. M.

Հիմնական կէտերու մէջ այս ելեքտրական լանջալսակը կը պարունակէ 1) Դատարկ խողովակով ընդլայնիչ մը (Vacuum Tube Amplifier)՝ նման հեռու վայրերու հետ խօսակցելու ատեն ձայնը արագացնելու համար գործածուած հեռաձայնի համանուն գործիքին. 2) Փունջ մը ալիքի զտիչներ (wave filters), որոնք կ'արտաքսեն անփափաքելի ձայները, 3) Մասնաւոր տեսակի փոխանցիչ եւ ընդունարան։

Այս գործիքի փոխանցիչը բոլորովին տարբեր է հեռախօսի սովորական փոխանցիչներէն, որովհետեւ անիկա պէտք է խուլ հանդիսանայ մարդկային մարմնոյն արձակած ձայներուն հետ մարմին առնող մերձաւոր անբաղձալի ձայներուն։ Անոր ձգախէժէ կոճակը (button) սեղմ կերպով կը դրուի հիւանդի մարմնոյն վրայ, ձգախէժեայ եզրը (rim) կը խափանէ գործիքը բռնող ձեռքին թրթռացումները։ Քանի որ ծայր աստիճան լռութիւն անհրաժեշտ է մարմնէն արձակուած կարեւոր եղող մանր ձայները լսելու համար, սենեակին ձայները անլսելի կ'ըլլան, երբ սովորական լանջալսակին ականջամասերը փոխարինուին հեռախօսական ընդունարաններով։

Phone: Madison Square 4826

ՏՕՔԹ. Կ. ԱԹԱՆԱՍԵԱՆ

G. ATHANAS, M. D.

132 EAST 29th STREET NEW YORK CITY

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ
10 Կ. Ա.— 1 Կ. Վ.
5 Կ. Վ.— 7 Կ. Վ.

ԿԻՐԱԿԻՆԵՐ
9 Կ. Ա.— 11 Կ. Ա.
եւ ժամադրութեամբ

Նիւ Եորքի նշանաւոր սրտաբան Տոքթ. Ուիլեըմս հնարած է միջոց մը, որ սրտին ձայները պիտի կրնայ մշտնջենապէս արձանագրուած պահել: Երբ ընդլայնուած ձայնական հոսանքները մագնիսական դաշտի մը (magnetic field) *մէջ զետեղուած թելէն անցնին, զայն կը թրթռացնեն եւ փօթօֆիլմի* (Photofilm) *մը դիմաց լոյսի կէտ մը կամ գծիկ մը կ'արձակեն. այս ալիքային գիծը կամ կէտը էն անբնական առողջական պայմաններու նկատմամբ փաստեր կը ներկայացնէ: Բժիշկները, պարբերաբար պատրաստուած այս կարգի արձանագրութիւններու միջոցաւ գաղափար կազմած են դարմանումի աստիճանական բայց ֆիզիքապէս աննշմարելի յառաջդիմութեան վրայօք:*

Սակայն եւ այնպէս լանջապակի ամենավերջին եւ թերեւս էն ուշագրաւ կիրարկումը այն է, որ Cathode Ray Oscillograph*-ի միջոցաւ կարող կ'ըլլան իսկապէս տեսնել բաբախող սրտի նկարային ներկայացումը: Այս առանձնայատկութիւնէն զատ, անիկա կը խոստանայ բերել անդին աջակցութիւն լսողական ախտաճանաչութեան: Այս կերպով կարելի պիտի ըլլայ, որ խումբ մը խորհրդակից բժիշկներ քննեն հիւանդը տեսողական եւ լսողական հաւասար փաստերով: Անոնք միեւնոյն ժամանակ խմբովին պիտի կրնան տեսնել սրտին բաբախումը եւ լսել անոր ձայնը:*

Phone: Astoria 9012 Phone: Mad. Sq. 8287

DR. S. H. MATTHEWS

ՏՐ. Ս. ՀԷՔԻՄԵԱՆ ՄԱԹՀԻՒԶ

Վկայեալ Լօզանի, Փարիզի եւ Նիւ Եորքի
Համալսարաններէն

23-80 GOODRICH ST.
ASTORIA, L. I.
8-11 A. M. & 8-10 P. M.

152 E. 27th ST.
NEW YORK CITY
1-2 and 5-7 P. M.

and by appointment

Tel. Ashland 5069

ՏՕՔԹ. Վ. Ն. ՄԻՆԱՍ

DR. V. N. MINAS

Office Hours:
5-8 P. M.
And by Appointment

111 East 29th Street
New York City

Tel. Lexington 10130

ՏՈՔԹ. Ղ. Մ. ԱՃԷՄԵԱՆ

175 LEXINGTON AVENUE

New York City

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ
12·30–2 եւ 5–8
Կիրակի օրեր՝ 11–1
Նաեւ ժամադրութեամբ

Տարեգրքի համակրելի աշխատակից Տոքթ. Երկաննեան՝ մասնաւորաբար ամերիկահայութեան մէջ շատ ծանօթ է, որեւէ ծանօթացման պէտք ունենալու համար։ Ան մէկն է այս գաղութի այն սակաւաթիւ անձնաւորութիւններէն, որոնց բարոյական-նիւթական յաջողութիւնները՝ իրենց պատկան ասպարէզներուն մէջ, ո՛չ միայն չեն հեռացուցած զանոնք ազգային-հասարակական գործերէ, այլ, ընդհակառակը, մղած են զանոնք աւելի գիտակցութեամբ ու սիրով կատարելու՝ ազգային ծառայութեան իրենց ինկած բաժին-պարտքը։

Տոքթ. Երկաննեան անդամ է — Նիւ Եորքի մէջ յաճախ կազմուող հանրային կարեւոր մարմիններէ ու յանձնախումբերէ շատ շատերէն զատ — ատամնաբուժական քանի՛ քանի՛ միութիւններու, որոնց կարեւորագոյններն են Էմէրիքըն Տէնթըլ Էսոշիէյշըն, Նիւ Եորք Սթէյթ Տէնթըլ Սօսայըթի, եւայլն։

ԲԵՐՆԻ ԵՒ ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԽՆԱՄՔԸ

Գրեց՝ *ՏՈՔԹ. ՅՈՎՀ. Գ. ԵՐԿԱՆԵԱՆ*

Ոչ ոք կրնայ երկու կարծիք ունենալ, թէ ընդհանուր առողջութեան համար ո՛րչափ կարեւոր է՝ բնական ակռաներով լեցուն, բաղդատաբար մաքուր եւ առողջ բերան մը ունենալը։

Բերանը մարդկային մարմնին համար կը կատարէ այն նոյն դերը որ դուռ մը կը կատարէ տան մը համար։ Բերանէն է որ կը ստանանք մեր սնունդը, ինչպէս որ դռնէն է որ ներս կ՚անցնինք տուն մը մտնելու համար։ Եթէ այդ սնունդը լաւ մը մանրուած չերթայ ստամոքսին, անիկա ոչ միայն օգուտ մը չի բերեր, այլ բեռ մը կը դառնայ, եւ մինչեւ իսկ կրնայ թոյնի փոխարկուիլ։

Բերնի իրական խնամքը պէտք է սկսիլ մանկական ակռաները տակաւին չամբողջացած։ Աւելին. այդ խնամքը պէտք է սկսիլ մօրմէն, տակաւին մանուկը չծնած։ Անհրաժեշտ է որ մանկական ժամանակաւոր ակռաները պահուին առողջ վիճակի մը մէջ, անոնք պէտք է հանուին ժամանակին, ոչ ուշ, ոչ ալ շատ կանուխ։ Այս պարագան շատ կարեւոր է բերնին կանոնաւոր աճումին եւ մնայուն ակռաներու կանոնաւոր կերպով երեւնալուն։ Անժխտելի իրողութիւն է որ ակռաներու բացակայութիւնը արգելք կը հան-

Tel. Caledonia 6766

Մէկը, տեղ մը, ձեր պատկերին կը սպասէ:

Bertin Photo Studio

454 — 3rd AVENUE

Near 31st Street New York

ՆԿԱՐՆԵՐ

Ամէն մեծութեամբ՝ իւղաներկ, ջրաներկ ու սեփիա

ՀԱՐՍԱՆԻՔԻ ՆԿԱՐՆԵՐ ՈՒ ՄԵԾ ԽՄԲԱՆԿԱՐՆԵՐ՝

Մեր մասնագիտութիւնն են:

դիտանայ փոքրիկի ֆիզիքական աճումին, դրկելով զայն ծամելու կարողութենէն:

Երկրորդ, ակռայի ցաւեր եւ լինտերու պալարներ (ապսէս) պատճառ կը դառնան շատ մը մանկական հիւանդութիւններու, որոնք կը ջլատեն փոքրիկին մտային եւ մարմնաւոր զարգացումը: Երբ մանկական ակռաները կը սկսին շարժիլ եւ անոնց տեղը մնայուն ակռաները երեւնալ, (6–12 տարիքին) պէտք է որ անոնք առանձին խնամքի առարկայ դառնան. որովհետեւ ապագայ դժուարութիւններու սկզբնաւորումներ այս շրջանին է որ հիմ կը դնեն անհրաժեշտ հոգածութեան պակասէն: Փտած ժամանակաւոր ակռաներ շփման մէջ են՝ նորեկ, առողջ ու մնայուն ակռաներու հետ. եւ ինչպէս որ փտած խնձոր մը կրնայ քիչ ժամանակէն փտեցնել կողով մը լեցուն առողջ խնձորներ, այնպէս ալ փտած ակռաներ կամ անխնամ ձգուած արմատներ կը փճացնեն ապագայ մնայուն ակռաները:

Յաճախ մէկ կամ մէկէ աւելի ակռաներ կը փճանան եւ պէտք կ'ըլլայ զանոնք հանել, բերնի մը մէջ՝ որ տակաւին չէ լրացուցած իր զարգացումը (8–15 տարիքին): Ասոր հետեւանքը կ'ըլլայ

ԱՆՈՒՆԷՆ ՄԻ՛ ԽԱԲՈՒԻՔ

MODEL PHOTO STUDIO

442 3rd Ave. (Bet. 30-31st Sts.) New York City

Տէր եւ Տնօրէն Յ. ԹԻՒՖԷՆՔՃԵԱՆ

MODEL STUDIO–ն *հայկական է ամենէն աւելի: Ինը ամսէ ի վեր մեր Վարչութեան տակ գտնուող այս Լուսանկարչատունը հայաշատ շրջանակին մէջ ամենէ աւելի բազմազբաղն է:*

Ի՞նչ կ'ուզէք, արթիսթիք լուսանկարնե՞ր, Enlargement, Copy, մանկական, հարսանեկան, ընտանեկան պատկերնե՞ր, ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԳԻՆԵ՞Ր.

Ահա հոս, ձեր մօտն է ՀԱՅ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆԸ

Մատերնիդ կապ մը կապեցէք եւ վերի ատրէսը մի՛ մոռնաք:

կանոնաւոր կերպով չմեծցած բերան մը, ծուռ եւ անկանոն ակռաներ, որոնք չեն կրնար ծամել: Այս վիճակը շատ անգամներ կը յառաջացնէ կոկորդի հիւանդութիւն, քթի հիւանդութիւն, եւայլն, ապագայ ծանր հետեւանքներով:

Առաջին աղօրիքի մը կորուստը կը պակսեցնէ՝ բերնի մնացեալ ակռաներուն ծամելու կարողութեան գոնէ 25 %-ը. ասիկա պատճառ կը դառնայ նաեւ, որ անոնք շատ շուտով ծռին ու մաշին, տկարացնելով նոյն ատեն՝ ծամելու կարողութիւնը: Դժբախտութիւն մըն է որ շատերու բերնին մէջ այս խիստ կարեւոր ակռան կորսուած է միմիայն տգիտութեան պատճառով. մինչ փորձառութիւնը ցոյց է տուած, որ ատենին տարուած փոքրիկ խնամք մը անպատճառ պիտի ազատէր այդ չորս ամենակարեւոր ակռաները:

Որչա՜փ ծանր է, ուրեմն, պատասխանատուութիւնը ծնողներուն, որ այս մասին անհոգ կը գտնուին, խորհելով որ մանկական ակռաները կարճ ժամանակէն պիտի փոխուին մնայուն ակռաներու եւ ուստի չարժեր որ մասնաւոր խնամք ընծայուի անոնց:

ՏՈՔԹ. Յ. Հ. ՐԷՃԷՊԵԱՆ
DR. H. H. REJEBIAN
Physician and Surgeon

Office Hours
Week Days 11 to 1 P. M.
5 to 7 P. M.
Sundays 9 to 11 A. M.
Other Hours by Appoint

126 EAST 27th ST.
NEW YORK CITY
Tel. Mad. Sq. 9279

* * *

Բերնի առողջութեան կարեւորութեան մասին այս քանի մը ընդհանուր խօսքերէն վերջ, կը փափաքիմ այս անգամ Տարեգրքի ընթերցողներուն ցոյց տալ այդ մաքրութեան միջոցներն ու կերպերը կամ, անոնցմէ մէկ քանին, որքան որ այդ հնարաւոր է մեզի յատկացուած միջոցին մէջ:

Բերանը մաքրելու առհասարակ ընդունուած միջոցն է վրձինը, որ պէտք է ըլլայ բաւական փոքր: Ան պէտք չէ որ շատ հինցուի. Նախընտրելի է երկու հատ ունենալ: Պէտք է ուշադիր ըլլալ վրձինի շինուածքին. մազերը պէտք է ըլլան կարծր կամ միջակ, բայց երբեք՝ կակուղ. անոնք պէտք է ըլլան չարժուն եւ առողջ, այնպէս որ հպումը հաճոյք պատճառէ առողջ բերանի մը մէջ:

Վրձինը պէտք է գործածել օրական գոնէ 2 անգամ, առաջինը՝ անկողնէն ելլելէն անմիջապէս վերջ, իսկ երկրորդը՝ գիշերը պառկելէ անմիջապէս առաջ: Առանձնապէս կարեւոր է գիշերուան խնամքը, որովհետեւ ամենէն աւելի քունի ատեն է որ ակռաները կը փտին:

Եթէ կարելի է, վրձին գործածէ՛ ամէն կերակուրէ վերջ. հակառակ պարագային, սովորութիւն ըրէ գոնէ պարզ ջուրով լուալ:

Վրձին գործածելու սիստէմ մը ընդունէ եւ հետեւէ՛ անոր:

Հետեւեալը սիստէմ մըն է, որ, իբրեւ տարիներու փորձառութիւն, տուած եմ իմ բոլոր հիւանդներուս, վերջին 15–20 տարուան ընթացքին: Բոլորն ալ տեսած են անոր օգուտները:

Վերի ծնօտը.— *Դի՛ր վրձինը լինտին վրայ եւ քաշէ վար մինչեւ ակռաներուն ծայրը. Նոյն գործողութիւնը կատարէ 5–10 անգամ. Եթէ աջէն սկսար, գնա՛ դէպի ձախ: Նոյնը ըրէ ներսի կող–*

Established 1908

F. VRACAS

Manufacturer and Jobber

MUSICAL INSTRUMENTS

Foreign Instruments a Specialty

EXPERT REPAIRING
AND TONE PRODUCING

246 WEST 145th STREET
Bet. 7th and 8th Avenue
New York City
Phone: Audubon 1764

Արեւելեան նուագներու միակ կեդրոնատեղին, Միացեալ Նահանգներու մէջ։
Կը շինենք նոր նուագներ ու կը նորոգենք հիներ՝ խնամքով։

մը․ ամէն պարագայի տե՛ս որ վրձինը լինտին դէմ չգործէ, այլ դայ՝ լինտէն դէպի վար։

Վարի ծնօտը․— *Նոյն գործողութիւնը կրկնէ վարի ծնօտին վրայ, այս անգամ լինտէն դէպի վեր քաշելով վրձինը։ Ներսի կողմը եւս նոյնը կրկնել։*

Այս դրութիւնը վեր եւ վար (up and down) *կոչուած է, որովհետեւ վրձինը պէտք է շարժել վարի ծնօտին վրայ միշտ* դէպի վեր, *իսկ վերի ծնօտին վրայ միշտ* դէպի վար։

Զգուշացիր վրձինը լինտերու դէմ շարժելէ, որովհետեւ կերակուրի կտորներ կամ այլ աղտեղութիւններ կրնան լինտերուն տակ երթալ եւ բորբոքումի պատճառ դառնալ։

Առողջ բերան մը չարիւնիր։ Արիւնիլը նշան է թէ կա՛մ քար կայ լինտերուն տակը, կա՛մ վրձինի անճիշդ գործածութիւնը դրդռում պատճառած է։ Պատահեր է, որ կրթուած եւ խելացի անհատներ՝ վրձինի սխալ գործածութեան յոռի հետեւանքները կրեն իրենց բերնին մէջ։ Այսպիսի պարագաներու մէջ խոհեմութիւն է անպայման դիմել ատամնաբուժին, դարման ու օգտակար թելադրութիւն ստանալու համար։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ՄԻԱԿ ՀԱՅ ՀՈՒՆՏԻ ԽԱՆՈՒԹԸ

Պարտէզդ զարդարելու եւ սեղանդ ճոխացնելու համար ինչե՞ր ... կրնաս գնել սա հունտի խանութին մէջ.

ՀՈՒՆՏԵՐ

Ամէն տեսակ ընտիր ծաղիկներու եւ բանջարեղէններու լաւագոյն տեսակները: Համեմներ, ինչպէս անուխ, մանանեխ, քիմիոն, անիսոն, եւայլն, եւայլն...

ՄԱՏԱՂԱՏՈՒՆԿԵՐ ԵՒ ԱՐՄԱՏՆԵՐ

(Գարնան եւ աշնան եղանակներուն)

Ծաղիկներու եւ բանջարեղէններու մատաղատունկեր, պտղատու ծառեր, վարդենիներ, որթատունկ, մշտականաչ զարդի եւ շուքի ծառեր, մարգագետնի սերմ, ծաղկատու կոճղեզներ **(bulbs)** թէ՛ պարտէզի եւ թէ՛ տան մէջ մեծցնելու համար, բեղմնաւորիչ աղբեր ու հողեր, բուսակեր որդերու բնաջնջման դեղեր, գործիքներ...: Ձըմեռուան ծաղկազուրկ եղանակին, ձեր տան մէջ ծաղիկներ ունենալու համար, այցելեցէք մեզ եւ պիտի տեսնէք թէ ի՛նչեր կրնաք ծաղկեցնել՝ պուտ մը ջուրի եւ ափ մը հողի մէջ:

HERRMANN'S SEED STORE

140 E. 34th St. (Near Lex. Ave.) **New York, N. Y.**

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՆԵՐՍԷՍ ՊՕՑԱՃԵԱՆ

Հեռաձայն: Caledonia 1630

Շատ մը սուղ վրձիններ կան որ արժէք չունին։ Ընդհանրապէս հետեւեալները, իրենց կարգով, յանձնարարելի են.— Rubberset, Prophylactic, Rolling, and Dr. West's։

Կը թելադրեմ անպատճառ փոշիներու գործածութիւնը։ Ունինք լաւ պատրաստուած փոշիներ, որ բերանը թեթեւ կը պահեն։ Բայց պէտք է վստահօրէն գիտնանք, թէ վրձինին մեքենական գործողութիւնն է միայն, որ կը կատարէ իրական օգուտը, եւ ոչ թէ փոշիին քիմիական ազդեցութիւնը։

Բերան մը առողջ պահելու համար պէտք է գործածել ակռաները, կարծր բաներ ծամելով։ Կիսավայրենի ցեղեր բաղդատաբար աւելի առողջ ակռաներ ունին, քան թէ քաղաքակրթուած ազգեր, որովհետեւ վերջինները գրեթէ միմիայն կակուղ ու կէս պատրաստուած կերակուրներ կ'ուտեն։

Փոշիներու մէջ յանձնարարելի է հետեւեալ կարգը.— Calox. Revelation, Borine, Colgate։ Ուրիշ շատեր ալ կան լաւ պատրաստուած, բայց վերիններուն առաջին երկուքը մանաւանդ բաւական են։

Փէյսթեր եւ Քրիմներ.— Pepsodent, Squib's, Pebeco, Ipana, Colgate, Pyrodento, Listerine and Sanitol։

Կան նաեւ շատ մը ուրիշներ. բայց ես ինքս ամենէն աւելի յանձնարարելի կը գտնեմ առաջին չորսը։ Կը թելադրեմ փէյսգերն ու քրիմներն գործածել երբեմն երբեմն, իբրեւ փոփոխութիւն միայն, քանի որ տեւական գործածութեան համար լաւագոյնն է փոշին։

Բերանի լուացումներ.— Vernas Lotion, Lavoris, Alkalol, Borine, Borolypthol, Glyco-Thymoline, Listerine, Gly-ce-nol։

Ասոնց գրեթէ ամէնքն ալ շատ լաւ պատրաստութիւններ են եւ սովորական գործածութեան համար շատ օգտակար, բայց մասնաւոր պարագաներու մէջ պէտք է առնել անձնական ատամնաբուժին թելադրութիւնը. որովհետեւ այս պատրաստութիւններէն ոմանք, որոշ պարագաներու տակ, օգուտ չունենալէ զատ, վնասակար իսկ են։

Աղը եւս կարելի է վրձինին հետ գործածել լինտերը զօրացնելու համար, բայց շատ զգուշութեամբ, շաբաթը 1–2 անգամ միայն. չափազանցութիւնը վնաս ունի։

Ատամնակրկիտը.— Պէտք է զգուշութեամբ գործածել՝ փե–

Ի՞ՆՉ Է

SHADOW BROOK INN-Ը

Նիւ Եորքի արուարձաններէն **Bay Shore, L. I.***ի մէջ արդիական բոլոր առաւելութիւններով օժտուած տուն մը եւ Նիւ Եորքի մօտիկ ու լաւագոյն ամարանոցը, որ միաժամանակ մանուկներու ազատ ու ապահով զբօսավայրն է, եւ որուն պէտքը զգալի էր Նիւ Եորքի ու շրջակայից Հայութեան համար:*

Shadow Brook Inn*-ը կը պարունակէ քանէ աւելի ընդարձակ սենեակներ եւ իր զով ու հաճելի կլիմային հետ ունի բնակելու ամէն յարմարութիւն, ինչպէս, ելեքտրական լոյս, թէլէֆօն, դաշնակ, ֆօնօկրաֆ, ռէտիօ, պարասրահ եւ շուրջանակի պատշգամ:*

Իր սեփական ութը էյքըր տարածութեամբ գետնին մէջ են մարգագետին, պուրակ, անտառ եւ լճակ՝ իր նաւակով:

Վերջապէս Shadow Brook Inn*-ը ամէնուն փնտռած վայրն է՝ իր հաճելի ու կազդուրիչ մթնոլորտով: Այս ամէն առաւելութիւններէն վերջ պէտք է յիշատակել մեր զուտ Արեւելեան եւ Հայկ. համբաւեալ խոհանոցը՝ արդիւնք մեր քսան եւ հինգամեայ փորձառութեան, որուն վկայ է Նիւ Եորքի եւ շրջակայից հայութիւնը:*

ՀՐԱՄԵՑԷ՛Ք

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել ուղղակի սեփականատիրոջ հասցէին

ԹԱԳԻՈՐ ԳԱՎԷՋԵԱՆ

Armenian Sweet Home

131 East 27th Street — **New York, N. Y.**

Phones: Madison Sq. 10382 — Bay Shore 220-W

սուրէ կամ կարծր փայտէ շինուած այս պզտիկ ու հասարակ գործիքները․ պէտք չէ լինտերը արիւնել եւ գրգռել, կերակուրի կտորներ ակռաներու մէջտեղէն դուրս բերելու ատեն։ Ծանր բորբոքումներ պատահած են մանաւանդ փոքրիկներու բերնին մէջ, երբ արդիւնք գրպաններու մէջ պահուած աղտոտ ատամնակրկիտներու գործածութեան։

Նոյնը պէտք է ըսել տէնթըլ փլօսի եւ բըպըր պէնթի մասին։ Եթէ ատոնք զգուշութեամբ ղրկելու ըլլանք ակռաներուն մէջտեղը, ճիշդ լինտերին տակ, առանց գրգռելու զայն, լաւագոյն միջոց մը կիրառած կ՚ըլլանք ակռաներու միջեւ եղած աղտեղութիւնները մաքրելու համար։

Նոյնպէս լաւ միջոց մըն է բամբակի կամ մաքուր լաթի կտորի մը գործածութիւնը ակռաները փայլեցնելու, ինչպէս նաեւ լինտերու արեան շրջանառութիւնը արագացնելու համար։ Փոշիով, կամ առանց փոշիի, բամբակը լաւագոյն միջոցն է լինտերու առողջութիւնը պահպանելու համար։

Ծամօնն ալ (chewing gum) շատ օգտակար է լինտերու առողջութեան․ ատկէ աւելի՝ անիկա մարզանք կուտայ ծնօտին եւ առողջ արիւնով կը լեցնէ ակռաներու արմատները ծածկող թաղանթները, որով կ՚ամրանայ ակռաներու եւ ծնօտի միացումը։ Անշուշտ չափազանցութիւնը ունի իր վնասները։ Ակռաներն ու ծնօտը կրնան ենթարկուիլ յոգնութեան մը, որ աւելորդ է ու վնասակար։

Այս բոլոր միջոցները օգտակար են բերան մը առողջ պահելու համար, եթէ միայն անոնք գործադրուին գիտակցօրէն եւ զգուշութեամբ։ Ես տեսած եմ կրթուած եւ ուշիմ մարդիկ նոյնիսկ, որ իրենք իրենց վնասած են տգիտօրէն գործածելով վերոյիշեալ միջոցներէն մին կամ միւսը։ Լաւագոյն կերպն է դիմել ատամնաբուժին եւ անկէ վերցնել գործնական դաս մը այս միջոցներու մասին։

Բերան մը, որ կ՚արիւնի ծծելով կամ վրձին գործածելով՝ կը նշանակէ թէ հիւանդ է եւ կարօտ՝ ատամնաբուժական խնամքի։ Պէտք է փնտռել եւ գտնել պատճառը, որ կրնայ վրձինի սխալ գործածութիւնն ըլլալ, կամ լինտերուն տակ գտնուած աւազն ու

Phone:
Chelsea 6593

ՆԻՈՒ ԵՈՐՔԻ
ՄԻԱԿ
ԿԱՀԿԱՐԱՍԵԱՑ
Հ Ա Յ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՀԱՆԲԱՇԵԱՆ
ԵՂԲԱՐՔ

HANPASHIAN BROS.

Furniture & Carpet

147 8th AVENUE,
Near 17th St.
New York, N. Y.

CASH or CREDIT

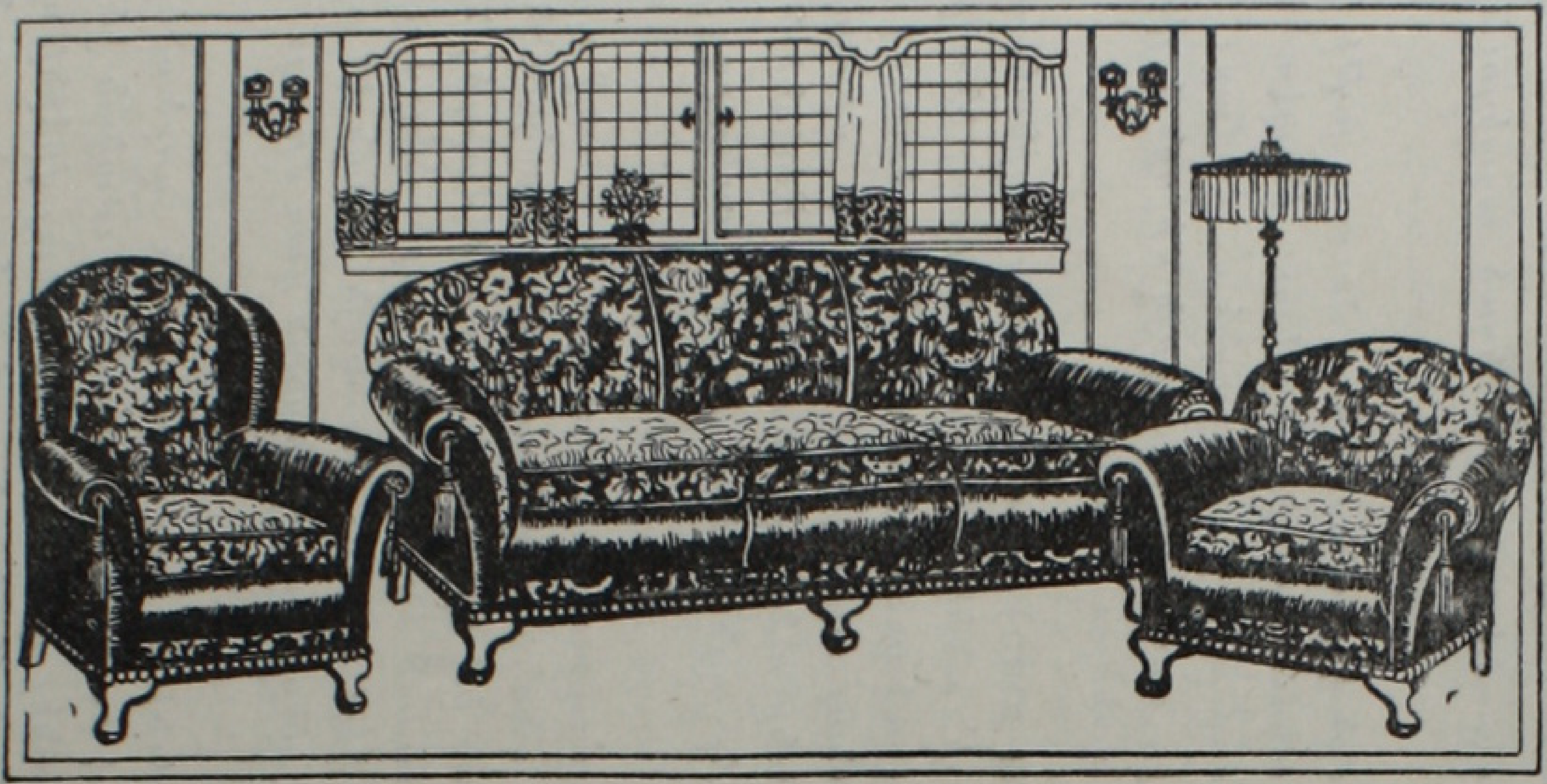

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՀՈՒԹԵՆԷՆ

ՀԱՆԲԱՇԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐԷՆ փըրնիչըր գնելու առաւելութիւնն է գիներու չափաւորութիւնը եւ իրենց վստահելիութիւնը .

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ ԲԱՑ Է

Առաւօտեան ժամը 9–էն մինչեւ երեկոյեան ժամը 8–ը :

քարը, որ անպատճառ պէտք է մաքրուին։ Իսկ ատիկա ատամնաբուժին գործն է։

Վերջացնելով, ըսենք, որ մաքուր բերան մը ունենալ կարելի չէ, ինչպէս կարելի չէ ունենալ մաքուր ստամոքս մը։ Մեր հասկցած մաքրութիւնը անկարելի է բերնին մէջ։ Բայց կարելի է ունենալ առողջ բերան մը եթէ չթերանանք, զայն առողջ պահելու խնամքին մէջ, ինչպէս որ կարելի է ունենալ ստամոքս մը, որ առողջ ըլլայ ու մաքուր, հոգ չէ թէ ի՛նչեր ալ գտնուին անոր մէջ։

ՄԷԿ ՏՈԼԱՐԸ Ի՞ՆՉ ՊԻՏԻ ԱՐԺԷ ԲԱՂԱԴՐԵԱԼ ՏՈԿՈՍՈՎ

Տարիներ	3 %	4 %	4½ %	5 %	6 %
1	1.03	1.04	1.04	1.05	1.06
2	1.06	1.08	1.09	1.10	1.12
3	1.09	1.12	1.14	1.15	1.19
4	1.12	1.17	1.19	1.21	1.26
5	1.15	1.21	1.24	1.27	1.33
6	1.19	1.26	1.30	1.34	1.41
7	1.23	1.31	1.36	1.40	1.50
8	1.26	1.36	1.42	1.47	1.59
9	1.30	1.42	1.48	1.55	1.68
10	1.34	1.48	1.55	1.62	1.79
11	1.38	1.53	1.62	1.71	1.89
12	1.42	1.60	1.69	1.79	2.01
13	1.46	1.66	1.77	1.88	2.13
14	1.51	1.73	1.85	1.98	2.26
15	1.55	1.80	1.93	2.07	2.39
16	1.60	1.87	2.02	2.18	2.54
17	1.65	1.94	2.11	2.29	2.69
18	1.70	2.02	2.20	2.40	2.85
19	1.75	2.10	2.30	2.52	3.02
20	1.80	2.19	2.41	2.65	3.20
21	1.86	2.27	2.52	2.78	3.40
22	1.91	2.37	2.63	2.92	3.60
23	1.97	2.46	2.75	3.07	3.82
24	2.03	2.56	2.87	3.22	4.04
25	2.09	2.66	3.00	3.38	4.29
26	2.15	2.77	3.14	3.55	4.54
27	2.22	2.88	3.28	3.73	4.82
28	2.28	2.99	3.43	3.92	5.11
29	2.35	3.11	3.58	4.11	5.41
30	2.42	3.24	3.74	4.32	5.74
31	2.50	3.37	3.91	4.53	6.08
32	2.57	3.50	4.09	4.76	6.45
33	2.65	3.64	4.27	5.00	6.84
34	2.73	3.79	4.46	5.25	7.25
35	2.81	3.94	4.66	5.51	7.68
100	19.21	50.50	81.58	131.50	339.30

Այս հաշուեցոյցը յստակօրէն կը ցուցնէ, օրինակ, թէ 1 տոլարը 7 տարիէն, % 4 տոկոսով, պիտի արժէ 1 տոլար 31 սէնթ, իսկ % 6 տոկոսով՝ 1 տոլար 50 սէնթ։ Դարձեալ, 1 տոլարը 20 տարիէն, % 3 տոկոսով, պիտի արժէ 1 տոլար 80 սէնթ, իսկ % 6 տոկոսով՝ 3 տոլար 20 սէնթ։

THE

HOTEL BELMORE

25th St. & Lexington Avenue

NEW YORK CITY

ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՆԳՍՏԱՒԷՏՈՒԹԻՒՆ

Խ Ն Ա Մ Ք

Շաբաթական վարձքեր — Մէկ հոգինոց Սենեակ՝
$9 եւ աւելի

Շաբաթական վարձքեր — Երկու հոգինոց Սենեակ՝
$14 եւ աւելի

Նիւ Եորքի առեւտրական կեդրոնին մէջ
Կը խօսուի հայերէն

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄԱԿԱՆԸ

Գրեց՝ ՏՈՔԹ. Մ. Կ. ՍՐԱՊԵԱՆ

Քրիստոսէ դարեր առաջ, հոգեւորական դասը հոգիի միջնորդութենէն զատ իր վրայ կը մարմնացնէր նաեւ ֆիզիքական հիւանդութեանց բուժումի պաշտօնը: Երբ հիւանդը մեռնէր, հակառակ շռայլուած աղօթքին, խունկին եւ կնդրուկին, անոնք մէկ բացատրութիւն ունէին — «Աստուծոյ առջեւ ընդունելի եղած չէր մատուցուած նուէրը»: Եւ սակայն, անոնք չէին զինաթափուեր. այս անգամ ալ կը խոստանային բարեխօսել, որ ննջեցեալն վայելէր երանութիւն ...... անդենականի մէջ:

Հիներէն Եգիպտոս ամենէն աւելի յառաջդիմած էր բժշկական բոլոր ճիւղերուն մէջ: Քրիստոսէ 2700 տարիներ առաջ, ան ունէր իր մասնագէտները՝ աչքի, ականջի, ստամոքսի եւ ակռաներու համար:

Բայց կարելի է ըսել թէ բժշկութեան իրական հիմնադիրը եղաւ Քիոսցի Հիպոկրատ, որ Քրիստոսէ 400 տարիներ առաջ բժշկեց չարաւոտ լինտեր, շինեց ակռայի աքցաններ, ակռաներ լեցուց, կոտրած կզակներ դարմանեց, ծանօթացուց աշխարհին՝ սաղմին մէջ կազմուող ակռային նախնական ծիլը, եւն.:

Հիպոկրատի մահէն 600 տարի վերջ, իր աշակերտներէն Իտալացի Կալէն թեթեւ սրբագրութիւններ ըրաւ ատամնային ջղաթելիկներու գիտութեան եւ ատամնաշարեր շինելու արուեստին մէջ:

Ասկէ վերջ ատամնաբուժական աշխարհին մէջ խոշոր յառաջդիմութիւններ տեղի չունեցան մինչեւ Միջին Դար: Արաբ Ապիւլ Քասիս, 1050–1122 թուականներուն, կը գտնէ ակռաներու ջիղերը՝ կարմրած երկաթ թելերով այրելու միջոցը: Կի տը Շոլիաք կը գտնէ պարզ թմրեցուցիչները: Իտալիոյ մէջ 1329-ին առաջին բժշկական գոլէճը կը հաստատուի: Այս ատենէն ատամնաբուժութիւնն ալ կը սկսի զարգանալ մինչեւ 16-րդ դար:

16–17-րդ դարուն գերմանացիք կրցան բաւականին օգտակար հանդիսանալ գիտական աշխարհին, սակայն չկրցան գրաւել այն առաջնութիւնը, զոր խլեց Ֆրանսացին Փառէ, իր կարեւոր գիւտերով: Իր մեծ գիւտերն են՝ խարանումը (cauterization), խփանը (obturator) եւ ակռաներու վերազետեղումը (explantation): Այս շրջանի ջահակիրներէն Տոքթ. Հայմոր կզակի օդախոռոչներու եւ ակռաներու արմատներու յարաբերութեան գիւտը կատարեց: Այդ անցքին տրուեցաւ իր անունը:

Ուրիշներ հնարեցին արուեստական ակռաներու բաղադրութիւնը, մեղրամոմէ կաղապարները, եւայլն:

Գիտութեան այս աստիճանական զարգացումը հսկայական համեմատութիւններու հասաւ 18-րդ դարուն, որ եղաւ ատամնաբուժութեան ոսկեդարը, շնորհիւ Ֆրանսացի Փիէռ Ֆօշառի: Ֆօշառ ատամնաբուժութեան հիմնադիրը կամ բուն իսկ ատամնաբուժութիւնն է: Այսօր չկայ բժշկական համալսարան մը, ուր չգտնուի այս մեծ մարդուն պատկերը կամ արձանը: Ան շինեց ակռա-

ՃՈՐՃ ԱՓՈՍԹՈԼՈՓՈՒԼՈՍ

George C. Apostle

ՅՈՅՆ ՄԵՌԵԼԱԹԱՂ

Նիւ Եորքի շրջանի բոլոր Հայ եկեղեցիներէն ճանչցուած
միակ Յոյն մեռելաթաղը:
Անձնական սպասարկութիւն
Նիւ Եորքի եւ Շրջակայքի համար:

ՆԻՒ ԵՈՐՔ
Կեդրոն
308 W. 47th STREET
Հեռաձայն
Pennsylvania 2586-2587

ՊՐՈՒՔԼԻՆ
Մասնաճիւղ
500 STATE ST.
Հեռաձայն
Triangle 1112-1113

ԲԱՑ Է ԳԻՇԵՐ ԵՒ ՑԵՐԵԿ

ներ քաշելու, փորելու, լեցնելու գործիքներ. չարաւոր ակռաները դարմանեց գիտական մեթոտներով, կապած կամուրջներ շինեց, դրաւ ակռային ջղատու-նը, բացատրեց ակռաներու աճման եղանակը, շինեց բազկաթոռներ եւ ատամ-նաշարեր, արգիլեց քաշել յղի կիներու ակռաները եւ ատամնաբուժութիւնը զատեց ընդհանուր բժշկութենէն:

Այս բոլոր կատարելագործումները նպաստեցին, որ ան վերջ դնէ նաեւ սափրիչ–ատամնաբոյժներուն:

1728-ին գրեց գիրք մը, Վիրաբոյժ-Ատամնաբոյժը, որ թարգմանուեցաւ ամէն լեզուի եւ գտաւ մեծ ընդունելութիւն ամէն տեղ: Այս գիրքը եղաւ խթան մը, որ մղեց նորերը աւելի եւս զարգացնելու ատամնաբուժութիւնը:

Ամերիկայի առաջին ատամնաբոյժը կ՚ըլլայ Տօքթ. Այզաք Կրինվուտ: Ան է որ շինած է Ջօր. Ուաշինկթընի զաղանակաւոր ատամնաշարը: 19-րդ դա-րուն սկիզբները կարգ մը կարող ատամնաբոյժներ կը հիմնեն Պալթիմորի Ա-տամնաբուժական Վարժարանը:

1867-ին Հարվըրտի մէջ կը հաստատուի ատամնաբուժութեան առաջին ա-թոռը, որ կը յանձնուի Նէյթհըն Քուլի Քիփի:

Անկէ վերջ այս երկրին մէջ եւս իրարու կը յաջորդեն՝ զիրար կատարելա-գործող գիտական մեծ հեղինակութիւններ, որոնք իրենց զանազան գիւտերով հետզհետէ աւելի կը հիմնաւորեն ու կը նրբացնեն ատամնաբուժական գիտու-թիւնն ու արուեստը՝ միշտ յօգուտ մարդկութեան:

Այս անձերու գործին հարեւանցի թուումն իսկ պիտի պահանջէր էջեր, որոնց բնականօրէն պիտի չկրնային թոյլատրել ներկայ գործին բնոյթն ու հնարաւորութիւնները:

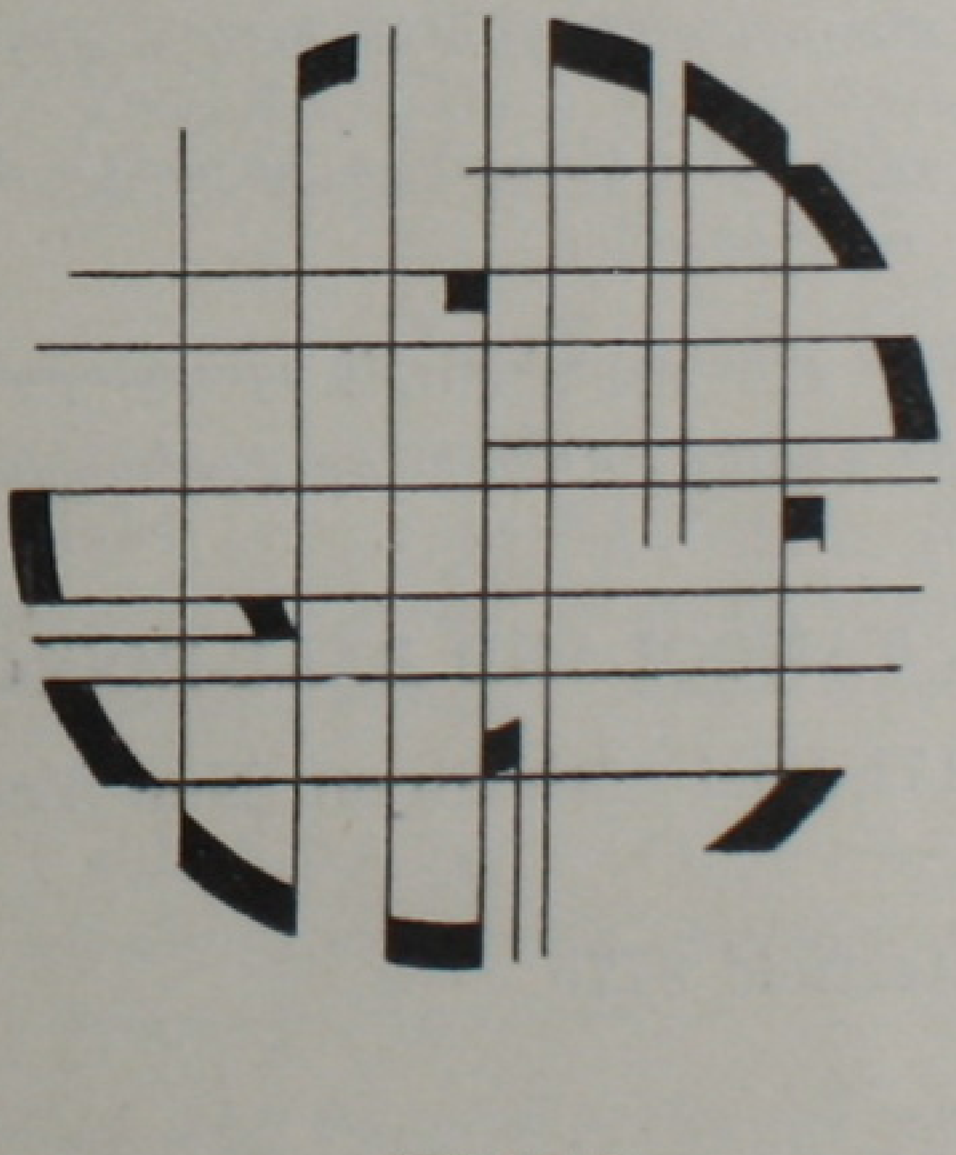

ՏԵՍ ԷՋ 2.

Zareh Mangooni
(Dancing Master)

ՊԱՐԸ ՍԻՐՈՂՆԵՐՈՒՆ

Բազմածանօթ պարի ուսուցիչ պ. ԶԱՐԵՀ ՄԱՆԿՈՒՆԻ վերադարձած ըլլալով Նիւ Եորք, այժմ կը պաշտօնավարէ TANGOLAND BALL-ROOM-ին մէջ, որպէս ՄԷՆԷՃԸՐ-ԴԱՍԱՏՈՒ։ Ան այժմ պատրաստ է ամէն աջակցութիւն ընծայելու բոլոր այն ՀԱՅՈՒՀԻՆԵՐՈՒՆ եւ ՀԱՅԵՐՈՒՆ, որոնք կ'ուզեն ՊԱՐԵԼ սորվիլ։

Սթուտիօն բաց է՝
կէս օրուան 12-էն մինչեւ կէս գիշեր։

Մասնաւոր դասեր կ'աւանդուին ամէն ժամ, թէ՛ հայերէն եւ թէ անգլիերէն։

Անձնական բնակարանի, թէ պարասրահի մէջ՝
Առանձին դասեր, մասնաւոր ժամադրութեամբ։

TANGOLAND BALL-ROOM

171 East 86th Street, New York

Phone: Butterfield 8775

ԵՐԵՔ ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏՆԵՐ

ՓՈՒՇՄԱՆ, ԱՒՀԱԶԵԱՆ, ԿԻՒՐՋԵԱՆ

Գրեց՝ *ԱՆԴՐԱՆԻԿ Ա. ՊԵՏԻԿԵԱՆ*

Փարիզ երեսուն հազար նկարիչներու աշխատանոցն է, հաւաստուեցաւ ինծի: Զարմանալի չէ, ուրեմն, որ անոր մթնոլորտը յագեցած է գեղարուեստի անզուգական դիւթանքով եւ ներշնչմամբ:

Արուեստագէտներու այդ հսկայ հոյլին մէջ, որ լուսաշող պսակը կը կազմէ գեղարուեստի ամբողջ աշխարհին, իր ինքնայատուկ փայլովը պայծառ աստղ մըն է Յովսէփ Փուշման: *Առանց խտրական չափազանցութեան պիտի ըսէի — ու գիտցողը ըսած է արդէն — որ՝ եթէ երեսուն հազարին մէջէն երեսուն հատը զատուէին իբրեւ ամենէն մեծերը, Փուշման այդ երեսունէն մէկը պիտի ըլլար: Ի՞նչ օգուտ կայ, սակայն, իր արուեստին յատկութիւնները թուելուն մէջ: Այդ զարմանալի արուեստէն ծնած, կեանք ու մարմին առած գոյները պէտք է տեսնել, որպէսզի կարելի ըլլայ գնահատել անոր մեծութիւնը, անոր թովչութիւնը, խորունկութիւնը, մտերմութիւնը, ջերմութիւնը: Ո՞ւրկէ կը առեղծէ այդ գոյները, ի՞նչպէս կը ներդաշնակէ զանոնք իրարու հետ:*

Սկովտացի երաժիշտ մը անգամ մը իր աշխատանոցը այցելեց. եւ ալ հոն գտնուեցայ պատահմունքով: Երբ սկսաւ իր պատկերները դիտել, սկսաւ լուռ արցունք թափել: Զգացումները ուրիշ միջոց չգտան իրենց խորունկ յուզումը արտայայտելու համար: Անկարելի է խօսիլ. բառերը անբաւական են պատմելու փորձառութիւնը դիւթական աշխարհին, ուր կը փոխադրուիս այդ նկարներովը: «Կեանքիս մէջ ամենէն խորունկ հոգեկան փորձառութիւնը ապրեցայ այն ժամը, որ այդ պատկերները դիտելով անցուցի», խոստովանեցաւ ան:

Փարիզի Սալոնին մէջ Փուշմանի նկարին առջեւ կանգ կ'առնեն երկար իր արուեստակիցները ու հեռուէ՛ն կը դիտեն, մօտէ՛ն

Ա Ր Ս Է Ն — Նկար՝ Փուշմանի

կը դիտեն․ կը դիտե՛ն ու կը դիտե՛ն անոր մոգութեան գաղտնիքը լուծելու համար։ Ի՞նչ է այդ։ Ինք ալ չի կրնար բացատրել։ Եթէ նախնական դարերու մէջ ապրած ըլլար, պիտի ըսէին «Դեւ կայ մէջը»։ Արդարեւ դիւային է կարողութիւնը, որ չի կրնար բացատրուիլ։ Կեանքի արտադրութեան պէս անբացատրելի եւ խորհրդաւոր է իր գոյներէն ծնած իրականութիւնն ալ։

Փուշման իր իսկ կեանքն է որ կ՚ապրի իր նկարներուն մէջ։ Արուեստականութիւն, կեղծիք, ձեռնածութիւն չես տեսներ անոնց մէջ։ Կեանքը իր անտեսանելի խորութիւններուն մէջ տեսնող, պիտի ըսէի՝ վերածնող ու ապրող մարդ մըն է ան։ Իրմէն

ՇԷՅԽԻ ԴՈՒՍՏՐԸ — Նկար՝ Փուշմանի

աւելի սիրելի, տաքուկ, անկեղծ ու մաքուր հոգիի չեմ հանդիպած բոլոր կեանքիս ընթացքին։

Պարծա՞նք կ՚ըսէք։ Եթէ Փուշման պարծանք չէ մեր ազգին, ալ ո՞ւր կրնանք պարծանք փնտռել։ Սրտով՝ հայ, մաչող, կրծըող սիրով հա՛յ մըն է։ Համբաւով ու կարողութեամբ, սակայն, միջազգային փառք մըն է ան, այսօր։ Ու Փուշման միայն այսօրուան համար չէ որ կ՚ապրի. անոր վաղուան կեանքը շատ աւելի երկար է քան այսօրուանը։ Փուշման անմահական ապագայի մը ժառանգորդն է։ Տեսնողները պիտի գիտնան։

ՁՄԵՌ ՖԻՆԼԱՆՏԱՅԻ ՄԷՋ — Նկար՝ Ալհազեանի

*
* *

Յովհաննէս Ալհազեան մեր նկարիչներուն առաջին կարգին վրայ կը կենայ։ Փուշմանի բարեկամն է, այլ անոր սեռէն բոլորովին տարբեր սեռ մը կը մշակէ։ Իր ձմեռնային տեսարանները դիտած ատենդ, օգոստոսի մէջ կը սկսիս մսիլ. այնքան որ կենդանի է իր վրձինին տուած սպիտակ ձիւնը։ Ձիւնը կը զգաս, ո՛չ թէ կը տեսնես։ Տեսողութեան առթած զգացողութիւնը հպումի զգացողութիւն մըն է յաւէտ, քան գոյնի տպաւորութիւն մը։ Իր մեծ ու փոքր պաստառներուն մէջ ի յայտ կուգայ զարմանալի մտերմութիւն մը, ընտանութիւն մը բնութեան խաղերուն հետ։

Տեսնելը, թափանցելը նկարիչի մը արուեստին երեք չորրորդն է։ Այն բնութիւնը տեսանելի կ՚ընէ մեր հասարակ աչքերուն։ Պատկերը բնութեան մեկնութիւնն է, պարզաբանութիւնն է յաճախ։ Ալհազեան բնութիւնը իր բոլոր փոփոխական քմայք-

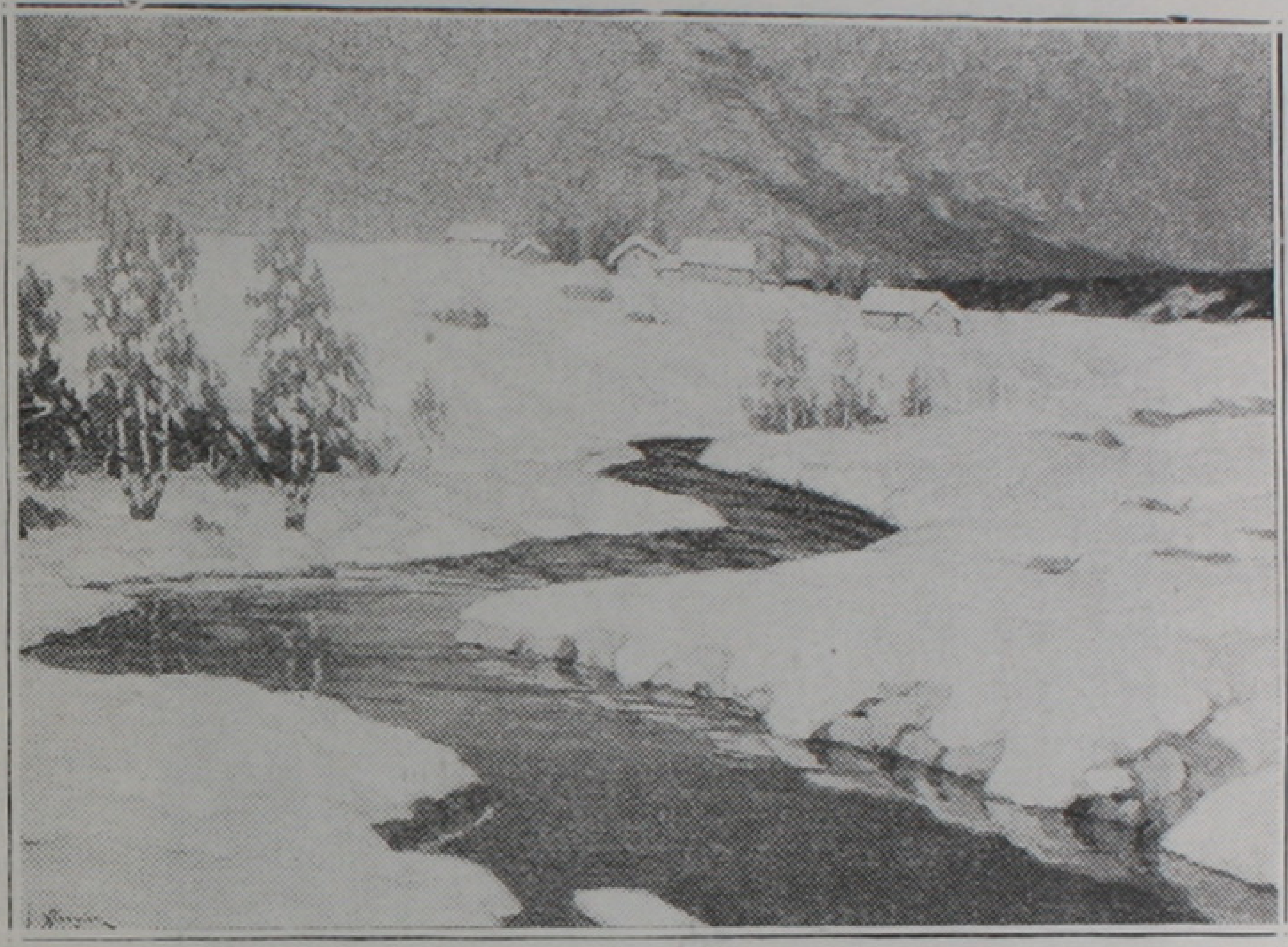

ՎԵՐՋԱԼՈՅՍ ՖԻՆԼԱՆՏԱՅԻ ՄԷՋ — Նկար՝ Ալհազեանի

ներուն մէջ կ'ապրեցնէ ու ըմբռնելի կ'ընծայէ հասարակ աչաց իսկ։

Առանձին ցուցադրութեանց եւ Սալօնի ցուցադրութեանց առթիւ միշտ մասնաւոր ուշադրութեան առարկայ եղած են իր նկարները։ Cormon–ի աշակերտներէն է ու իր վարպետին հպարտութիւններէն մէկը։

Զարմանալին այն է որ այս յայտնի արժանեաց տէր արուեստագէտները ոեւէ չափով յաւակնութիւն չունին։ Համեստութիւնը իրենց ամենէն չքնաղ առաքինութիւնն է։ Երբ իրենց մէկ նկարին մասին փաղաքշական դիտողութիւն մը ընես, կը շիկնին. կարծես չեն հաւատար, շատ շատ բարեացակամութեանդ կը վերագրեն։

*

* *

Յակոբ Կիւրջեան *մեր անգերազանցելի արձանագործն է այսօր. ան մեծ է ե'ւ միջազգային չափանիշերով։ 1924–ին Նիւ Եորքի* Կինկօր Կէլըրիին *մէջ ցուցադրուեցան իր գործերը եւ*

Յ. ԿԻՒՐՋԵԱՆ

դրուատիքը ամէն կողմէ անվերապահ էր։ Դեռ երիտասարդ է Կիւրջեան, բայց իր արուեստը հասուն է ու մշակման որոշ շըրջաններէ անցած։ Քարին մէջ կը դնէ սիրտ, որուն տրոփիւնը կը զգաս, կարծես։

Կիւրջեան սկսաւ իբրեւ հաւատարիմ դիմանկարիչ։ Ռուս եւ Եւրոպացի նշանաւոր դէմքերու կիսարձանները իսկական պատկերներ են ապրող անձերու եւ ոչ թէ տիպեր։ Կոտէնի ազդեցութիւնը, որ այնքան զօրաւոր էր իր վրայ, հետզհետէ պակսեցաւ

ԿՈՄՍՈՒՀԻ ԼԷՍԷԹ — Արձան՝ Կիւրջեանի

մինչեւ որ իրապաշտութենէն անցաւ տպաւորական նորագոյն դպրոցին ու անկէ ալ խորհրդապաշտութիւն՝ մէկ ոստումով գործեց։ Ամէն մարդ կը հասկնայ Կիւրջեանի իրապաշտութիւնը, բայց քիչեր կրնան հասկնալ իր արդի խորհրդապաշտութիւնը (symbolism)։ Դաստիարակութիւն եւ աչքի, երեւակայութեան ու տեսիլքի կարողութիւն պէտք են հասկնալու եւ գնահատելու համար այն գծերը, որոնք իր ներկայ արուեստը կը յատկանշեն։ Խորհրդապաշտութեան ծնունդները անզգայարանական երեւոյթներ են և պէտք է անզգայարանականօրէն դատուին։ Հոգեբանական բացատրութեամբ, տեսնուածը տեսողական complex մը չէ,

այլ զուտ հոգեկան: Երեւոյթը խաբուսիկ է. երեւոյթը իրականութիւնը չէ, այլ թելադրանքը մտքին:

Կիւրջեան համոզմամբ, տեսիլքով կը յառաջանայ իր խորհրդապաշտութեան մէջ: Գծահաճոյքը չէ զինքը վարող ուժը: Հսկայ ճիգ մըն է որ կ'ընեն այս դպրոցին հետեւողները: Արուեստին կոյս մնացած դաշտերն են որ կը խուզարկեն: Անոնք կը ջանան նոր գաղտնիք մը, նոր յայտնութիւն մը, նոր մոգութիւն մը ձեռք ձգել: Ու այնպէս կը թուի, թէ այսօրուան հասանքը այդ ուղղութեան մէջ է: Կիւրջեան այդ դաշտին մէջ ամենէն հանճարեղ ստեղծագործողներէն մէկն է: Ապագան անոր առջեւ սահման չունի. իր կարողութիւնները աստուածատուր են:

Իրեն պէս քաղցր, տաք սրտով, կատարեալ ճէնթլմէնի քիչ կարելի է հանդիպիլ:

Ամէն գործ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԱԾ մէկ տարիով

Ս. ՔՍԱՅԵԱՆ

Մասնագէտ

ԺԱՄԱԳՈՐԾ ԵՒ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ

Ադամանդներ, ժամացոյցներ, Գոհարեղէններ
Տեսողական Ապրանքներ

465 SECOND AVE., Near 26th St. NEW YORK CITY

ՅՈԲԵԼԵԱՆՆԵՐ

1925-ի ընթացքին տօնուեցան քանի մը յոբելեաններ։ Անոնց մէջ այն, որ ամենէն աւելի շահագրգռութիւն առթեց, եւ անգամ Հայաստանի գրական որոշ շրջանակներու մէջ իր արձագանգը ունեցաւ, անտարակոյս որ Չօպանեանինն էր։

Մասնաւորաբար Ամերիկահայութիւնը — կամ յաւէտ նաեւ Եւրոպի հայ գաղութը — Հայ Կրթ. Հիմնարկութեան փառատօնակ (ներէ ոչ ձեւական) նախաձեռնութեամբ, գործնապէս արժեցուց իր յարգանքը՝ հանդէպ գրագէտին։

* *

Ցաւալի է հաստատել, սակայն, որ յոբելեանական յարգանքի ո՛րքան արդար ու ո՛րքան հանրակրթիչ նման ձեռնարկներ չկազմակերպուեցան՝ ի դատիւ հայ մշակոյթի ուրիշ երկու բաղձարեղուն վաստակաւորներու, որոնց մասին՝ որոշ շրջանակներ խօսեր ու ծրագրեր էին, դեռ նախորդ տարիէն կամ նախորդ տարիներէն։

ԱՐՇԱԿ ՖԷԹՎԱՃԵԱՆ

Լայն խաւերէ քիչ ճանչցուած եւ, սակայն, հասկցողներէ բարձրօրէն գնահատուած այդ երկու դէմքերէն մէկը՝ բանաստեղծ-նկարիչ Գ. ԱՐՇԱԿ ՖԷԹՎԱՃԵԱՆն է։

Զրկանքի շատ ու շատ տաժանքներով սրբագործուած՝ քառասուն տարիներու աշխատանքէ ու ստեղծագործութենէ վերջ, իր տարագրի այս անստոյգ օրերուն մէջ՝ անձնապէս իրե՛ն համար ոչինչ կ՚ակնկալէ ան։

Իր ամբողջ ցանկութիւնը, իր խնդիրքն ու երազը՝ վայել հրատարակութիւնն է իր ճարտարապետական կարեւորագոյն նկարներուն, որոնց հանդէպ տածած իր գուրգուրանքն այնքան անանձնական է ու անձնական, որքան ամենահզօրը մայրական զգացումներուն։

Յանձնախումբը որ կազմուած է այդ նպատակի իրագործման համար,— դոյն

բաղկացնող անհատներէ շատերու հասկացողութեան ու բարեացակամութեան հակառակ,— ոչինչ ըրած է դեռ, գոնէ որքան յայտնի է։

Միայն քիչ մը աւելի հասկացողութեամբ, մեր հարուստներուն մէջ շատեր պիտի ըլլային, որ ուզէին այդ մեծ գործի մեկենասութեամբը մեծնալ, մեծցնելով նաեւ ստեղծագործող ցեղն ու այդ բոլորը յայտնագործող արուեստագէտը։

*
* *

Հ. ԱՐՍԷՆ ՂԱԶԻԿԵԱՆ

Չկատարուած երկրորդ յոբելեանը՝ Հ. ԱՐՍԷՆ ՂԱԶԻԿԵԱՆԻՆՆ է։

Ուրիշ տեսակի հսկայ մըն ալ այս համեստ վարդապետն է, որուն օրերը՝ ամիսներու բեղմնաւորութիւն ունին·

Եգիպտացի փարաւոնները տասնեակ ու հարիւրեակ հազարներ աշխատցուցին, երկա՛ր ու երկա՛ր տարիներ, բուրգ ու բուրգ շինելու համար։

Հայկական Նոր Մատենագիտութիւնը բուրգներու ամէնէն թանկագին ունեցող գրական բուրգ մըն է, զոր այս աշխատաւորը այնքան յաջողօրէն սկսած է ու, այժմ, կը ջանայ լրացնել միամինակ։

Ան առանձինն կը ջանայ աշխարհաբար հայերէնի վերածել՝ ինչ որ ունին ազգերն ամենէն աւելի արժէքաւոր, մասնաւորապէս իրենց դասական գրականութեանց մէջ։

Իր լոյս ընծայած գործերու քանակական արժէքը — անկախ անառարկելի որակէն — կրնար զատ զատ տասնեակ մը գրական աշխատաւորներու պատիւ բերել ու փառք կազմել։

Ան եղաւ աշխարհաբարի բազմատեսակ կարելիութեանց մեծագոյն յայտնագործողներէն ու զանոնք գործնապէս փաստողներէն մէկը, որ կրցաւ «աշխարհաբարի պատմութեան մէջ» բանալ Զօպանեանի բառով «թուական մը» ու Բեշեանի բառով «դարագլուխ մը»։

*
* *

Հայ Կրթ. Հիմնարկութիւնը որ գովելի եռանդով աշխատեցաւ յաջողութիւն մը դարձնելու Զօպանեանի յոբելեանը, արդարօրէն ակնկալելի է, որ նման վերաբերում մը ցոյց տայ՝ նաեւ այս երկու երախտաւոր դէմքերու վերաբերմամբ։

Նման գործունէութիւն մը պիտի նպաստէ, որ Հիմնարկութիւնն աւելի լայնօրէն գնահատուի ու ոչ մէկ կասկածամտութիւն գոյութիւն առնէ՝ իր գնահատութեանց չափանիշերու մասին:

*
* *

Անցնող տարուան մէջ, առանց յոբելեան անունին, *նման մեծ հանդիսութիւն մըն ալ՝ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան 35-ամեակի տօնակատարութիւնն եղաւ:*

Քաղաքական աններող պայմաններու բերումով՝ հասարակական մեծ շարժում մը այս տօնը կատարուեցաւ Հայաստանէ դուրս՝ գաղութներու մէջ: Մեր հասարակական կեանքի մէջ տիրապետող կրքոտ յարաբերութեանց բերումով, գաղութներու մէջ կատարուող այս տօնը՝ տօնն եղաւ միայն Հ. Յ. Դաշնակցութեան լայն շարքերուն ու համակիր շրջանակներուն, քանի որ ուրիշ հոսանքներ՝ եթէ չհակառակեցան ու չանարգեցին, պարզապէս անգիտանալ ուզեցին:

*
* *

Tel. Gramercy 4224

ՏԻԳՐԱՆ ՍԻՐԱԿԱՆԵԱՆ

Ներկայացուցիչ

ՆԻՈՒ ԵՈՐՔ ԼԱՅՖ ԻՆՇՈՒՐԷՆՍ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

110 EAST 23d ST., NEW YORK CITY

Գաղութներէ ոմանց մէջ կատարուեցան՝ աւելի կամ պակաս ընդհանուր արժէք ներկայացնող ուրիշ քանի մը յոբելեաններ եւս։

*

* *

1926–ի համար այժմէն յայտարարուած կարեւորագոյն յոբելեաններէն առաջինն է՝ հասարակական գործիչ ՄԻՆԱՍ ՉԵՐԱԶԻՆԸ։

Գնահատութեան ինչ չափեր ալ ընտրուին այս անձնաւորութեան կեանքն ու գործը դատելու համար, ընդհանրապէս բոլորը պիտի չկրնան համաձայն չըլլալ դէթ այն տեսակէտով, որ Չերազ միշտ մաքուր եղած է ու պարկեշտ մարդ։

Եւ այս՝ քիչերու տրուած նախանձելի գնահատութիւն մըն է ծերունազարդ գործիչին համար, որ իր տղայ օրերէն մինչեւ ծերութիւն՝ նուիրման ու ծառայութեան շատ ու շատ փաստեր է տուած։

Հակառակ մեր ցանկութեան՝ վերջի պահուն կարելի չեղաւ մեզ Չերազի նկարը եւս տալ ու զինքն աւելի հանգամանօրէն ներկայացնել։

*

* *

Caledonia 2112 Հիմնուած 1907

ՁԻՌԻՄԻՍ

ԵՂԲԱՐՔ

ՔԱՂՑՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Հում ճատայիֆի եւ խուֆգայի միակ արտադրողներն ենք։

Միշտ պատրաստ ունինք

Բագլավա, Գատայիֆ, Թրիկօճա, Գուրապիէ

Նաեւ

Յրանսական Բասդաճեր, Լոգում, Պիսքիդ եւ Հարսանեկան Շաքարեղէններ։

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

Ապսպրանքներ կ'ուղարկենք ամէն տեղ։

ELPIS ORIENTAL PASTRY

303 EAST 34th ST. NEW YORK, N. Y.

ՆԵՐՍԷՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿ. ՄԵԼԻՔ-ԹԱՆԳԵԱՆ

Երկրորդն է՝ Ատրպատականի Հայոց Առաջնորդ ՆԵՐՍԷՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿ. ՄԵԼԻՔ-ԹԱՆԳԵԱՆԻ հասարակական ծառայութեան քառասնամեայ յոբելեանը, որ պիտի տօնէ 1926-ի ընթացքին, Ատրպատականի Հայութիւնը նախաձեռնութեամբ ու մասնակցութեամբ իր ազգային - հասարակական մարմիններուն, արհեստակցական միութիւններուն ու ժողովուրդի բոլոր խաւերուն:

Մելիք - Թանգեան Արք.ի ժողովրդանուէր գործունէութեան այս 40-ամեայ յոբելեանին (1886-1926) կը զուգադիպին՝ անոր ծննդեան 60-ամեակը (1866-1926), հոգեւոր կոչման 25-ամեակը (1901-1926) եւ Ատրպատականի Առաջնորդութեան 15-ամեակը:

Մելիք - Թանգեան Արքեպիսկոպոսի կեանքն ու գործը, ներկայ պատեհութեամբ, աւելի լայն ու բազմակողմանի ներկայացման արժանի էին, եթէ միայն թոյլ տային մեզ մեր սակաւ էջերը. որովհետեւ ան իսկապէս եղած է մէկը՝ իր ժողովուրդի «բարի եւ հաւատարիմ ծառաներէն»:

Յիշենք միայն իր «Հայոց Եկեղեցական Իրաւունքը» աւելի քան 1000 էջերէ բաղկացած երկհատոր ուսումնասիրութիւնը, որ ատենին այնքան բարձրօրէն գնահատուած է ու, այսօր, իբր այդպիսին կը մնայ:

* * *

Երրորդ մըն ալ — անշուշտ կարգով եւ ո՛չ թէ արժէքով, որովհետեւ ան կրցած է միշտ առաջիններէն ըլլալ,— նկարիչ-փորագրանկարիչ ԷՏ. ՇԱՀԻՆԻ

30-ամեակ յոբելեանն է, զոր իր բարեկամները որոշած են տօնել այս տարի, Փարիզի մէջ:

ԾԵՐ ՈՐՄՆԱԴԻՐ

Մանաւորապէս Ֆրանսայի գեղարուեստական շրջանակներուն համար՝ մեր մէջ. ընդհանրապէս անծանօթ այս անունը լա՛ւ ճանչցուած ու լա՛ւ գնահատուած է:

«Մե՛ր ցեղէն ֆրանսական արուեստին մատուցուած այդ թանկագին նուէրը», ինչպէս կը բնորոշէ զայն Զօպանեան, նկարիչն է մանաւանդ խոնարհներուն ու տառապեալներուն: Ներկայով իսկ արտատպուած զոյգ նկարներէն մէկը՝ ԾԵՐ ՈՐՄՆԱԴԻՐԸ այնքան զօրեղօրէն կ'արտայայտէ այդ հանգամանքը:

Շահին պոլսեցի է: Ուսած է Մուրատ - Ռափայէլեանի մէջ: Յետոյ եկած է Փարիզ, զարգացնելու համար արուեստը, որ արդէն գրաւեր էր զինքը:

Շահինի արուեստն այնքան բարձրօրէն գնահատուած է, որ Ա. Ֆրանսի, Միրպոյի ու Կ. Մոքլէրի նման մեծ գրագէտներ անոր փառաբանած են իրենց գործերէն ոմանց նկարագրութեամբ: Ու Շահին յաջողած է ատանց մէջ եւս հրաշակերտել:

* * *

Յոբելեան մըն ալ, որ այս ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ լոյս տեսնելէն անմիջապէս վերջ, դեկտեմբերի մէջ պիտի տօնուի՝ ԿՈՉՆԱԿԻ 25-ամեակն է:

Անտարակո՛յս որ, մեր պայմաններու համար, քառորդ դարու լրագրական կեանքը կարեւոր շրջան մըն է, երբ նկատի ունենանք մանաւանդ, թէ մեր թերթերու եւ հանդէսներու կեանքը՝ ո՛րքան եղերականօրէն կարճ է:

Նկատի ունենալով փոփոխութիւնը, որուն հետզհետէ աւելի եւս կ'ենթարկուի ԿՈՉՆԱԿ՝ թէ գրական եւ թէ՛ ազգային-հասարակական տեսակէտով, անուրանալի է, որ ան միշտ աւելի կը լայնցնէ իր շրջանակը: Եւ պէտք է շեշտել, թէ այդ շրջանակի մանաւանդ որոշ մէկ մասին մէջ՝ ան կը կատարէ շատ շինարար դեր մը, զոր ուրիշ ոեւէ թերթ հնարաւորութիւն պիտի չունենար կատարելու, որովհետեւ պիտի չկրնար... ներս մտնել:

ԱՆԱԹՈԼ ՖՐԱՆՍ՝ ԻՐ ԱՇԽԱՏԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ — փորագրանկար՝ Էտ. Շահինի

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԸ

Արուեստի շարժումը, մեր գաղութին մէջ, 1925–ի միջոցին, նախորդ տարիներէն աւելի թոյլ անցաւ։

Ներկայացում թէ երգահանդէս որոշ չափի յաջողութիւն գտան միայն այն ատեն, երբ սարքողները իրե՛նք կամ իրենց շուրջ հաւաքուող բարեկամներ՝ կրցան մասնաւոր առիթներ օգտագործել կամ իրենց անձնական կապերն արժեցնել։

Այդ ձեւով էր որ նիւթական համեստ յաջողութիւն մը ունեցաւ բեմական վաստակաւոր Աբէլեան՝ Հայաստան մեկնումին առթիւ, իր արժանաւոր արուեստակցին Զարիֆեանի հետ տրուած՝ մէկ կամ երկու ներկայացումներու մէջ։

Երգն ու թատրոնը «վայելել ու քաջալերել հրաւիրուող» զանգուածներու եւ արուեստի ներկայացուցիչներու միջեւ ծագում առած է հոգեկան փոխադարձ տրամադրութիւն մը, որ այնքան հեռու է կրթելէ առաջիններն ու ներշնչելէ՝ երկրորդները։

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ԱՄԵՆԱՄԵԾ ՀԱՅ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

ՎԱՐԴԵՐԷՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

383 THIRD AVENUE

Phone: Lexington 10042 Est. 1907

Կը վաճառենք գոհարեղէններ, ամէն ճաշակի եւ քսակի յարմար։ Տան համար ժամացոյցներ, սեղանի սպասներ եւ արծաթեղէններ։

Կեդրոնատեղին ենք Հայկական եւ Արեւելեան Րէքորտներու. կը վաճառենք նաեւ մեծաքանակ. այն քաղաքներուն մէջ, ուր չկան Հայկական Րէքորտ ծախողներ, կ՚ուզենք է–ճընդներ. գրեցէք մեզի մանրամասնութիւններու համար։

Ուզեցէք մեզմէ մեր Րէքորտի քաթալօկները. զատեցէք ձեր ուզած Րէքորտները եւ ղրկեցէք մեզի վարի գրուած կտրօններէն մէկը ձեր ապսպրանքին հետ եւ պիտի ստանաք (հարիւրին տասը) 10 % զեղչ ձեր գնումներուն վրայ։

Կը ծախենք ֆոնօկրաֆներ չարաթավճարով ալ։

No. II

Անուն

Հասցէ

No. I

Անուն

Հասցէ

Առաջիններուն մեծամասնութիւնը ընդհանրապէս՝ *ներկա-յացուած* տոմսը չմերժելու «ազնուութեամբ» է, որ կը համաձայ-նի վճարել եւ երգ ու թատրոնի երթալ: Դեռ կան ե՛ւ կուսակցա-կան նկատումներ, որոնք կրնան քաղաքէ քաղաք, հօսանքէ հօ-սանք եւ նոյնիսկ անհատէ անհատ անհունապէս զանազանուիլ ու բարդանալ:

Երկրորդները՝ արուեստագէտները,— աւելի կամ պակաս չա-

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԱՐԻՖԵԱՆ

փով *խակականներուն* մասին է խօսքը,— գիտեն այս պարագան եւ ատով ալ, աւելի քան ոեւէ այլ պատճառով, խորապէս բարոյա-լքուած կը զգան:

Իրենց այդ զգացումն է գլխաւոր պատճառը, որ անոնց ա-մենէն արժէքաւորներն իսկ, շատ քիչ անգամ կրցան հրապարակ գալու *ռիսքը* յանձն առնել՝ ո՛րքան նիւթապէս, նո՛յնքան բարո-յապէս:

Անշուշտ, երկու կողմին համար, կան ե՛ւ այլ պատճառներ:

ՏԻԿԻՆ ԱՐԱՔՍ ԶԱՐԻՖԵԱՆ

Այժմ, սակայն, մեզ համար կարեւորը փա՛ստն է,— փաստը, որ կը հարկադրէ Զարիֆեան մը,— աւելի քան քառորդ դար հայ բեմին ծառայելէն յետոյ,— *ապաշնորհութեան* ու, ի՛նչու չէ, «յաջողութեան» նո՛ր ասպարէզներ փնտռելու:

Նման պատճառներ են, որ նկարիչ Թերլէմէզեանը մինչեւ Քալիֆորնիա դրկեցին, ու Ֆէթվաճեան մը քաղաքէ քաղաք կը քշեն, գրկելով զինքը՝ իր թանկագին աշխատութեանց նուիրուելու հոգեկան թէ նիւթական ամէն հնարաւորութենէն:

Սիւնիի ու Մեհրաբեանի անյաջողութեանց մէջ՝ փոքր չէ դերը ե՛ւ այս պատճառներուն:

Եւ չկան անձեր, չկան մարմիններ, որ մտածումն ունենային այս եւ այլ ուժերը լայնօրէն օգտագործելու, որ այդ բանի օգտակարութեան հաւատքն ունենային եւ զայն արդիւնաւորելու միջոցները տրամադրէին:

ՋԵՐՄԱՉԱՓԵՐ
ԲԱՂԴԱՏԱԿԱՆ ԱՐԺԷՔՆԵՐ

Ռոմիւր	Սանթի-կրատ	Ֆարէն-հայթ	
80°	100°	212°	Ջուրը կ՚եռայ
76	95	203	Ծովի մակերեսին
72	90	194	
68	85	185	
63.1	78.9	174	
60	75	167	Ալքոլը կ՚եռայ
56	70	158	
52	65	149	
48	60	140	
44	55	131	
42.2	52.8	127	Ճարպը կը հալի
40	50	122	
36	45	113	
33.8	42.2	108	
32	40	104	
29.3	36.7	98	Արեան ջերմութիւն
28	35	95	
25.8	32.2	90	
24	30	86	
21.3	26.7	80	
20	25	77	
16	20	68	
12.4	15.3	60	Բարեխառն
10.2	12.8	55	
8	10	50	
5.8	7.2	45	
4	5	41	
1.3	1.7	35	
0	0	32	Ջուրը կը սառի
— 0.9	— 1.1	30	
— 4	— 5	23	
— 5.3	— 6.7	20	
— 8	—10	14	
— 9.8	—12.2	10	
—12	—15	5	
—14.2	—17.8	0	Զերօ Ֆար․
—16	—20	— 4	
—20	—25	—13	
—24	—30	—22	
—28	—35	—31	Սնդիկը կը սառի
—32	—40	—40	

Արեւին նայէ, որ մութը մոռնաս·
«ՍՈԽԱԿ»ին ունկնդրէ, որ ցաւ չունենաս: (Տե՛ս էջ 18–19)

Երբ դաշնակահար Լեւոն Վարդանեանի պէս այնքան խոստմնալից երիտասարդ ուժ մը՝ մեր գաղութներէն ամենէն մեծերուն մէջ անգամ չի կրնար տարին նոյնիսկ մէկ կամ երկու նուագահանդէս տալ ,

Երբ մեր բոլոր արուեստագէտները մէյմէկ նուագահանդէս

ԼԵՒՈՆ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

կամ երգահանդէս կարենալ սարքելու համար , քանեակ մը անձերու աշխատակցութիւնը պէտք է ապահովեն , որպէսզի անոնք ալ մէկին կամ միւսին վազեն՝ տոմսակ մը գնելու սիրալիրութիւնը հայցելու համար ,

Այս պայմաններուն տակ , ո՛վ իրաւունք պիտի ունենայ մեղադրելու , որ նորահաս ուժեր հետզհետէ օտար միջավայր կը փնտռեն՝ իրենց ընդունակութիւնները մշակելու եւ արժեցնելու համար : Ո՛վ արդարօրէն իրաւունք պիտի զգայ պահանջելու , որ

Tel. Mad. Sq. 7638

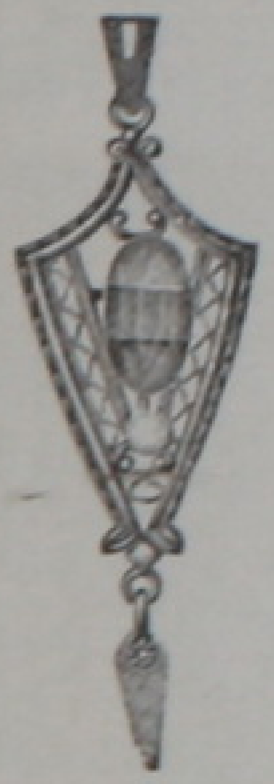

ՄԻՆԱՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ ԱՄԵՆԱՃՈԽ

ԳՈՀԱՐԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

118 Lexington Avenue

Cor. 28th Street

New York, N. Y.

Կը պահենք ճոխ տեսակ զարդեղէններ եւ գոհարեղէններ. արանց եւ կանանց թեւի եւ գրպանի նորաձեւ ժամացոյցներ, մատանիներ, պրոշներ, ինքնահոս գրիչներ, մենիքիւրի սէթեր, նաեւ սեղանի արծաթեղէն ըսպասներ:

Կը նորոգենք ժամացոյցներ երաշխաւորեալ. կը վերաշինենք հին զարդեղէններ՝ համաձայն ձեր ճաշակին ու վերջին նորոյթներուն:

Նախ քան օտարին դիմելը, դիմեցէք մեզ. վստահ եղէք որ գոհ պիտի մնաք, վասնզի գիներնիս են չափաւոր եւ պայմաններնիս են դիւրամատչելի:

անոնք իրենց զարգացման ու գործունէութեան ընթացքին, կարեւոր բաժին մըն ալ յատկացնեն հայկական արժէքներու ուսումնասիրութեան ու ներկայացման:

ԱՐՄԷՆ ԹՈՔԱԹԵԱՆ

Կայ մանաւանդ ե՛ւ այն հանգամանքը, որ անոնք ա՛յնքան աւելի պիտի ստանան՝ մեր գընահատութիւնը, հիացումն ու յարգանքը, ո՛րքան աւելի մըտնեն օտարներու մէջ ու ո՛րքան աւելի վայելեն անոնց գնահատութիւնը:

Արմէն Թոքաթեանի արժէքի մասին տարակուսող չկայ, այսօր: Չկայ մէկը, որ ազգասիրական պարտականութիւն չհամարէ իրեն՝ քչիկ մը հըպարտանալ *Մեթրոփոլիթըն Օփերայի* այս երիտասարդ հա՛յ *թենորով*:

Նոյնը ճիշդ է ե՛ւ քանի մը ուրիշներու համար:

*

* *

Արուեստի ճիւղ մըն ալ, որ վերջերս սկսաւ առեւտուրի նիւթ դառնալ մանաւանդ այս գաղութին մէջ՝ *րեքորտ*ներու պատրաստութիւնն է:

Տարօրինակ է որ, երբ՝ հասարակ հանդէս մը անգամ արձագանգ կը գտնէ օրուան մամուլին մէջ ու քննադատութեան նիւթ կը դառնայ, այսպիսի կարեւոր շարժում մը,— ժողովրդային դաստիարակութեան ու արուեստի տեսակէտով՝ կրկնապէս շահեկան,— ո՛չ մէկ ուշադրութիւն կը գրաւէ:

Այդպիսի հետաքրքրութիւն մը պիտի ունենար մէկէ աւելի առաւելութիւններ, թէ՛ գործը քաջալերելու, թէ՛ լաւագոյն ընտրողականութիւն մը թելադրելու եւ թէ՛ ժողովուրդը լուսաբանելու տեսակէտով:

Այս պարագան շատ աւելի կարեւոր է մա՛նաւանդ անով, որ բարոյական պատասխանատու օրկաններու անտարբերութիւնը

V. MARGOSIAN

A & T RECORD MANUFACTURER

Distributed by
VARTERESIAN BROS.

383 THIRD AVENUE,
NEW YORK, N. Y.

Հրապարակ հանած եմ 40-է աւելի հայերէն եւ արեւելեան րէ-քորտներ, որոնք մեծ ընդունելութիւն գտած են։ Նոր երգեր միշտ կը հանուին, պահանջին համեմատ։

Ուղեցէք իմ քաթալօկը բոլոր րէքորտ ծախողներէն կամ ուղղակի վերի հասցէէն։ Էյճընթներ *կ'ուզուին ամէն քաղաքի եւ երկիրներու համար։ Մանրամասնութեանց համար դիմեցէք նամակով բաշխողին հասցէին։*

Շնորհիւ մեր անձնական րէքորտի մեքենային, կրնանք դիւրութիւն տալ բոլոր անոնց, որոնք կը փափաքին իրենց ձայնը րէքորտի վրայ ունենալ, յիշատակի համար։ *Մանրամասնութեանց համար դիմեցէք անձամբ կամ նամակով իմ հասցէիս՝*

1057 Teller Avenue
Bronx, N. Y.

Phone: Jerome 3318

առիթ կ'ըլլայ, որ *չարքե*ները ու ամենահասարակ երգերը ազատ ասպարէզ գտնեն, հարազատ ու տոհմիկ երգին առջեւ գոցելով յաջողութեան համեստ պատեհութիւններ անգամ:

* * *

ԳՐՔԵՐ

Հայ գիրը աւելի լաւ վիճակ մը չունի, քան ունին հայ արուեստները, մեր այս գաղութին մէջ:

Ամերիկահայ զոյգ օրաթերթերու, շաբաթաթերթ «Կոչնակ»ի եւ նոյնիսկ՝ իր քոյմանդակութեամբ ու ծաւալով այնքան պատկառելի «Հայրենիք» ամսագրի հրատարակութիւնները, իրենց ներկայ յաջողութեանց մէջ անգամ, շատ հեռու են լաւագոյն չափանիշ մը ըլլալէ՝ այս գաղութի գրական-հասարակական հետաքրքրութեան համար:

Անոնք կա՛ն, կը մնա՛ն ու կը ծաւալի՛ն, շնորհիւ այն կազմակերպութեանց, որ կը վարեն զանոնք:

«Կուսակցական» այս հանգամանքը շա՛տ մեծ չափով կը սահմանափակէ անոնց սպառումը, թէպէտ զանոնք ապրեցնողն ալ՝ առաւելապէս ու բացառապէս նոյն այդ հանգամանքն է:

Այս գաղութին մէջ կուսակցական անմիջական պաշտպանութենէ դուրս չի կրնար ապրիլ ո՛չ մէկ թերթ — չէ թէ օրաթերթ, այլ նոյնիսկ արժէք ներկայացնող ոեւէ պարբերաթերթ:

Այս պարագան մեծ չափով ճիշդ է նաեւ գիրքերուն համար:

Ինքնաբերաբար գիրք գնողներու թիւը, այս գաղութին մէջ, ա՛յնքան փոքր է, ա՛յնքան աննշան, որ ամենէն նպաստաւոր պարագային իսկ, դժուար կրնայ 200-ի բարձրանալ: Անշուշտ հարցը՝ գրական արժէք ներկայացնող գործերու մասին է:

Գրքերէ ընդհանրապէս, աւելի կամ պակաս տարբերութեամբ, գիրքերն ալ կը ծախուին՝ երգ ու թատրոնի տոմսի նրման՝ բարոյապէս շահագրգռուած անձնական միջնորդութիւններով. թէպէտ, պէ՛տք է շեշտել այս պարագան, աւելի մե՛ծ դժուարութեամբ ու աւելի պակա՛ս յաջողութեամբ:

Երկուքին միջեւ եղած տարբերութիւնն հոն է, որ երգ ու թատրոնն «հովանաւորողները» գրեթէ միշտ, ամէն քաղաքի մէջ, կը ներկայացնեն՝ զոյգ սեռերէ ընտրուած՝ միջկուսակցական ու միջխմբակցական «յայտնի» անձնաւորութիւններ, մինչ գիրք մը սպառելու նախանձախնդրութիւնը կ'ունենան՝ գրեթէ այլամերժօրէն՝ ոչ-«յայտնի» երիտասարդներ, շնորհիւ այն համակրական զգացումներուն, զոր անոնք կրնան տածել հեղինակին կամ հրատարակչին հանդէպ՝ անձնական ծանօթութեանց կամ կուսակցական-խմբակցական զանազան կապերու բերումով:

ՕՐԷՆՍԳԷՏ-ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ՎԱՀԱՆ Յ. ԳԱԼԷՆՏԷՐԵԱՆ

VAHAN H. KALENDERIAN

Counselor at Law

141 BROADWAY

New York City

Rector 1556

ՕՐԷՆՍԳԷՏ-ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ՏԻԳՐԱՆ ՍՄՍԱՐԵԱՆ

DICRAN SIMSARIAN

Attorney and Counsellor at Law

467 BERGENLINE AVE.
Union City, N. J.

Telephone: Union 966

160 BROADWAY
New York, N. Y.

Phone: Cortlandt 0493

Այս պատճառով ալ ամերիկահայ գրքերը՝ *գրեթէ ընդհանրապէս* կը հասնին, *գիրք գնելու համաձայնող* երեք *գլխաւոր* բաժանումներէն միայն մէկին — կա՛մ Դաշնակցական, կա՛մ Ռամկ.–Ազատական եւ կա՛մ հայ կրթական–բողոքական մասին:

Շատ քիչ գրքեր յաջողած են աւելի կամ պակաս չափով քացառութիւն կազմել՝ աւանդական այս անգիր օրէնքին տեսակէտով:

Գրքի սպառման սահմանափակ կարելիութիւնները քանի մը պատիկ եւս սահմանափակող այս չինական պատուարները, միացած իրենց այլ ստորաբաժանումներուն, գրեթէ անկարելի դարձուցած են գրական արժէքաւոր գործերու հրատարակութիւնը, քանի որ անոնց ամենէն «յաջող»ները իսկ չեն կրնար հանել իրենց տպագրական ծախքերն անգամ:

Դեռ կայ ե՛ւ այն հանգամանքը, որ ոեւէ գաղութի մէջ հրատարակուած գործ — հոգ չէ նոյնիսկ թէ ո՛րքան արժէքաւոր — գրեթէ չի՛ սպառիր ուրիշ գաղութի մէջ:

*
* *

Ահա թէ ի՛նչու անցնող տարուան մէջ այնքան քիչ գործեր լոյս տեսան:— Սեպուհ համարձակեցաւ հրատարակել ԷՋԵՐ ԻՄ ՅՈՒՇԵՐԷՆ, որովհետեւ գիրքը գրեթէ ամբողջապէս շարուած էր իբր թերթօն, Շանթի ՄԵՐ ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆԸ «Հայրենիք» Մատենաշարի առաջին հատորը միայն մնաց, Տոքթ. Աբէլեան նիւթական կարեւոր *ծախքի* մը յանձնառութեամբ հրատարակեց՝ բժըշկա–առողջապահական նիւթերու ժողովրդականացման նուիրուած իր երրորդ հատորը՝ ՄԱՏԵԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ, հայր ու որդի վերապատուելի Պետիկեաններու գործերը՝ ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ ու ՄՏՔԻՍ ՊՐԻՍՄԱԿԷՆ տպագրական աժանագին պայմաններու շնորհիւ լոյս տեսան, Փարիզի մէջ, ամերիկահայութեան սպառման համար, Հայ Կրթ. Հիմնարկութեան միակ ուղղակի հրատարակութիւնը ամբողջ տարուան միջոցին պ. Տիքիննեանի թարգմանած ՀԱՅ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱԴԱՏԸ եղաւ: Ուրիշ մանր գրքոյկներ եղան՝ պ. Կ. Յ. Գարակիւլեանի ՄԱՀԱԹՄԱ ԿԱՆՏԻՆ, Տիկին Ն. Կէօրկիզեանի ԿԱՐՕՏԻ ԵՐԳԵՐԸ, պ. Գր. Գալուստեանի ՋՈՒԱՐԹ ՔԱՌԵԱԿՆԵՐԸ եւ պ. Ն. Փիրանեանի ԱՐԻՒՆՈՏ ՊԱՏՄՈՒԱԾՔՆԵՐՆ ու ԴՐՈՒԱԳՆԵՐ ՓԱԽՍՏԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ:

Հազիւ թէ ասոնց մէջ գտնուին մէկ երկուքը, նոյնիսկ ամենէն աժանագիններէն, որ հանած ըլլան իրենց նախնական ծախքերը:

Հայ երիտասարդ գրող մը, որ Ամերիկայէն մինչեւ Հայաստան, Պալքաններէն մինչեւ Եգիպտոս՝ իբր գրական յայտնութիւն մը ողջունուեցաւ, քանի մը հարիւր տոլար պարտքի տակ մնաց,

ELVAN & SAMUEL

Realtors

113 East 24th Street
New York, N. Y.

MADISON SQ. 2032

Կը ստանձնենք՝ անշարժ կալուածներու վերհսկողութիւնը՝ կ՚օգնենք գնելու, ծախելու եւ մորկէյճներու նորոգութեանց ամէն կարգի գործառնութիւններու։ Ամէն տեսակի ապահովագրութիւններ։

Կը տրամադրենք մեր ինքնաշարժը յաճախորդներու համար։

Our Motto Is

Service

հայ գրականութիւնն ու տպագրութիւնը՝ ա՛յնքան գեղեցիկ զգեստով մը օժտած ըլլալու··· մեղքին համար:

Երիտասարդ հրատարակիչ մը, որ բարի միամտութիւնն ունեցաւ գրքի հրատարակութիւնը իրեն կեանքի գործ ընելու, քանի մը գործեր — հոգ չէ թէ քիչ մը պատահաբար ընտրուած — լոյս ընծայելէ վերջ, հազիւ կրցաւ ինքզինքը գործէն դուրս նետել՝ ամէն բան չկորսնցուցած:

Զ՚արժեր երկարել այս տխուր օրինակները:

ՄԱՅՔԸԼ ԱՐԼԷՆ

Այս առթիւ տեղին է շեշտել, թէ որքան արդար է զայրոյթը անոնց, որ Արլէններու ոչ-հայկական ստեղծագործութիւնները ինքնացուցադրօրէն պանծացնողներու վերաբերումին մէջ կը գտնեն՝ վիրաւորական անտարբերութիւն մը հանդէպ անոնց, որ *հայկան* ստեղծագործութիւններու կը ձգտին, կռնակ դարձնելով՝ օտարներու նիւթական ու քարոյական բոլոր հմայքներուն:

Ասոնք հոգեր են ու մտքեր, զորս ակնկալելի էր որ ի՛րը ընէր՝ մա՛նաւանդ Հայ Կրթական Հիմնարկութիւնը:

*
* *

Այս գործին հետ միաժամանակ լոյս պիտի տեսնեն երկու հատորներ — Յովհ· Աւագեանի ԳՐԱԿԱՆ ԴԷՄՔԵՐԸ ու Պարթեւ Հրայրի ԱՆԱՊԱՏԻ ՀՈԳԻՆԵՐԸ: վերջինը՝ գրասէր երիտասարդի մը պատրաստած մէկ օփերեթն է, իսկ առաջինը՝ համակրելի գրադատի մը «Տպաւորութիւններն ու Նշմարներն» է՝ մօտ երեսնեակ մը գրական դէմքերու մասին,— Տէմիրճիպաշեան, Զօհրապ, Թումանեան, Վարուժան, Ահարոնեան, Թէքէեան, Համաստեղ, եւն·, թուելու համար, մէջընդմէջ, միայն մէկ քանին:

1926–ի առաջին ամիսներէն սկսեալ հետզհետէ լոյս պիտի տեսնեն նաեւ՝ գրչի մեծ վաստակաւորի մը՝ Ա· Ահարոնեանի քանի մը անտիպ ու տպագրուած գործերը, որոնց համար անցնող տարուան միջոցին առանձին բաժանորդագրութիւն բացուած էր, ծանր ու բազում ջանքերով:

Phone: Kellog 4755

Nouskajian Realty Co.

REAL ESTATE & INSURANCE

317 EAST FORDHAM ROAD, BRONX, N. Y.

ՊՐԱՆՔՍԻ ՄԷՋ ԿԱԼՈՒԱԾ ԱՌՆԵԼ — ԱՊԱԳԱԴ ԱՊԱՀՈՎԵԼ ԸՍԵԼ Է

Յարգելի Հայրենակից, ներկայիս կուզենք ծանուցանել, թէ մէկ տարուան մէջ, 1924 Յուլիս—1925 Յուլիս, 1,000,000 տոլար արժողութեամբ կալուածներ ծախած ենք, որուն 385,000-ի գումարը կը պատկանի մեր հայ հայրենակիցներուն, թիւով 18: Ասոնց վճարումին կանխիկ գումարն է 150,000. որը մեր միջոցաւ շահարկած են անշարժ կալուածի առեւտուրին մէջ. ասոնցմէ շատեր իրենց առած փրափըրթիները կրկին ծախելով աչքառու շահեր ապահոված են:

Այս յաջողութիւնը բլէֆ մը չէ. շահագրգռուողին պատրաստ ենք ցոյց տալու անոնց անունները՝ իրենց առած կալուածներուն հասցէով: Ի հարկին, մենք մեր յաճախորդին ձրիաբար կը ծառայենք, մինչեւ որ ան մինակն ընելու փորձառութիւն ձեռք բերէ:

Կալուածներ առնելու համար Պրանքսը միակ յանձնարարելի տեղն է. օդը, ջուրը եւ հաղորդակցութեան յարմարութիւնները պատճառներ են, որ մինչեւ 1930 Պրանքսի բնակչութեան թիւը բարձրանայ երկու միլիոնի՝ պաշտօնական վիճակագրութեանց համաձայն:

Ժամանակ մի սպասեր. դրամդ փոխանակ պանքաներ պահելու, զայն ինքդ կրնաս աւելի օգտակար կերպով շահագործել ուրիշներու նման: Ունինք ամէն տեսակ պարկըն ատեններ՝ բնակութեան եւ շահագործման յարմար. այս փրափըրթիները կը գտնուին հռչակաւոր Կրէնտ Քոնքուրսի անմիջական շրջակայքը, որոնք մեծ ապագայ կը խոստանան՝ շահագործելու տեսակէտէն:

Մեր օֆիսը բաց է կիրակի օրերն ալ:

Ժամադրութեան համար թելեֆոն մը բաւ է:

ԾԱՆՕԹ.— Դուրսի քաղաքներէ ուզուած բացատրութիւններուն սիրով կը պատասխանենք:

Յարգանքներով,

ԱՐՍԷՆ ՄԱՏՕԵԱՆ

(*ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱԺՆԻ ՎԱՐԻՉ*)

* *

Արտասահմանեան հրատարակութիւնները եւս շատ սակաւ եղան այս տարի։ Հոդ, անպայման որ, առաջնութիւնը Հ. Արսէն Ղազիկեանինն է. ան լոյս ընծայեց երեք արժէքաւոր թարգմանութիւններ՝ Վիրգիլի ՀՈՎՈՒԱԿԱՆՔը, ՌՈԼԱՆԻ ԵՐԳԸ եւ ԻՄ ՍԻՏԻ ԵՐԳԸ։ Ան չկրցաւ հրատարակել՝ մասնաւորաբար իր մէկ շա՛տ արժէքաւոր գործը — Փափինիի ՅԻՍՈՒՍԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒ՛ՆԸ, մինչեւ Եգիպտոս ու Ամերիկա եւ այլուր՝ գո՛ւր փնտռելով հրատարակիչ մը։ Զօպանեան՝ ՀԱՅՐԵՆԻ ՔՆԱՐի մէջ ամփոփեց իր սիրուն էջերէն մէկ քանին։ Ռ. Թերլէմէզեան, որ կը թուի թէ մեր երաժշտագէտները ներկայացնելու գեղեցիկ գործը կ'ուզէ կատարել, ԿՈՄԻՏԱՍԷն վերջ տուաւ ՔՐԻՍՏԱՓՕՐ ԿԱՐԱ-ՄՈՒՐՁԱՆ։ Զուտերմանի ԼՌԱԾ ՋՐԱՂԱՅԻ թարգմանիչը՝ Գ. Մխիթարեան այս տարի ալ տուաւ՝ Զոլայի ԹԵՐԷԶ ՌԱՔԷՆը։ Յակոբ Գրիգոր ԷՏԿԱՐ ԲՕն տուաւ՝ մէկ քանի փոքրիկ պատմուածքներով։ Աւելի կամ պակաս արժէքով ինքնագիր ու թարգմանածոյ կամ հրապարակագրական քանի մը գրքոյկներ եւս՝ կը կազմեն տարուան գրքերու շատ աղքատիկ հունձքը։

Դժբախտաբար հոս ի վիճակի չենք տալու Հայաստանի հրատարակութեանց առանձին պատկերը.

Անցեալ տարի կարեւոր թիւ մը ներկայացուցին տարեցոյցները — Մեղու Շնորհալիի ԶՈՒԱՐԹԱՊԱՏՈՒՄը, Արտաւազդ Վրդ.ի ՏԱԹԵՒը, ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՏԱՐԵՑՈՅՑը, ՍԻՒՐԻԱՀԱՅ ՏԱՐԵՑՈՅՑը եւ ԵԳԻՊՏԱՀԱՅ ՏԱՐԵՑՈՅՑը, ԿԱՎՌՕՇԻ ՏԱՐԵՑՈՅՑը եւ տքնաջան Թէոդիկի՝ փնտռուած ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑը։

ԽՈՒՄԲ ՄԸ՝ ԱԶԳԻՆ ԶԱՒԱԿՆԵՐԷՆ,
ՃՈՐՃԹԱՈՒՆԻ ՄԷՋ, ՔԱՆԱՏԱ

ԱՌԱՋ

ՊՈՒՌՆԱԶԵԱՆԻՆ

ԳՆԱ

ՄԻԱՅՆ ՔՈՒ ՇԱՀՈՒԴ ՀԱՄԱՐ

Ո՞ՒՐ Կ'ՈՒԶԵՍ

Ո՞ր շրջանին մէջ կ'ուզես ապահովել քու անձնական կալուածներդ։

Նիւ Ճըրզի՞, ուր Հըտսըն գետի հսկայ կամուրջը *շինուիլ սկըսած է եւ ապագան մեծ է. Թէ* Նիւ Եորք, Պրուքլին, Պրանքս *կամ* Լօնկ Այլընտ*ի արուարձաններուն մէջ, ուր հողն ու տունը միշտ ոսկի կ'արժեն։*

ՖԼՕՐԻՏԱՅԻ ոեւէ մասին մէջ, մեր հողերը երաշխաւորուած են պետական դրամատուններէն. եւ գիները ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ ունին՝ միայն մեր միջոցաւ ծախուած ըլլալուն համար։

ԷՅՔԸՐԸ 15 ՏՈԼԱՐԷՆ մինչեւ 5,000 տոլար. *իւրաքանչիւր էյքրի վրայ 24 տուներ եւ* կառաժներ *կրնան շինուիլ։*

Դրամդ քի՞չ է թէ շատ, կալուած կ'ուզե՞ս թէ ոչ, դիմէ՛ անգամ մը մեր բարեկամական խորհուրդին եւ գոհ մնացիր։

P. S. BOORNAZIAN

REAL ESTATE — PSB ·REALTY· — INSURANCE

Specializing in Property Management

146 EAST 28th STREET — NEW YORK CITY

Tel. Mad. Sq. 1368 — Res. Tel. Astoria 8585-J

Tel. Madison Sq. 8445 ՇԱՀԻՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

NEW YORK
Armenian Restaurant
129 East 27th Street
New York City

Կ'ՈՒԶԷ՞Ս

ՃԱՇԱԿԻ ՅԱՐՄԱՐ

ՔԻՄՔԻ ՀԱՃՈՅ

ՔՍԱԿԻ ՄԱՏՉԵԼԻ

Կ Ե Ր Ա Կ Ո Ւ Ր

Մ Ե Զ Ի   Ե Կ Ո Ւ Ր

ՀԱՃՈՅԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԱԳ ԵՒ ԲԱՐԵԿԻՐԹ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՐ ՆՇԱՆԱԲԱՆԸ

ՎԱՍԻԼ ԳՈՆՏԱ

ՌՈՄԱՆԱՀԱՅ ՄԵԾ ՓԻԼԻՍՈՓԱՆ

Գրեց՝ *ՃԷՅՄՍ ՊԱՐՏԻԶԱԿՑԻ*

ՎԱՍԻԼ ԳՈՆՏԱ

Վասիլ Գոնտա — *ասիկա անունն է Ռոման այն մեծանուն փիլիսոփային, որուն հայ մը ըլլալը՝ նոր յայտնութիւն մըն է թէ՛ Ռոման ժողովուրդին եւ թէ՛ մեզ՝ հայերուս։ Ռումանիոյ* 19–*րդ դարու մեծագոյն դէմքերէն համարուող այս անձը — օրէնսգէտ, հրապարակագիր, ուսուցչապետ եւ փիլիսոփայ — հայ քահանայի մը զաւակն է։*

Օգտավ Մինար, Ռոման գրագէտ մը, ապշեցնող մանրամաս–

Tel. Madison Sq. 4169

ՊԱԼՔԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

Տնօրէն՝ ՄԻՍԱՔ ՉՈԼԱՔԵԱՆ

BALKAN RESTAURANT

88 LEXINGTON AVE., NEW YORK

Համեղ կերակուր սիրողները Պալքան ճաշարանը կ'այցելեն:

Մաքուր կերակուր փնտռողները Պալքան ճաշարանը կը յաճախեն:

Արագ սպասարկութիւն ուզողները Պալքան ճաշարանը կը փութան:

Պալքան ճաշարանը՝ հաւաքական ճաշկերոյթներու (banquets) համար բացառիկ դիւրութիւններ կուտայ:

Պալքան ճաշարանը Նիւ Եորքի ամենահին հայ ճաշարանն է, ուր կը սիրէ հաւաքուիլ ու ճաշել՝ հայ եւ օտար լաւագոյն հասարակութիւն մը:

Պալքան ճաշարանը հանդէսներու եւ հարսանիքներու համար կը հայթայթէ ամէն տեսակ անուշեղէններ ու խմորեղէններ:

Պալքան ճաշարանը ձրիաբար տրամադրելի է բարենպատակ Միութիւններու ժողովներուն, ճաշի ժամերէ դուրս:

նութիւններով ներկայացուցած է Գոնտայի կենսագրութիւնը, 1200 էջնոց ստուար հատորի մը մէջ: Փափաքելի էր որ այս գիրքը՝ եթէ ոչ ամբողջութեամբ, գոնէ ամփոփումով մը թարգմանուէր հայերէնի, իր մէկէ աւելի շահեկանութեանց համար:

Յետագայ շատ ամփոփ տեղեկութիւնները կը քաղեմ՝ Մինարի այս արժէքաւոր հատորէն:

Գոնտա ծնած է 1845 Նոյ. 15-ին, Բեսարաբիոյ Քահուլ գիւղին մէջ, ուր ան կ'անցնէ նաեւ իր պատանութիւնը: Վերջէն, իր ծնողները, նիւթական շատ համեստ միջոցներու տէր մարդիկ, իրենց զաւկին բարձր կրթութիւն մը տալու մտահոգութիւնով՝ կը փոխադրուին Թըրկուլ-Նէմց կոչուած գիւղաքաղաքը, ուր Վասիլ, դեռ ինը տարեկան, կը մտնէ նախակրթարան: Ան այս դպրոցը կը լրացնէ չորս տարիէն: Յետոյ, հայրը զայն կը տանի Եաշ եւ կը դնէ Միհայէլէնի Ակադեմիա, ուր երկու տարի վերջ՝ Վասիլ կը ծանօթանայ հռչակաւոր դերասան Լուփէսկուի հետ: Վասիլ կ'ընդհատէ իր ուսումը եւ կը մտնայ անոր խումբին մէջ, իբր յուշարար: Երկու տարի կը շարունակէ այս գործը: Յետոյ, ձանձրացած, նորէն ափ կ'առնէ գիտութեան դռները, եւ այս անգամ կը մտնէ Եաշի համալսարանը: Կ'աւարտէ անոր դասընթացքը եւ կը գրէ իր շրջանաւարտի թէզիսը: Այս գրութեան մէջ է, որ առաջին անգամ կը յայտնուի Գոնտայի հանճարը: Գոնտա իր այդ ուսումնասիրութիւնով կը յայտնէ շարք մը տեսակէտներ, որ յայտնած էր մեծանուն անգլիացին Հերբըրդ Սպէնսըր, որու գործերուն, սակայն, անծանօթ էր ան. որովհետեւ Սպէնսըր նոր էր դեռ, եւ իր գործերը թարգմանուած չէին ֆրանսերէնի:

Ուսման պապակը դեռ վառ՝ Գոնտա կ'երթայ Անվերս, Պելճիքա, բարենպատակ ընկերութեան մը ծախսով. հոն կը հետեւի համալսարանի առեւտրական ճիւղին: Միաժամանակ կը յաճախէ նաեւ Բրիւքսէլի համալսարանը ուսանելու համար իրաւագիտութիւն, եւ կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ (1869-1872) կ'աւարտէ այս երկու դասընթացքներն ալ:

Այս միջոցին ուսուցչութեան հրաւէր կը ստանայ Եաշի առեւտրական վարժարանէն. կը մերժէ, որովհետեւ դեռ նպատակ ունի երթալու Անգլիա, Գերմանիա եւ Իտալիա եւ ուսումնասիրելու այդ երկիրներն ու անոնց լեզուները:

Վրայ կը հասնին, սակայն, դժուարութիւններ: Նիւթական միջոցներու պակասը մէկ կողմէն — զէնքը դրկող բարենպատակ

Tel. Gramercy 2015

Restaurant Pavillon d'Orient

30 Lexington Avenue
New York City

Նիւ Եորքի մէջ երկար տարիներէ ի վեր հաստատուած համբաւուած **High Class** հայկական ճաշարանին մէջ չափաւորուած գնով՝

LUNCH 75 *ՍԷՆԹԻ*

Դիւրութիւն մը հաստատած է, եօթը տեսակ գիտականօրէն պատրաստուած եւ համեղ կերակուրներով:

Մաքրութիւն եւ արագ սպասարկութիւն մեր ծրագրի Առաջին պայմանը կը կազմեն:

Այցելեցէք մեզ փորձի մը համար, եւ վստահ եղէք որ ամէն գնով գոհ պիտի մնաք:

Տնօրէն՝ ՎԱՀԱՆ ԱԲԷԼԵԱՆ

ընկերութեան տուած գումարները չէին բաւարարեր կեանքի իր ամենատարրական պէտքերն իսկ — եւ քայքայուող առողջութեան մը տագնապը միւս կողմէն, կը ստիպեն որ անիկա վերադառնայ Եաշ։

Իբր իրաւաբան Եաշի մէջ կը ստանձնէ քանի մը դատեր. բայց տեսնելով որ օրէնքը կը գործէ միշտ խեղճերուն եւ աղքատներուն դէմ եւ արդարութիւնը կը մնայ միշտ չորսացուած թռչունը, զզուանքով կը հեռանայ եւ կը լքէ իրաւաբանական ասպարէզը։

Կուգան տխրութեան եւ ընկճումի օրեր։ Չհասկցուած եւ չմարսուած՝ իր շրջապատէն, Գոնտա կը խզէ իր յարաբերութիւնները մարդոց հետ եւ կ՚ապրի առանձնացած կեանք մը։

Այս միջոցին գրի կ՚առնէ իր կարգ մը երկերը, որոնք հրատարակութեան կը տրուին շատ չանցած։ Ասոնց գլխաւորն է Ճակատագրապաշտութեան Տեսութիւնը։ Կարեւոր գործեր են նոյնպէս Տիեզերական Շարժումը եւ Բնազանցագիտութեան Փորձեր-ը։ Ժամանակակից յայտնի Ռոման գրագէտներ, ի շարս որոնց նաեւ Նեկրուցցի եւ Ալեքսանդրին, առանձին հիացումով կ՚արտայայտուին այս երկասիրութիւններու մասին։

1877, յունիս 20-ին, կրթական իշխանութիւնները Պուքրէշի մէջ, քուէարկութեամբ մը, որու մէջ ամենաշատ քուէ ստացողը կ՚ըլլայ Գոնտա, զայն կը նշանակեն ուսուցչապետ Քաղաքացիական Իրաւունք ճիւղին, Եաշի համալսարանին մէջ։ Գոնտա այս պաշտօնը կը վարէ չորս տարի։ Այնուհետեւ, նորէն քուէարկութեամբ եւ առաւելագոյն քուէով՝ ան կը հրաւիրուի Պուքրէշի համալսարանը. բայց կը մերժէ այս հրաւէրը, չուզելով վնաս հասցնել իր այն երկու ուսուցչապետ բարեկամներուն, որոնք պիտի պաշտօնէ արձակուէին, եթէ ինք ընդունէր իրեն եղած առաջարկը։

1879-1881 Գոնտա կը նետուի լրագրական կրկէսը եւ կը սկսի խուլ պայքար մը «ազատական» կուսակցութեան դէմ։ Ասոր կը հետեւի իր ընտրութիւնը ռոմանական պարլամենտին՝ Մոլտավայէն։ Այստեղ անիկա կը բոլորէ փայլուն շրջան մը. կը խօսի այնպիսի ճառեր, որոնք հիացումի կ՚արժանանան անգամ Թագաւորին կողմէ։ Նախարարապետ Եիոնէլ Բրատիանօ տեսնելով այն ուժը, որուն Գոնտա տիրացած էր պարլամենտին մէջ, կը փորձէ զայն առնել իր կուսակցութեան մէջ, առաջարկելով անոր

ԵՐԲ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ԱՅՑԵԼԷՔ!

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՃԱՇԱՐԱՆ ՄԸ

Լաւագոյն ճաշակի տէր մարդոց համար

EGYPTIAN VILLAGE

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

36 East 28th St. **New York City**

Phone: Madison Sq. 1017

Arakel's Restaurant

Armenian

HIGH CLASS CUISINE

114 LEXINGTON AVE., NEW YORK CITY

ԿԵՐԱԿՈՒՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԵՂԸ

ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԱՐԱԳՆ ՈՒ ՄԱՔՈՒՐԸ

Դուք կը գտնէք

«ԱՌԱՔԵԼԻ ՃԱՇԱՐԱՆ»ԻՆ ՄԷՋ

ՎԱՍԻԼ ԳՈՆՏԱՅԻ ՄԱՀԱՐՁԱՆԸ

ժողովրդական լուսաւորութեան նախարարի պաշտօնը։ Եւ Գոնտա կը դառնայ նախարար։

Շուտով ծայր կուտան հակառակորդներու պայքարն ու սադրանքները։ Գոնտա զզուած այդ բոլորէն, եւ ընկճուած զինքը կրծող հիւանդութենէն, կարճ ժամանակ մը պաշտօնավարելով կը հրաժարի։ Կը ստանձնէ Գերագոյն Դատարանի դատաւորութեան պաշտօնը։ Այս պաշտօնին մէջ եւս երկար չի մնար ու կ՚անցնի Պիզա, Իտալիա։

Պիզայէն կարճ ժամանակ մը վերջ կը դառնայ Ռումանիա, եր

ԱՐԱՐԱՏ ՃԱՇԱՐԱՆ

Նիւ Եորք այցելողներու համար մեծ գրկանք մը պիտի ըլլայ «Արարատ» ճաշարանը չայցելելը։

115 EAST 26th STREET, NEW YORK CITY

Tel. Mad. Sq. 6984

Տնօրէն՝ *ԱՐԻՍ ՊԱՐՍԱՄԵԱՆ*

Tel. Audubon 9769 Տ. ՇԻՇՄԱՆԵԱՆ

The Favorite Shop

Confectionery

1784 AMESTERDAM AVE., NEW YORK CITY

Ամերիկայի ամենէն ճոխ ու շքեղ Հայկական

Ice Cream Parlor-ը

Ամէն տեսակ ընտիր ֆէնտիներ՝ շքեղ տուփերու մէջ։ Զատկուան զարդարուն չաքլէթ հաւկիթներ, ամէն մեծութեամբ։ Անոնց վրայ անուններ կը գրենք բոլորովին ճրի։

Հայկական Միութիւններու մասնաւոր զեղչ։

հայրենիքը, ուր կը մեռնի 1882 ապրիլ 21-ին, 37 տարեկան դեռ երիտասարդ հասակին մէջ: Կը թաղուի Եաշի «Յաւիտենութիւն» գերեզմանոցը, ուր կանգնուած է չքեղ յուշարձան մը իր շիրմին վրայ:

Ռումաններ այսօր Գոնտան կը նկատեն 19-րդ դարու իրենց ամենամեծ ազգային դէմքերէն մէկը, ինչպէս են Էմինէսկու, Կրէանկա եւ Ռոզէտտի: Անգամ համաշխարհային հռչակ ունեցող մտածողներ, ինչպէս՝ Օտտօ Լիէբման, Ծօն Լըպօք, Ջիլէր, Էռնստ Հէքէլ, Բիւխնէր, Հէրբերտ Սպէնսէր եւ Չարլզ Դարվին, ու բազմաթիւ ուրիշներ, որոնց հետ թղթակցութիւններ է ունեցեր Գոնտա իր ողջութեան, գնահատանքի եւ հիացումի խօսքեր ըսած են իր մասին:

ՌՈՏ ԱՅԼԸՆՏԻ ՀԱՅ ԴԵՂԱԳՈՐԾՆԵՐԸ ԵՒ ԴԵՂԱԳՈՐԾ. ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ

Ռոտ Այլընտի Դեղագործ. Վարժարանի առաջին հայ ուսանողն եղած է Գէորգ Զուլումեան, որ շրջանաւարտ կ'ըլլայ 1910-ին: Երկրորդ հայը կ'ըլլայ իր եղբայրը՝ Ղեւոնդ Զուլումեան, որ դպրոցը կ'աւարտէ 1915-ին:

Ասոնց կը հետեւին՝ Եդուարդ Գասպարեան, որ ընթացաւարտ կ'ըլլայ 1919-ին, Նշան Պետրոսեան՝ 1921-ին, Նշան Առաքելեան՝ 1922-ին, Երուանդ Տայեան, Փօլ Արսէնեան եւ Լիօ Խանոյեան՝ 1923-ին, Յարութիւն Մարգարեան, Նազարէթ Փիրանեան եւ Արշակ Աւետիսեան՝ 1924-ին, իսկ Յարութիւն Քէչէճեան՝ 1925-ին:

Հայ ուսանողները ընդհանրապէս շատ լաւ տպաւորութիւն ձգած են՝ իրենց վարքով ու աշխատասիրութեամբ: Քանիներ պատիւներու եւ մրցանակի ալ արժանացած են:

Ասոնցմէ Ն. Առաքելեան եւ Ն. Պետրոսեան յետ-ընթացաւարտական դասընթացք եւս աւարտած են:

Այս բոլորը նոյնքան յաջողութեամբ անցուցած են նաեւ իրենց նահանգային քննութիւնները: Իրենցմէ շատերը անդամ են Նահանգի Դեղագործ. Միութեան:

Դեղագործականի մէջ ներկայիս կ'ուսանին՝ Տիգ. Անդրէասեան, Յար. Արզումանեան, Ղ. Տ. Կիրակոսեան, Անթհընի Քեմալեան, Կար. Քափանակեան, Արշի Եսայեան, Գարեգին Կօշկարեան եւ Ս. Մուրատեան:

ՀՐԱՆԴ

ԱՆՈՒՇԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌ–ՄՍԱՎԱՃԱՌ

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

239 E. 24th Street
New York, N. Y.

Միակ հայկական խանութը, որ կը պահէ պոլսական ամէն տեսակ քոնսերվաներ եւ նպարեղէնի հայկական բոլոր տեսակները։

Ունինք՝
Գառնուկի թարմ միս՝ օրը օրին մորթուած.
Պուլկարական խաշեր.
Ալպանական ճերմակ պանիր.
Ամասիայի չիչէք պամիա.
Մաքուր ձիթաիւղ.

Ձեր տան համար ինչ որ պէտք է, կը գտնուի մեզ մօտ։

Այցելեցէք մեզ, եւ վստահ եղէք որ մենք պիտի յաջողինք գոհ ձգել ձեզ։

Մեր շահն ու յաջողութիւնը ձեր գոհունակութեան մէջ է։

Tel. Lexington 0518

ԿՏԱԿ

Գրեց՝ Յ. Գ. ԴԵՐՋԱԿ

Կտակը օրինական գրութիւն մըն է, ուր մարդ իր կամքը կը յայտնէ, թէ իր մահուանէն վերջ իր ստացուածքը որո՛նց եւ ի՛նչպէս տրուելու է։

Կտակ կրնան շինել միայն անոնք, որ չափահաս են եւ առողջ միտք ունին։ Կտակը մարդու մը դատողութեան եւ որոշումին արդիւնքն ըլլալու է։ Եթէ կտակագրի մը մտքին վրայ ազդեցութիւն կամ ճնշում բանեցուի, եւ անոր կտակի պարունակութեան պզտիկ մէկ մասն իսկ կտակագրին ազատ կամքը չցոլացնէ, այդ կտակը չեղեալ կրնայ նկատուիլ դատարանին կողմէն։ Ամէն կտակ՝ գործադրութեան դրուելէ առաջ, պէտք է վաւերացուի պատկան դատարանին կողմէ։

Կտակը խիստ կարեւոր գրութիւն մըն է. անոր մէջ գրուած ամէն բառ, գիր եւ կէտ որոշ նշանակութիւն ունի, կտակագրին միտքը պարզելու համար, որովհետեւ կտակագրի մահուանէն վերջ՝ չկայ ուրիշ մէկը, որ կարենայ վճռապէս բացատրել տարակուսելի պարագաները կամ փոփոխել կտակը։ Ուրեմն, կտակագրութեան առեն, կ՚արժէ՛ որ մասնագիտական օժանդակութիւն ապահովուի, որպէսզի թէ՛ կտակը եւ թէ՛ անոր վաւերացումը ճիշդ ըլլան։

Կտակը գրուելէն յետոյ, կտակ ընողը՝ սովորաբար երեք վկաներու ներկայութեան կը ստորագրէ զայն. յետոյ վկաները՝ կտակագրի եւ իրարու ներկայութեան՝ կը հաստատեն, թէ այդ գրութիւնը կտակն է այնինչ անձին, որ անձամբ ստորագրեց զայն իրենց ներկայութեան եւ թէ իրենք եւս կը ստորագրեն զայն կտակագրի խնդրանքին վրայ։

Կտակագիր մը սովորաբար ազատ չէ իր կինը ժառանգութենէ զրկելու. եթէ այդպիսի փորձեր ըլլան, ամբողջ կտակը կը վտանգուի։ Կինը օրէնքով մասնաւոր իրաւունքներ ունի իր ամուսնոյն ստացուածքին մէջ, ինչպէս նաեւ այրը՝ իր կնկան ստացուածքին մէջ։ Այս պարագան անտես ընել կարելի չէ։ Զաւակներն ալ ժառանգութենէ կտրել բաւական լուրջ խնդիր է։ Օրինակի համար, երբ կտակ մը չի յիշեր մանուկ զաւակ մը, կամ

Phone: Lexington 0860

ARARAT MARKET

ԱԼԷՔՍԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

202 EAST 26th ST. NEW YORK CITY

Արարատ Մարքէթը հայ նպարավաճառներուն մէջ միակն է, որ գիներու աժանութիւնովը կը մրցի:

Արարատ Մարքէթին մէջ Հայ Տանտիկինը կրնայ գըտնել միսէն մինչեւ աղը:

Արարատ Մարքէթը կը պահէ՝ ամէն օր մորթուած գառնուկի, ոչխարի, եզան, խոզի եւ հաւու առաջին կարգի թարմ միսեր:

Արարատ Մարքէթի նպարեղէնները անգերազանցելի են իրենց զանազանութեամբը: Պուլկարական, Յունական եւ Հայկական պանիրները Արտասահմանէն կը ներածուին: Ձիթաիւղ, ձիթապտուղ, Ամասիայի ծաղիկ պամիան, եւ այս կարգի ընտրուած նպարեղէններ առատօրէն կը գտնուին Արարատ Մարքէթի մէջ:

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառենք:

Ապսպրանքներ կ'ուղարկենք Ամերիկայի բոլոր կողմերը: Մէկ այցելութիւն կամ մէկ ապսպրանք պիտի հաստատէ մեր գրածները:

բաժին չի հաներ զաւկի մը, որ իր մահուանէն քիչ վերջ կը ծնի, այն ատեն երեւան կուգան նոր կնճռոտութիւններ:

Ամէն մարդ կտակի վկայ չի կրնար ըլլալ: Վկաներն ալ ըլլալու են առողջ մտքի տէր. պէտք է կարենան դատել թէ կտակողը տկարամի՞տ է թէ ոչ, եւ պէտք է հասկնան թէ իրենց ստորագրելիք թուղթը ինչ բնոյթ ունի: Վկան կտակողի ստացուածքին մէջ բաժին կամ շահագրգռութիւն ունենալու չէ. ան պէտք չէ ըլլայ նաեւ յանցագործ մը, որ կ՚ենթադրուի թէ օրէնքի լրջութիւնը չ՚ըմբռներ:

Կտակագիր մը իրաւունքն ունի իր կտակին մէջ նշանակելու իր կտակակատարը: Կտակակատարներ սովորաբար երաշխաւորութիւն կուտան դատարանին. սակայն խիստ վստահելի պարագաներու տակ կրնայ խնդրուիլ որ երաշխաւորութիւնը զանց առնուի:

Կտակ մը կարելի է ջնջել՝ պատռելով կամ նոր մը շինելով, կամ փոփոխել՝ յաւելուածական կտակ մը շինելով:

Կտակ մը, հոգ չէ թէ ուր գործադրելի պիտի ըլլայ, պէտք է համաձայն ըլլայ օրէնքներուն, այն երկրին, ուր կտակը կը շինուի: Եթէ այս պարագան հաստատուի, ուրիշ երկրի մը մէջ կարելի է կտակը վաւերացնել՝ պատշաճ դատարանին միջոցաւ:

Կորսուած կտակ մը ջնջուած կը համարուի, մինչեւ որ հաստատուի թէ կտակը ջնջուած չէ այլ կորսուած, եւ թէ ինչ է անոր ճշգրիտ պարունակութիւնը: Հետեւաբար հոգ տանելու է որ կտակ մը չկորսուի:

Կան հազուադէպ երկիրներ, ուր հիւանդի մը վերջին խօսքերը կ՚ընդունուին իբրեւ կտակ: Սակայն, քաղաքակիրթ երկիրներ սովորաբար անգիր կտակ կ՚արտօնեն միմիայն գործօն զինուորին եւ ծովի վրայ գտնուող նաւազին:

Կտակի մը պարունակութիւնը ոեւէ ուրիշ մարդ գիտնալու չէ: Ան կնքուած գաղտնիք մըն է, որ միայն կտակագիրը եւ իր օրինական խորհրդատուն գիտնալու են, եթէ խորհրդատու ունի:

Մեր երիտասարդութեան ծայրայեղութիւնները՝ մեր չափահասութեան վրայ քաշուած պարտամուրհակներ են, որոնք տոկոսով միասին վճարելի են՝ թուականէն երեսուն տարի յետոյ:

ՔՈԼԹԸՆ

ԲԻՐԱՄԻՏ ՍՈՒՐՃ
PYRAMID COFFEE

Հրապարակի վրայ եղած ՍՈՒՐՃԵՐՈՒՆ առաջնակարգը
ԲԻՐԱՄԻՏ ՍՈՒՐՃՆ է

Իր համեղութիւնը կ'ապացուցանէ որ ան
հարիւր առ հարիւր
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՍՈՒՐՃ է

Մենք կը ներածենք եւ մեծաքանակ կը վաճառենք Թէյին ընտիրը եւ պահարաններու *ու* քօնսէրվա*ներու ամենաճոխ տեսակները:*

NEAR EAST IMPORTING CO.
214 E. 34th Street, New York
Phone: Caledonia 7476

Lexington Barber Shop

101 LEXINGTON AVENUE

New York, N. Y.

ԼԷՔՍԻՆԿԹԸՆ ՊԱՐՊԸՐ ՇԱԲԸ

Միակն է որ ամենէն բծախնդիր յաճախորդներուն իսկ գոհացում կրնայ տալ՝ մազ կտրելու *եւ* սափրելու *մէջ ունեցած երկար տարիներու փորձառութեամբը:*

Տէր եւ Տնօրէն՝
Հանրածանօթ ՀԱՑՏՈՒՍ

ՇՈ՛ՒՏ ՍԿՍԷ ԽՆԱՅԵԼ, ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԵՍ ՀԱՐՍՏԱՆԱԼ

Երիտասարդ մը, որ իր 24 տարեկանին՝ % 6 տոկոսով $1000 կը շահարկէ, 36 տարեկան եղած ատեն կ'ունենայ $2000, եւ 48 տարեկան եղած ատեն կ'ունենայ $4000:

Իր խնայողութիւնը՝ 12 տարին անգամ մը կը կրկնուի, առանց դուրսէն ոեւէ նոր գումար աւելցնելու:

$1000-ին մէկ տարուան % 6 տոկոսը առանձինն կրնայ մեծ բան չթուիլ, բայց երբ տարուէ տարի այդ տոկոսն ալ իր տոկոսը կը բերէ՝ ան կը կրկնուի 12 տարիէն:

Եւ շնորհիւ այս բաղադրեալ տոկոսին, *երկար ժամանակով շահարկուած այս գումարները խոշոր չափերու կը հասնին, տարիներու ընթացքին:*

Այն երիտասարդը, որ իր առաջին $1000-ի խնայողութիւնը ընելու համար, պիտի սպասէ մինչեւ իր 48 տարեկանին, իր 60 տարեկանին պիտի ունենայ միայն $2000 ու իր 72 տարեկանին պիտի ունենայ միայն $4000: Մինչդեռ եթէ նոյն անձը $1000-ի իր առաջին խնայողութիւնը շահարկած ըլլար իր 24 տարեկանին՝ 72 տարեկան եղած ատեն պիտի ունենար $16,000:

Ուրիշ բառով՝ 24 տարեկանին % 6 տոկոսով շահարկուած $1000-ը բաւական գումար մըն է, որ զայն խնայողին 72 տարեկան եղած ատենը, անոր ապահովէ տարեկան գրեթէ $1000-ի եկամուտ մը՝ $16,000-ի մնայուն հարստութեան մը հետ միասին:

Հետեւեալ հաշիւը հետաքրքիր է ու հրահանգիչ:

Ենթադրենք որ մէկը՝ իր 24 տարեկանէն սկսած, 12 տարին անգամ մը, երեք հեղ $1000-ական շահարկէ: Ի՞նչ պիտի ըլլայ իր այդ $3000 խնայողութեան արդիւնքը՝ իր 72 տարեկանին:

	72 տարեկանին կ'ունենայ
$1000 *կը խնայէ իր* 24 *տարեկանին*	$16,000
$1000 *կը խնայէ իր* 36 *տարեկանին*	8,000
$1000 *կը խնայէ իր* 48 *տարեկանին*	4,000
Գումար	$28,000

Հոս կէտ մը չի կրնար անմիջապէս ուշադրութիւն չի գրաւել:

Tel. Madison Square 1615

Lexington Meat Market

99 LEXINGTON AVENUE
Near 27th Street

Տէր եւ Տնօրէն՝ Ծ. ԱԲԻՍՈՂՈՄԵԱՆ

ԼԷՔՍԻՆԿԹԸՆ ՄԻԹ ՄԱՐՔԷԹԸ

Հայ մսավաճառատուն է, որ կը մատակարարէ ամէն օր եւ միշտ՝ գառնուկի, եզան, խոզի առաջին կարգի թարմ միսեր։

Կը պահենք նաեւ եփուն ու մատղաշ ընտիր հաւեր։

Մէկ այցելութիւնով որոշած պիտի ըլլաք, թէ՛ այսուհետեւ ո՛վ պիտի մատակարարէ ձեր սնունդը։

D S MATOSSIAN BROS Inc

Տ Ս ՄԱԹՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

101 WASHINGTON ST., NEW YORK

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՍԻԿՐԷԹԻ ԹՈՒՂԹ
Քալիֆորնիայի պլղուր
Լօրում եւ հէլվա
Նարկիլէ, թէնպէքի, թաւլի
Պաստրմայի չէմէն եւ քէմոն
Առաջնակարգ հիննէ (քնա)
Պարսկական թէնպէքի
Ջոր պաթլիճան
Ամասիայի պամիա
Ռոճիկ, պաստեղ եւ տիլմէ
Թրքական չամիչ
Ճերմակ պանիր

Ունինք Թրքական ամէն տեսակ ապրանքներ։

Դրսէն եկած մեծաքանակ ու փոքրաքանակ ամէն ապսպրանք խնամով կը ղրկենք անմիջապէս։

Tel. Bowling Green 1312

24 տարեկանին դրուած $1000–ը՝ 72 տարեկանին կը բարձրանայ $16,000–ի:

Միայն 12 տարի վերջ դրուած երկրորդ $1000–ը՝ 72 տարեկանին առաջին գումարին կէսին, այսինքն $8000ի միայն կը հասնի:

24 տարի վերջ դրուած $1000–ը, 72 տարեկանին կը հասնի՝ առաջինի քառորդին կամ երկրորդի կէսին, այսինքն $4000–ի:

Եզրակացութիւնը շա՛տ պարզ է:— Ո՛րքան շուտ, այնքան շատ, այնքան լաւ:

ՇԱՀԱՐԿՈՒԱԾ ՈՐՈՇ ԳՈՒՄԱՐ ՄԸ
Ո՞ՐՔԱՆ ԱՏԵՆԷՆ ԿՐՆԱՅ ԿՐԿՆԱՊԱՏԿՈՒԻԼ

Գտնելու համար թէ դրուած գումար մը քանի՞ տարիէն կըրնայ մօտաւորապէս կրկնապատկուիլ՝ պէտք է 72–ը բաժնել տոկոսին սակով:

Օրինակ.— Երբ ուզենք գիտնալ թէ $1000–ը՝ % 4, 5, 6, 7 տոկոսով քանի՞ տարիէն կրնայ կրկնապատկուիլ, պէտք է բաժնենք 72–ը՝ տոկոսի համար ընտրուած սակով:

ՏԻԳՐԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՆԱՐԱՏ ՍՈՒՐՃ

ՍՈՒՐՃԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ.— Կ'ուզէ՞ք բերնի համով սուրճ խմել. կ'ուզէ՞ք որ ձեր խմելիք սուրճը գերազանցէ՝ մինչեւ ցարդ ձեր խմած բոլոր սուրճերը:

Անմիջապէս դիմեցէք ձեր շրջանի նպարավաճառին եւ պահանջեցէք միմիայն

ՏԻԳՐԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐ ՍՈՒՐՃԸ

Մենք կը ներածենք եւ մեծաքանակ կը վաճառենք Թէյի ընտիրը եւ պահարաններուն եւ ֆօնէքրվաններուն ամենաճոխ տեսակները:

NEAR EAST IMPORTING CO.

214 E. 34th Street, New York

Phone: Caledonia 7476

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

H. GADARIG & G. MASOIAN

Phone: Lexington 0781

369—3rd Avenue, New York, N. Y.

Տասնեւհինգ տարուայ մեր փորձառութենէն օգտուելով, մեր հայ յաճախորդներուն համար կը պահենք ընտրուած՝ նպարեղէններ:

Հայկական Թարմ սուրճին լաւագոյնը մենք ունինք. Պուլկարական խաչեր պանիրին ընտիրը ունինք. Հայկական եւ Յունական ճերմակ պանիրներուն Թարմը միշտ մենք ունինք:

Մեր պուլկուրը, մեր ձիթաիւղը եւ ձիթապտուղը անգերազանցելի են:

Հոս է կեդրոնը Ամասիայի չիչէք պամիային Պոլսական Ֆօնսէրվաներու զանազան տեսակներուն միշտ Թարմը ունինք:

Ապսպրանքներ ոեւէ տեղերէ սիրով կը կատարենք:

ՄԵՐ ԳՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻ ԵՆ:

Tel. Madison Sq. 4394

ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊԵՏՐՈՍ ԹԱՔԱՔՃԵԱՆ

358 — 3rd AVENUE

26–րդ Փողոցի անկիւնը ՆԻՒ ԵՈՐՔ

Հայկական եւ Ամերիկեան նպարեղէններու կեդրոնը *ըլլալով, մեր վաճառատունը կ՚ընծայէ՝ անբաղդատելի զանազանութիւն եւ* աժանութիւն:

ՀԱՅ ՏԻԿԻՆ, տունդ պարենաւորելու համար, մի՛ խորհիր թէ ո՞ւրկէ պիտի ընես գնումդ: Եկուր Թիըրտ Էվընիւ եւ 26–րդ Փողոցի անկիւնը հայ նպարավաճառատունը *եւ մեզ պատրաստ պիտի գտնես քեզ ծառայելու:*

ՀՈՍ Է ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԸ ԱՆԽԱՐԴԱԽ ՄԵՂՐԻՆ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԸ

Փորթլէնտ Օրէկընի մէջ, 1924–ի Մայիսի սկիզբները տեղի ունեցաւ փորձադատ մը՝ ստուգելու համար թէ հայերը արժանիք եւ իրաւունք ունի՞ն ամերիկեան քաղաքացի դառնալու։ Անմիջական ամբաստանեալը Թ. Օ. Քարթոզեանն էր, բայց իրական ամբաստանեալը ամբողջ հայ հասարակութիւնն էր։

Ընդհանրապէս մեր ազգային արժանապատուութեան եւ մասնաւորապէս ամերիկահայութեան տնտեսական ու բարոյական վարկին սպառնացող այս վտանգին դէմ օրինապէս պաշտպանուելու եւ պայքարելու համար, պ. Մ. Գարակէօզեանի նախագահութեամբ՝ Մայիսի դատավարութենէն դեռ ամիսներ առաջ՝ Նիւ Եորքի մէջ կազմուեցաւ յատուկ յանձնախումբ մը։

Այս մարմինը դիմեց՝ մէկ կողմէն գաղութին, անոր նիւթական աջակցութիւնը ստանալու համար եւ, միւս կողմէն դիմեց՝ ձեռնհաս մասնագէտներու ու լաւագոյն իրաւաբաններու, ապահովելու համար անոնց հեղինակաւոր վկայութիւններն ու պաշտպանութիւնը։

Ժամանակին մեր մամուլը լայնօրէն արձագանգ տուաւ այդ ջանքերուն։ Գիտական վկայութիւնները, որ ըստ ինքեան մէյմէկ արժէքաւոր ուսումնասիրութիւններ են, մեր զոյգ օրաթերթերուն մէջ առեննին ներկայացուելէ վերջ, 1925–ի վերջերը առանձին հատորով լոյս ընծայուեցան՝ պ. Տ. Տիքիճեանի թարգմանութեամբ ու Հայ Կրթ. Հիմնարկութեան հրատարակութեամբ։

* * *

Դատաւոր Վուլվըրթըն՝ աւելի քան տարի մը, դատը ուսում-

NATIONAL BARBER COLLEGE
A FULL LINE OF
BARBER OUTFITS
150 THIRD AVENUE
Near 15th Street New York City

Ա. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

BESTWOOD

CARPENTRY & CABINET WORKS

105 Lexington Ave., New York   Phone: Mad. Sq. 7343

Խանութի, գործատեղիներու եւ օֆիսներու համար կը շինենք ատաղձէ ամէն տեսակ փիքսչըրներ *ինչպէս* ՇՕՔԷՅՍ, ՎՕԼՔԷՅՍ, ՔԱՈՒՆԹԸՐ, ՇԷԼՎԻՆԿ, *ամէն կերպ ՓԱՐԹԻՇԸՆՆԵՐ, խանութի ՎԻՆՏՕՆԵՐ, եւն. եւն.:*

Սոյն ճիւղերը մեր մասնագիտութիւնը ըրած ենք եւ ի վիճակի ենք ամենէն աժան գիներով գեղեցկագոյն գործերը արտադրելու եւ ինչ որ աւելի է զանոնք խոստացուած օրին յանձնելու:

Ձրի էսթիմէյթ, երաշխաւորուած գործ, աժան գին:

ԴԻՄԵՑԷՔ ՄԵԶԻ ՁԵՐ ՕԳՏԻՆ ՀԱՄԱՐ

ՊՈՍԹԸՆ ՍԱՓՐԻՉ

ԿԱՐԴԱ՛ ՔՈՒ ՇԱՀՈՒԴ ՀԱՄԱՐ

Հայրենակի՛ց,

Դիմա՞ծ ես երբեք մեզի:

Եթէ ոչ՝ փորձէ անգամ մը:

Մեր յաճախորդները գոհ ձգելու համար ջանք չենք խնայեր:

ՄԱՔՐՈՒԹԻՒՆԸ մեր սկզբունքն է:

Կ. ՏՕՆԱՊԵՏԵԱՆ

BOSTON BARBER SHOP

134 East 27th Street,   New York, N. Y.

նասիրելէ յետոյ, 1925–ի Յուլիս 27–ին արձակեց իր վճիռը, որ կը հաստատէ մեր ճերմակ ցեղին պատկանիլը եւ, հետեւաբար, քաղաքացիութեան իրաւունքը։ Դատաւոր Վուլվըրթըն իր ընդարձակ վճռագրով կը հաստատէ հետեւեալ երեք կէտերը իբրեւ հիմք իր վճիռին.

1.— *Հայերը կը պատկանին Ալպեան ցեղին, եւրոպական ըմբռնումով։*

2.— *Անոնք «ճերմակ» են, բառին ժողովրդական եւ սահմանադրական առումով։*

3.— *Անոնք դիւրաւ կը ձուլուին ճերմակ ցեղերու հետ։*

* * *

Ինչպէս յայտնի է մեր դէմ դատ բերողը նոյն ինքն ամերիկեան կառավարութիւնն էր։ Հետեւաբար, ան այժմ պիտի դիմէ Ուաշինկթընի Գերագոյն Դատարանին։ Այս դատարանի տալիք վճիռն է միայն որ վերջնական պիտի ըլլայ եւ հարցը միանգամ ընդմիշտ պիտի լուծէ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՕՇԿԱՎԱՃԱՌ

ԼԷՔՍԻՆԿԹԸՆ ՇՈՒ ՇԱՓ

97 LEXINGTON AVE., NEW YORK CITY

Երբեք այցելեցի՞ք Լէքսինկթըն Շու Շափը.

Ե Թ Է Ո Չ՝

Կը նշանակէ թէ չէք գիտեր ձեր ոտքին յարգը։

Ինչո՞ւ չէք փորձեր անգամ մը մեզ տեսնել։

Կը պահենք առաջնակարգ գործարաններու արտադրած կօշիկներու եւ կրկնակօշիկներու ճոխ մթերք մը, թէ՛ մեծերու եւ թէ՛ փոքրերու համար։

Կատարեալ խնամքով կը կատարենք հիներու նորոգութիւնը, խիստ դիւրամատչելի գներով։

Ձեր ոտքերուն հանգստութեանը համար դիմեցէք՝

ՍՈՒՐԷՆ ՏԷՐ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆԻՆ

ԿՕՇԻԿԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

120 LEXINGTON AVE., Cor. 28th St., NEW YORK

Առողջութեան էական պայմաններէն մէկն ալ՝ ոտքերու հանգստութիւնն է:

Իսկ ոտքերու հանգստութիւնը կախում ունի հագնուած կօշիկներէն:

Մեր յաճախորդները մեզ մօտ պիտի գտնեն՝ նոր կօշիկներու լաւագոյնը եւ նորոգուածներուն՝ ամենէն հանգստաւէտները, ինչպէս նաեւ դիմացկուն կրկնակօշիկներ:

Կը մաքրենք ու կը ներկենք կօշիկներ:

Կը մաքրենք ու կը կաղապարենք ամառնային ու ձմեռնային գլխարկներ:

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՊԵԱՆ

Տէր՝ NEW YORK SHOE HOSPITAL-*ի*

ՊԱՏՐԱ՞ՍՏ ԹԷ ՄԱՍՆԱՒՈՐ

ՀԱՆԴԵՐՁՆԵՐ ԱՐԱՆՑ

Պատրաստ հանդերձներու ամենալաւ տեսակները կրնաք ունենալ՝ մատչելի գներով, ինծի դիմելով:

Նաեւ մասնաւոր կարել տալ ուզողներուն՝ առաջին կարգի տեսակէն կրնամ կարել, ի՛նչ ձեւի վրայ որ ուզեն:

Մաքուր եւ ճաշակաւոր հանդերձներ կարելու վարպետութիւնս՝ կը փափաքիմ գործքով ապացուցանել:

ՄԿՐՏԻՉ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ՝ ԻՄ ՆՈՐ ՀԱՍՑԷԻՆ

159 E. 28th STREET, NEW YORK

"THE NEW ARMENIA"

Շատեր գիտեն, թէ ասիկա անունն է անգլիերէն ամսագրի մը, որ նուիրուած է հայն ու իր դատը ներկայացնելու՝ մասնաւորաբար այս երկրի քաղաքական ու մտաւորական շրջաններուն։

Եւ սակայն, անհամեմատ քիչերն են ,որ անոր մասին աւելին գիտեն։ Ու աւելի եւս քիչերն են, որ անով կը հետաքրքրուին։

Բայց, ատկէ տարբեր վերաբերումի մըն է որ արժանի է ան։

Ան մէկն է եղած այս գաղութի մարտնչող հայկականութեան նպատակայարմար օրկաններէն։

Քիչ մը աւելի անհատական գիտակցութիւն, քիչ մը աւելի հաւաքական նախանձախնդրութիւն բաւ պիտի ըլլան որ այդ գործը ո՛չ միայն դադրի՝ անհատի մը խաչն ու քանի մը համակրելի անձերու ճիտին պարտքն ըլլալէ, այլ դառնայ գաղութինը՝ յանուն ամբողջ հայութեան։

Նման վերաբերում մը հնարաւոր պիտի ընէր, որ գործը օժտուէր անհրաժեշտ փոփոխումներով, ու գործողն ալ գոնէ այնքան մը վարձատրուէր, որ կարենար ազատ ըլլալ... միայն գործին վրայ մտածելու։

Ներկայ ու ապագայ ներհնարաւորութիւններով այնքան հարուստ այս մեծ գաղութը՝ դեռ ոչինչ ըրած է ու կ՚ընէ, տեղական կրթական հիմնարկութիւններու մէջ ամերիկանացող՝ իր այնքան թանկագին զաւակներուն համար։

Այս վերջիններու հայկականութեան մշակման ու խրախուսման համար, անպայմա՛ն որ բարեբար ազդակ մըն է պ. Արշակ Մահտէսեանի Տհը Նիւ Արմէնիա–ն — հող չէ թէ շատ համեստ ազդակ մը։

Ամերիկեան քոլէճներուն, նոյնիսկ հայ սքուլի բարձրագոյն կարգերուն մէջ ուսանող մեր աղջիկներուն ու տղաքներուն համար՝ պարտաւորութիւն ու հաճոյք պէտք է դարձնել անոր ընթերցումը։

Եւ այս պէտք է ընեն անոնք, որ չահագրգռուած են այս հասնող սերունդի հայկական ապագայով։

Ասիկա պէտք է ընեն ե՛ւ Հայ Ուսանող. Միութիւնը եւ Միութիւնները, նախ իրե՛նց ու յետոյ ուրիշներո՛ւն համար։

Հայ ուսանող մը միշտ թերի կրթուող մը, միշտ բարոյապէս պարտազանց անհատ մը պիտի ըլլայ, որքան ատեն որ չկրնայ մշակել ու զարգացնել իր հայկականութիւնը՝ զգացումով ու գիտակցութեամբ։

Ու այդ պակասը ամէնէն առաջ մեղքը պիտի ըլլայ անոնց, որ իր կրթութեան պատասխանատուութիւնն են ստանձնած։

1925–ը քէմփէյնի շրջան մը եղաւ Տհը Նիւ Արմէնիայի համար։

Երանի՜ թէ ստացուած արդիւնքը՝ քաջալերական եղած ըլլար։ Ատիկա ամէնէն առաջ պատուաբեր պիտի ըլլար՝ գաղութին համար։

Թերթ մը, որուն աշխատակցեր են Լորտ Պրայսի ու տը Մորկանի նման՝ նկարագրով ու հմտութեամբ համաշխարհային հեղինակութիւններ, որուն այսօր կ՚աշխատակցին՝ փրոֆ. Պուշնըլ Հարթի, Րաբբի Վայզի, Ճերըրտի, Կիպընսի, Մորկընթաուի, Տիքսընի նման միջազգային բազմաթիւ հեղինակութիւններ,— այսպիսի թերթ մը, հարկ է որ գիտնանք քաջալերել՝ կարդալով ու կարդացնելով։

Tel. Lexington 0825

H. MAROOKIAN

MEN'S & YOUNG MEN'S

READY MADE CLOTHING

422 Second Ave. (Cor. 24th St.) **New York Vity**

Հագուստին դերը շատ մեծ է կեանքի ու գործի յաջողութեան մէջ:

Զէ՞ք փորձած.— Երբ վայելչօրէն հագուած էք, դուք ձեր մէջ կը զգաք՝ աւելի աշխոյժ ու համարձակութիւն:

Զէ՞ք դիտած.— Երբ վայելչօրէն հագուած էք, ուրիշներ ձեզ կը դիմաւորեն աւելի յարգանքով:

Ահա թէ ինչու անհրաժեշտ է, որ ամէն մարդ հագուի՝ մաքուր, ճաշակով ու վայելուչ:

Մեր վաճառատունը բացուած է ու կը գործէ՝ վայելչօրէն հագուեցնելու համար մեր բոլոր յաճախորդները:

Ասոնցմէ մէկն ալ դուք եղէք, որպէսզի կարենանք ծառայել ու գոհացնել նաեւ ձեզ:

1925-Ի ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ ՄԷԿ ՔԱՆԻՆ

Անցնող տարուան հանգանակային մեծ քէմփէյններէն եղան՝ Ներգաղթի Հանգանակութիւնը, զոր կը ղեկավարէ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, աջակցութեամբը բոլոր հանրային օրկաններուն. Նոր Արաբկիրի հանգանակութիւնը, զոր կը վարէ Արաբկիրցիներու Միութիւնը: Այս երկու ձեռնարկներէն իւրաքանչիւրը նպատակ ունի գոյացնել $100,000: Խարբերդ եւ այլ հայրենակցական միութիւններ ալ՝ նման մեծ հանգանակութեանց պատրաստութեան մէջ են:

Հ. Կ. Խաչը՝ տարագիրներու Հայաստան փոխադրութեան համար բացած իր $10,000-ի քէմփէյնը աւելիով յաջողցնելէն վերջ, կատարեց քանի մը ուրիշ աւելի փոքր հանգանակութիւններ: Պետական Կ. Խաչը շարունակեց Մայրանոցի իր հանգանակութիւնը:

«Պայքար» աւելիով լրացուց՝ 1924-ի սկիզբներուն բացած $10,000-ի իր հանգանակութիւնը՝ յօգուտ Հայաստանի Համալսարանին:

Երեւանի հեղեղին առթիւ, «Հայրենիք» բացաւ հանգանակութիւն մը, որ քանի մը ամսուան մէջ աւելի քան $8,000 արդիւնք տուաւ, բացի այդ շարժման միջոցին Լոզ Անճէլըսի մէջ հաւաքուած $2,000-էն, զոր տեղին յանձնախումբը ուղեր էր ուղղակի հասցնել Երեւան:

Ասոնցմէ դուրս եղան տասնեակներով այլ հանգանակութիւններ՝ զանազան միութիւններու կամ հիմնարկութեանց կողմէ:

Ի՞նչ փոյթ թէ վանդակի մէջ սոխակ չունիք,

Երբ ··· փոնոկրաֆի մէջ «ՍՈԽԱԿ» ՈՒՆԻՔ:

ԱՐՕԵԱՆ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ

Հայրենակի՛ց, մեր քով կրնաք գտնել ադամանդներ՝ $50-էն մինչեւ $1,000: Փլէթինըմ եւ ոսկի ժամացոյցներ՝ $15-էն սկսեալ:

Մեր գործառնութիւնները Պոսթընի ամենամեծ տուներուն հետ են: Ինչո՞ւ օտարին դիմես, երբ մենք կրնանք ճաշակիդ ու քսակիդ գոհացում տալ:

AROIAN JEWELRY CO.

453 Washington Street, Boston, Mass.

Phone: Lexington 9795

ՀԱՅ ՀԱԳՈՒՍՏԱՎԱՃԱՌ

ՄԻՀՐԱՆ ՄԷՐՃԱՆԵԱՆ

202 EAST 32nd STREET,

New York, N. Y.

Մեր քով միշտ պատրաստ պիտի գտնէք նորաձեւ հագուստներու խոշոր մթերք մը՝ ամէն ճաշակի եւ քսակի համապատասխան։

Հայր եւ որդի հագուստի համար մեզի դիմեցէք։

Ձեր գոհացումը մեր ՇԱՀՆ է։

Tel. Lafayette 4596

B. Soukikian

PAINTER and DECORATER

913 ST. JOHNS PLACE

Brooklyn, N. Y.

ՊՐՈՒՔԼԻՆԻ ՇՐՋԱՆԻ ՄԻԱԿ ՀԱՅ ՆԵՐԿԱՐԱՐԸ,

Որուն կրնաս վստահիլ՝ տունդ, կամ խանութդ ներկելու եւ զարդարելու գործը։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԸ

Կազմեց՝ ԱՆԴՐԱՆԻԿ Ա. ՊԵՏԻԿԵԱՆ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

Ամերիկայի մէջ Հայ Աւետարանական Եկեղեցիին կազմակերպութիւնը շատ հին չէ։ Առաջին եկեղեցին կազմակերպուած է երեսուն երեք տարի առաջ, Ուստր, Մէս.ի մէջ, 1892–ի սկիզբը։ Այդ առաջին եկեղեցին՝ ինչպէս նաեւ յաջորդող քանի մը տարիներու ընթացքին զանազան կեդրոններու մէջ հետզհետէ կազմակերպուող եկեղեցիները՝ բնական արդիւնքները եղած են այդ կեդրոններուն մէջ հաստատուած փոքրաթիւ, այլ կրօնական ջերմեռանդութեամբ եւ նախանձախնդրութեամբ տոգորուած Աւետարանական Հայերու նախաձեռնութեան։ Այդ թուականներուն Հայ գաղթականութեան հոսանքը՝ Թուրքիոյ զանազան կողմերէն դէպի այս երկիրը՝ սկսած էր ըստուարանալ։ Նորեկ գաղթականները իրենց հետ կը բերէին իրենց կրօնական աւանդութիւնները եւ համոզումները։ Մէկ կողմէ լեզուի տգիտութիւնը, միւս կողմէ ալ բարուց եւ սովորութեանց օտարութիւնը արգելք կ'ըլլային գաղթականներուն մեծագոյն մասին՝ ընկերային եւ կրօնական յարաբերութեան կապեր ստեղծել տեղացիներուն հետ։ Ամերիկ. եկեղեցիները չէին կրնար գոհացընել իրենց կրօնական եւ հոգեկան կարօտութիւնները։ Նոյն ատեն այդ կարօտութիւնները գոհացում կը պահանջէին հետզհետէ աւելի հրամայողական կերպով։ Երբ ամէն մէկ Աւետարանական Եկեղեցիի պատմութիւնը պրպտուի, պիտի տեսնուի թէ իւրաքանչիւրը գոյութեան եկած է խումբ մը դաւանակից Հայերու իրենց այդ կրօնական կարօտութիւնները գոհացնելու համար թափած նախնական ջանքերէն կամ, ըսենք, փորձերէն։ Եւ ի՞նչպէս։ — Պարզապէս որոշեալ օրեր մէկուն կամ միւսին սենեակը կամ տունը հաւաքուելով միասնական աղօթքի եւ Սբ. Գրոց ընթերցման համար։

Tel. Windsor 5354

ՏԻԿԻՆ ՏԻԳՐԱՆՈՒՀԻ ՊՕՍԹԱՆԵԱՆ

C. BOSTONIAN

REAL ESTATE

And General Business Broker

3524 - 15th AVENUE, BROOKLYN, N. Y.

ԿԼԱՈՒԱԾԱԿԱՆ ԱՌՈՒԾԱԽ

Մեր 15 տարուայ փորձառութիւնը՝ մեր անկեղծ գործունէութեան *ապացոյցն է։*

Պզտիկ կանխիկով եւ դիւրամատչելի պայմաններով՝ *խանութով շէնքեր, արարթման հաուզներ եւ փրայվէթ տուներ ծախելը՝ մեր մասնագիտութիւնը եղած է։*

Ո՞ւր կ'ուզէք
Մէնհաթը՞ն, Պրա՞նքս թէ՞ Պրուքլին

ՄԵԶԻ ԴԻՄԵՑԷՔ

ՊԻԼՏԸՐ ԷՆՏ ՃԷՆԸՐԸԼ ՔԸՆԹՐԷՔԹԸՐ

Կրնանք հողիդ վրայ շէնք շինել, կամ շէնքիդ մէջ նորոգութիւն եւ փոփոխութիւններ ընել, և կամ այս տեսակ գործերու մասին վստահելի թելադրութիւններ տալ։

Օգտուեցէ՛ք մեր երկարամեայ փորձառութենէն։

V. MOZIAN

883—61st STREET, BROOKLYN, N. Y.

Phone: Windsor 1186

Աւետարանական Եկեղեցիի մը կազմակերպութիւնը շատ դիւրին է ու ազատ բոլորովին՝ արտաքին սահմանաւորումներէ կամ սեղմումներէ: Հետեւաբար կրնայ դիւրաւ հասկցուիլ բարեշրջումը անպաշտօն կերպով գումարուած «աղօթքի ժողով»ներէ դէպի կազմակերպեալ եկեղեցի մը: Գումարման յարմար տեղ մը, քանի մը «եկեղեցւոյ անդամ»ներու միութիւնը, քարոզիչ մը, որ ձեռնադրութեամբ եւ կամ «արտօնութեամբ» կրնայ Խորհրդոց Մատակարարութիւնը ընել, Հոգաբարձութեան մը ընտրութիւնը եւ քանի մը տարրական օրէնքներու որդեգրումը եկեղեցիի մը կազմակերպութեան համար չական այլ բաւական պայմաններ են: Նիւ Եորքի Հայ Աւետարանական Եկեղեցին, որ այժմ չորս հարիւր անդամ ունի, կազմակերպութիւն առած է 29 տարի առաջ միայն չորս անդամներով եւ հովիւով մը:

Ամերիկայի Հայ Աւետարանական Եկեղեցիներուն մեծագոյն մասը Ժողովական (Congregational) Յարանուանութեան կը պատկանին սա պարզ պատճառաւ որ, աննշան բացառութեամբ մը, գրեթէ բոլոր Աւետարանականները իրենց բնիկ քաղաքներուն մէջ Ժողովական եղած են եւ բնականաբար հոս հաստատուելէ վերջը պահած են իրենց յարանուանական նախընտրութիւնը եւ ուր որ կազմակերպուած են իբրեւ անջատ եկեղեցի՝ Ժողովական դրութեամբ եւ սկզբունքներու վրայ դրած են իրենց եկեղեցիին հիմերը: Եթէ տեղ տեղ տարբեր յարանուանութեանց պատկանող եկեղեցիներ կը գտնուին, ինչպէս առաւելապէս Երիցական (Presbytarian), ատոր ալ պատճառը այն է որ թէեւ նախապէս Ժողովականներ՝ այլ կազմակերպութիւն առնելով Երիցական Եկեղեցիի մը հովանիին տակ, եւ անոր բարոյական ու նիւթական օգնութեամբը, բնական կամ անխուսափելի ստիպողութեան մը տակ գտնուած են Երիցականանալու: Այսուհանդերձ Ժողովական կամ Երիցական բոլոր Հայ Աւետարանական Եկեղեցիները նոյնութեան դրոշմը կը կրեն, առանց վարչային կամ դաւանական հիմնական զանազանութեանց: Ժողովական առանձին կամ տեղային եկեղեցի մը բոլորովին անկախ է իր իրաւասութեանց մէջ. մինչդեռ Երիցական Եկեղեցի մը անկախ չէ, հապա հպատակ է կեդրոնական Վարչութեան մը հեղինակութեան:

Phone: Decatur 2344

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՉՔ

ՆԱԺԱՐԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Art - Photo - Studio

835 ST. JOHNS PL. (Corner of Nostrand Ave.)

BROOKLYN, N. Y.

Portrait and Comercial work done Artistically

An enlargment FREE
With every dozen of Portraits

ԳՈՐԾԱԿՑ. ՄԻՋԱ–ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ա. ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ամերիկայի Հայ Աւետարանական բոլոր կազմակերպեալ եկեղեցիները եւ «կախեալ» կամ «հովանաւորեալ» եկեղեցիներ (որոնք mission *կը կոչուին ընդհանրապէս), թուով քառասունեւհինգ, կը կազմեն երկու «Միութիւն»ներ։ Մէկը կը կոչուի «Ամերիկայի Հայ Աւետարանական Միութիւն», որուն կը պատկանին Արեւելեան եւ Միջին Նահանգաց մէջ գտնուող բոլոր Աւետարանական Եկեղեցիները. իսկ միւսը կը կոչուի «Քալիֆորնիոյ Հայ Աւետարանական Միութիւն» եւ որուն կը պատկանին Քալիֆորնիոյ Նահանգին մէջ գտնուողները։*

Երկու Միութիւններուն նպատակները եւ գործունէութեան ուղղութիւնը եւ սահմանը միեւնոյն են իրենց յատուկ շրջանակներուն մէջ։ Միութիւնները օրէնսդրական ոեւէ հանգամանք կամ հեղինակութիւն չունին։ Անոնք կազմուած են պարզապէս եկեղեցիներու մէջ յարաբերութեան եւ կամաւոր գործակցութեան կապ մը ստեղծելու՝ եւ տարին գէթ մէկ անգամ ալ համաժողով մը իրենց հասարակաց խնդիրներուն վրայ խորհրդակցելու, գիրար ներշնչելու, քաջալերելու համար։ Միութիւնները իրենց Կեդրոնական Վարչութիւնները կ՚ընտրեն մէյ–մէկ տարուան համար. եւ սակայն անոնք միայն Միութեանց գործադիր *ուժը կը ներկայացնեն եւ ոչ թէ իրաւասու հեղինակութիւնը։ Եկեղեցիներու այսպէս Միութիւններու բաժանումը կը կատարուի սոսկ աշխարհագրական նկատումներով։ Այս Միութիւններուն անդամակցող եկեղեցիներուն մեծագոյն մասը ժողովական են, մէկ մասը՝ Երիցական։*

Ամերիկայի Հայ Աւետարանական Միութեան *ներկայ տարուան, որ 25–րդ շրջանը կը նշանակէ,* Վարչութեան *անդամներն են հետեւեալները.— Նախագահ՝ Վեր. Յ. Մ. Տէփոյեան (Հովիւ՝ Փրավիտէնսի Եփրատ Եկեղեցիին), Փոխ–Նախագահ՝ Վեր. Ս. Մ. Րէճէպեան (Հովիւ՝ Թրոյի Գողգոթայ Միացեալ Եկեղեցիին), Քարտուղար՝ Փրոֆ. Ա. Կ. Կիւլպէնկեան, Գանձապետ՝ Յ. Մուշեղեան, Խորհրդական՝ Վեր. Մ. Թ. Գալայճեան։*

Քալիֆորնիոյ Հայ Աւետարանական Միութեան ներկայ տար*ուան (շրջան 18–րդ)* Վարչութեան *անդամներն են.— Նախագահ՝ Վեր. Յ. Գառթօզեան (Հովիւ՝ Փարլիէրի Ձիթենեաց Եկեղե–*

Tel. Liberty 7923

ԼԵՒՈՆ ԲՐՈՒՏԵԱՆ

OPTOMETRIST

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԱՉՔԵՐՈՒ ՔՆՆՈՒԹԵԱՆ

101 TREMONT STREET, BOSTON, MASS.

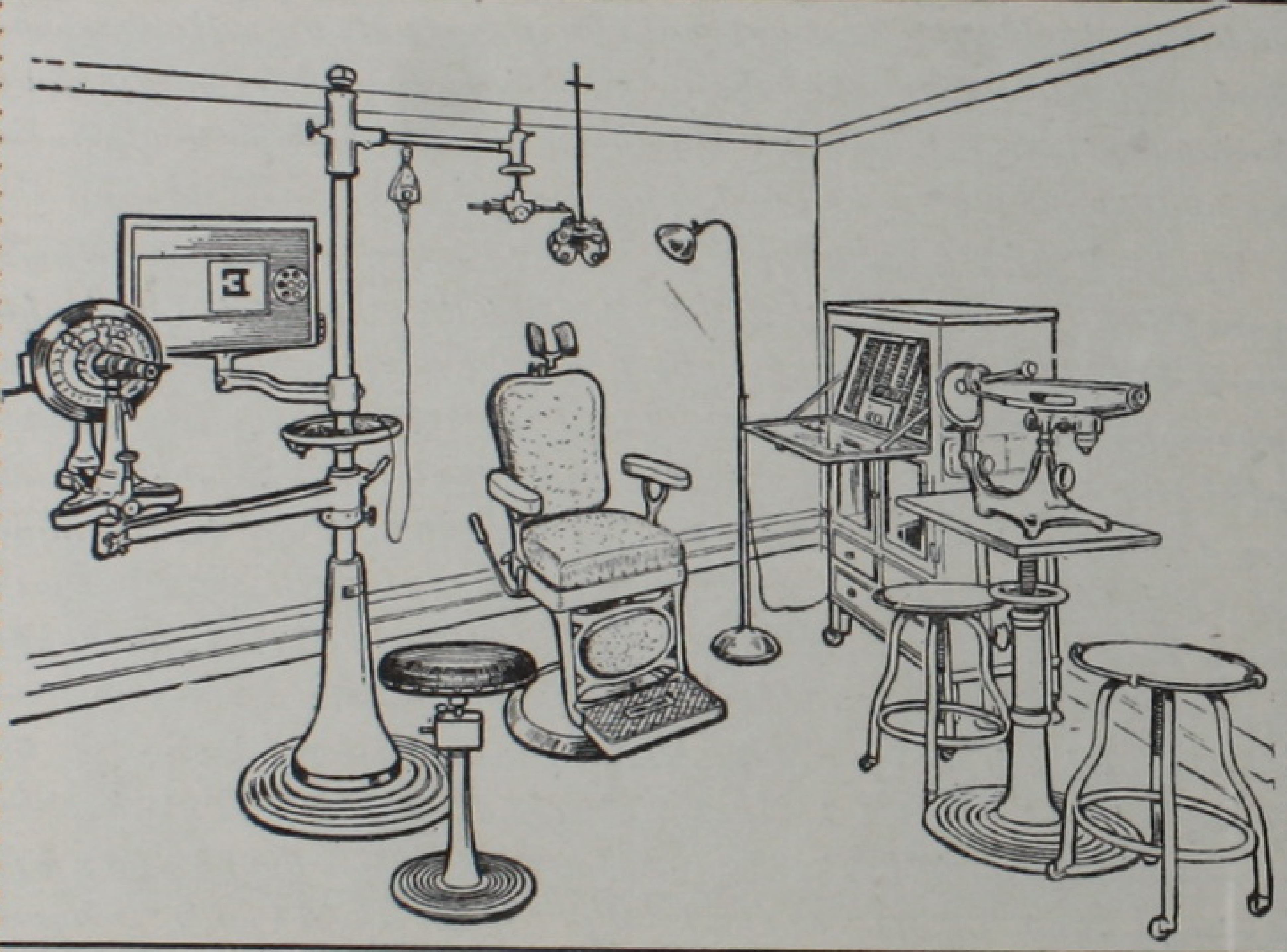

Աչքերու թերութեանց պատճառած նեղութիւնները բազմատեսակ են — սկսած հասարակ գլխացաւէն մինչեւ Փիզիքական, ջղային ծանրագոյն հիւանդութիւնները։

Միայն գլխացաւերու % 85–ը արդիւնք է աչքերու յոգնութեան ու պրկումի։

Մեր մասնագիտութիւնն է տեսողական թերութենէ առաջացած զանազան ակարութեանց դարմանումը՝ յարմարագոյն ակնոցներու յանձնարարութեամբ։

Այս տեսակէտով կենդանի վկայ է մեր գործը, որու խղճամիտ կատարման համար ունինք ե՛ւ տարիներու փորձառութիւն ե՛ւ ամենաարդիական մեքենականութիւն։

Մեր պայմանները դիւրամատչելի են։

ցիին), Փոխ–Նախագահ՝ Վեր. Արփիար Վարդանեան (Հովիւ՝ Թըրլաքի «Միշըն»ին), Քարտուղար՝ Վեր. Կ. Մ. Մանավեան (Հովիւ՝ Ֆառլըրի Առաջին Ժողովական Եկեղեցիին), Գանձապետ՝ Գ. Մ. Կիրակոսեան, Խորհրդականք՝ Ց. Արսլանեան, Լ. Դատեմեան, Մ. Սիմոնեան:

Բ. ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆՉԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Միութիւններուն նախաձեռնութեամբը եւ գործակցութեամբը՝ այլ վարչապէս անոնցմէ անկախ ու անջատ՝ ստեղծուած կազմակերպութիւն մըն է Ամերիկայի Հայ Աւետարանչական Ընկերակցութիւնը, որ իսկապէս կը ներկայացնէ այս Երկրին Հայ Աւետարանական Եկեղեցիներուն առաքելական (missionary) միացեալ ոգին եւ գործունէութիւնը: Ընկերակցութեան անմիջական նպատակներն են սատարել ընդհանրապէս՝ ազգին բարոյական եւ հոգեւոր մշակման առանց յարանուանական խտրի կամ ձգտումի ու նաեւ մասնաւորապէս ձեռնտու ըլլալ հայրենիքի մէջ կամ հայրենիքէ տարագիր Հայ Աւետարանական ժողովուրդներու եւ եկեղեցիներու՝ նիւթական եւ բարոյական միջոցներով: Ընկերակցութիւնը կազմակերպուած է իր ներկայ ձեւին մէջ 1919–ին եւ վաւերացուած ըստ Նիւ Եորք Նահանգին օրինաց: Կեդրոնական Վարչութիւնը (Board of Trustees) կը բաղկանայ 15 անդամներէ. իւրաքանչիւր հինգը երեքական տարուան շրջանի մը համար ընտրուելով՝ Ընկերակցութեան տարեկան ժողովին առթիւ անհատական անդամներու կամ կազմակերպութիւններու քուէով: Վարչութիւնը ընդհանրապէս տարուան սկիզբը մէկ անգամ կը գումարուի քննելու եւ վաւերացնելու համար Ընկերակցութեան այդ տարուան համար առաջադրած գործունէութեանց ծրագիրը եւ պիւտճէն, եւ ապա իր մէջէն կ'ընտրէ հինգ հոգիէ բաղկացեալ Գործադիր Մարմին մը, որ Քարտուղարին հետ գործադրութեան կը դնէ որդեգրեալ ծրագիրը եւ կը վարէ գործը, իր մանրամասնութիւններուն մէջ:

Այս ընկերակցութիւնը կարճ ժամանակի մը մէջ շատ արդիւնաւոր գործունէութիւն ցոյց տուած է ինչպէս կ'երեւի այն տեղեկագիրներէն, որոնք պարբերաբար կը հրատարակուին իր մասնաւոր օրկանին՝ «Եռամսեայ Լրատու»ին մէջ:

Ընկերակցութեան Կեդրոնական Վարչութիւնը կը կազմուի հետեւեալ կերպով — (երեք տարուան համար) Մ. Գոնտաք–

ՏՕՔԹ. Գ. ԿԱՐՕԵԱՆ

Մ Ա Ս Ն Ա Գ Է Տ

ԾՆՆԴԱՄԻՋԱԿԱՆ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Մասնագիտութեան հետեւած՝ ՓԱՐԻԶ

447 MASSACHUSETTS AVENUE,
BOSTON, MASS.

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ

2–4 եւ 6–8 Կ. Վ. Կիրակի՝ 1–3 Կ. Վ.

Tel. Back Bay 2708

եան, Հ. Կ. Թէլֆէեան, Ռ. Մահճուպեան, Գ. Սվաղեան, Վեր. Ս. Մ. Րէճէպեան, (երկու տարուան համար) Գ. Գաբրիէլեան, Վեր. Մ. Թ. Գալայճեան, Ց. Մուշեղեան, Մ. Մ. Ջամալեան, Վեր. Ա. Ա. Պետիկեան, (մէկ տարուան համար) Մ. Պ. Իգնատիոսեան, Վեր. Ա. Պ. Շմաւոնեան, Վեր. Գ. Պետրոսեան, Վեր. Խ. Կ. Պէննէեան, Կ. Թ. Փուշման։ Իսկ Գործադիր Մարմինը վերջացող շրջանին մէջ կազմուած էր հետեւեալ անձերէն.— Նախագահ՝ Կ. Թ. Փուշման, Փոխ-Նախագահ՝ Ց. Մուշեղեան, Գանձապետ՝ Հ. Կ. Թէլֆէեան, Խորհրդականք՝ Գ. Գաբրիէլեան, Վեր. Մ. Թ. Գալայճեան, Մ. Մ. Ջամալեան, Ընդհանուր Քարտուղարն է Վեր. Ա. Ա. Պետիկեան։ Առայժմ Ընկերակցութեան կեդրոնին հասցէն է 152 East 34th St., New York, N. Y.։

ԱՒԵՏԱՐԱՆԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ՑԱՆԿԸ

Ստորեւ կը նշանակենք այս երկրին մէջ ներկայիս գոյութիւն ունեցող Հայ Աւետարանական Եկեղեցիներու ամբողջական մէկ ցանկը, իւրաքանչիւրին կցելով քանի մը տարրական ծանօթութիւններ։ Կազմակերպեալ եկեղեցիները կը նշանակենք իրենց հնութեան կարգովը. իսկ «կախեալ» կամ «հովանաւորեալ» եկեղեցիները այբուբենական կարգովը՝ անուններուն այն քաղաքներուն ուր կը գտնուին անոնք։ Ուր որ ծանօթութիւնը անկատար է կամ բոլորովին բացակայ կը նշանակէ թէ խնդրուած ծանօթութիւնը չէ հաղորդուած յօդուածագրին։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՒ ՄԻՋԻՆ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԸ

(Որոնք կը կազմեն Ամերիկայի Հայ Աւետ. Միութիւնը)։

Հայ Մարտիրոսաց Եկեղեցի (Ժողովական) Ուստր.— Կազմակերպուած է 1892-ին։ Ունի սեփ. շէնք կառուցուած 18,000 տոլար ծախքով։ Հասցէն 22 Ormond St., Worcester, Mass.։ Ունի 91 անդամ։ Կը կառավարուի ժողովուրդէն ընտրուած Խառն Ժո-

ՏՔ. Կ. Յ. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
478 MASS. AVENUE
Boston, Mass.
Tel. Back-Bay 7177

ՏՕՔԹ. Մ. Կ. ՍՐԱՊԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Tel. Back Bay 6590

18 HUNTINGTON AVE., BOSTON, MASS.

Հեղինակ՝ «ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺՈՒԹԻՒՆ»-ի

Կը դարմանէ նորագոյն մեթոտներով՝
խնայելով առողջութիւնդ, ժամանակդ ու դրամդ:

ՀԱՅ ՄԱՐՏԻՐՈՍԱՑ ԵԿԵՂԵՑԻ

ՎԵՐ. Գ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ղովով մը, որուն անդամներն են.— Տ. Ռստիկեան՝ Ատենապետ, Գ. Մ. Նահիկեան՝ Ատենադպիր, Ս. Տիրատուրեան՝ Գանձապետ, իսկ Կ. Փափազեան, Գ. Մ. Թովմաճանեան, Պ. Քիւրքճեան, Խ. Մանուկեան, ինչպէս նաեւ Տիկնայք Մ. Ս. Թ. Նահիկեան, Տ. Մելիքեան, Բ. Մէհտէրեան՝ Խորհրդականք: Հովիւն է Վեր. Գաբրիէլ Պետրոսեան:

ՎԵՐ. Յ. ՏԷՓՈՅԵԱՆ

Հայ Աւետարանական Եփրատ Եկեղեցի (Ժողովական), Փրավիտէնս.— կազմակերպուած է 1910-ին: Ունի սեփական շէնք որ կ'արժէ 12,000 տոլար: Հասցէն է 42 Hammond St., Providence, R. I.: Ունի 85 անդամ: Կը կառավարուի ժողովրդական քուէով ընտրուած Հոգաբարձութեամբ մը որուն անդամներն են.— Տր. Ա. Մ. Ահարոնեան՝ Ատենապետ, Տիկին Աղաւնի Աշոտեան՝ Դպիր, Մանուկ Կոստանեան՝ Գանձապետ, իսկ Պատ. Ե. Ծրնազեան, Յովհաննէս Գրիգորեան, Յովհաննէս Տէր Պօղոսեան, Վահան Ա-

Tel. Beach 1178-6330

ՊՈՅԱՃԵԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ

66 Harrison Avenue
Boston, Mass.

ՄՕՏ 25 ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ

ԽՂՃԱՄԻՏ ԳՈՐԾ ԵՒ ՉԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

Ամէն տեսակ ու ամէն լեզուի դեղագրերու պատրաստութիւնը՝
Մեր մասնագիտութիւնն է։

չոտեան, Յովհաննէս Գէորգեան, ինչպէս նաեւ Տիկին Մառի Զօ-պանեան Խորհրդականք: Սարկաւագներն են Սարգիս Տէր Պօղոս-եան եւ Յովհաննէս Գէորգեան: Հովիւն է Վեր. Յ. Մ. Տէփոյ-եան:

ՀԱՅ ԱՒԵՏ. ԵԿԵՂԵՑԻ

ՎԵՐ. Ա. ՊԵՏԻԿԵԱՆ

Հայ Աւետարանական Եկեղեցի (Ժողովական) Նիւ Եորք.— կազմակերպուած է 1896-ին: Ունի սեփական շէնք որ կառուց-ուած ու կահաւորուած է 145,000 տոլար ծախքով: Հասցէն է 152 East 34th St., New York, N. Y.: 400 անդամ: Եկեղեցիին ընդհ. վարչութիւնը երկու առանձին մարմիններու ձեռքն է: Խնամակալութիւնը (Board of Trustees), որ կը բաղկանայ վեց անդամներէ կ'ընտրուի ժողովուրդէն՝ կամ ըստ օրինի՝ եկեղեցին կազմող Inc. Societyին (Եկեղեցին վաւերացեալ հաստատութիւն մըն է ըստ Նիւ Եորք Նահանգին օրինաց) քուէովն եւ պաշտօն ունի եկեղեցիին ելեւմտական եւ յարակից գործառնութեանց վը-րայ հսկելու: Իսկ Հոգաբարձութիւնը, որ կը բաղկանայ վեց անդամներէ ու երեք Սարկաւագներէ, կ'ընտրուի միայն եկեղեց-ւոյ անդամներու քուէովը եւ պաշտօն ունի եկեղեցիին ներքին կամ հոգեւոր կեանքին վրայ հսկելու: Խնամակալութեան ան-դամներն են.— Յ. Մուշեղեան՝ Ատենապետ եւ Գանձապետ, իսկ

TREMONT PHARMACY

MICHAEL H. BEDIGIAN, R. Ph., Prop.

500 TREMONT STREET
Cor. Dover St.
BOSTON, MASS.

ԴԵՂԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԽՆԱՄՔՈՎ
ՄԱՏՉԵԼԻ ԳՆԵՐ

ՍԻՐԵԼԻԻԴ ՅԻՇԱՏԱԿԸ ՎԱՌ ՊԱՀԷ

Անոր լուսանկարը ինծի ղրկէ, որ մեծ-ցընեմ՝ ուզածիդ պէս եւ աժան։

Նմոյշը ձրի կը ղրկեմ։

Բ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

**NATIONAL
PHOTO STUDIO
25 Tremont Row
Boston, Mass.**

Ա. Կ. Թէլֆէեան, Հ. Կ. Թէլֆէեան, Պ. Կ. Թերզեան, Ս. Թիմուրեան եւ Խ. Սարրաֆ՝ Խորհրդականք։ Հոգաբարձութիւնը կը բաղկանայ հետեւեալներէն.— Մ. Մ. Զամալեան՝ Ատենապետ, Կ. Զաղըրեան եւ Տիկին Խ. Սարրաֆ (որոնք Սարկաւագներ են), Տ. Գալֆայեան, Հ. Թիւրատեան, Ե. Իսկեան, Ս. Մանուկեան, Կ. Միքայէլեան, Մ. Նուրճեան։ Երկու մարմիններուն քարտուղարն է Եկեղեցւոյ Դպիրը՝ Փրոֆ. Ա. Կ. Կիւլպէնկեան։ Հովիւն է Վեր. Ա. Ա. Պետիկեան։

Հայ Աւետարանական Եկեղեցի (*Ժողովական*), *Պոսթըն*.— Կազմակերպուած է 1908–ին։ Սեփական շէնք չունի։ Պաշտամունքները տեղի կ'ունենան Pilgrim Hall–ի մէջ, որուն հասցէն է 14 Beacon St., Boston, Mass.։ Առայժմ անհովիւ է եկեղեցին, թէեւ նոյն քաղաքին Կիլիկեան Հայ Աւետարանական Եկեղեցիին Հովիւը՝ Վեր. Ա. Պաղտիկեան կը լեցնէ բեմը Կիրակիէ Կիրակի։

Միացեալ Գողգոթայ Ժողովական Եկեղեցի, *Թրոյ*.— Կազմակերպուած է 1910–ին։ Ունի սեփական շէնք որ կառուցուած է 26,000 տոլար ծախքով։ Ունի 114 անդամ։ Հասցէն է Corner 9th & Eagle Streets, Troy, N. Y.։ Կը կառավարուի ժողովուրդէն ընտրուած Հոգաբարձութիւնով մը, որուն անդամներն են.— Գ. Սվազլեան, Կ. Ագըլեան, Ն. Իշխանեան (որոնք Սարկաւագներ են), Յ. Պարսամ, Գ. Առաքելեան, Ց. Գէորգեան, Մ. Սընըգճեան, Ղ. Յովնանեան, Յ. Իշխանեան։ Հովիւն է Վեր. Ս. Մ. Բէճէպեան։

ՎԵՐ. Հ. ՆԱՐՏԸՄԵԱՆ

Հայաստանեայց Աւետարանական Եկեղեցի (*Անկախ*), *Ֆիլատէլֆիա*.— Կազմակերպուած է 1910–ին։ Սեփական շէնք չունի, բայց գետին մը ունի ապագային վրան շէնք մը կառուցանելու համար։ Եկեղեցին կառավարող մարմինն է Հոգաբարձութիւնը։ Վեր. Հայկ Ս. Նարտըմեան էր հովիւը, բայց այս եկեղեցին իր առանձին գոյութիւնը դադրեցուցած է եւ այժմ միացած է քաղաքին Հայ Ժողովական Եկեղեցիին։

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ
ՍՈՒՐԷՆ ՏԻՐԱՆԻ

27 Tremont Row
Near Scollay Square
Boston, Mass.

Ընտանեկան մեծ ու փոքր խմբանկարներու համար ունինք ընդարձակ տեղ. պզտիկներու համար՝ առատ լոյս եւ հարսանեկան պատկերներու համար՝ քօղ ու ծաղիկ:

Մի յետաձգէք ընտանեկան խմբանկարը.
Ամէն ատեն դուք մէկտեղ չէք մնար:
Պզտիկները միշտ պզտիկ չեն մնար.
Մանկութեան քաղցր յիշատակը պատկերով մը պահեցէք:

ՎԵՐ. Ա. ԿԷՕՐԿԻԶԵԱՆ

Հայ Երիցական Եկեղեցի, *Ուէսթ Հօպօքըն*.— *Կազմակերպուած է* 1910*–ին*: *Սեփական շէնք չունի*: *Պաշտամունքները եւ ժողովները տեղի կ'ունենան Գերման Մէթոտիսթներու Եկեղեցիին մէջ, որուն հասցէն է* Corner Oak Street & Clinton Ave., West Hoboken, N .J. : *Ունի մօտ* 50 *անդամներ*: *Հոգաբարձութիւնը կազմուած է հետեւեալ անդամներէն*.— *Գ. Գաբրիէլեան, Ս. Աւագեան, Պ. Կիւլեան, Խ. Պուճիգճեան եւ Քէօհնէլեան*: *Հովիւն է Վեր. Ա. Կէօրկիզեան*:

Արարատ Հայ Ժողովական Եկեղեցի, *Մէթուէն*.— *Կազմակերպուած է* 1912*–ին*: *Ունի սեփական շէնք որ կառուցուած է* 4000 *տոլար ծախքով*: *Հասցէն է* 86 Cross St., Methuen, Mass. : *Ունի* 14 *անդամ*: *Հոգաբարձութեան անդամներն են Մ. Կարապետեան, Ս. Կարապետեան, Ղ. Էքմէքճեան, Ա. Վարդանեան*: *Հովիւն էր ողբացեալ Վեր. Վ. Թամզարեան. Նորընտիր հովիւն է Պատ. Ե. Ծըրնազեան*:

Բեթէլ Հայ Աւետարանական Եկեղեցի (*Ժողովական*), *Լօրէնս*.— *Կազմակերպուած է* 1916*–ին*: *Սեփական շէնք չունի*: *Պաշտամունք կամ ժողով տեղի կ'ունենան սրահի մը մէջ որուն հասցէն է* 517 Haverhill St., Lawrence, Mass. : *Ունի* 48 *անդամ*: *Հոգաբարձութիւնը կը կազմեն Վ. Կիւլեան, Կ. Յակոբեան, Յ. Մուշօեան, Տ. Ահարոնեան, Կ. Մուշօեան, Ղ. Յակոբեան*: *Հովիւն էր Պատ. Պ. Պ. Ղազարոսեան*: *Այժմ անհովիւ կը մնայ*:

Հայլընտ Փարքի Հայ Ժողովական Եկեղեցի, *Տիթրոյթ*.— *Կազմակերպուած է* 1921*–ին*: *Շէնք մը գնած են* 40,000 *տոլար արժողութեամբ*: 102 *անդամ ունի*: *Հոգաբարձութիւնը կազմուած է հետեւեալ անձերէն*.— *Հայկ Թէրզեան, Տր. Եսայեան, Կ. Շէխլօեան, Եփրեմ Շիրինեան, Յովհաննէս Հաւկիթեան*: *Հովիւն է Վեր. Ե. Խ. Ռշտունի*:

ՎԵՐ. Ե. ՌՇՏՈՒՆԻ

Tel. Columbia 5137

Dorchester Ice Cream Co.

Wholesale Manufacturers of

ICE CREAM and SHERBETS

1055 Dorchester Avenue
Boston, Mass.

Մեր մաքուր եւ առաջնակարգ գործարանը պատրաստ է միշտ ձեր պարերուն, հարսանիքներուն եւ խընճոյքներուն պաղպաղակ հայթայթել: Նոյն կոչը կ'ըլլայ բոլոր խանութպաններուն:

ՍԱՄՈՒԷԼԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՎԵՐ. Բ. ԼԵՒՈՆԵԱՆ

Հայ Ժողովական Եկեղեցի, Ֆիլատելֆիա.— Կազմակերպուած է 1920–ին: Ձեռնարկուած է նոր շէնքի մը կառուցման: Առայժմ կը գումարուին սրահի մը մէջ որուն հասցէն է Corner, 60th St. & Larchwood Ave., Philadelphia, Pa.: Ունի 90 անդամ: Հոգաբարձութիւնը կը բաղկանայ հետեւեալներէն.— Հ. Գապագճեան, Բ. Պալէգճեան, Յ. Յակոբեան, Մ. Նուսխաճեան, Ս. Ճապուլեան, Հ. Սէմէրճեան եւ Տիկին Մէյրի Մահճուպեան: Հովիւն է Վեր. Բիւզանդ Ս. Լեւոնեան: Պատուոյ հովիւ (Pastor Emeritus) է Վեր. Հ. Ս. Եարտըմեան:

ՎԵՐ. Ա. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Հայ Նախատակաց Հայ Աւետարանական Եկեղեցի (Ժողովական).— Կազմակերպուած է 1924–ին: Սեփական շէնք չունի: Պաշտամունքները տեղի կ'ունենան վարձուած սրահի մը մէջ, որուն հասցէն է Corner, 60th & Spruce Streets, Philadelphia, Pa.: Ունի 45–ի մօտ անդամներ: Հոգաբարձութիւնը կը կազմեն Ե. Խունկանեան, Ս. Թապիպեան, Հ. Թապիպեան, Ռ. Եազուպեան, Տիկին Ռ. Մահճուպեան, Օր. Ն. Դաւիթեան: Հովիւն է Վեր. Աբրահամ Յ. Յարութիւնեան:

Կիլիկեան Հայ Աւետ. Եկեղեցի (Ժողովական) Պոսթըն.— Կազմակերպուած է 1915–ին: Ժողովուրդը մեծաւ մասամբ Թրքախօս Հայեր են Կիլիկիոյ կողմերէն, ուստի պաշտամունքները կը կատարուին Թրքերէն լեզուով: Սեփական շէնք չունի: Կը գումարուին Ամերիկեան եկեղեցիի մը մէջ: Եկեղեցին կառավարող մարմինն է Հոգաբարձութիւնը: Հովիւն է Վեր. Արամ Պաղտիկեան:

Հայ Աւետարանական Եկեղեցի (Ժողովական) Շիքակօ.— Կազմակերպուած է 1917–ին: Պաշտամունքներ եւ ժողովներ տեղի

Phone: Beach 8069

Malkon H. Piranian, Mgr.

ORIENTAL RUGS

Cleaning
Remodeling
Moth-Proof

Packing

Washing
Repairing
Straightening

Choice Oriental Rugs

FOR SALE

Carpet Work in all its Branches

147 BERKELEY ST., BOSTON, MASS.

Շնորհիւ քառորդ դարու մեր փորձառութեան, մենք կարող ենք լաւագոյն ծառայութիւնը մատուցանել բոլոր անոնց, որ կ՚ուզեն մեզ մօտ գորգեր գնել կամ գորգի նորոգութիւն ու մաքրում կատարել տալ։

Մեր յաճախորդները կը հաստատեն այս պարագան։

կ'ունենան Liberty Hall–ի մէջ որ եկեղեցիին տրամադրուած է ձրիապէս: Հասցէն է 125 West Chestnut St., Chicago, Ill.: Ունի 22 անդամ: Հոգաբարձութիւնը կը կազմուի հետեւեալներէն. — Կ. Թ. Փուշման Ատենապետ, Մ. Ճօրճօրեան Փոխ–Ատենապետ եւ Գանձապետ, Պատ. Ս. Բըզեան, Հէրի Մէհտէրեան, Ջարլզ Պետիկեան, Ց. Բուրմեան: Հովիւն է Վեր. Ա. Պ. Հիւսեան:

Հովանաւորեալ Եկեղեցիները (Միշըն)

Bridgewater, որուն հետ նաեւ Brockton, Kambello, Middleboro.— Օր. Ա. Թաղեան թէ ընկերային ծառայութիւն կուտայ եւ թէ կ'առաջնորդէ ժողովներուն, որոնք այդ կեդրոններուն մէջ տեղի կ'ունենան:

Camden, N. J.— Հովիւն է Վեր. Ա. Ս. Տարագճեան:

Chelsea, ինչպէս նաեւ Lynn, Stoneham, Mass.— Կը հովուէ եւ կը քարոզէ Պատ. Նշան Գ. Խաչատուրեան:

Cleveland, Ohio.— Կը հովուէ եւ կը քարոզէ Վեր. Ց. Խաչատուրեան:

Concord, Mass.— Մէթուէնի հովիւին խնամքին տակ էր:

Haverhill, Mass. ինչպէս նաեւ Newburyport.— Կը հովուէ ու կը քարոզէ Վեր. Կ. Մումճեան:

Paterson, N. J.— Կը հովուէր եւ կը քարոզէր Վեր. Գրիգոր Պօղոսեան: Այժմ հովուական խնամքը կը վայելէ Ուէսթ Հօպօքընի Երիցական Եկեղեցիին հովիւին:

Summit, N. J.— Այցելու քարոզիչներու կողմէ ծառայութիւն կ'ընդունի:

Watertown, Mass.— Ընկերային ծառայութիւն կուտայ եւ ժողովներու կ'առաջնորդէ Օր. Զ. Պօյաճեան:

West Pullman, Ill.— Կը հովուէ եւ կը քարոզէ Վեր. Ա. Պ. Հիւսեան:

Whitinsville, Mass.— Կը հովուէ եւ կը քարոզէ Ուստրի Եկեղեցիին հովիւը՝ Վեր. Գ. Պետրոսեան:

ՔԱԼԻՖՈՐՆԻՈՅ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԿԱՆՈՂ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԸ

Առաջին Հայ Երիցական, Ֆրէզնօ.— Կազմակերպուած է 1897–ին: Ունի սեփական շէնք որ կառուցուած է 11,500 տոլար ծախքով: Հասցէն է Corner, Fulton and Santa Clara Streets, Fresno, Cal.: Ունի 324 անդամ: Հոգաբարձուները կամ յաւէտ

Tel. Som. 2743 W

Bon Ton

CARPET CLEANING CO.

"Serve Satisfactory Service"

ՏՈՂԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

55-57 HOLLAND STREET

W. SOMERVILLE, MASS.

Cleaning & Washing
Remodeling & Repairing
Moth-Proof, Straightening & Packing

Կը հայթայթենք ամէն կարգի
գորգեր ու կապերտներ։
Կը նորոգենք ճաշակով ու կը մաքրենք խնամով։

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԱԾ ԳՈՐԾ։

«Երէցներն են՝ Մեսրոպ Սիմոնեան՝ Ատենապետ, Ալեքս Գաւ-րէմանեան՝ Փոխ-Ատենապետ, Սեդրաք Երամեան՝ Ատենադպիր, Ցարութիւն Զօրպաճեան՝ Գանձապետ, եւ Ներսէս Օհաննէսեան, Մարտիրոս Բէնտիկեան, Խաչերես Բէմալեան, Գարեգին Մելիք-եան։ Հովիւն էր ողբացեալ Վեր. Կարապետ Մ. Մխիթեան։ Նոր-ընտիր հովիւն է Վեր. Վարդան Ամիրխանեան։

ՀԱՅ ՊԱՆԴԽՏԱՑ ԺՈՂՈՎԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

ՎԵՐ. Մ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Հայ Պանդխտաց Ժողովական Եկեղե-ցի, Ֆրէզնօ.— կազմակերպուած է 1901-ին։ Ունի սեփական շէնք որ չորս տարի առաջ գնուեցաւ 100,000 տոլարի։ Հասցէն է Corner M & Merced Sts., Fresno, Cal.։ Ունի 300-ի շուրջ անդամներ։ Հոգաբարձութեան անդամներն են.— Գ. Պաղտասարեան, Ց. Սարկաւագ, Կ. Ղազարեան, Պ. Սիմոնեան, Կ. Նալպանտեան, Ս. Գ. Ժամկոչեան, Ց. Ծօրծօրեան, Գ. Սօպաճեան։ Հովիւն է Վեր. Մ. Կ. Փափազեան։

Առաջին Հայ Ժողովական Եկեղեցի, Ցաուլըր.— Կազմակերպուած է 1903-ին։ Ունի սեփական շէնք։ Եկեղեցին կը կառա-

ԱԾՈՒԽ ՓԱՅՏ ԱԾՈՒԽ

Tel. Prospect 0351 & 0352

SOMERVILLE FUEL COMPANY

All Rail Coal

KOLLIGIAN & SONS

30-44 CHESTNUT STREET
SOMERVILLE, MASS.

Տիլիվըր կ'ընենք Պոսթընի բոլոր արուարձանները

ՀԱՅ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ

Եթէ կ'ուզէք լաւ ու մաքուր ածուխ, ուրիշներուն դիմելէ առաջ, անգամ մը մեզի դիմեցէք: ՄԵՐ ՆՇԱՆԱԲԱՆՆ է՝ գոհացնել բոլոր մեզ դիմողները:

ԱԾՈՒԽ ՓԱՅՏ ԱԾՈՒԽ

վարուի Հոգաբարձութեամբ մը։ Հովիւն է Վեր. Կ. Մ. Մանավեան։

ՎԵՐ. Կ. ՄԱՆԱՎԵԱՆ

ՎԵՐ. Ա. ԵՐԷՑԵԱՆ

Հայ Ժողովական Գեթսեմանի Եկեղեցի, *Լոս Անճէլըս.— կազմակերպուած է* 1908–*ին Ունի սեփական շէնք, աժանագին գնուած*, 5,000 *տոլարի։ Հասցէ* 1003 East 28th St.*։ Ունի* 180 *անդամ։ Եկեղեցւոյ վարիչ մարմինն է Հոգաբարձութիւնը, զոր կը կազմեն՝ Գառնիկ Շամճեան, Գէորգ Յակոբեան, Գրիգոր Ապաճեան, Պարգեւ Ներկարարեան, Տիգրան Թէյլըր, Յակոբ Ստեփանեան, Աւետիս Նահիկեան, Հայկ Եազըճեան։ Հովիւն է Վեր. Արամ Ս. Երէցեան։*

Առաջին Հայ Երիցական Եկեղեցի, *Եղեմ.— կազմակերպուած է* 1910–*ին։ Ունի սեփական շէնք որ կառուցուած է* 7,000 *տոլար ծախքով։ Ունի* 60 *անդամ։ Հոգաբարձութիւնը կը բաղկանայ հետեւեալներէն.— Յակոբ Զիվիտճեան, Միսաք Փիլիպպոսեան, Պետրոս Երամեան, Եղիա Մէլիտոնեան, Սամուէլ Յարութիւնեան։ Հովիւն է Վեր. Միհրան Յ. Գնաճեան։*

Զիթենեաց Հայ Ժողովական Եկեղեցի, *Փարլիըր.— կազմակերպուած է* 1911–*ին։ Ունի սեփական փայտաշէն շէնք որ ծրիտրուած հողի մը վրայ կառուցուած է միայն* 460 *տոլար ծախքով։ Ունի* 44 *անդամ։ Երկու Սարկաւագներ եւ երեք Հոգաբարձուներ կը կազմեն եկեղեցիին վարչական մարմինը։ Հովիւն է Վեր. Յ. Ա. Գառթօղեան։*

Հայ Մարտիրոսաց Երիցական Եկեղեցի, *Քինկզպըրի.— կազ-*

Tel. University 3100

Adams Coal & Wood Co.

269-277 Beacon St.

WHOLESALE AND RETAIL

Somerville, Mass.

ՏԱՍՆԵՒՀԻՆԳ ՏԱՐՈՒԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Կ՛ Ո Ւ Զ Է՞ Ք

Ձեզմէ վերցնել ածուխին հոգը

ՎՍՏԱՀԵՑԷ՛Ք

ԱԴԱՄԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒՆ

Անոնք ձեզ համար պիտի ապահովեն ածուխին ամենէն լաւն ու մաքուրը, որպէսզի դուք ոեւէ նեղութիւն չունենաք, նոյնիսկ, ածուխի սակաւութեան ատեն:

մակերպուած է 1916–*ին* : *Ունի սեփական շէնք որ գնուած է* 2,500 *տոլարի կանխավճարով մը* : *Կը կառավարուի Հոգաբարձութիւնով մը* : *Հովիւ չունի առ այժմ* :

Հայ ժողովական Եկեղեցի, *Րիտլի* — *Կազմակերպուած է* 1920–*ին* : *Սեփական շէնք չունի* : *Կը մնայ առանց Հովիւի* :

Գողգոթայ Երիցական Եկեղեցի, *Եղեմ* — *Կազմակերպուած է* 1923–*ին* :

Մասիս ժողովական Եկեղեցի, *Լօս Անճէլէս* — *Կազմակերպուած է* 1925–*ին* :

Հովանաւորեալ եկեղեցիներ *կան* Turlock, *որուն Հովիւն է Վեր. Ա. Վարդանեան*. Pasadena, *որուն Հովիւն է Վեր. Մ. Այճեան* :

Ա. Ա. ՊԵՏԻԿԵԱՆ

Նիւ Եորք, Ն. Ե.

Tel. Back Bay 7185

J. KURKJIAN & SON

136 HUNTINGTON AVE., BOSTON, MASS.

Opp. Mechanics Bldg.

Իր տեսակի ՄԻԱԿ Հայ Վաճառատունը
Պոսթընի մէջ :
Նորոյթի ու ճաշակի բոլոր յղացումները
— Կնոջական զգեստներու մէջ —
կը գտնուին ու ի հարկին կը պատրաստուին՝
մեզ մօտ :
ՄՇՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒՄ
ԳԵՂԵՑԿԱԳՈՅՆ ՈՒ ՆՈՐԱԳՈՅՆ ԶԳԵՍՏՆԵՐՈՒ :

Գիտէ՞ք ուրիշ հայ թերթ մը

Որ աւելի արագ մեծցած ըլլայ

Քան

"ՀԱՅՐԵՆԻՔ" ԱՄՍԱԳԻՐԸ

1922 Նոյեմբերին՝ 64 էջով սկսելէ վերջ, երկու կամ երեք ամիսն անգամ մը՝ ան բարձրացաւ 96 էջի, 128 էջի ու 144 էջի, միաժամանակ հրատարակելով նաեւ բացառիկ մը՝ 208 էջով։

Եւ այս ամբողջը՝ իր առաջին տարուան մէջ։

Երեւակայեցէ՛ք պահ մը, թէ այս ԱՄՍԱԳԻՐԸ՝ պատմական, ուսումնասիրական, հասարակագիտական ու գրական ինչպիսի հարուստ ու պատկառելի ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆ մը կազմած է արդէն՝ իր 5120 ՄԵԾԱԴԻՐ ԷՋԵՐՈՎ։

Հայ կեանքի մօտիկ անցեալին նուիրուած թանգարան մըն է ան։

Հայ կեանքի մօտիկ ապագային նուիրուած աշխատանոց մըն է ան։

Հայ մտքի ստեղծագործութիւնները խրախուսող թանկագին ժամադրավայր մըն է ան։

Ընթերցող բարեկամ,

Եթէ ցարդ տեսած չէք «Հայրենիք» Ամսագիրը, եթէ ցարդ չէք խորհած հետաքրքրուիլ անով, աւելի մի՛ յապաղիք, տեսէք ու ճանչցէք զայն։

Ո՛վ որ զայն ճանչնայ, չի կրնար չսիրել զայն ու չբաժանորդագրուիլ անոր, հոգ չէ թէ քաղաքականօրէն ի՛նչ մտածողութիւն ալ ունենայ։

Հայերէ գրուած, հայերու մասին գրուած ու հայերու համար գրուած եւ, հետեւաբար, ձե՛զ համար գրուած թերթն է ան։

Բաժանորդագրուեցէ՛ք անոր, այսօր իսկ։ Նշանակուած $5-ի բաժնեգինը, ինքնին ա՛յնքան աժան, ամբողջ տարի մը սնունդ ու վայելք պիտի բերէ՝ ձեր մտքին ու հոգիին։

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ» ԱՄՍԱԳՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Hairenik Monthly

13-15 Shawmut St. Boston, Mass.

ԱՌԱՔԵԼ Կ. ՊԵՏԻԿԵԱՆ

(ԳԻՍԱԿ)

«ՏՕՆԱԿԱՆ ՕՐԵՐ»

ԳԻՆ 75 ՍԷՆԹ

ԱՆԴՐԱՆԻԿ Ա. ՊԵՏԻԿԵԱՆ

«ՄՏՔԻՍ ՊՐԻՍՄԱԿԷՆ»

ԳԻՆ 1 ՏՈԼԱՐ

ԵՐԿՈՒՔԸ ՄԻԱՍԻՆ՝ $1.50

Հօր եւ Որդւոյ

«ԶՈՅԳ ՄԸ ՀՈԳԵԾՆՈՒՆԴ ՀԱՏՈՐՆԵՐ»

Մեծանուն հայրը՝ իր ՄՏԱԾՈՒԹԵԱՆՑ *այս Բ. հատորով կը խօսի՝* Ամանորի, Ծնունդի, Մեծ Պահքի, Ծաղկազարդի, Զատկի, Համբարձման, Վարդավառի եւ Խաչվերացի *մասին, հաւատքի շունչով ու գրագէտի շնորհքով։*

Արժանաւոր զաւակը՝ իր ԿՐՕՆԱ-ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ *ու* ԱԶԳԱՅԻՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐՈՒՆ *նիւթ ընտրած է այժմէական կարեւորագոյն հարցեր, անոնց քննութեան մէջ գնելով* հայկական *չափանիշ մը։*

THE ARMENIAN EDUCATIONAL FOUNDATION

331 FOURTH AVE., NEW YORK CITY

ԹԷՓԻԿԵԱՆ

ԱՐՏԱԴՐՈՂ

Նորաձեւ

ԶԱՐԴԵՂԷՆԱՑ

No.55.P

ԲԱՑԱՐՁԱԿ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԳԻՆԵՐ

Փոքրաքանակ գնողներու

(ՈՍԿԻ ԹՕԲԵՐ)

✪✪✪✪

Կ'արտադրենք զանազան մեծութեամբ. հեռաւոր քաղաքներէ ապսպրանքներ կ'ընդունինք:

✪✪✪✪

ՆՈՐՈԳՈՒՄՆԵՐ եւ ՁԵՒԱՓՈԽՈՒՄՆԵՐ

Գործատան մէջ կ'ըլլան:

✪✪✪✪

ԱԴԱՄԱՆԴ

գնելէ առաջ եւ վերջը մեզ դիմեցէք անոր ճիշդ արժէքը հասկնալու կամ անոր մասին ծանօթութիւն ստանալու համար:

ՁՐԻ կը տրամադրենք ադամանդ փորձելու մեր ծառայութիւնը։

119
E. 23rd ST.
Room 1

TEPIKIAN
RETAIL JEWELRY
MFG. Co
119 E. 23rd ST. NEW YORK

Tel.
Gramercy
6444

ԻՆՉԵՐ ՊԷՏՔ Է ԳԻՏՆԱԼ ԱՄԵՐԻԿ. ՔԱՂԱՔԱՑԻ ԸՆԴՈՒՆՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՈՐՈ՞ՆՔ ԿՐՆԱՆ ԴԻՄՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

18 տարեկանէն վեր ոեւէ անձ, որ կը մտնէ Միացեալ Նահանգները, իր հասած առաջին օրէն իսկ իրաւունք ունի՝ ամերիկեան քաղաքացի ըլլալու համար դիմում կատարելու:

Անհրաժեշտ է միայն, որ ենթական չպատկանի՝ ամերիկեան քաղաքացիութեան իրաւունքէն զրկուած ժողովուրդներէն մէկին, ինչպէս են՝ Չինացիները, Ճափոնները, Հնդիկները եւ Քորէացիները:

Ամերիկեան քաղաքացի դառնալու իրաւունքէն զրկուած են նաեւ՝ բազմակինները, անիշխանականները կամ այն անձերը, որ չեն հաւատար կազմակերպուած կառավարութիւններու դրութեան:

Ի՞ՆՉ ԿԸ ՆՇԱՆԱԿԷ ԱՅԴ ԴԻՄՈՒՄԸ

Ամերիկեան քաղաքացիութեան համար դիմում ընել կը նշանակէ՝ փափաք յայտնել ընդունելու ամերիկեան քաղաքացիութիւնը եւ հրաժարիլ այն բոլոր քաղաքացիական պարտաւորութիւններէն ու յանձնառութիւններէն, զոր մէկը օրէնքով կամ կամովին ընդունած կ'ըլլայ հանդէպ այն երկրին, որուն ինք հպատակն է կամ քաղաքացին:

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹ ԿԱՄ ՄՏԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

First Paper or Declaration of Intention

Ամերիկեան քաղաքացիութեան թեկնածուն իր առաջին դիմումը կրնայ կատարել՝ իր գտնուած տեղին՝ Գաւառային կամ Նահանգային Դատարաններուն մէջ (District or State Courts):

Թեկնածուն կրնայ առանձինն ներկայանալ դատարանի քարտուղարին (քլըրք), առանց վկաներու: Ո՛չ մէկ քննութեան պիտի ենթարկուի: Ենթակայի անգլիերէն գիտնալն ալ կարեւոր չէ:

ԵԱԳՈՒՊԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

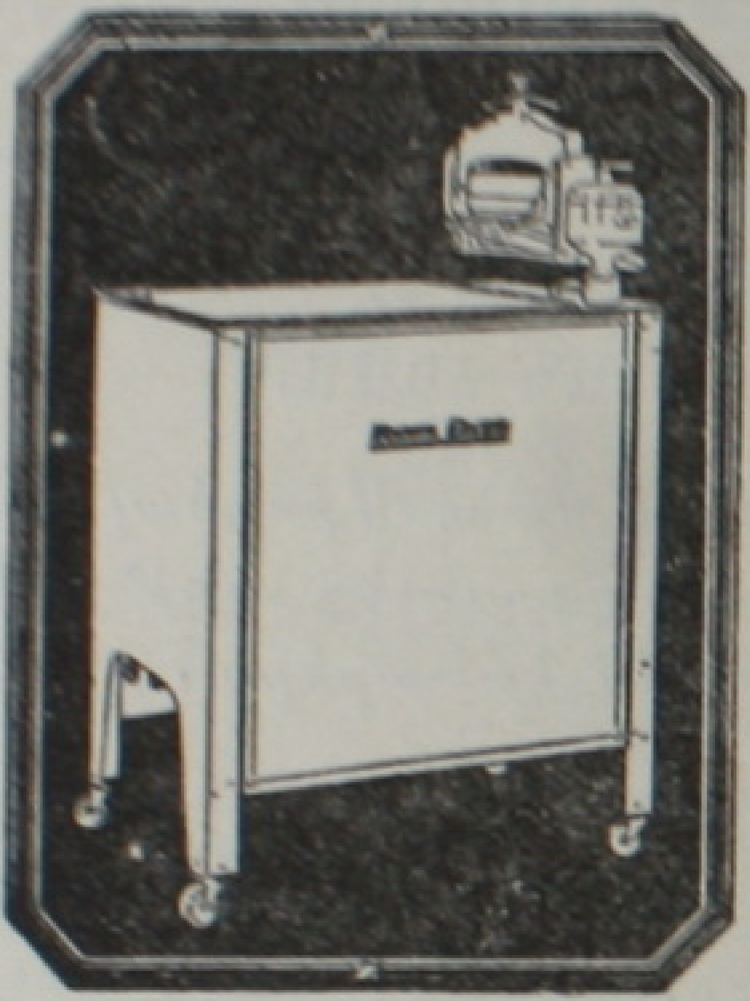

30
HOLLIS
ST.
Boston,
Mass.

Telephone:
Beach 5621

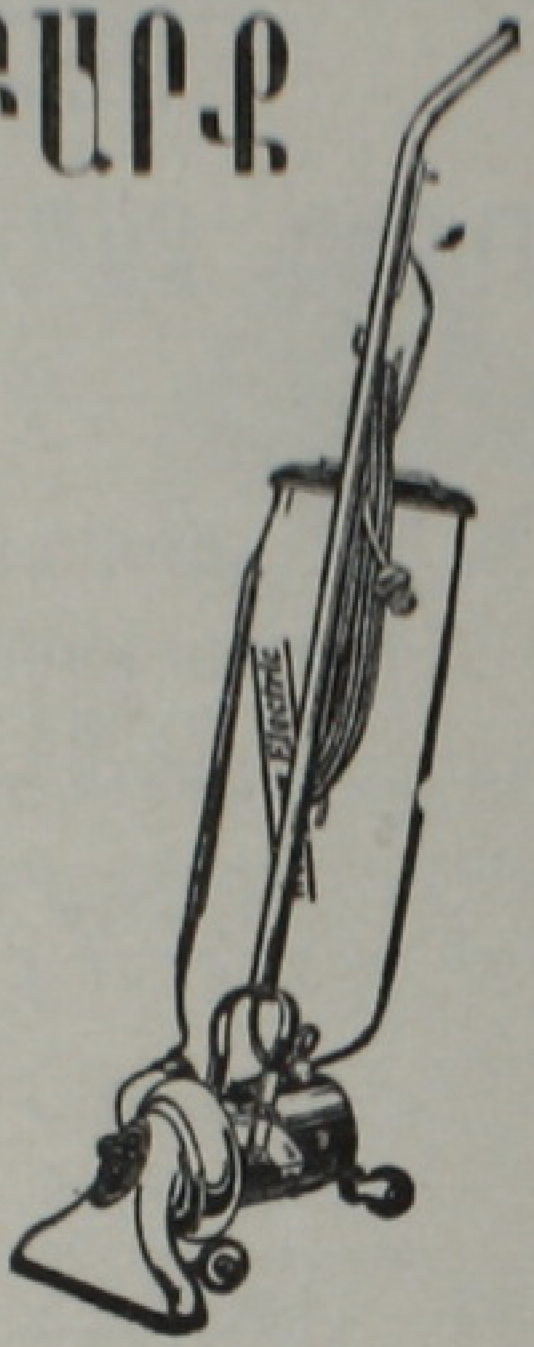

Ուրիշներուն գինը՝ $185
Մեր գինը՝ պղինձէ՝ $137
Galvenized $127
Has 3 clutches
No vibration

Ուրիշներուն
գինը՝ $58.00
Մեր գինը՝ $35.00

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ՝ ԿԱՆԽԻԿ

Western-Electric

Մեր գները անմրցելի են: Փորձեցէ՛ք ամէն տեղ ու պիտի համոզուիք:

Մեր տուած ապրանքները եւս՝ ամենէն նորերէն ու ընտիրներէն են: Քննեցէք ուրիշներու ունեցածը, եւ յետոյ միայն եկէք մեզ:

Մենք կը բացատրենք ձեզ՝ մեր լուացքի մեքենաներուն եւ վէքիւըմ կապերտ մաքրողներուն թէ՛ գերազանցութիւնը, թէ՛ աժանութիւնը:

Ուէսթըրն Էլէքթրիք Ընկ.ը՝ ելեքտր. առարկաներ արտադրող ամենամեծ ընկերութիւններէն մէկն է: Իր արտադրութիւնները կը մրցին՝ իրենց դիմացկունութեամբ ու կոկիկութեամբ:

Շատեր գոհ մնացած են այս ապրանքներէն: Ատոնցմէ մէկն ալ եղէք դուք:

Ի՞ՆՉ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊԻՏԻ ՏԱՑ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆ

Թեկնածուն դատարանի քարտուղարին պիտի տայ հետեւեալ տեղեկութիւնները.—

Իր անունը, տարիքը, ծննդավայրը, զբաղումը կամ արհեստը, գոյնը, բարձրութիւնը, ծանրութիւնը, մազերու եւ աչքերու գոյնը:

Պիտի ըսէ թէ ունի՞ մարմնական մասնաւոր նշան մը կամ պակաս մը. ո՞ւր ծնած է, ե՞րբ ծնած է, եւ այժմ ո՞ւր կը բնակի:

Վերջին անգամ ուրկէ շոգենաւ կամ շոգեկառք առած է Միացեալ Նահանգները մտնելու համար, եւ զինքը բերող շոգենաւին անունը:

Ամերիկա գալէ առաջ՝ վերջի անգամ ո՞ւր բնակած է, ամուսնացած է՞ թէ ոչ. (եթէ ամուսնացած է՝ նաեւ իր կնոջ անունն ու ծննդավայրը):

Թէ ո՞ր նաւահանգիստէն մտած է Միացեալ Նահանգները եւ ճիշդ կամ մօտաւորապէս ո՞ր թուականին:

Պիտի յայտնէ թէ իր անկեղծ (bona fide) մտադրութիւնն է հրաժարիլ հաւատարմութենէ (allegiance) հանդէպ այն պետութեան, որուն ինք այժմ հպատակն է կամ քաղաքացին:

Թէ ինք անիշխանական չէ, ոչ ալ բազմակին կամ բազմակնութեան հաւատացող:

Թէ իր հաստատ մտադրութիւնն է Միացեալ Նահանգներու քաղաքացի դառնալ եւ մնայուն կերպով հոն բնակիլ:

Ի՞ՆՉ Կ'ԸԼԼԱՆ ՏՐՈՒԱԾ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Թեկնածուին կողմէ դատարանի պաշտօնեային տրուած այս բոլոր տեղեկութիւնները կ'արձանագրուին՝ այս նպատակով յատկապէս պատրաստուած «Առաջին Թուղթ»ին մէջ, որ ենթակայ «Մտադրութեան Յայտարարութիւն»ն է: Ատոր համար ալ ենթական երդումով կը հաստատէ իր յայտարարութիւններու ճշմարտութիւնը *եւ առ այդ ալ կը ստորագրէ:*

«Առաջին Թուղթ»ի համար կը վճարուի մէկ տոլար:

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒՂԹԻՆ ՊԱՅՄԱՆԱԺԱՄԸ

Այս «Առաջին Թուղթ»ը ի զօրու է մինչեւ 7 տարի: «Երկրորդ Թուղթ»ի դիմումը պէտք է կատարուի՝ «Առաջին Թուղթ»ը ստա-

Tel. Everett 3158 ՊՕՂՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Cabot Cleansing Company

302 Main St. Everett, Mass.

Cleansing and Dying-ի հրապարակին վրայ՝ 12 տարիներու մեր յաջողութիւնն ու փորձառութիւնը մեր լաւագոյն գործունէութեան գրաւականն են։

Մեր ամենէն արդիական մեքենականութիւնն ու փորձառու վարպետները՝ երաշխաւորութիւնն են մեր գործի անդերազանցելիութեան։

Մեր ինքնաշարժերը, որ ամէն օր կը շրջին մեծագոյն Պոսթընը՝ 10 մղոն հեռաւորութեամբ, ամէն դիւրութիւն ունին պատասխանելու ամենէն ստիպողական կոչերուն։

Ուրախ պիտի ըլլանք, եթէ խանութպաններ կամ տուներ միակ փորձի մը համար՝ մեզ յանձնեն իրենց գործը։

Հրդեհի դէմ ապահովագրուած են մեզ յանձնուած զգեստները։

նալէն առնուազն երկու տարի վերջ, ու երբեք աւելի ուշ՝ քան եօթը տարի։

Եօթը տարին անցնող եւ «Երկրորդ Թուղթ»ի համար դիմում չկատարող անձըստիպուած է անգամ մը եւս դիմում կատարել, նոր «Առաջին Թուղթ» առնելու համար։

ԵՐԿՐՈՐԴ ԹՈՒՂԹ ԿԱՄ ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹԵԱՆ ՎԿԱՅԱԿԱՆ
Second Paper or Certificate of Naturalization

«Քաղաքացիութեան Վկայական» կամ «Երկրորդ Թուղթ» առնելու համար կրնան դիմել ամէն անոնք, որ

(ա) Գոնէ հինգ տարի տեւականօրէն ապրած են Միացեալ Նահանգներու մէջ,

(բ) Այդ ժամանակամիջոցի սահմանին մէջ, գոնէ երկու տարի առաջ ստացած են իրենց «Առաջին Թուղթ»ը,

(գ) Եթէ փոխած են իրենց նախապէս բնակած Նահանգը, վերջին անգամ գոնէ մէկ տարի ապրած են այն Նահանգին մէջ, ուր դիմում կը կատարեն ստանալու համար իրենց ամերիկեան քաղաքացիութեան վկայականը։

Թեկնածուները պէտք չէ որ 21 տարեկանէն վար ըլլան։

Ո՞ՒՐ ՊԷՏՔ Է ԴԻՄԵԼ ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹԵԱՆ ՎԿԱՅԱԿԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Քաղաքացիութեան վկայականի կամ «Երկրորդ Թուղթ»ի համար պէտք է դիմել վերեւ յիշուած դատարաններէն մէկին։

Եթէ քաղաքացիութեան թեկնածու օտարականը Միացեալ Նահանգները եկած է 1906 յունիս 29-էն յետոյ, այն ատեն **պէտք է որ** թեկնածուն նախ դատարան ներկայանայ ու հոն լեցնէ դատարանի կողմէ մրիորէն տրամադրուած խնդրագիր մը, որ կը կոչուի "Request for Certificate of Arrival"

Այս խնդրագիրը պիտի ղրկուի Քաղաքացիացման Յանձնակատարին,— Commissioner of Naturalization, Washington, D. C.։

Այս խնդրագրին մէջ կը յիշուի անունը այն դատարանին, ուր դիմած է թեկնածուն եւ ուր պէտք է գայ պատասխանը։

Անմիջապէս որ այս պատասխանը հասնի, դատարանի քարտուղարը կը տեղեկացնէ թեկնածուին, որ իր երկու վկաներուն հետ ներկայանայ դատարան։

Թեկնածուն իր հետ պէտք է ունենայ $4։

Tel. Back Bay 4761 Res. Tel. 8893 M

ՄԻՆԱՍ ԳՈՆՏԱԵԱՆ

ՄՈՒՇՏԱԿԱԳՈՐԾ

FURRIER and DESIGNER

376 BOYLSTON ST., BOSTON, MASS.

Room 501

Կը ձեւեմ ու կը կարեմ
Կանանց յատուկ ամէն տեսակ մուշտակներ,
վերջին նորաձեւութեամբ.

Կերպաս քօթեր՝ *մուշտակի* թրիմինկներով:

Ունի՞ք հին մուշտակներ.
Ես զանոնք կը դարձնեմ՝ նոր *ու* նորաձեւ

Մուշտակներու սթորէյճ՝
ցեցի, հրդեհի ու գողութեան դէմ ապահով:

Մեր գործն ու գները գոհ պիտի ձգեն ձեզ:

Ի՞ՆՉ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՊԻՏԻ ՏՐՈՒԻՆ ԱՅՍ ԴԱՏԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

Այս անգամ ալ Թեկնածուն պիտի տայ բոլոր այն տեղեկութիւնները, զոր տուաւ առաջին անգամ:

Աւելին ըլլալով պիտի ըսէ թէ քանի՞ զաւակ ունի, թէ անոնց ամէն մէկին անունն ի՞նչ է, ուրաքանչիւրը՝ ո՞ւր է ծնած եւ ե՞րբ եւ, այժմ, ո՞ւր կը գտնուի:

Թէ գոնէ հինգ տարի շարունակաբար բնակած է Միացեալ Նահանգներու մէջ, եւ մէկ տարի ալ՝ ներկայ դիմումը կատարած Նահանգին մէջ:

Թէ կրնայ խօսիլ, կարդալ ու գրել անգլիերէն:

Պիտի ըսէ նաեւ, թէ նախապէս ուրիշ Նահանգի կամ դատարանի մէջ՝ ամերիկեան քաղաքացիութեան համար դիմա՞ծ է: Եթէ դիմած է ու մերժուած, ինչո՞ւ համար, եւայլն:

Ո՞ՒՐ ՊԻՏԻ ԳՐՈՒԻՆ ԱՅՍ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Այս տեղեկութիւնները պիտի արձանագրուին՝ դատարանի քարտուղարին մօտ գտնուած պատրաստի խնդրագրերու վրայ, որ պիտի կազմեն Թեկնածուին «Երկրորդ Թուղթ»ը:

ԹԵԿՆԱԾՈՒՆ ՈՐՈ՞ՆՔ ՊԷՏՔ Է ԴԱՏԱՐԱՆ ՏԱՆԻ ԻՐԵՆ ՀԵՏ
Ի՞ՆՉԵՐ ՊԻՏԻ ՀԱՐՑՈՒԻՆ ԹԵԿՆԱԾՈՒԻՆ ՈՒ ՎԿԱՆԵՐՈՒՆ

Այս դիմումի ատեն, Թեկնածուն իրեն հետ դատարան պէտք է տանի երկու քաղաքացի վկաներ:

Հոս դատարանի քարտուղարին կողմէ կը քննուին թեկնածուն ու վկաները:

Թեկնածուին կը հարցուի ընդհանրապէս, թէ ե՞րբ, ո՞ւր եւ ի՞նչպէս ճանչցած է իր բերած վկաներէն ամէն մէկը, Միացեալ Նահանգներու մէջ,— թէ ո՛րքան յաճախ հանդիպած է անոնց մէկին ու միւսին, անցնող հինգ տարիներու ընթացքին: (Լաւագոյն է ունենալ վկաներ, որոնց հետ ամսական գոնէ մէկ-երկու անգամ հանդիպում եղած ըլլայ):

Վկաներուն կը հարցուի ընդհանրապէս, իրենց անունն ու զբաղումը եւ բնակութեան տեղը.— Թէ ի՛նչքան ատեն է որ անձնապէս կը ճանչնան Թեկնածուն.— Թէ անձնապէս տեղեակ եղած

Tel. Copley 6477-R

BLACKSTONE FURNITURE CO.

ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ

ԿԸ ԳՆԵՆՔ **ՆՈՐ ՈՒ ԳՈՐԾԱԾՈՒԱԾ** ԿԸ ԾԱԽԵՆՔ

1512 WASHINGTON ST., BOSTON, MASS.

Տանդ համար ինչ որ պէտք է՝
Անմիջապէս մեզի դիմէ։
Ունինք աղուոր փարլըր սու *թեր,*
Ննջարանի պէտ պիւրօներ,
Սփրինկ-մէթրէս, *աթոռ, սեղան՝*
Թէ՛ հաստատուն, թէ՛ պատուական։
Քիչըն թէյպլ, կէս րէնճ, ֆոլ րէնճ՝
Ամէնքն ալ կան խանութիս մէջ։
Ասոնց համար մեզ դիմեցէ՛ք.
Վստահ եղէ՛ք, գոհ կը ձգենք։
Պոսթընի մէջ միակ հայն ենք,
Որ կարասեաց գործը կ'ընենք։

Տնօրէն՝ *ՍԻՄՈՆ ՕՔՕԵԱՆ*

ե՞ն, որ ան բնակած է՝ հինգ տարի շարունակաբար Մ. Ն.ներու մէջ եւ մէկ տարի այժմու դիմումը կատարած նահանգին մէջ։— Թէ ե՞րբ, ո՞ւր եւ ի՞նչպէս հանդիպած ու ծանօթացած են թեկնածուին.— Ծանօթութեան շրջանին ո՞րքան յաճախ հանդիպած են անոր.— Անձնապէս կրնա՞ն վկայել որ ան լաւ նկարագրի տէր է. անձնապէս կրնա՞ն հաստատել որ ան կը հաւատայ Մ. Ն.ներու Սահմանադրութեան սկզբունքներուն. կը կարծե՞ն որ ան ամէն կերպով արժանի է Մ. Ն.ներու քաղաքացիութեան, եւայլն։

Պարզ է թէ ո՛րքան անհրաժեշտ է, որ երկու վկաներու եւ թեկնածուի պատասխանները համաձայնին իրար հետ։ Անհրաժեշտ է որ բոլոր տեղեկութիւններուն մէջ մեծ զգուշութիւն գործ դրուի՝ կամաւոր թէ ակամայ սխալներ չընելու համար։

«Առաջին» եւ «Երկրորդ» Թուղթերու համար տրուած տեղեկութիւնները եւս պէտք է համապատասխան ըլլան իրարու։ Նրման թերիներ, երբեմն նոյնիսկ ըստ երեւոյթին աննշան, կրնան պատճառ դառնալ որ թեկնածուին դիմումը մերժուի։

Առանձին ուշադրութեամբ պէտք է ճշդուին այս երկրէն դուրս գտնուած կամ ծնած կնոջ ու զաւակներուն մասին տրուելիք տեղեկութիւնները, որովհետեւ անուններու եւ թուականներու մասին եղած սխալներ, երբեմն կրնան շատ ծանր հետեւանքներ ունենալ։

Ի՞ՆՉ Կ'ԸԼԼԱՆ ԱՅՍ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Վկաներու կողմէ երդումով հաստատուած այս գրաւոր վկայութիւնները կը կցուին թեկնածուի խնդրագրին։

Եթէ վկաները քաղաքացիացած օտարներ են, լաւագոյն է որ իրենց հետ տանին իրենց քաղաքացիութեան վկայականները։

Եթէ թեկնածուն նոր նահանգի մը մէջ է որ դիմում կ'ընէ իր «Երկրորդ Թուղթ»ին համար, եւ հոն հինգ տարիէն պակաս ժամանակով է որ զինքը կը ճանչնան իր վկաները, այն ատեն անոնք պիտի վկայեն միայն այնքան ատենի համար, որ ճանչցած ու տեսած են իրենց վկայեալը։ Անկէ առաջուայ ժամանակի համար, դատարանի քարտուղարը՝ դատարանական յատուկ միջոցներով՝ տեղեկութիւն պիտի առնէ ուրիշ երկու քաղաքացի վկաներէ, զոր անունով ու հասցէով պիտի կրնայ ցոյց տալ իրեն քաղաքացիութեան թեկնածուն՝ այն վայրերէն, ուր ան ապրած է նախապէս։

ԹԵԿՆԱԾՈՒԻ ԵՒ ՎԿԱՆԵՐՈՒ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱՑՄԱՆ ՔՆՆԻՉԻՆ ՄՕՏ

Այս բոլորէն վերջ թեկնածուն պիտի ղրկուի, իր երկու վկա-

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՔԻՋԵԱՆ

Ա Պ Ա Հ Ո Վ Ա Գ Ր Ո Ղ

RES. MILTON 2750
17 RICHMOND ST.
DORCHESTER, MASS.

OFFICE BEACH 4184
41 WINTER STREET
BOSTON, MASS.

ներուն ընկերակցութեամբ, Քաղաքացիացման Քննիչին (Naturalization Examiner), *որ թեկնածուի եւ վկաներու քննութեամբ պարտաւոր է ստուգել, թէ թեկնածուն իսկապէս կը ներկայացնէ՞ ամերիկեան քաղաքացի դառնալու համար փնտռուած յատկութիւնները։*

Քննիչը կրնայ հարցնել նաեւ, թէ ենթական ոեւէ ատեն պատժի կամ բանտարկութեան ենթարկուած է՞. Թէպէտ աւելի բացառիկ պարագաներու միայն կրնայ կարեւոր կշիռ ունենալ։

Երբ այս քննութեան արդիւնքը բաւարար համարուի, Քննիչը բոլոր թղթերը ետ կը դրկէ դատարանի քարտուղարին, որ թեկնածուին ստորագրել կուտայ իր լեցուցած «Երկրորդ Թուղթ»ը (Facts for Petition for Naturalization), *երդումով հաստատել տալով իր հաւաստումներու ճշդութիւնը։*

Ի՞ՆՉԵՐ ԿԸ ԿՑՈՒԻՆ ԱՅՍ ԽՆԴՐԱԳՐԻՆ

Թեկնածուի այս խնդրագրին (Facts for Petition for Naturalization) *կը կցուին՝*

ա.— *Թեկնածուին «Առաջին Թուղթ»ը,*

բ.— *Երկու քաղաքացի վկաներու գրաւոր վկայութիւնները,*

գ.— *Քաղաքացիացման յանձնակատարին վկայականը։*

ԵՐԵՔ ԱՄՍՈՒԱՆ ՍՊԱՍՈՒՄ
Ի՛ՆՉԵՐ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԻՆ ԱՅԴ ՄԻՋՈՑԻՆ

Ասկէ վերջ թեկնածուն պէտք է սպասէ գոնէ 90 *օր, մինչեւ որ հրաւիրուի ներկայանալու՝ որոշուած օրուան մը դատարանի բաց նիստին, իր առաջին վկաներուն հետ միասին։*

Երեք ամսուան այդ ժամանակամիջոցին, թեկնածուի եւ իր վկաներու անունները կը կախուին՝ դատարանի հանրային բաժնին մէջ։

Մինչ այդ՝ դատարանը իր կողմէն որոշ քննութիւն կը կատարէ՝ գաղթային, քաղաքացիացման եւ այլ պետական պաշտօնատարներու միջոցով՝ ստուգելու համար թէ ո՞րքան ճիշդ են թեկնածուին եւ վկաներուն տուած տեղեկութիւնները։

ՎԵՐՋԻ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ ԴԱՏԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ
Ի՞ՆՉԵՐ ՊԻՏԻ ՓՆՏՌՈՒԻՆ

Որոշուած օրին թեկնածուն, իր երկու վկաներուն հետ պիտի ներկայանայ դատարան։

Phone: Kenmore 5793

Մ. ՄԱՂԻԿԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

M. Maligian & Co.

Real Estate & Mortgages

107 Massachusetts Ave.

ROOM 34

Boston, Mass.

ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՆՔ

Կալուածային առ ու ծախի վերաբերեալ ամէն գործեր։

Ամէն անոնք որ մեզ պիտի գան, գնում մը կամ վաճառում մը ընելու համար, առաջուց կրնան վըստահ ըլլալ, թէ իրենց գործերը պիտի կատարուին՝ իրենց համար ամենէն շահաւոր կերպով ու դիւրին պայմաններով։

Տարիներու մեր գործը ցոյց տուած է, թէ մենք միշտ ալ կրցած ենք երաշխաւորել մեր գործերը։

ԱՊԱՑՈ՞ՅՑ

Այն որ, բոլոր մեզ հետ գործ ընողները միշտ գոհ մնացած են։

Brockton Office: 379 MAIN STREET

Tel. Brockton 6125

Հոս, դատաւորը եւ Միացեալ Նահանգներու Քաղաքացիութեան Քննիչը պիտի քննեն թեկնածուին արժանաւորութիւնը։

Դժուար է կանխատեսել այս առթիւ տրուած բոլոր հարցումները։ Բայց հետզհետէ աւելի՛ սովորական կը դառնայ,

Որ թեկնածուն ունենայ՝ Միացեալ Նահանգներու պատմութեան մասին գոնէ շատ տարրական քանի մը ծանօթութիւններ·

Որ ան բաւարար գաղափար մը ունենայ ամերիկեան կառավարութեան ներկայ դրութեան մասին·

Որ ան գիտնայ որոշ պաշտօնատարներու անունները·

Որ ան գիտնայ գոնէ այնքան անգլիերէն, որ կարենայ արտայայտել իր ունեցած ծանօթութիւնները։

Ա Ր Դ Ի Ւ Ն Ք Ը

Արդիւնքը՝ դրական թէ բացասական՝ կը հաղորդուի նոյն նիստին մէջ։

ՅԵՏԱԳԱՅ ՀԱՐՑՈՒՄ-ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐՈՒ
ԲՆՈՅԹՆ ՈՒ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Վերեւ ըսինք, թէ դժուար է կանխատեսել, թէ դատարանի մէջ ճիշդ *ի՞նչ հարցումներ կրնան հարցուիլ։*

Բայց վստահօրէն կարելի է շեշտել, թէ այդ հարցումները՝ ի՛նչ ալ ըլլան ու ի՛նչ ձեւով ալ տրուին, գոնէ ընդհանուրին համար՝ հազի՛ւ թէ պահանջեն աւելի տարբեր ու լայն ծանօթութիւն, քան այն որ դրուած է՝ սոյն գործի յաջորդ էջերուն մէջ, ի մասին Միացեալ Նահանգներու Պատմութեան ու Կառավարական դրութեան։

Ամէն ջանք տարուած է, որ ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ ՏԱՐԵԳՐՔԻ մէջ դրուած այս ծանօթութիւնները ըլլան՝

Այնքան լրիւ, որքան պէտք է զանոնք հասկնալի ընծայելու համար·

Այնքան բազմակողմանի, որքան պէտք է կարդացողին ծանօթութիւնը հիմնաւոր ընելու համար, գոնէ բաղձալի համեստ չափով մը։

The Oath of Allegiance to the United States

I do solemnly declare on oath in open Court that I will support the Constitution of the United States, that I absolutely and entirely renounce and abjure all allegiance and fidelity to any foreign prince, potentate, state or sovereignty and particularly to the (sovereign or state of which I am a subject or citizen) and that I will support and defend the Constitution and laws of the United States against all enemies foreign and domestic and bear true faith and allegiance to the same: So Help me God.

Forms of Governments

1 — What is the form of government of the United States?
= It is a Republican Government.

J. M. DANIELSON & CO.

REAL ESTATE, INSURANCE & MORTGAGES

753 OLD SOUTH BUILDING BOSTON, MASS.

Phone: Main 5319

Հարցուցէ՛ք ոեւէ անհատի, որ մեզ հետ գործ ըրած է անցեալ 15 տարուան մէջ։ Երբ գտնէք թէ բոլորն ալ կը վկայեն մեր վստահելի ու խղճամիտ գործունէութեան մասին, այն ատեն դիմեցէք մեզ՝ վերեւ յայտարարուած գործերէն ոեւէ մէկին համար։

Մեզ դիմեցէք նաեւ օրինական խնդիրներու համար։ Վստահ եղէք որ պիտի օգտուիք մեր տարիներու փորձառութենէն։

Յ. Մ. ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ
Յ. Գ. ԳԱՐՍԱՄԵԱՆ

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՀԱՆԴԷՊ

ՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԵԱՆ ԵՐԴՈՒՄ

Ես երդումով կը յայտարարեմ հանդիսաւորապէս, բաց ատեանի առջեւ, թէ ես պիտի պահպանեմ Միացեալ Նահանգներու Սահմանադրութիւնը, թէ ես բացարձակապէս ու ամբողջապէս կը հրաժարիմ ամէն հաւատարմութենէ հանդէպ ոեւէ օտար իշխանի, միապետի, պետութեան կամ վեհապետութեան եւ մասնաւորապէս հանդէպ (անունը այն վեհապետին կամ պետութեան, որուն հպատակը կամ քաղաքացին է երդուընցողը), եւ թէ ես պիտի պահպանեմ ու պաշտպանեմ Միացեալ Նահանգներու Սահմանադրութիւնն ու օրէնքները՝ ընդդէմ ներքին ու արտաքին բոլոր թշնամիներուն եւ պիտի ըլլամ հաւատացող ու հաւատարիմ անոնց: Թո՛ղ Աստուած օգնէ ինծի:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՁԵՒԵՐ

1 — *Ի՞նչ է ձեւը Միացեալ Նահանգներու կառավարութեան:*
— *Հանրապետական կառավարութիւն:*

Գ. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆ
Ներկայացուցիչ
JOHN HANCOCK MUTUAL LIFE INSURANCE CO.
Եւ
Գործակալ ամէն կարգի Ապահովագրութեանց
200 Devonshire St. Room 235
Telephone: Liberty 7700

Phone: Mystic 0436-M

LOOTFI MINAS
REAL ESTATE & INSURANCE

149 Salem St. **Medford, Mass.**

2 — What is a Republic or a Republican Government?
= A Republic or a Republican Government is the kind of representative Government, the officers of which are elected by the people and are responsible for their acts to the people.

3 — Are there other forms of Government?
= Yes; there are Monarchies, Constitutional Monarchies and Sovietic Governments.

4 — What is a Monarchy?
= A Monarchy is a country ruled by an emperor or king who reigns by hereditary right.

5 — What is a Constitutional Monarchy?
= A country ruled by a Constitution which has sanctioned some of the rights of hereditary kings.

Tel. Main 1396

ՅԱԿՈԲ Գ. ԴԵՐՁԱԿԵԱՆ
ՓԱՍՏԱԲԱՆ
JACOB K. TERTZAG

Room 901-903 Old So. Building
294 WASHINGTON STREET,
BOSTON, MASS.

2 — *Ի՞նչ է Հանրապետութիւնը կամ Հանրապետական կառավարութիւնը։*

= *Հանրապետութիւնը կամ Հանրապետական կառավարութիւնը ներկայացուցչական այն կառավարութիւնն է, որուն պաշտօնեաները կ'ընտրուին ժողովուրդէն եւ իրենց գործերուն համար պատասխանատու են ժողովուրդին։*

3 — *Կա՞ն կառավարական ուրիշ ձեւեր։*

= *Այո․ կան Միապետութիւններ, Սահմանադրական Միապետութիւններ եւ Խորհրդային Կառավարութիւններ։*

4 — *Ի՞նչ է Միապետութիւնը։*

= *Միապետութիւնը կառավարութիւնն է երկրի մը, որուն պետը — Թագաւոր կամ կայսր — կ'իշխէ ժառանգական իրաւունքներով։*

5 — *Ի՞նչ է Սահմանադրական Միապետութիւնը։*

= *Ասիկա կառավարութիւնն է երկրի մը, որուն Սահմանադրութիւնը վաւերացուցած է Թագաւորի ժառանգական իրաւունքներէն ոմանք։*

Office Tel. 23332 Res. Tel. Haverhill 592-W

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՕՔՍԻՒԶԵԱՆ

311-312 BAY STATE BUILDING

LAWRENCE, MASS.

ԱՆԴԱՄ ԴԱՇՆԱԿՑԱՅԻՆ ԴԱՏԱՐԱՆՆԵՐՈՒ

Կը ստանձնեմ ամէն կարգի դատեր բոլոր Նահանգներու մէջ։

Reference, Bay State National Bank

6 — What is a Sovietic Government?

= A country ruled by the Soviets or Councils of the peasants and workers.

Constitution

7 — Is there a law defining the form and functioning of the Government of the United States?

= Yes; it is the Constitution of the United States; it is the fundamental law of the country.

8 — Have you ever read the Constitution?

= Yes; I have read it.

9 — What made you read it?

= The desire of learning more about the Government of the country where I had come to work and be established. Besides, to become an American Citizen, I could not take oath to uphold the principles of the Constitution without knowing them.

Phone: Charls. 0445

LIBERTY

Wholesale Grocery Co., Inc.

IMPORTERS & WHOLESALE GROCERS

12-13 CITY SQUARE

CHARLESTOWN, MASS.

Նպարեղէնի վերաբերեալ տեղական ապրանքները ամենէն ճոխ մթերքը ունինք։

Հայ խանութպաններ մեզ մօտ կրնան գտնել իրենց փնտռած բոլոր ապրանքները՝ ամենամատչելի գներով։

6 — Ի՞նչ է Խորհրդային կառավարութիւնը։
— Կառավարութիւնն է երկրի մը որ կը կառավարուի գիւղացիներու եւ բանուորներու Սովիէթներով կամ Խորհուրդներով։

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

7 — Կա՞յ օրէնք մը որ սահմանէ Միացեալ Նահանգներու կառավարութեան ձեւը եւ գործունէութիւնը։
— Այո, Միացեալ Նահանգներու Սահմանադրութիւնը։ Անիկա երկրին հիմնական օրէնքն է։

8 — Սահմանադրութիւնը կարդացա՞ծ ես։
— Այո՛, կարդացած եմ։

9 — Ի՞նչ բան դրդեց քեզ զայն կարդալու։
— Փափաքը՝ աւելի լաւ սորվելու կառավարութեան մասին այն երկրին, ուր եկած եմ գործելու եւ հաստատուելու։ Անկէ զատ պէտք է որ գիտնամ Սահմանադրութեան սկզբունքները, որպէսզի ամերիկեան քաղաքացի ըլլալու առթիւ կարենամ երդում ընել յարգելու զանոնք։

Tel. Charlestown 0921 M Կ. ԿԱՐՕԵԱՆ

BOSTON MARKET

ՆՊԱՐԵՂԷՆ, ՄԻՍ ՈՒ ՈՒՏԵՍՏ

194-196 BUNKER HILL STREET

CHARLESTOWN, MASS.

10 — When was the Constitution of the United States drafted and by whom?

= It was drafted by the Representatives of the people, in 1787, at the Constitutional Convention, in Philadelphia, and was adopted by the people.

11 — When did the Constitution of the United States go into effect?

= March 4, 1789.

12 — How many were the States that made the Constitution of the United States?

= The original States that made the Constitution were THIRTEEN, namely, Maryland, New Hampshire, Massachusetts, Connecticut, Pennsylvania, Virginia, New Jersey, New York, Delaware, South Carolina, North Carolina, Georgia, Rhode Island.

ԼԵՒՈՆ Յ. ՄԻՍԻՐԵԱՆ

ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ

Room 610 WASHINGTON BUILDING

387 WASHINGTON STREET

Boston, Mass.

Կը շինենք ու կը ծախենք ամէն տեսակ աղամանդեայ եւ փլէթինըմ մատնիներ, փէնտընթներ, պրօշներ։

Կը պահենք նաեւ արեւելեան մարգրիտներ ու գոհարեղէններ։

Կ՚երաշխաւորենք մաքուր գործ եւ չափաւոր գին։

10 — Մ. Նահանգներու Սահմանադրութիւնը ե՞րբ պատրաստուեցաւ եւ որո՞նց կողմէ։

— Ան պատրաստուեցաւ ժողովուրդի ներկայացուցիչներուն կողմէ, 1787–ին, Ֆիլատէլֆիայի Սահմանադրական ժողովին մէջ, եւ ընդունուեցաւ ժողովուրդին կողմէն։

11 — Ե՞րբ գործադրութեան դրուեցաւ Միացեալ Նահանգներու Սահմանադրութիւնը։

— 1789–ի Մարտ 4–ին։

12 — Քանի՞ էին Մ. Նահանգներու Սահմանադրութիւնը կազմող նահանգները։

— Սահմանադրութիւնը կազմող սկզբնական նահանգները Տասներեք էին. այսինքն. Մէրիլէնտ, Նիւ Հէմփշըր, Վիրճինիա, Մասաչուսէց, Քընէթիքըթ, Փէնսիլվանիա, Նիւ Ճըրզի, Նիւ Եորք, Տելաուէր, Սաութհ Քէրոլայնա, Նորթհ Քէրոլայնա, Ճորճիա, Րոտ Այլընտ։

Մեր երկու վաճառատանց մէջ, Պոսթըն եւ Վօթըրթաուն, կը պահենք Հայկական Նպարեղէններու ճոխ տեսակներ։

Չափաւոր գներ,
Թարմ ապրանքներ։

Եթէ ցարդ մեզի հետ առեւտուր սկսած չէք, փորձեցէք անգամ մը։ Գոհ պիտի մնաք։

PEOPLE'S GROCERY CO.

ՅՈՎՀ. Ս. ՆԱՀԻԿԵԱՆ,
Տնօրէն

Compliments

of

Summerfield Furniture
Company

174 - 188 Main Street
Worcester, Mass.

Tel. Park 1275-1276

OFFICE TELEPHONE: PARK 2847-W

KALASHIAN BROS.

WHOLESALE MANUFACTURERS OF

VELVET ICE CREAM

115 Green Street
Worcester, Mass.

The Main Purposes of the Constitution

13 — What were and are the main purposes of the Constitution of the United States?

= Those purposes are summarized at the beginning of the Constitution as follows:

"..... To form a more perfect Union, establish Justice, insure domestic Tranquility, provide for the Common Defense, promote the general Welfare and secure the Blessings of Liberty to ourselves and our Posterity".

The Three Branches of the U. S. Government

14 — Into how many branches has the Constitution divided the Government of the United States?

= Into three branches -- the Legislative, the Executive and the Judicial.

15 — What are the functions of these three branches of Government.

Office Telephone:
Park 782

Բնակարան 92 Austin St.
Tel. Park 782

ՏՈՔԹ. Ս. Գ. ԲԱՐԵՋԱՆԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ–ՎԻՐԱԲՈՅԺ

Օֆիսի ժամեր
3–7 կ. վ.
Կիրակի՝ 10–11 կ. Ա.

16-18 Court Bldg.
216 Main St.
Worcester, Mass.

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԳԼԽԱՒՈՐ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

13 — Ի՞նչ էին Սահմանադրութեան գլխաւոր նպատակները։
= Այդ նպատակները ամփոփուած են Սահմանադրութեան սկիզբը սապէս.—
«... Կազմել աւելի կատարեալ Միութիւն մը, հաստատել Արդարութիւն, ապահովել ներքին Անդորրութիւն եւ Հասարակաց Պաշտպանութիւն, բարձրացնել Ընդհանուր Բարօրութիւնը, եւ ապահովել Ազատութեան Օրհնութիւնները մեզի եւ մեր Սերունդին համար»։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵՔ ՃԻՒՂԵՐԸ

14 — Սահմանադրութիւնը քանի՞ ճիւղերու բաժնած է Մ. Նահանգներու կառավարութիւնը։
= Երեք ճիւղերու — Օրէնսդիր, Գործադիր եւ Դատական։
15 — Ի՞նչ են կառավարութեան այս երեք ճիւղերուն պաշտօնները։

Dr. Clarence D. Ussher

ՏՕՔԹ. ՔԼԱՐԸՆՍ Տ. ԸՇԸՐ

10 HIGH ST., **WORCESTER, MASS.**

Խարբերդի եւ վանի մէջ 24 տարիներ փորձառութիւն շինած :
Կը խօսի Հայերէն եւ Թուրքերէն :

ՕՖԻՍԻՆ ԺԱՄԵՐԸ
8–10 Կ. Ա., 2–4 եւ 7–8 Կ. Ե.
Կիրակի օրեր եւ Չորեքշաբթի երեկոներ մասնաւոր ժամադրութեամբ :

Telephone: Cedar 8600

Office
203 MAIN ST.
Tel. Park 5935 W.

Residence
1 HUDSON ST.
Tel. Park 5935 R

ԲԺ. ԼԵՒՈՆ ՀԻՒՍԻՍԵԱՆ

Dr. L. Husisian

Բժիշկ Հիւսիսեան ունի մասնագիտական դարմանատուն մը՝ ներքին, կանանց եւ վեներական ախտերու։

203 MAIN STREET

Worcester, Mass.

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝

2–6 Կէսօրէ վերջ եւ ժամադրութեամբ

Բժիշկ Հիւսիսեան ունի տասնեւվեց տարուան փորձառութիւն։

Բազմաթիւ հիւանդներ ենթարկուած են իր խնամքին։

Բժիշկ Հիւսիսեան իր լաւագոյնն ըրած է դարմանելու իրեն դիմող հիւանդները։

Բժիշկ Հիւսիսեան կը հաւատայ, թէ դարմանուած հիւանդ մը իր լաւագոյն ծանուցումն է։

Բժիշկ Հիւսիսեան կ'ուզէ շատցնել այս կարգի իր ծանուցում-դարմանուածները։

ՏՐ. ԳԵՂԱՄ ՍԵՐՈԲԵԱՆ

60 FRANKLIN STREET

Worcester, Mass.

Օֆիսի թէլէֆօն **Park** 1810 W

Տան թէլէֆօն Park 1810 R

ՕՖԻՍԻ ԺԱՄԵՐ 11 Կ. Ա. — 8 Կ. Վ.

ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ 406–407 4-րդ յարկ

= a. The Legislative, embodied in Congress, makes the laws.

b. The Judicial, embodied in the United States Supreme Courts, interprets the laws.

c. The Judicial, embodied in the U. S. Supreme Courts, interprets the laws.

16 — Why is the U. S. Government divided into these three branches?

= To prevent the whole power of government from being lodged in one man or one body; by this method one branch can act as a check upon the other.

17 — How can the Constitution be amended?

= Amendments to the Constitution must be proposed by a two-thirds majority of both Houses of Congress and approved by three-quarters of the States.

18 — What important rights are given to citizens of the United States by the Constitution?

ՏՕՔԹ. ՍՐԻՐԷՆ
Ս. ԱԼԷՔՍԱՆԵԱՆ
DR. S. S. ALEXANDER
ՎԻՐԱԲՈՅԺ– ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
438 MAIN STREET
Worcester, Mass.
Telephones:
Of. Park 7475 Res. 1597-J

Նոր մեթոդով արմատապէս կը բուժէ բերանի եւ ակռաներու բոլոր հիւանդութիւնները. մասնագէտ ակռայի վերաբերեալ ամէն տեսակի գործերու չինութեան։
ՄԵՐ ՆՇԱՆԱԲԱՆՆ է՝ Մաքուր գործ, եւ չափաւոր գին: Փորձեցէք եւ գոհ պիտի մնաք:

Օֆիսի ժամեր
9–12 Կ. Ա. եւ 1–7 Կ. Վ.

— (ա) Օրէնսդրական ճիւղը որ Քանկրէսով կը ներկայացուի, օրէնքները կը գծէ։ (բ) Գործադիրը, զոր կը ներկայացնէ Նախագահը, կը գործադրէ օրէնքները։ (գ) Դատականը զոր կը ներկայացնեն Միացեալ Նահանգներու Բարձրագոյն Ատեանները, կը լուսաբանէ օրէնքները։

16 — Ինչո՞ւ Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը բաժնուած է այս երեք ճիւղերուն։

— Որպէսզի կառավարական բոլոր ոյժը մէկ անձի մը կամ մարմնի մը ձեռքը չըլլայ միայն. այս մեթոտով մէկ ճիւղը միւսին տեսակ մը հակակշռումը կ'ըլլայ։

17 — Սահմանադրութիւնը ի՞նչպէս կրնայ փոփոխուիլ։

— Սահմանադրութեան վրայ փոփոխութիւն կարելի է ընել Քանկրէսի երկու բաժանումներու երկու երրորդին մեծամասնութեան առաջարկովը եւ Նահանգներու երեք չորրորդին հաւանութեամբ։

18 — Սահմանադրութիւնը ի՞նչ կարեւոր իրաւունքներ կու տայ Միացեալ Նահանգներու քաղաքացիներուն։

Նկարներ մեծցնելու ամենէն արդիական մեքենան, զոր առաջին անգամ մենք բերած ենք Վուստր։

DUKE'S STUDIO

ՅԱԿՈԲ Գ. ԳԻՆՈՍԵԱՆ

411 MAIN STREET

Worcester, Mass.

Tel. Park 2573

Ամէն տեսակի լաւագոյն լուսանկարներ։ Շրջանակներու էն ճոխ մթերքը Վուստրի մէջ։

Կ'ուզէ՞ք արուեստի գործ

ՄԵԶ ԵԿԷ՛Ք։

Tel. Office
Park 938

Tel. Res.
Park 6935

ԳՐԻԳՈՐ ԵԱՂՃԵԱՆ

ՕՐԷՆՍԳԷՏ-ՓԱՍՏԱԲԱՆ

GEORGE H. YAGJIAN

Attorney and Counsellor - At - Law

Notary Public

431 CENTRAL BUILDING
332 Main Street
Worcester, Mass.

Tel. Park 3927

ԳՐԻԳՈՐ ՄՈՒՐԱՏԽԱՆԵԱՆ

ՓԱՍՏԱԲԱՆ–ՕՐԷՆՍԳԷՏ

Gregory Mooradkanian

ATTORNEY - AT - LAW

44 Five Cents Bank Building
314 MAIN STREET
Worcester, Mass.

Կը ստանձնենք դատարանական ամէն տեսակ
գործեր։

= The rights of freedom of speech and of the press, the rights of liberty of worship, the rights of the people to meet peaceably and ask the Government for redress of grievances, the rights of trial by jury, and the protection of life and property.

CONGRESS

The Legislative Branch

19 — What is Congress?

= It is the legislative branch of the United States Government.

20 — What is the Congress composed of?

= The Senate and the House of Representatives.

21 — What does Congress do?

= Congress makes the laws for the United States.

Tel. Park 3206 Established 1918

ԿԱԹ ORCHARD HILL DAIRY Quality MILK Service PASTEURIZED ՍԵՐ

32 Clifton St., Worcester, Mass.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱԹՆԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԻՆՉՈ՞Ի ՈՒՐԻՇՆԵՐՈՒՆ ԴԻՄԷՔ,

Երբ մենք ձեր տունը կը բերենք՝

Մեր անգերազանցելի սերն ու կաթը։

= Խօսքի եւ մամուլի ազատութեան իրաւունքը, պաշտամունքի ազատութեան իրաւունքը, առանց խռովութեան ժողովներ գումարելու եւ կառավարութեան դժգոհութիւններ յայտնելու եւ դարման պահանջելու իրաւունքը, երդուեալներու միջոցով դատուելու իրաւունքը եւ կեանքի ու ինչքի պաշտպանութիւնը։

ՔԱՆԿՐԷՍ

Օրէնսդիր Իշխանութիւն

19 — Ի՞նչ է Քանկրէսը։
= Մ. Նահանգներու կառավարութեան օրէնսդիր ճիւղն է։

20 — Քանկրէսը ի՞նչերէ կը բաղկանայ։
= Քանկրէսը կը բաղկանայ Ծերակոյտէն եւ Ներկայացուցչական Տունէն։

21 — Ի՞նչ է Քանկրէսին պաշտօնը։
= Քանկրէսը Մ. Նահանգներու օրէնքները կը գծէ։

ԿԱՐԱՊԵՏ Ա. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԿԱՀԱԳՈՐԾ-ԱՏԱՂՁԱԳՈՐԾ

CHARLES A. PAPAZIAN

Carpenter

43 LAUREL ST. WORCESTER, MASS.

Tel. Park 622

O. A. SHIRINIAN

REAL ESTATE and MORTGAGES

Business Opportunities

State Mutual Bldg. Room 422

340 MAIN STREET

WORCESTER, MASS.

Կը ստանձնենք կալուածային առուծախի վերաբերեալ ամէն կարգի գործեր։

Անպատճառ անգամ մը տեսէք մեզ՝ գնումի, վաճառումի եւ մօրկէյճի ձեր գործերուն համար։

Մենք մեզ մօտ կ'ունենանք առեւտրական պատեհութիւններու եւ կալուածներու ամենամեծ ցանկը։ Դուք կրնաք ձեր ընտրութիւնը ընել, համաձայն ձեր պայմաններուն եւ պէտքերուն։

Մօրկէյճի համար կուտանք ամէն կարգի հնարաւորութիւններ ու դիւրին պայմաններ։

Ոեւէ մէկը, ոեւէ տուն, եթէ պէտք ունենայ Րիըլ Էսթէյթի մասին խորհուրդ մը առնելու, թո՛ղ դիմէ մեզ։

Մենք սիրով կ'օգնենք իրեն ձեր թելադրութեամբ։

ՕԳՍԷՆ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

REAL ESTATE DEALER

890 B MAIN ST., WORCESTER, MASS.

ԹՈՂ ՄԵԶԻ ԴԻՄԵՆ

Անոնք որ կ'ուզեն՝
Ծախել, գնել կամ վարձել
Տուներ, խանութներ ու ագարակներ

ՎՈՒՍՏՐԻ ՈՒ ՇՐՋԱԿԱՅՔԻ ՄԷՋ

ԾԱՆՕԹ.— Մեր բրածը՝ միջնորդի գործ չէ: Մենք կը գնենք, կը ծախենք ու վարձու կուտանք միմիայն մեր հաշւոյն:

22 — What are the powers of Congress?

= Congress has the power to lay taxes, duties, imposts and excises. It has also power to borrow money on the credit of the United States, regulate commerce, pass naturalization and immigration laws, coin money, declare war, raise and support the Army and Navy. It has the care of the welfare of the United States.

23 — Can Congress pass any law in regard to religion?

= No. The Constitution forbids the Congress to pass any law making any church a State Church; neither can it forbid religious freedom.

24 — Are there other guarantees in the Constitution?

= Yes; freedom of speech and of the press, the right of the people peaceably to assemble and to petition its Government for a redress of grievances.

Telephone: Park 1156

M. G. BARONIAN

REAL ESTATE, INSURANCE AND MORTGAGE

CENTRAL BUILDING

Room 431

332 MAIN STREET WORCESTER, MASS.

22 — Քոնկրէսը ի՞նչ իրաւասութիւններ ունի։
= Քոնկրէսը իրաւասութիւն ունի դնելու տուրքեր, մաքսեր եւ անուղղակի հարկեր։ Իրաւասութիւն ունի նաեւ դրամ փոխ առնելու Մ. Ն.ներու անունով, վաճառականութիւնը ղեկավարելու, քաղաքացիական եւ գաղթականական օրէնքները վաւերացնելու, դրամ կտրելու, պատերազմ հրատարակելու, ցամաքային ու ծովային բանակ պատրաստելու եւ պարենաւորելու։ Ունի նաեւ Մ. Ն.ներու բարօրութեան հոգատարութիւնը։

23 — Քոնկրէսը կրնա՞յ կրօնքի վերաբերեալ օրէնքներ անցնել։
= Ոչ։ Սահմանադրութիւնը կ'արգիլէ, որ Քոնկրէսը օրէնք անցնէ որեւէ եկեղեցի Պետական Եկեղեցի ճանչնալու։ Քոնկրէսը չի կրնար արգիլել նաեւ կրօնքի ազատութիւնը։

24 — Սահմանադրութիւնը ուրիշ երաշխաւորութիւններ ունի՞։
= Այո՛, խօսքի եւ մամուլի ազատութիւն, առանց խռովութեան ժողովներ գումարելու եւ կառավարութեան դժգոհութիւն յայտնելու իրաւունք։ (Տե՛ս նաեւ Հարցում 18)ը։

Telephone: Park 4123

M. H. ADISHIAN

REAL ESTATE and MORTGAGES

339 Main St.
Burnside Bldg. Room 40

WORCESTER
MASS.

25 — When and where does the Congress meet?

= The Congress meets on the first Monday of December of each year in Washington, D. C.

26 — How long is it in session?

= The Congress is in session until it has transacted all the business before it, except that it must adjourn every other year not later than March 4th. The President may call an extra session at any time he deems necessary.

27 — How does Congress transact its business?

= Each branch determines for itself how it shall transact business, except that each bill must be read three times publicly in each branch before being voted upon, and every bill before being submitted to the President for his signature or veto, must be passed by each House separately.

Tel. Park 663 Established 1903

G. P. Clothing Co.

648 MAIN STREET WORCESTER, MASS.

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Կ՚ՈՒԶԷ՞Ք

ԳԵՂԵՑԻԿ ԵՐԵՒԱԼ ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄԻ ԱԶՔԻՆ

Հագէ՛ք միայն ԿԱՐԱՊԵՏ Փ. ԶԱՔԱՐԵԱՆԻ նշանաւոր հագուստները, օվըրքոթները եւ գլխարկները։

Կը պահենք նաեւ՝ վերջին սթայլով ճոխ տեսակի օ- ձիկ, շապիկ, գուլպայ, եւայլն։

Վուստրի մեր հայրենակիցները թող գիտեն մեզ: Մենք միշտ պիտի ջանանք գոհացնել զիրենք, մեր ապրանքներու գներով ու դի- մացկունութեամբ:

Եկէք մեզի որ գոհ մնաք ու շահիք։

Տէր եւ Տնօրէն՝ ԿԱՐԱՊԵՏ Փ. ԶԱՔԱՐԵԱՆ

25 — Քանկրէսը ե՞րբ եւ ո՞ւր կը գումարուի։

= Քանկրէսը կը գումարուի ամէն տարի դեկտեմբերի առաջին երկուշաբթին, Ուաշինկթընի մէջ։

26 — Ո՞րքան կը տեւէ իր նստաշրջանը։

= Քանկրէսը իր նիստերը կը շարունակէ մինչեւ որ աւարտէ իր բոլոր գործառնութիւնները, յաջորդ տարուան Մարտ 4-ին փակուելու պայմանով։ Նախագահը բացառիկ նիստի կարող է հրաւիրել, ոեւէ ատեն որ հարկ տեսնէ։

27 — Քանկրէսը ի՞նչպէս կը կատարէ իր գործերը։

= Քանկրէսի երկու ճիւղերէն իւրաքանչիւրը ինքնիրեն կ'որոշէ, թէ ի՛նչպէս պիտի կատարէ իր գործերը։ Պէտք է, սակայն, որ ամէն մէկ օրինագիծ՝ քուէարկուելէ առաջ՝ երեք անգամ կարդացուի բեմէն, իւրաքանչիւր Տան մէջ։ Պէտք է, դարձեալ, որ ամէն մէկ օրինագիծ՝ Նախագահին ներկայացուելէ եւ անոր ստորագրութիւնը կամ մերժումը ստանալէ առաջ՝ երկու Տուներէն ալ անցնի, զատ զատ։

Phone: Park 706 S. D. BAGDASARIAN, Mgr.

Lincoln Clothing Co.

45 MAIN STREET, WORCESTER, MASS.

Ուստրի եւ Շրջակայքի միակ հայ վաճառատունը, ուր պիտի գտնէք ձեր ընտանիքի բոլոր անդամներուն վերաբերեալ հագուստեղէն եւ կօշիկներ։ Մեր գները անպայման աւելի աժան պիտի գտնէք, քան ուրիշ տեղ։

Այցելեցէ՛ք մեր նոր յարկաբաժինը, ուր պիտի գտնէք վերջին նորաձեւութեամբ պատրաստուած հագուստեղէններ՝ երեխաներու, տղոց եւ կանանց համար։

28 — What is a bill?

= It is a proposed law presented before a legislative body.

29 — How does a bill become a law?

= First a bill must be proposed in one house of Congress. It is then read and referred to a Committee. If it is agreed on by the Committee, it is returned to the house where it was first presented. When it is approved by the majority in both the Senate and House of Representatives, it is sent to the President of the United States.

30 — Is the Congress the only authority making the laws?

= Yes, it is; but usually the President must sign them.

31 — Has the President any right to object or reject?

Established 1895 Tel. Park 1714

K. MARKARIAN COMPANY

Importers and Manufacturers of MOOSH and SPECIAL BLENDS of CIGARETTE TOBACCO

KRIMARK, GOLD FISH and HOSPITAL CIGARETTE PAPERS

150 CENTRAL STREET **Worcester, Mass.**

Եթէ ձեր ծխելիքէն դժգոհ էք, փորձեցէք մեր ՄՈՒՇ ծխախոտը եւ KRIMARK *սիկրէթի թուղթը։*

Մեծաքանակ գնողներու կուտանք մասնաւոր զեղչ։

Մենք կ'աշխատինք ամէն կերպով գոհացնել մեզ հետ գործ ընողները, մօտ թէ հեռու քաղաքներէ։

Կը պահենք ծխելիքի վերաբերեալ ամէն տեսակ առարկաներ։

28 — Ի՞նչ է օրինագիծը։

— Առաջադրուած օրէնք մըն է, որ օրէնսդիր մարմինին կը ներկայացուի։

29 — Օրինագիծ մը ի՞նչպէս օրէնք կը դառնայ։

— Օրինագիծ մը նա՛խ պէտք է առաջարկուի Քոնկրէսի երկու Տուներէն մէկին մէջ։ Հոս կը կարդացուի ու կը ղրկուի յանձնախումբի մը։ Եթէ յանձնախումբը համաձայն գտնուի, ան կը դարձուի այն Տան, ուր ան առաջին անգամ ներկայացուած էր։ Երբ Ծերակոյտի եւ Ներկայացուցչական Տան մեծամասնութիւնները վաւերացնեն զայն, այն ատեն ան կը ղրկուի Միացեալ Նահանգներու Նախագահին։

30 — Քոնկրէսը օրէնքներ պատրաստող միակ հեղինակութի՞ւնն է։

— Այո՛, բայց սովորաբար Նախագահը պէտք է ստորագրէ զանոնք։

31 — Նախագահը որեւէ իրաւունք ունի՞ առարկելու օրինագիծի մը կամ մերժելու զայն։

ԵՐԲ ՎՈՒՍՏՐ էՔ

ԱՆՕԹԻ ՄԻ՛ ՄՆԱՔ

Այցելեցէ՛ք Այցելեցէ՛ք

BELMONT LUNCH WASHINGTON CAFE

269 Main St. 109 Main St

Worcester, Mass.

Կերակուրները՝ համեղ

Սպասարկութիւնը՝ մաքուր

= Yes, he has. Every bill passed by the Congress must be presented to the President for signature before it becomes a law. If the President favours the bill, he signs it, if he does not, he vetoes it. The bill is then returned to the Congress with his objections. Then if two-thirds of the members of each House favour the bill by their votes, it becomes a law.

32 — Must every law be signed by the President?

= No. If the President keeps a bill ten days after passage without either signing or vetoing it, then the bill becomes a law.

The Senate or the Upper House of Congress

33 — What is the Senate and how are its members elected?

= The Senate is the Upper House of Congress. The Senators are elected by the people. Every one of the forty-eight states of the Union elects — one every third year — two senators for six years.

34 — What are the Constitutional qualifications of a U. S. Senator?

= He must be thirty years old, nine years a citizen of the United States and a resident of the State from which he is chosen.

35 — Who presides over the U. S. Senate?

= The Vice-President of the United States.

SARKIS SHOE CO.

117½ THOMAS ST., WORCESTER, MASS.

Tel. 7563

= Այո՛. Քանկրէսին անցուցած ամէն մէկ օրինագիծը՝ օրէնք
դառնալէ առաջ՝ պէտք է ներկայացուի Նախագահին՝ ըս–
տորագրութեան համար: Եթէ Նախագահը հաւանի, կը
ստորագրէ զայն. եթէ ոչ, կը մերժէ: Օրինագիծը այն
ատեն կը վերադարձուի Քանկրէսին՝ Նախագահին առար–
կութիւններով: Եթէ իւրաքանչիւր Տան անդամներուն եր–
կու երրորդը կրկին վաւերացնէ զայն իր քուէներով, այն
ատեն օրինագիծը կը դառնայ օրէնք:

32 — Պէ՞տք է որ ամէն օրէնք՝ Նախագահին կողմէ ստորագրը–
ուած ըլլայ:

= Ոչ: Եթէ Նախագահը մինչեւ 10 օր իր քով կը պահէ օրի–
նագիծը, առանց զայն ստորագրելու կամ մերժելու, այն
ատեն օրինագիծը կը դառնայ օրէնք:

ԾԵՐԱԿՈՅՏԸ ԿԱՄ ՎԵՐԻՆ ՏՈՒՆԸ

33 — Ի՞նչ է Ծերակոյտը եւ ի՞նչպէս կ՚ընտրուին իր անդամները:

= Ծերակոյտը Քանկրէսին Վերին Տունն է: Ծերակուտական–
ները կ՚ընտրուին ժողովուրդին կողմէ: Քառասուն եւ ութ
Նահանգներէն իւրաքանչիւրը կ՚ընտրէ — ամէն երեք տա–
րին մէկ հատ — երկու ծերակուտականներ վեց տարուան
համար:

34 — Ծերակուտական ընտրուելու համար ի՞նչ պայմաններ
պէտք է լրացնել:

= Պէտք է ըլլալ՝ 30 տարեկանէն ոչ-պակաս, 9 տարիէ ի վեր
Միացեալ Նահանգներու քաղաքացի, եւ բնակիչը այն Նա–
հանգին, ուրկէ պիտի ընտրուի:

35 — Ո՞վ կը նախագահէ Ծերակոյտին:

= Միացեալ Նահանգներու Փոխ-Նախագահը:

ՄԿՐՏԻՉ ԷՔՆՈՅԵԱՆ

ՍԱՓՐԻՉ

121 THOMAS ST., WORCESTER, MASS.

36 — Who presides over the Senate when the Vice-President becomes President or if he dies?

= The Senators elect a presiding officer.

The House of Representatives or
The Lower House of Congress

37 — What is the House of Representatives and what are its members called?

= It is the Lower House of Congress and its members are called Congressmen.

38 — How are the U. S. Representatives or Congressmen elected?

= They are elected by the direct vote of the people for a term of two years.

39 — How many congressmen may each state have?

ՅԱԿՈԲ ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ՄԻԱԿ ՀԱՅ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
ՎՈՒՍՏՐԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅՔԻ ՄԷՋ

Metropolitan Life Insurance *Ընկերութեան*

Park Bldg., Room 718

WORCESTER, MASS.

Tel. Park 4202

36 — Ո՞վ կը նախագահէ Ծերակոյտին, երբ Փոխ-Նախագահը Նախագահ դառնայ կամ մեռնի։

= Ծերակուտականները կ'ընտրեն ժամանակաւոր նախագահ մը։

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉԱԿԱՆ ՏՈՒՆԸ ԿԱՄ ՎԱՐԻՆ ՏՈՒՆԸ

37 — Ի՞նչ է Ներկայացուցչական Տունը. ի՞նչ կը կոչուին իր անդամները։

= Քանկրէսի Վարին Տունն է. իր անդամները կը կոչուին Քանկրէսմէն։

38 — Ի՞նչպէս կ'ընտրուին Ներկայացուցիչները կամ Քանկրէսմէնները։

= Ժողովուրդին ուղղակի քուէով կ'ընտրուին, երկու տարուան շրջանի մը համար։

39 — Իւրաքանչիւր նահանգ քանի՞ ներկայացուցիչ կրնայ ունենալ։

Tel. Park 7884 G. Aslanian, Mgr.

Greenwood Tailoring Co.

GENTS' FURNISHINGS

560 W. BOYLSTON STREET

Greendale

WORCESTER, MASS.

ԿԱՐԱՊԵՏ ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՌԱՏԻՕԻ

G. MARKARIAN

103 SUMMER ST., WORCESTER, MASS.

Կը ծախենք, կը շինենք ու կը նորոգենք ամէն ձեւի Ռատիօներ՝ ժամանակաւոր հողածութեամբ։

Մենք ունինք ոչ միայն գործին հասկացողութիւնը, այլ նաեւ անոր սէրը։

Ատոր համար ալ, մենք կ՚աշխատինք միշտ լա՛ւ գործ կատարել ու գոհ ձգել մեր յաճախորդները։

ԴԻՒՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ԼԵՒՈՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

Ներկայացուցիչ

ՆԻՈՒ ԵՈՐՔ ԼԱՅՖ ԻՆՇՈՒՐԷՆՍ ՔԸՄՓԸՆԻԻ

Ութը տարուան փորձառութիւն

Office
340 MAIN ST.
Tel. Park 2835

Տուն
8 WALWORTH ST.
Tel. Cedar 4424 W

WORCESTER, MASS.

= The Congress allots to each State as many Congressmen as it is entitled to according to its population. And the Legislature divides the State into as many Congressional districts as there are Congressmen to be elected.

40. — What are the Constitutional qualifications of a Congressman?

= He must be 25 years old, seven years a citizen of the United States and a resident of the State from which he is chosen.

41 — Who presides over the U. S. House of Representatives?

= The Speaker, a member of the House, is chosen by the vote of the members, as presiding officer.

42 — What special powers has the U. S. House of Representatives?

= The House of Representatives may initiate bills for raising revenue and may impeach U. S. officials.

SULLIVAN
TOURIST
CO.

Tickets and Drafts
to all the WORLD

5 PLEASANT ST.
Worcester, Mass.

Tel. P. 5332

= Քանկրէսը ամէն մէկ նահանգի իրաւունք կուտայ ունենալ այնքան քանկրէսմէն, որքան ան կրնայ ունենալ, համաձայն իր բնակչութեան: Իւրաքանչիւր նահանգի Օրէնսդիր Իշխանութիւնը իր նահանգը կը բաժնէ՝ իր ընտրելիք քանկրէսմէններու թիւին չափ Քանկրէսային Շրջաններու:

40 — Քանկրէսմէն ընտրուելու համար ի՞նչ պայմաններ պէտք է լրացնել:

= Պէտք է ըլլալ՝ 25 տարեկանէն ոչ-պակաս, 7 տարիէ ի վեր Միացեալ Նահանգներու քաղաքացի, եւ բնակիչը այն նահանգին, ուրկէ պիտի ընտրուի:

41 — Ո՞վ կը նախագահէ Ներկայացուցչական Տան:

= Այդ Տան անդամներէն ընտրուած ատենապետը, որ կը կոչուի Սփիքըր:

42 — Ի՞նչ մասնաւոր իրաւասութիւններ ունի Միացեալ Նահանգներու Ներկայացուցչական Տունը:

= Ներկայացուցչական Տունը կրնայ ներկայացնել ելմտային օրինագիծեր, եւ ամբաստանութիւն բերել Միացեալ Նահանգներու պետական պաշտօնեաներուն դէմ:

YELLOW CAB COMPANY
Tel. Park 1345
Lowest Rate in WORCESTER
No Charge for Extra Passengers

Telephones:
Park 1461
Park 4892

No Charge for Entire
Use of Funeral Home

T. H. MURPHY & CO.
THE FUNERAL HOME

Cadillac Motor
Equipment

842 MAIN STREET,
WORCESTER, MASS.

43 — How many members has the House of Representatives?
= The House of Representatives has 435 members, or one for about every 212,000 inhabitants. Reaportionment of members is based on the official enumeration of the people, or the ten-year census.

44 — What branch of Congress approves United States treaties with foreign countries.
= The U. S. Senate may approve or reject treaties with foreign countries.

The President
The Executive Branch

45 — Who is the Chief Executive and head of the Government of the United States?
= The President.

46 — Who elects the President of the United States?
= Indirectly the people; that is, the people of each State elect a certain number of Presidential Electors who, in their turn, vote for the President.

47 — How many Presidential Electors are there?
= As many as there are U. S. Senators and Representatives together.

48 — For how long is the President elected?
= For four years.

49 — During Presidential election if no candidate receives a majority of votes who elects the President?
= The House of Representatives.

HENRY R. SHER
ATTORNEY-AT-LAW
Tel. Park 644 — 526 Slater Bldg.
Res. Cedar 8507-M — 390 Main Street
WORCESTER, MASS.

43 — Ներկայացուցչական Տունը քանի՞ անդամներ ունի։
= 435 անդամներ, որ ըսել է՝ գրեթէ ամէն մէկ 212,000 բնակչութեան համար, մէկ քանկրէսմէն։ Համաձայն տասնամեայ կառավարական մարդահամարին եւ կամ բնակչութեանց պաշտօնական համրանքներուն՝ տեղի կ'ունենայ այս Տան անդամներու թուական բաժանումը, կամ, այդ բաժանման մէջ մտցուելիք ոեւէ փոփոխութիւն։
44 — Քանկրէսի ո՞ր ճիւղն է որ կը վաւերացնէ Միացեալ Նահանգաց դաշնագրութիւնները օտար երկիրներու հետ։
= Ծերակոյտը։

ՆԱԽԱԳԱՀԸ

Գործադիր Իշխանութիւն

45 — Ո՞վ է Միացեալ Նահանգներու Կառավարութեան Գլխաւոր Գործադիրը եւ պետը։
= Նախագահը։
46 — Ո՞վ կ'ընտրէ Միացեալ Նահանգներու Նախագահը։
= Անուղղակի կերպով ժողովուրդը. այսինքն իւրաքանչիւր նահանգի ժողովուրդ կ'ընտրէ որոշ թուով Նախագահ-ընտրողներ, որոնք իրենց կարգին կ'ընտրեն Նախագահը։
47 — Քանի՞ Նախագահ-ընտրողներ կան։
= Այնքան որքան Միացեալ Նահանգներու ծերակուտականներ եւ ներկայացուցիչներ կան։
48 — Նախագահը ո՞րքան ատենուան համար կ'ընտրուի։
= Չորս տարուան համար։
49 — Նախագահական ընտրութեան ատեն, եթէ ոչ մէկ թեկնածու մեծամասնութիւն ունի, ո՞վ կ'ընտրէ Նախագահը։
= Ներկայացուցչական Տունը։

Tel. Park 8820 Mihran Tufenkjian, Mgr.

TUFENKJIAN & CO.
Oriental Rugs
117-A PLEASANT STREET Worcester, Mass.

Կը ծախենք եւ կը նորոգենք ամէն կարգի արեւելեան ու տեղական գորգեր։
Այցելութիւն մը մեր վաճառատունը՝ ապացոյց պիտի տայ ձեզ մեր վստահելիութեանը։

50 — When does the Presidential Election occur?

— On the first Tuesday after the first Monday in November every four years.

51 — When are the President and Vice-President inaugurated?

— On the fourth day of March following the election, if it does not occur on Sunday, then on the day following.

52 — What are the duties and power of the President?

— He is the commander in chief of the U. S. Army and Navy. He has power to make treaties and to appoint ambassadors, consuls and other public ministers with the advice and consent of the Senate. He approves or vetoes the laws made by the Congress. He sees that the laws are enforced.

Tel. Park 8199 & 2316

PAUL'S MARKET

MEATS & GROCERIES

Prompt Delivery

231 - 233 Chandler Street

Cor. Dewey WORCESTER, MASS.

Մեզ մօտ կը պահենք
Թարմ միս, պտուղ, բանջարեղէն ու չաքարեղէն։
Հայերու գործածած նպարեղէնի բոլոր տեսակները
կը գտնուին մեզ մօտ։
Մեր գները չափաւոր են։
Օրտըրները տիլիվըր կ'ընենք։

ՓՕԼ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

50 — Ե՞րբ տեղի կ'ունենայ նախագահական ընտրութիւնը:

= Ամէն չորս տարին անգամ մը՝ Նոյեմբեր ամսու առաջին երկուշաբթիին յաջորդող երեքշաբթին:

51 — Նորընտիր Նախագահն ու Փոխ-Նախագահը ե՞րբ կը կատարեն իրենց պաշտօնական երդումը:

= Ընտրութեան յաջորդող Մարտ ամսուան 4-ին, եթէ այդ օրը Կիրակիի չզուգադիպի. այլապէս մէկ օր վերջը:

52 — Ի՞նչ են Նախագահին պարտականութիւնները եւ իրաւասութիւնները:

= Ան Վերին Հրամանատարն է Միացեալ Նահանգներու ցամաքային եւ ծովային ուժերուն: Իրաւասութիւն ունի դաշնագրութիւններ կնքելու, եւ ընտրելու դեսպաններ, հիւպատոսներ եւ զանազան բարձր պաշտօնատարներ, Ծերակոյտին խորհուրդովն ու հաւանութեամբ: Կը վաւերացնէ կամ կը մերժէ Քանկրէսի պատրաստած օրէնքները: Կը հսկէ օրէնքներու գործադրութեան:

Telephone: Park 8051

C. A. VOULTSOS

Importer of All Kinds of Tobaccos

19 TRUMBULL ST., WORCESTER, MASS.

Ամէն տեսակ նպարեղէն կը ծախենք: Մեր ապրանքները կը ստանանք Յունաստանէն եւ Արշիպեղագոսի Յոյն կղզիներէն: Ունինք լաւագոյն ծխախոտ մը: Սուրճի ամենալաւ տեսակը կը պահենք ամբողջ Միացեալ Նահանգներուն մէջ:

Ունինք երկրի օճառ, Քիոսի մաստիքա, քիմիոն, անիսոն, խունկ, ձէթ, ձիթուն: Կը ծախենք սուրճեփ աման, գաւաթ: Կը պահենք Յունական խուզ, թէյ եւ ամէն տեսակ երկրի ուտելիքներ:

Ո՛վ որ մենէ գնուած ուտելիքէ մը դժգոհ է, թո՛ղ ետ բերէ:

Մեր նշանաբանն է պատուաւորութիւն:

Ք. Ա. ՎՈՒԼՑՈՍ

Soulliere Motor Co.

Ford Distributor

Ford Cars Trucks Parts

S E R V I C E

162-172 Main Street

Worcester, Mass.

Tel. Park 3853-3854

Tel. Cedar 2724-R ՍԱՐԳԻՍ ԻՍՐԱՅԷԼԵԱՆ

Israelian Filling Station

All Kinds of Accessories

131 Summer Street

Worcester, Mass.

ԿԸ ՊԱՀԵՆՔ

Ինքնաշարժի վերաբերեալ ամէն ինչ
կէսըլին Սթէշըն եւ Կրաճ

Շնորհիւ նոր կարգադրութեանց,
կը կատարենք՝
Ինքնաշարժերու ամէն տեսակ նորոգում։

ՄԵՐ ԳՆԵՐԸ

աւելի աժան են, քան ոեւէ տեղ։

SERVICE ՍՊԱՍԱՐԿՈԹԻՒՆ SERVICE

53 — Whom does the President of the United States have as his advisors?

= The Cabinet on which he presides.

54 — What is the Cabinet?

= The Cabinet is the council of the ten secretaries of the ten executive departments of the Federal Government These Secretaries are. 1. The Secretary of State. 2. The Secretary of the Treasury. 3. The Secretary of War. 4. The Attorney-General. 5. The Postmaster General. 6. The Secretary of the Navy. 7. The Secretary of the Interior. 8. The Secretary of Agriculture. 9. The Secretary of Commerce. 10. The Secretary of Labor.

55 — Can a naturalized citizen be elected President of the United States?

= No. Only a native born citizen can be elected U. S. President. He must not be less than 35 years of age, and must have been a resident of this country for at least 14 years.

56 — May a native born woman become President of the United States?

= Yes, but so far there has not been one.

57 — If the President dies, or resigns from office, who takes his office?

= The Vice-President. (If the Vice-President dies, the Secretary of State, down to the last member of the Cabinet.)

Tel. Park 3952

ՏԻԳՐԱՆ ԿԻՐԱԿՈՍԵԱՆ

PARK AVENUE SHOE REPAIRING

496 PARK AVENUE

WORCESTER, MASS.

Կը նորոգենք ամէն տեսակ կօշիկներ: Լաւ գործ. մատչելի գին:

53 — *Որո՞նք են Նախագահին խորհրդատուները:*

= *Դահլիճին անդամները, որոնց կը նախագահէ:*

54 — *Ի՞նչ է Դահլիճը:*

= *Դահլիճը Դաշնակցային Կառավարութեան տասը գործադիր պաշտօնատուններու տասը քարտուղարներուն խորհուրդն է: Այս քարտուղարներն են.*

1. Պետական Քարտուղար, 2. Գանձային Քարտուղար, 3. Պատերազմական Քարտուղար, 4. Ընդհանուր Դատախազ, 5. Նամակատան Ընդհանուր Տնօրէն, 6. Նաւատորմի Քարտուղար, 7. Ներքին Գործոց Քարտուղար, 8. Երկրագործական Քարտուղար, 9. Առեւտուրի Քարտուղար, 10. Աշխատանքի Քարտուղար:

55 — *Ամերիկեան քաղաքացիութիւնը ընդունած մէկը կրնա՞յ Միացեալ Նահանգներու Նախագահ ընտրուիլ:*

= *Ոչ: Միայն տեղին վրայ ծնած քաղաքացի մը կրնայ Նախագահ ընտրուիլ: Ան՝ 35 տարեկանէն վար ըլլալու չէ, եւ պէտք է որ գոնէ 14 տարի այս երկրին մէջ բնակած ըլլայ:*

56 — *Տեղին վրայ ծնած կին մը կրնա՞յ Նախագահ ընտրուիլ:*

= *Այո՛. բայց մինչեւ հիմա մէկը չէ ընտրուած:*

57 — *Եթէ Նախագահը մեռնի կամ հրաժարի, ո՞վ կ՚առնէ իր պաշտօնը:*

= *Փոխ-Նախագահը: Իսկ եթէ Փոխ-Նախագահն ալ մեռնի՝ Պետական Քարտուղարը, մինչեւ Դահլիճի վերջին անդամը:*

ՎՈՒՍՏՐԻ ԱՐԾԻՒ ՆՈՒԱԳԱԽՈՒՄԲ

Վուստրի եւ Շրջակայքի մէջ ա՛յնքան ծանօթ մեր նուագախումբը՝ հանդէսներու եւ հարսնիքներու փայլն է:

Մենք կ՚ապահովցնենք՝ ձեր հաւաքոյթները շատ աւելի հաճելի զուարթ ու արդիւնաւոր ընծայել:

Պայմաններու համար դիմել՝

ԳԱԲՐԻԷԼ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ
17 Fruit Street
Tel. Park 3882 J

ՅԱԿՈԲ ՇԱՀՊԱԶԵԱՆ
413 Park Avenue
Tel. Park 8762

Telephone: Park 3818

Giligian Wholesale Grocery Co.

IMPORTERS & JOBBERS

Dealers in
Foreign & Domestic Groceries

71 CLAYTON - 23½ ARCH STREETS
WORCESTER, MASS.

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅՈՑ ԱՉՔԸ ԼՈ՛ՅՍ

Տարուան այս եղանակին յատուկ ապրանքներ սկսան հասնիլ․ բոլոր ապրանքները լաւագոյն տեսակէն են եւ կ'երաշխաւորենք

Պէյնի կարմիր խոշոր չամիչ, Պէյնի սեւ խոշոր չամիչ, Թութ, Այնթապի ընկուզի սուճուղ (ռոճիկ), Մալաթիոյ չոր ծիրաններ, Մալաթիոյ քէօփէքլի սուճուղ, Այնթապի չոր պամիա, Չոր պաթլիճան տոլմա, Աղտոր (սումախ), Անուշ եւ աղի լէպլէպի, Ոսպ կարմիր աղցուած, Բաղնիքի քսաններ, Լիֆեր, Բանթովներ, Խաշար փէնիր, Սուրճաղացք, Սխտոր գուշ (հաւան), Հողաթափ, Նրկրի օճառ (սապոն), Փղոսկրէ սանտր, եւայլն։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր սեփական գործարանին մէջ կ'արտադրենք համբաւաւոր հայկական համեղ եւ մաքուր պուլղուր։

ԿԻԼԻԿԵԱՆը հայկական ամենամեծ Տունն է, որ ապսպրանքներ կը ղրկէ Ամերիկայի եւ Արտասահմանի ոեւէ երկիր։ Ան ապրանքներ ուղղակի տեղէն եւ շատ մեծ քանակութեամբ կը գնէ, ասոր համար իր գները անմրցելիօրէն աժան են, ու իր բոլոր պիտոյքները խանութպաններու, ճաշարանապետներու եւ սրճարաններու համար գերազանցօրէն ընտիր։ Ապացո՞յց — հարցուցէք բոլոր անոնց, որ գործ ունեցած են «ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՏՈՒՆ»ին հետ։ Ապրանքներու Գնացուցակը ձրի կը ղրկենք դիմողին։

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ԸՆԿ․

Tel. Park 7740

Yeprad Baking Co.

All Kinds of Bread

16½ LAUREL ST. and 54 CLAYTON ST.

Worcester, Mass.

ԿԸ ՇԻՆԵՆՔ

Հայկական ամէն տեսակ հացեր

Երկար հաց, մատի հաց (տըռնախ), լաւաշ,
Վիէննա հաց եւ երկար նկան (սոմուն):

Հացերուն վրայ կը ցանենք շուշմայ (սուսամ):

Հացերը կը պատրաստենք մաքուր Մինէսոթայի ալիւրով:

Մեր գործատեղին շատ մաքուր է:

Ամէն տուն կը յանձնենք (տիլիվըր կ'ընենք) Վուստըրի մէջն ու շրջակաները, 25 մղոն տարածութեան վրայ:

Կը ծախենք նաեւ մաքուր եւ երաշխաւորեալ ալիւր օրուան գինէն 5–10 սէնթ պակասով եւ ձեր տունը յանձնելու պայմանաւ:

Մեզի թելեֆոն ըրէք կամ քարթ մը գրեցէք:

Ամէն կերպով գոհ պիտի թողունք ձեզ:

Հողեցի ԿԱՐԱՊԵՏ ՄՈՒՇԵՂԵԱՆ
Հողեցի ԱՍԱՏՈՒՐ ՕՀԱՆԵԱՆ
Եղէգըցի ԱՍԱՏՈՒՐ ՄԱԿԱՐԵԱՆ

58 — How is the Vice-President elected?

= In the same manner as the President.

United States Supreme Courts

The Judicial Branch

59 — Who interpret the laws of the United States.

= The U. S. Courts. They interpret the meaning of the Constitution, try violators of federal laws, and determine whether laws are in accord with the spirit and letter of the Constitution.

60 — What is the highest court in the United States?

= The U. S. Supreme Court which is the court of last resort.

61 — How many judges are there in the Supreme Court?

= The U. S. Supreme Court has nine judges,—one Chief Justice and eight Associate Justices.

62 — How are they appointed?

= They are appointed by the President with the consent of the Senate.

63 — Can you mention some other United States Courts?

= The United States is divided into nine districts and in each district is a Circuit Court of Appeals. There are also 81 District Courts of United States in different parts of the Country. There is also the United States Court of Claims and the Customs Appeals Court and the Commerce Court.

64 — What is the only crime the Constitution defines?

= The only crime defined in the Constitution is Treason. It consists of levying war against the United States or in adhering to its enemies, giving them aid and comfort.

58 — Փոխ-Նախագահը ի՞նչպէս կ'ընտրուի։
= Այնպէս ինչպէս Նախագահը։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԱՏԵԱՆՆԵՐԸ

Դատական Իշխանութիւն

59 — Որո՞նք կը բացատրեն Միացեալ Նահանգներու օրէնքները։
= Միացեալ Նահանգներու դատարանները։ Անոնք կը մեկնեն Սահմանադրութիւնը, կը դատեն դաշնակցային օրէնքները բռնաբարողները եւ կը վճռեն թէ օրէնքները համապատասխա՞ն են Սահմանադրութեան ոգիին ու տառին։

60 — Ո՞րն է Միացեալ Նահանգներու ամենաբարձր դատարանը։
= Միացեալ Նահանգներու Գերագոյն Ատեանը որ վերջին դիմումնատեղին է։

61 — Գերագոյն Ատեանին մէջ քանի՞ դատաւորներ կան։
= Միացեալ Նահանգներու Գերագոյն Ատեանը ունի ինը դատաւորներ.— մէկ Գլխաւոր եւ ութը Ընկերակից Դատաւորներ։

62 — Ի՞նչպէս կ'ընտրուին ասոնք։
= Նախագահը կ'ընտրէ զանոնք, Ծերակոյտին հաւանութեամբ։

63 — Կրնա՞ք թուել Միացեալ Նահանգներու ուրիշ քանի մը դատարաններ ալ։
= Միացեալ Նահանգները բաժնուած է 9 շրջաններու եւ ամէն մէկ շրջանի մէջ կայ Շրջանային Վերաքննիչ Ատեան մը։ Կան նաեւ Միացեալ Նահանգներու 81 Տիսթրիքթ Քորթեր, երկրին զանազան մասերուն մէջ։ Կան տակաւին՝ Միացեալ Նահանգներու Պահանջքներու Դատարանը, Մաքսային Վերաքննութեանց Դատարանը եւ Առեւտրական Դատարանը։

64 — Ո՞րն է միակ յանցանքը, զոր Սահմանադրութիւնը կը սահմանէ։
= Դաւաճանութիւնը.— այսինքն պատերազմ հռչակել Միացեալ Նահանգներու դէմ կամ անոր թշնամիներուն միանալ, անոնց օգնութիւն կամ դիւրութիւն տալով։

65 — How are the other crimes determined?

= It is the Congress that defines other crimes against the United States. Any State, either in its Constitution or through acts of its Legislature may define these same crimes and may add others to the list.

66 — Can a person who committed a crime be arrested in a state other than that in which the crime was committed?

= Yes; on demand of the Governor of the State in which the crime was committed, provided it is an extraditable offence.

67 — How and where must persons accused of crime be tried?

= They must be tried by a jury of twelve men and in the state and county where the crime was committed.

Phone: Park 1302

ԽԱՉԱՏՈՒՐ Ս. ՏԷՄՈՒՐՃԵԱՆ

Ճ Ա Ր Տ Ա Ր Ա Պ Ե Տ

433-434 STATE MUTUAL BLDG.

Worcester, Mass.

65 — *Ուրիշ յանցանքներ ի՞նչպէս սահմանուած են։*

= *Քանկրէսն է որ կը սահմանէ Մ. Ն.ներու դէմ եղած միւս յանցանքները։ Ուէ՛ նահանգ՝ կա՛մ իր Սահմանադրութիւնով կա՛մ իր Օրէնսդիր Մարմնի որոշումներով կրնայ սահմանել այս յանցանքները եւ ուրիշներ աւելցնել անոնց ցանկին վրայ։*

66 — *Ցանցագործ մը կրնա՞յ ձերբակալուիլ յանցանքը գործուած նահանգէն դուրս ուրիշ նահանգի մը մէջ։*

= *Այո՛, յանցանքը գործուած նահանգի կառավարիչին պահանջումովը, պայմանով որ գործուած յանցանքը այդ յանձնումը պարտադրող բնոյթ ունենայ։*

67 — *Ցանցանքով ամբաստանուողները ի՞նչպէս եւ ո՞ւր պէտք է դատուին։*

= *Անոնք պէտք է դատուին յանցանքը գործուած նահանգին եւ քաունթիին մէջ, տասներկու երդուեալներու կողմէ։*

ՈՒ՞Ր ՀԱՅԵՐԸ ԿՐՆԱՆ ԳԱՆԱՍԱ ՄՏՆԵԼ
Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԱՐԵԼԻ Է ՄՏՆԵԼ ԳԱՆԱՍԱ
Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԱՐԵԼԻ Է ԱՆՑՆԻԼ՝
ԳԱՆԱՍԱՅԷՆ ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԷՆ ԳԱՆԱՍԱ

Ասոնք վերնագիրներն են՝ երեք մանրամասն գրութիւններու,
որ երեւցած են՝
Ա. Տարի ԱՄԵՐԻԿ. ՀԱՆՐ. ՏԱՐԵԳԻՐՔԻ ՄԷՋ

Phones: Park 7711, 7992
CORBIN'S PHARMACY
221 Main St. Near Thomas St. **Worcester, Mass.**
Անուշահոտութեանց վերաբերեալ առարկաներու բոլոր տեսակները։ Բըլըրէ զանազան առարկաներ եւ պատրաստի դեղեր։
Դեղագիրներու պատրաստութիւնը մեր մասնագիտութիւնն է։

Tel. Park 1621

"Outlet"

Up-to-date

GENTS' FURNISHINGS & SHOES

228 Front Street

Worcester, Mass.

Տէր եւ Տնօրէն՝

ՅԱԿՈԲ ԱՒԱՏԱՆԵԱՆ

ՄԵՐ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ ԿԸ ՊԱՀԵՆՔ
Զգեստեղէնի եւ կօշիկներու բոլոր տեսակները
Տղայոց եւ մարդոց համար։

ԱՄԵՆԱՄԱՏՉԵԼԻ ԳՆԵՐՈՎ ԿԸ ՀԱՅԹԱՅԹԵՆՔ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ
Համաձայն եղանակներու եւ նորաձեւութեանց։

ՃՈԽ ՊԱՀԵՍՏ
Գործաւորական զգեստներու, շապիկներու եւ կօշիկներու։

Վուստրի մեր հայրենակիցները թող գիմեն մեզ։

ՄԱՏՉԵԼԻ ԳՆԵՐ

ԴԻՄԱՑԿՈՒՆ **ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ** ՃԱՇԱԿԱՒՈՐ

GENERAL REPAIRER
and
LOCKSMITH

Hamazasb Shahnarian, Prop.

55½ GREEN STREET,

Worcester, Mass.

Փականագործ մեքենագէտ,
Սրող շինող Համօն յաւէտ,
Մեքենաներ ամէն կարգի
Կը նորոգեմ ինչ ալ ըլլի։

Բանալիներ հազարներով
Ես կը շինեմ ձեր պատուէրով.
Կացին, սղոց, մկրատ, դանակ՝
Սրեմ խառտեմ ամէն տեսակ.

Ունի՞ս հրացան կամ վեցհարուած,
Ամէն տեսակ զէնքեր աւրած,
Ֆոնօկրաֆ, քէշ րէճիսթըր,
Կարի մեքենայ եւ թայփրայթըր,

Կահ կարասիք եւ կշիռքներ,
Ամէն տեսակ առարկաներ,
Շինել կ'ուզե՞ս՝ դուն ինծի բեր.
Ուրիշ տեղեր ալ մի դիմեր։

Պէյպիին *համար, դո՛ւք նեղուեցէք.*
Քէրրիճին *հողը ի՛նձ թողուցէք։*
Կոտրած փրթած խաղալիքներ
Բերէք ինծի, Հայ բալիկներ։

Կը տեսնէք թէ ինչ լաւ մարդ եմ,
Ձեզի համար կը ծառայեմ,
Ինչ որ ուզէք ես կը շինեմ,
Խօսքը մէջերնիս... դրամ կ'առնեմ.

Ընդհանուր նորոգող եւ լաքսմիթ,
Յիսունը հինգ եւ կէս՝ Կրին Սթրիթ։
Անունս եւ թիւս մի՛ մոռնար դուն,
Խօսէ, ըսէ զայն ամէնուն։

68 — Can a citizen be deprived of life, liberty or property?

— Yes, but no citizen can be deprived of life, liberty or property without due process of law.

The States

69 —How many states are there in the United States?

— There are forty-eight states. Each of these states has an independent form of government, being meanwhile amenable to the national government.

70 — What do these forty-eight states constitute?

— They constitute the Union or the United States of the American Nation.

71 — What is a state?

— A state is a body of people with a separate Constitution and government of its own. All these Constitutions and governments of states being subject to the laws of the national government, must harmonize with the Constitution of the United States.

72 — What is a State Constitution?

— It is the fundamental law of the State. As no State Constitution will contradict the National Constitution, so no State Law must contradict the State Constitution.

73 — How may the State Constitution be amended?

— The State Constitution may be amended if the proposed amendment passes the General Court or State Legislature two years in succession ,and is then approved by the majority of the voters at a general election.

68 — *Կարելի՞ է քաղաքացի մը զրկել իր կեանքէն, ազատութենէն եւ ստացուածքէն։*

= *Այո՛, պայմանաւ որ օրինական բոլոր անհրաժեշտ գործողութիւնները տեղի ունենան։*

ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

69 — *Միացեալ Նահանգներու մէջ քանի՞ նահանգներ կան։*

= *Քառասուն եւ ութը նահանգներ։ Ասոնցմէ իւրաքանչիւրը կառավարական անկախ ձեւ մը ունի, միեւնոյն ատեն ենթարկուելով ազգային կառավարութեան։*

70 — *Այս քառասուն եւ ութը նահանգները ի՞նչ կը կազմեն։*

= *Անոնք կը կազմեն Միութիւնը կամ Ամերիկեան Ազգին Միացեալ Նահանգները։*

71 — *Ի՞նչ է նահանգը։*

= *Նահանգը ժողովրդի հասարակութիւն մըն է, որ ունի իր ուրոյն Սահմանադրութիւնն ու կառավարութիւնը։ Նահանգներու այս բոլոր Սահմանադրութիւնները եւ կառավարութիւնները՝ ենթարկուելով ազգային կառավարութեան օրէնքներուն, պէտք է պատշաճին Միացեալ Նահանգաց Սահմանադրութեան։*

72 — *Ի՞նչ է Նահանգային Սահմանադրութիւնը։*

= *Նահանգին հիմնական օրէնքն է։ Ինչպէս որ Նահանգային Սահմանադրութիւնը պէտք չէ հակասէ Ազգային Սահմանադրութեան, այնպէս ալ ոչ մէկ Նահանգային օրէնք պէտք է հակասէ Նահանգային Սահմանադրութեան։*

73 — *Ի՞նչպէս կարելի է փոփոխել Նահանգային Սահմանադրութիւնը։*

= *Նահանգային Սահմանադրութիւնը փոփոխելու եւ կամ անոր վրայ ոեւէ յաւելում մը ընելու համար, պէտք է որ Նահանգի օրէնսդիր իշխանութիւնը երկու տարի յաջորդաբար անցնէ առաջադրուած փոփոխումը կամ յաւելումը, զոր պէտք է իր հաւանութեամբ վաւերացնէ նաեւ քուէարկուներու մեծամասնութիւնը, ընդհանուր ընտրութեան մը միջոցով։*

74 — What is the form of government of the states of the Union?
= The States have the same form of government as the National or Federal government of the United States. They have legislative, executive and judicial branches.

75 — What is the law making body of a state?
= The General Court or the State Legislature.

76 — What is the General Court or the State Legislature?
= The Senate and the Assembly (or the House of Representatives of a state) constitute the General Court or the State Legislature.

77 — What are the duties of a State Legislature?
= It makes the laws for the state. It may impeach or try state officials for wrongdoing. It controls the state finances.

78 — Who is the Chief Executive of a State?
= It is the Governor of the State. He has a position similar to that of the President of the United States. For example; he is the commander-in-chief of the military and naval forces of the State. He has the veto power, which he must exercise within five days. No bill of Legislature can become a state law unless he signs it. A bill vetoed by the Governor cannot become a law unless the Legislature passes it again by a two-thirds vote. The Governor has to see if the laws of the state are enforced.

79 — By whom and for how long is a Governor elected.
= The Governor is elected by the people of the State for a term of two years. As the President of the United States, the governor, too, may be re-elected.

80 — Is there an office in the state corresponding to that of the Vice-President of the United States?
= Yes; it is the office of the Lieutenant-Governor of the State.

74 — Ի՞նչ է Նահանգներուն կառավարական ձեւը:

= Նահանգները ունին կառավարական այն ձեւը, զոր ունի Ազգային Կառավարութիւնը: Անոնք ունին Օրէնսդիր, Գործադիր եւ Դատական ճիւղեր:

75 — Ո՞րն է նահանգի մը օրէնքները գծող մարմինը:

= Ընդհանուր Ատեանը կամ Նահանգային Օրէնսդիր Ժողովը:

76 — Ի՞նչ է Ընդհանուր Ատեանը կամ Նահանգային Օրէնսդիր Ժողովը:

= Նահանգի մը Ծերակոյտը եւ Ներկայացուցչական Տունը կը կազմեն Ընդհանուր Ատեանը կամ Նահանգային Օրէնսդիր Ժողովը:

77 — Ի՞նչ են Նահանգային Օրէնսդիր Ժողովին պարտականութիւնները:

= Ան կը պատրաստէ նահանգին օրէնքները: Կրնայ ամբաստանել կամ դատել նահանգային պաշտօնատարներ սխալ արարքի մը համար: Կը վերհսկէ նահանգի ելեւմուտքին:

78 — Ո՞վ է Նահանգի մը Գլխաւոր Գործադիրը:

= Նահանգին կառավարիչը: Իր դիրքը նման է Մ. Նահանգներու Նախագահի դիրքին: Օրինակ. Ան վերին հրամանատարն է նահանգին ծովային եւ ցամաքային ուժերուն: Ունի վեթօի — մերժելու իրաւասութիւն, մինչեւ հինգ օրուան միջոցին: Օրէնսդրական Ժողովին ոչ մէկ օրինագիծը կրնայ օրէնք դառնալ, առանց անոր ստորագրութեան: Օրինագիծ մը, որ Կառավարչին կողմէ մերժուած է, չի կրնար օրէնք դառնալ, մինչեւ որ Օրէնսդիր Ժողովը երկրորդ անգամ չանցնէ զայն, իր երկու երրորդի քուէով: Կառավարիչը պէտք է հսկէ նաեւ Նահանգի օրէնքներուն գործադրութեան:

79 — Որոնցմէ՞ եւ ո՞րքան ժամանակի համար կ'ընտրուի կառավարիչ մը:

= Կառավարիչը կ'ընտրուի նահանգի ժողովուրդին կողմէ երկու տարուան համար: Ինչպէս Նախագահը, այնպէս ալ Կառավարիչը կրնայ վերընտրուիլ:

80 — Կա՞յ նահանգային պաշտօն մը, որ համապատասխանէ Միացեալ Նահանգներու Փոխ-Նախագահին պաշտօնին:

= Այո, նահանգի Փոխ-Կառավարիչին պաշտօնը:

81 — How are the Councillors elected?
= They are elected for two years by the voters in the Councillor districts into which a state is divided.

82 — What is the highest judicial court in a state.
= The highest state court is the Supreme Judicial Court. It consists of one Chief Justice and six Associate Justices. The Supreme Judicial Court has original jurisdiction in certain matters and has jurisdiction in appealed cases from the lower courts.

83 — What state court is next to the Supreme Court?
= The Superior Court is next to the Supreme Court. It consists of one Chief Justice and twenty-seven Associate Justices. It has original jurisdiction in all civil and criminal cases; it also is in charge, of naturalization in some counties. It hears appeals from lower courts.

84 — What are the lowest Courts in a state?
= The Police, Municipal and District Courts. They try lesser crimes and misdemeanors and minor cases. Cases tried in these courts may be appealed.

85 — By whom are the judges appointed?
= The judges are appointed by the Governor with the consent of the council. The judges serve as long as they have good behavior and physical and mental fitness.

Local Governments in a State

86 — Have the states sub-divisions of local gevernments?
= Yes; the chief sub-divisions are:

a) The State Government which has jurisdiction over the entire State.

b) The County Government which has jurisdiction over certain matters in the county.

c) The City or Town Government which is in charge of the city or town affairs.

81 — Ի՞նչպէս կ'ընտրուին Խորհրդականները։
= Երկու տարուան համար կ'ընտրուին՝ նահանգի խորհրդականներու շրջաններէն, ժողովուրդին քուէովը։

82 — Ո՞րն է նահանգի մը բարձրագոյն արդարադատ ատեանը։
= Նահանգային Գերագոյն Արդարադատ Ատեանը, որ կը բաղկանայ մէկ Գլխաւոր եւ վեց Ընկերակից Դատաւորներէ։ Այս Գերագոյն Արդարադատ Ատեանը իրաւասութիւն ունի քննելու որոշ խնդիրներ եւ վերաքննելու ստորադաս դատարաններէ բերուած դատեր։

83 — Գերագոյն ատեանէն յետոյ, ո՞ր դատարանը կուգայ։
= Նահանգին Բարձրագոյն Ատեանը, որ կը բաղկանայ մէկ Գլխաւոր Դատաւորէ եւ 27 Ընկերակից Դատաւորներէ։ Ան իրաւասութիւն ունի վճռելու՝ քաղաքային եւ ոճրական դատեր։ Քանի մը Քաունթիներու մէջ ան կը զբաղի նաեւ քաղաքացիացման խնդիրներով։ Կը նայի նաեւ ստորադաս դատարաններէ եկած վերաքննութեանց։

84 — Որո՞նք են նահանգի մը ամենէն խոնարհ դատարանները։
= Ոստիկանական, Թաղապետական եւ Տիսթրիքթ դատարանները։ Ասոնք կը զբաղին աւելի թեթեւ յանցանքներով, անկարգութիւններով եւ փոքրիկ խնդիրներով։ Ասոնց մէջ տեսնուած դատեր կրնան վերաքննուիլ։

85 — Ո՞վ կ'ընտրէ դատաւորները։
= Դատաւորները կ'ընտրուին Կառավարիչին կողմէ, խորհուրդին հաւանութեամբը։ Դատաւորները իրենց պաշտօնը կը վարեն, որքան ատեն որ լաւ վարմունք ունին եւ իրենց ֆիզիքական եւ մտային ընդունակութիւնները կը թոյլատրեն։

ՆԱՀԱՆԳԻ ՄԷՋ ՏԵՂԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

86 — Նահանգները ունի՞ն տեղական կառավարութեան ստորաբաժանումներ։
= Այո՛, ասոնց գլխաւորներն են.— ա) Նահանգային Կառավարութիւնը, որ իշխանութիւն ունի ամբողջ նահանգին վրայ։ բ) Քաունթիի կառավարութիւնը, որ իշխանութիւն ունի Քաունթիի վերաբերեալ որոշ խնդիրներու վրայ։ գ) Քաղաքին կամ աւանին Կառավարութիւնը, որուն յանձնուած են քաղաքին կամ աւանին գործերը։

The County

87 — What is a county?

= A country is a division of a state set apart for the purpose of aiding in carrying on the judicial branch of the State Government.

88 — Who is the chief executive officer of a county?

= The sheriff.

89 — How is a county sheriff elected?

= The registered voters of the county elect him for a term of five years.

90 — What are some of the duties of the sheriff?

= The sheriff appoints as many deputies as are needed for the enforcement of the law and maintenance of peace in the county. He is the custodian of the county prisoners.

91 — Has the county a legislative body?

= Yes; the board of the three county commissioners.

92 — How are the county commissioners elected?

= They are elected by the registered voters of the county for a three year term.

93 — What are some of the duties of the county commissioners?

= They are responsible for the expenditure of the county money. They look after the county poor and the county property in the form of the court houses, jails, poor farms, roads and bridges.

County Courts

94 — What courts are held in a county?

= Probate Court, Land Court, Masters in Chancery, District Courts and the State Superior Court. All the judges of these courts are appointed by the Governor.

ՔԱՈՒՆԹԻ ԿԱՄ ԳԱՒԱՌ

87 — Ի՞նչ է Քաունթին։
= Քաունթին նահանգին մէկ բաժանումն է, որ զատուած է՝ դիւրացնելու համար նահանգի կառավարութեան դատական գործերը։

88 — Ո՞վ է Քաունթիի գլխաւոր գործադիր պաշտօնեան։
= Շերիֆը։

89 — Ի՞նչպէս կ'ընտրուի այս շերիֆը։
= Քաունթիի արձանագրեալ քուէարկուները կ'ընտրեն զայն, հինգ տարուան շրջանի մը համար։

90 — Ի՞նչ են շերիֆի մը պարտականութիւններէն ոմանք։
= Շերիֆը կը նշանակէ օրէնքին գործադրման եւ խաղաղութեան պահպանման համար, պէտք եղած թուով ներկայացուցիչներ — տէփիւթիներ։ Ինքն է նաեւ քաունթիի բանտարկեալներու խնամակալը։

91 — Քաունթին ունի՞ Օրէնսդիր Մարմին մը։
= Այո՛, քաունթիի երեք յանձնակատարներէն բաղկացած մարմինը։

92 — Ի՞նչպէս կ'ընտրուին այս յանձնակատարները։
= Անոնք կ'ընտրուին արձանագրեալ քուէարկուներու կողմէն, երեք տարուան շրջանի մը համար։

93 — Ի՞նչ են քաունթիի յանձնակատարներուն պարտականութիւններէն ոմանք։
= Անոնք պատասխանատու են քաունթիի դրամներուն գործածման։ Կը հսկեն-նաեւ քաունթիի կարօտեալներուն եւ կալուածներուն, ինչպէս են դատարանական շէնքերը, բանտերը, աղքատանոցները, ճամբաները եւ կամուրջները։

ՔԱՈՒՆԹԻԻ ԴԱՏԱՐԱՆՆԵՐ

94 — Ի՞նչ դատարաններ ունի քաունթին։
= Ժառանգադատ Ատեան, Հողային Դատարան, Կալուածային Հաշտարարներ, Տիսթրիքթ Քորթեր եւ Նահանգային Բարձրագոյն Դատարաններ։

95 — What is the probate court?
= The probate court has jurisdiction in settlement of estates, care of orphans and other persons needing guardians, and in changes of names of persons desiring legally to make such charges, etc.

96 — What are masters in chancery?
= Masters in chancery are persons who act as legal arbitrators in settlements involving property.

97 — What is the district court?
= The district court has jurisdiction of civil and criminal cases in districts made up of parts of counties.

98 — When does the state superior court sit in the counties?
= The state superior court sits in the counties at certain periods of the year to try major criminals and civil cases, to grant divorces, to try appeal cases, and to grant citizenship to those who pass the naturalization examination.

99 — What county officer keeps a record of the deeds to property in the county?
= The register of deeds.

The City

100 — What is a city?
= A city is a community of twelve thousand or more inhabitants, which has obtained a charter from the state Legislature upon petition.

101 — What is a city charter?
= It is the fundamental law of the city.

102 — Who is the chief executive of the city?
= The mayor. In some cities which have commission government, the president of the commission is the chief executive of the city.

95 — Ի՞նչ է Ժառանգական Ատեանը։
= Ասիկա այն դատարանն է, որու իրաւասութեան տակ կ'իյնան ստացուածքի վերաբերեալ խնդիրները, ինչպէս նաեւ որբերու եւ պաշտպանութեան կարօտ այլ անձերու խնամատարութիւնը։ Այս դատարանն է դարձեալ, որ կ'արտօնէ ու կ'օրինականացնէ անուններու փոփոխութիւնը, երբ այդ փոփոխութիւնը խնդրող օրինական դիմումներ ըլլան։
96 — Որո՞նք են կալուածային հաշտարարները։
= Անոնք այն անձերն են, որ կալուածային խնդիրներու կարգադրութեան մէջ՝ օրինական իրաւարարի դեր կը կատարեն։
97 — Ո՞րն է Տիսթրիքթ Քորթը։
= Ասիկա այն դատարանն է, որ իրաւասութիւն ունի դատելու՝ քաունթիի մասերէն կազմուած շրջաններու քաղաքային եւ պատժական դատերը։
98 — Նահանգային Բարձրագոյն Դատարանը ե՞րբ իր նիստերը կը գումարէ քաունթիներու մէջ։
= Տարիին մէջ որոշ ատեններ, դատելու համար աւելի մեծ յանցագործներ ու քաղաքային դատեր, տալու համար ամուսնալուծումներ, կատարելու համար վերաքննութիւններ եւ քաղաքացիութեան իրաւունք տալու համար անոնց, որ կ'անցնեն քաղաքացիութեան քննութիւնները։
99 — Քաունթիի ո՞ր պաշտօնեան է, որ կալուածաթղթերու արձանագրութիւնը կը պահէ։
= Կալուածագրերու դիւանագիրը։

ՔԱՂԱՔԸ

100 — Ի՞նչ է քաղաքը։
= Քաղաքը 12,000 կամ աւելի բնակիչներու համայնք մըն է, որ յատուկ խնդրանքով՝ Նահանգային Օրէնսդրութենէն ստացած է սեփական արտօնագիր։
101 — Ի՞նչ է քաղաքի մը արտօնագիրը։
= Քաղաքին հիմնական օրէնքն է։
102 — Ո՞վ է քաղաքին գործադիր իշխանութեան պետը։
= Քաղաքապետը։ Ցանձնակատար կառավարութիւն ունեցող քաղաքներու մէջ, յանձնակատարութեան նախագահը կ'ըլլայ քաղաքի գործադիր իշխանութեան պետը։

103 — What are the duties of the mayor?
— The mayor has the power to appoint certain city officials. He approves or vetoes the ordinances (city laws) passed by the legislative department of the city, and enforces the laws in the city through various sub-departments. He prepares the annual budget showing the amount of money to be spent in conducting the city government for the year. He is the official representative of the city on public occasions.

104 — What is a commission government of the city?
— A few cities have small commissions of not more than nine men. These are elected for terms of office not exceeding three years. Part of them are elected each year, and they may be re-elected by the registered voters of the whole city.

105 — What is the legislative branch of a city composed of?
— In many cities the legislative branch is made up of aldermen and common council. The duties of the legislative department are to pass city ordinances; to approve or reject appointments by the mayor; to select certain officers themselves; to approve or reject the financial budget prepared by the mayor.

106 — What is the judicial branch of the city?
— The police courts and justices who try all lesser crimes and misdemeanors and minor cases. These courts are really branches of the State court and do not get their authority from city government.

Ս. ՔԱՐԷՆՑ ԳՐԱՎԱՃԱՌ–ԳՈՐԾԱԿԱԼ

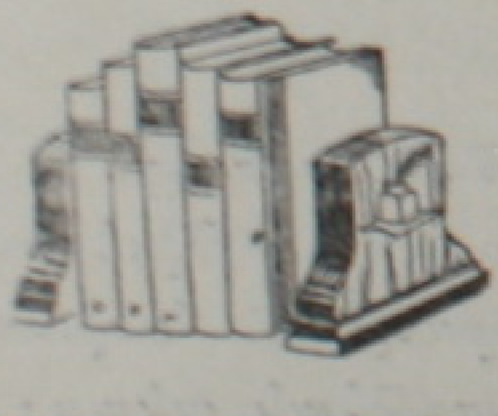

34 PENGROVE ST. Cranston, R. I.

Կը հայթայթէ ամէն տեսակ գրքեր։ Կը ստանձնէ ծանուցմանց, ճապերու եւ բաժանորդագրութեանց յանձնարարութիւններ։

103 — Ի՞նչ են քաղաքապետի մը պարտականութիւնները։
— Քաղաքապետը կ'ընտրէ քաղաքի կարգ մը պաշտօնատարները։ Կը վաւերացնէ կամ կը մերժէ քաղաքի օրէնսդիր մարմնի անցուցած կանոնները եւ կը գործադրէ օրէնքը զանազան ստորադաս պաշտօնատուններու միջոցաւ։ Ան կը պատրաստէ տարեկան պիւտճէն, ցոյց տալով քաղաքի կառավարութեան մէջ ծախսուելիք գումարները։ Ան քաղաքին պաշտօնական ներկայացուցիչն է հանրային առիթներու մէջ։

104 — Ի՞նչ է քաղաքի մը յանձնակատար կառավարութիւնը։
— Կան քանի մը քաղաքներ, որոնք ունին այդպիսի յանձնակատարութիւններ՝ ինը անձերէ բաղկացած։ Ասոնք կ'ընտրուին երեք տարուան շրջանի մը համար։ Ասոնց մէկ մասը կ'ընտրուի ամէն տարի եւ կրնայ վերընտրուիլ քաղաքին արձանագրեալ քուէարկուներէն։

105 — Քաղաքի մը օրէնսդիր ճիւղը որոնցմէ՞ կը բաղկանայ։
— Շատ մը քաղաքներու մէջ օրէնսդրական ճիւղը կը կազմուի Թաղային ներկայացուցիչներէ եւ ընդհանուր խորհուրդէ մը։ Օրէնսդիր պաշտօնատունը կը կազմէ քաղաքին օրէնքները, կը վաւերացնէ կամ կը մերժէ քաղաքապետին նշանակած պաշտօնեաները, եւ ինք իսկ կ'ընտրէ ուրիշ կարգ մը պաշտօնեաներ։ Կը վաւերացնէ կամ կը մերժէ քաղաքապետին պատրաստած պիւտճէն։

106 — Ո՞րն է քաղաքին դատական ճիւղը։
— Ոստիկանատունները եւ դատարանները, որոնք կը դատեն թեթեւ յանցանքները, անկարգութիւնները եւ փոքր խնդիրները։ Իրականին մէջ, ասոնք նահանգային դատարանին ճիւղերն են, եւ քաղաքի կառավարութենէն չէ որ կը ստանան իրենց իշխանութիւնը։

Հրեաներու բարոյական ու տնտեսական ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԻՒՆԸ առածի կարգ անցած է։

Ինչո՞ւ նո՛յն ԻՐԵՐՕԳՆՈՒԹԻՒՆԸ ցոյց չտանք մենք ալ.
Մեր առեւտրական–տնտեսական յարաբերութիւններուն մէջ.
Մեր մեծ ու փոքր բոլոր գործերուն մէջ։

The Town

107 — What is a town?
— A town is a minor civil division of a county.

108 — Who makes the laws for the town?
— The people of the town who vote at the town meeting.

109 — How is a town governed?
— It is governed by the selectmen, usually three in number, elected at the annual town meeting to serve one year.

Կարդացէ՛ք ու կարդացուցէ՛ք ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ,
Ամերիկահայուն գիրքն է ան,
ՁԵՐ գիրքն է ան։

ՏՔ. Կ. Ս. ՂԱԶԱՐԵԱՆ
188 BROAD STREET
PROVIDENCE, R. I.

ԿԸ ԿԱՏԱՐԷ
Միմիայն վիրաբուժական գործողութիւններ

ՕՖԻՍԻ ԺԱՄԵՐ
2–4 եւ ժամադրութեամբ

Օֆիսի հեռախօս
Gaspee 4470

Բնակարանի հեռախօս
Angell 3424

Ա Ւ Ա Ն Ը

107 — *Ի՞նչ է Աւանը կամ փոքր քաղաքը։*

— *Աւանը՝ քաունթիի մը քաղաքային մէկ փոքր բաժանումն է։*

108 — *Ո՞վ կը պատրաստէ աւանին օրէնքները։*

— *Աւանին ընտրող բնակիչները, որ կը մասնակցին աւանի տարեկան ժողովի քուէարկութեանց։*

109 — *Որո՞նք կը կառավարեն աւան մը։*

— *Սէլէքթմէնները, որոնք ընդհանրապէս երեք հատ կ՚ըլլան ու կ՚ընտրուին աւանի տարեկան ժողովին մէջ, եւ մէկ տարուան պայմանաժամով կը կառավարեն աւանը։*

Տեղեկութիւններ հաղորդեցէք,
Նկարներ դրկեցէք,
Թելադրութիւններ ըրէք,

ՏՕՔԹ. ԱՐՇԱԿ ՏԷՐ ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ

Օ փ ի ս
319 BROAD ST.
Tel. Gaspee 0516

Տ ո ւ ն
548 LLOYD AVE.
Tel. Angell 2281

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ

2–4 եւ 7–8 կիրակիները 2–5

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐ

Քաղաքացիութեան համար դիմում կատարող մը անհրաժեշտաբար պէտք է գիտնայ նաեւ գոնէ ամենակարեւորները հետեւեալ տեղեկութիւններէն, որոնք կա՛մ ժամանակի հետ փոփոխական են եւ կա՛մ զուտ նահանգային ու տեղական :

Who is the President now?— The Vice-President? The Secretary of State? The Attorney-General? The other members of the Cabinet?

Who is the Chief-Justice of the U. S. Supreme Court?

Who is the Governor of your State? The Lieutenant-Governor? The Police chief of the State? The two U. S. Senators from your State? The U. S. Congressman from your district? The Mayor of your city? How many councillors has your Governor?

What is the Capital of your State? What is the population of your State? Of your State Capital? How many cities and towns are there in your State? How many counties and Congressional Districts in your State? Which are the County and the Congressional District you live in?

How many Senators and Congressmen have the two Houses of your State Legislature? Who are their presiding officers? When and where does your State Legislature meet?

Քաղաքացիական քննութեան պատրաստուելու համար կարեւոր եղող այս ու այլ ամէն տեղեկութիւններ կարելի է ստանալ՝ ամէն մէկ Նահանգի կրթական բաժանմունքէն, գաղթային ու քաղաքացիական մարմիններէն, առաջին թուղթի համար դիմում կատարուած դատարաններէն, գրադարաններէն, Y. M. C. A.*-ներէն, եկեղեցիներէն, երեկոյեան ու նոյնիսկ ցերեկեայ դպրոցներէն, եւայլն :*

Ոեւէ մէկը՝ առանց քաշուելու կրնայ անձամբ կամ նամակով դիմել այս տեղերէն մէկը, ուր պատասխանատու պաշտօնեաներ այնքան սիրալիր պիտի ըլլան օգնելու իրեն :

Նոյն այս տեղերէն կամ ոեւէ գրավաճառէ կարելի է ստանալ

նաեւ Անկախութեան Հռչակման ու Սահմանադրութեան բնագիրները: Սահմանադրութեան հայերէն թարգմանութիւնը եւս կարելի է գտնել՝ դիմելով Փրոֆ. Ց. Զարմաքճեանի մեծահատոր Անգլիերէն–Հայերէն բառարանին:

ՔԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹԻՒՆԸ ԸՆԴՈՒՆԱԾ ԱՆՁ ՄԸ Ո՞ՐՔԱՆ ԱՏԵՆ ԿՐՆԱՅ ԲԱՑԱԿԱՅԻԼ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԷՆ

*Ամերիկեան քաղաքացիութիւնն ընդունած անձ մը՝ քաղաքացիութեան իր այդ ստացիկ իրաւունքը կորսնցուցած կը համարուի, երբ կը դառնայ իր նախկին երկիրը ու հոն շարունակա*բար երկու տարի *կամ ուրիշ երկրի մէջ* շարունակաբար հինգ տարի *բնակութիւն կը հաստատէ: Բացառութիւն կրնան համարուիլ միայն անոնք, որ Պետական Պաշտօնատան կողմէ յատկապէս գծուած պատճառներով կրնան արդարացնել իրենց այդ երկար բացակայութիւնը՝ իրենց գտնուած վայրերուն մէջ գործող ամերիկեան դիւանագիտական կամ հիւպատոսական պաշտօնեաներու միջոցով:*

Ի՞ՆՉ ԿԱՐԵԼԻ Է ԸՆԵԼ, ԵՐԲ ՄԷԿԸ ԿՈՐՍՆՑՆԷ ԻՐ Ա. ԿԱՄ Բ. ԹՈՒՂԹԸ

Քաղաքացիութեան իր առաջին *կամ* երկրորդ թուղթը *կորսնցնող մը պատշաճ դիմումով կրնայ երկրորդ օրինակ մը ստանալ: Ենթական պէտք է ներկայանայ դատարանի քարտուղարին ու երդումով հաստատէ, թէ կորսնցուցած է իր թուղթը եւ այժմ կ՚ուզէ երկրորդ օրինակ մը ունենալ: Այս խնդիրքը օրինական ձեւով պատրաստուելէ վերջ՝ կը ղրկուի իրաւասու վարչութեան, Ուաշինկթըն, ուրկէ պէտք է գայ երկրորդ օրինակ մը եւս տալու արտօնութիւնը:*

ՆԵՐԳԱՂԹԻ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ՕՐԷՆՔՆԵՐ
(ՕՐԷՆՔԻ ԲՈԼՈՐ ԿԱՐԵՒՈՐ ՄԱՍԵՐԸ)
ԿԻՆԵՐՈՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻԱՑՈՒՄԸ
(ՕՐԷՆՔԻ ԲՈԼՈՐ ԿԱՐԵՒՈՐ ՄԱՍԵՐԸ)
ԱՄ. ՀԱՆՐ. ՏԱՐԵԳԻՐՔ
(Ա. Տարի, էջ 370–378)

Տ. Ս. ՓԱՓԱԶԵԱՆ Պ. Պ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Olneyville
Coal and Wood Co.

PAPAZIAN BROS., Props.

Coal, Wood, Box Kindling, and Bag Wood

135 Manton Avenue
Providence, R. I.

Կը ծախենք ածուխ եւ ամէն տեսակ վառելիք փայտեր ընթացիկ րիթէյլ գիներով, ինչպէս նաեւ պէկ վուտ, խանութներու համար, հոլսէյլ գնով։

Ցանձնարարութիւնները կ'ընդունինք եւ կը գործադրենք, ամենայն ճշդապահութեամբ։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ԻՐ ԳԼԽԱՒՈՐ ԳԾԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Ա. ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԳԻՒՏԸ

Ճենովացի նաւաստի մը՝ Քրիստափոր Քոլոմպոս, իր պատանի տարիքէն գաղափարն ունեցած էր՝ Խաւարի Ծովին (Ատլանտեան ովկիանոսի հին անունը) վրայէն՝ կարճ ճամբով Ասիա անցնելու:

Ան աւելի քան երեսուն տարի՝ քաղաքէ քաղաք, արքունիքէ արքունիք, հարուստէ հարուստի թափառեցաւ, որպէսզի անոնցմէ ոեւէ մէկը կարենայ համոզել իրեն տրամադրելու նաւ ու միջոցներ, կտրելու համար «քանի մը օրուան» այդ ճամբան այնքան վտանգաւոր այդ ծովուն վրայէն:

Բարեյաջող օրուան մը մէջ, վերջապէս կը յաջողի համոզել Սպանիոյ Իզապէլլա թագուհին, որ Քրիստոնէութիւնը տարածելու եւ միաժամանակ նոր նոր հարստութեանց տիրանալու հեռապատկերով յափշտակուած՝ կը համաձայնի Քոլոմպոսին տրամադրել նաւ ու միջոցներ:

1492 օգոստոս 3-ին ճամբայ կ՚ելլէ Քոլոմպոս՝ առաւելապէս բանտերէն արձակուած իր խայտաբղէտ նաւաստիներուն հետ:

Ուղեւորութեան երկարիլը առիթ կ՚ըլլայ, որ արկածախնդիրներու այս խմբակը սպառնայ նոյնիսկ Քոլոմպոսի կեանքին, մինչեւ որ հոկտեմբեր 12-ի բարի առաւօտը դիմացէն լոյս ու ցամաք կը տեսնուի:

Յայտնի չէ թէ ճիշդ ուր իջած է Քոլոմպոս. բայց կը կարծուի թէ հասած է Պահամա կղզիներէն մէկը՝ Ֆլորիտայի հարաւ-արեւելքը:

Քոլոմպոս կը կարծէր թէ հասած էր Ասիոյ կղզիներէն մէկը, ու քիչ մը աւելի ներսով կը գտնուէր Հնդկաստանը: Ատոր համար ալ ան բնիկները կոչեց ինդիկներ, *առանց երբեք կասկածելու թէ նոր ցամաքի մը վրայ էր որ հաստատած էր Սպանիոյ դրօշակը:*

Ան այս կասկածը չունեցաւ իր յետագայ երեք ճամբորդութիւններու միջոցին եւս:

Քոլոմպոսէն վերջ ուրիշ շատ նաւապետներ անցան ովկիանը ու գտան այս մեծ ցամաքին զանազան մասերը, բերելով նոր նոր արկածախնդիրներ, գաղթականներ ու կառավարական մրցակցութիւններ:

Բ. ԱՌԱՋԻՆ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

1565–ին Ս. Օկըսթինի մէջ, Ֆլորիտա, հաստատուած է եւրոպական առաջին գաղութը Սպանիացիներու կողմէ ։ Մինչեւ այս թուականը մնայուն բնակութեան համար ո՛չ մէկ լուրջ փորձ եղած էր ։

1607–ին Ճէյմըսթաուն, Վըրճինիա, կը հաստատուի առաջին անգլիական գաղութը ։

1620–ին Փլիմըթհ, Մասաչուսէց, կը հաստատուի անգլիական երկրորդ գաղութը ։ Ասոնք փիլկրիմներ *(ուխտաւորներ) էին, որ ձգած էին Անգլիան, կրօնական ազատութիւն գտնելու համար ։*

1630–ին Պոսթըն, Մասաչուսէց, կը հաստատուի անգլիական երրորդ գաղութը՝ մաքրակրօններու կողմէն ։

Ասոնցմէ վերջ հետզհետէ գաղութներ հիմնուած են՝ Նիու Հէմփշիր, Նիու Եորք, Մէրիլէնտ, Քընէթիքըթ, Րոտ Այլընտ, Տէլաուէր, Նորթհ Քարոլայնա, Նիու Ճըրզի, Սաութհ Քարոլայնա, Փէնսիլվանիա եւ Ճորճիա ։

1765–ին արդէն 13 գաղութներ կային, ենթակայ անգլիական իշխանութեան ։

Գ. ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ԱՆԳԼԻՈՅ ԴԷՄ

Անգլիոյ կողմէ գործադրուած բազմաթիւ անիրաւութիւններ ու բռնութիւններ պատճառ եղան, որ այս 13 հպատակ Գաղութները (Colonies) *յեղափոխութեան մղուին՝ Մայր Հայրենիքի դէմ ։*

Արդար ու հաշտարար կարգադրութեան մը մասին՝ այս Գաղութներու բոլոր առաջարկներն ու խնդիրքները ո՛չ մէկ ուշադրութեան արժանացան Անգլիոյ արքայական կառավարութեան կողմէ ։

Դժգոհութեան ամենէն հիմնական կէտերէն մէկն այն էր, որ Անգլիա այս Գաղութները կը նկատէր պարզապէս հասոյթի ու շահագործման աղբիւրներ. ատոր համար ալ անվերջ ծանրածանր տուրքեր կը դնէր անոնց վրայ, առանց ընդունելու անոնց այնքան տարրական պահանջքը՝ խորհրդարանի (Parliament) *մէջ ներկայացուցչութիւն ունենալու մասին ։*

1775 ապրիլ 19–ին՝ Լէքսինկթընի եւ Քանքըրտի մէջ տեղի

կ'ունենան առաջին պատերազմները։ Այս օրը կը տօնուի իբր «Հայրենասէրներու Օր»։

1775 յունիս 17-ին՝ Պընքըր Հիլի վրայ տեղի կ'ունենայ յաջորդ ճակատամարտը։

Ամերիկեան յեղափոխական բանակի հրամանատարն եղած է Ճորճ Ուաշինկթըն, որ ծնած է 1732 փետրուար 22-ին։

1776 Յուլիս 4-ին՝ այս 13 գաղութները իրենց Անկախութիւնը կը հռչակեն Ֆիլատելֆիոյ երկրորդ Համագումարին մէջ։

Ասիկա ամերիկեան «Անկախութեան Օրն» է։

1781 Հոկտ. 19-ին՝ Քորնուալիսի անձնատուութեամբ՝ Եորքթաունի մէջ, Վըրճինիա, վերջ գտաւ պատերազմը, յեղափոխութեան յաղթանակով։

Ամերիկա շահեցաւ կռիւը ու ճանչցուց իր Անկախութիւնը։

Ազգերու պատմութեան մէջ այնքան մեծ նշանակութիւն ունեցող այս կռիւներուն մասնակցութիւն բերած են Լեհաստանէն՝ Փիւլասքի ու Քոսչիուսքօ, եւ Ֆրանսայէն՝ Լաֆայէթ ու Ռոշամպօ։

ՋՈՒԼՈՒՄԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՎԿԱՅԵԱԼ ԴԵՂԱԳՈՐԾՆԵՐ

BORDEAUX PHARMACY	CAPITOL HILL PHARMACY
280 BROAD STREET	129 DOUGLAS AVE.

Providence, R. I.

ՓՐԱՎԻՏԷՆՍԻ ԱՄԵՆԱՀԻՆ ՀԱՅ ԴԵՂԱԳՈՐԾՆԵՐԸ

Դ. ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒՄԸ ԵՒ ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

1787-ին, *Անգլիացիներու վերջնական պարտութենէն վեց տարի յետոյ, առաջին* 13 *Նահանգներու ներկայացուցիչները հաւաքուեցան Ֆիլատելֆիա նոյն այն Սրահին մէջ, ուր տասնեմէկ տարի առաջ Անկախութիւնը հռչակուած էր, կազմելու Միացեալ Նահանգներու Սահմանադրութիւնը (Սեպտեմբեր* 17)։

Այս Նահանգներն յետոյ առանձին առանձին վաւերացուցին Սահմանադրութիւնը։ Հազիւ մէկ տարի անցած՝ 11 *Նահանգներ վաւերացուցեր էին զայն։*

1789-*ին արդէն կարելի եղաւ գործադրել Սահմանադրութիւնը եւ կազմել Ազգային կառավարութիւնը՝ իր բոլոր բաժանումներով։*

Կազմուած առաջին Քոնկրէսը միաձայնութեամբ երկրին Նախագահ ընտրեց Ճորճ Ուաշինկթընը։ Փոխ-Նախագահ ընտրուեցաւ Ճան Էտըմս։

1789 *ապրիլ* 30-*ին Նախագահի երդման արարողութիւնը կատարուեցաւ Նիւ Եորքի մէջ։*

Ե. 1812-Ի ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

1812–1814 *տեղի ունեցաւ երկրորդ պատերազմ մը Անգլիոյ հետ, որովհետեւ այս վերջինը ուզած էր միջամտութիւններ ընել ամերիկեան արտաքին առեւտուրին մէջ։ Այս ատեն Նախագահն էր Ճէյմս Մետիսըն։ Այս պատերազմներուն ընթացքին կարեւոր դեր կատարեցին գլխաւորաբար երկու նշանաւոր հրամանատարներ — Օլիվըր Հէզըրտ Փէրի, որ Լէյք Իրիի յաղթականն հանդիսացաւ եւ Զօր. Էնտրու Ճէքսըն՝ Նիւ Օրլիընսի հերոսը։*

Զ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՀՈՂԱՅԻՆ ԸՆԴԱՐՁԱԿՈՒՄԸ

(Սկսեալ 1783-ի իր պաշտօնական ճանաչումէն)

Թուական	Ստացուած հողեր		Քառ. մղոններ
1783	*Փարիզի դաշնագրութեամբ*		827,844
1803	*Լուիզիանայի գնումով՝*	$15,000,000	920,000
1819	*Ֆլորիտայի գնումով՝*	$5,000,000	59,268

1845	Թեքսասի Հանրապետութեան կցումով			371,063
1846	Օրեկընի դաշնագր.՝ Անգլիոյ հետ			255,000
1848	Մեքսիկոյի զիջումով	$15,000,000		522,568
1853	Կէտստընի գնումով (Քալ.)	$10,000,000		45,535
1867	Ալասքայի գնումով	$7,200,000		577,390
1898	Հավայեան կղզիներու կցումով			6,449
1899	Սպանիոյ զիջումով $20,000,000		Ֆիլիպեաններ	114,326
			Փորթօ Րիքօ	3,550
			Կուամ	·210
1900	Սամօա կղզիներ			·077
1903	Փանամայի Ջրանցքի գօտիով			·474
1917	Կոյս կղզիներու գնումով՝	$25,000,000		·138

է. ՄԸՆՐՈՅԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

Նաբոլէոնի անկումէն ետք, եւրոպական պետութիւններէն Ֆրանսա, Աւստրիա, Փրուսիա եւ Ռուսիա 1815–ին կազմեցին Սրբազան Դաշնակցութիւն (Holy Alliance) անուն համաձայնութիւն մը: Ասոր նպատակն էր պաշտպանել բացարձակ միապետութիւնը եւ ճզմել հանրապետական շարժումները:

Այնատեն, երբ Մեքսիկօ եւ Հարաւ–Ամերիկեան գաղութներ՝ Սպանիոյ հետ քաղաքական ամէն կապ խզելով իրենց անկախութիւնը կը հռչակէին, եւ հանրապետական կառավարութիւններ կը հիմնէին, մեծ վախ ու հաւանականութիւն կար, որ եւրոպական պետութիւններէն ոմանք օգնէին Սպանիոյ՝ յեղափոխական այս շարժումները խեղդելու եւ այս երկիրները կրկին նուաճելու համար:

Բարդութիւններով լի այս անախորժ հաւանականութեան առջեւ չէր կրնար անտարբեր մնալ Միացեալ Նահանգները:

Օրուան Նախագահ Ճէյմս Մընրօ, այս կացութեան մասին՝ իր նախորդ պաշտօնակիցներու եւ իր դահլիճի եւս կարծիքներն առնելէ յետոյ, 1823 դեկտեմբեր 2–ին՝ Քոնկրէսին ուղղեց պատգամագիր մը, ուր այս առթիւ յայտարարեց, թէ

1.— Միացեալ Նահանգները պիտի չխառնուին եւրոպական խնդիրներուն.

ՍԱՐԳԻՍ ՔԱՅԱՐԵԱՆ

Տնօրէն

ՔԱՅԱՐԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ

WOONSOCKET, R. I.

Ծնած է Հիւսէյնիկ, Խարբերդ, ուր առած է իր նախնական կրթութիւնը։ 1909-ին եկած է Ամերիկա։ Երկու տարի գործարանային աշխատանքներ ընելէ վերջ, սկսած է դերձակութեան։

1912-ին մտած է ամերիկեան Ազգային Պահակազօրքին մէջ։ 1913-ին եղած է տասնապետ ու 1914-ին՝ տեղակալ։ Իբր զինուոր, դպրոց կը ղրկուի՝ միաժամանակ ընդհանուր ուսում առնելու եւ քիմիական ճարտարագիտութիւն ուսանելու համար։

Պատերազմը կ՚ընդհատէ ուսումը։ 1917-ին կը դառնայ թնդանօթաձիգ հրամանատար (gun commander)։

1920-ին կը սկսի ներկայ գործին։ Իր արագ յաջողութիւնը հնարաւորութիւն կուտայ, որ ան երեկոներն ալ իրաւաբանութիւն ուսանի։

Րոտ Այլընտի մէջ՝ մեծագոյնը — Հայերու մէջ՝ միակը

QUALITY FIRST · ALL PURE WOOL · GUARANTEED
KAYARIAN
TRADE MARK
WOOLENS

ՔԱՅԱՐԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՐԴՔ

Բրդեղէններու եւ դերձակաց պիտոյքներու

102 Main St. WOONSOCKET, R. I. Tel. 371-R

Հայ դերձակները, հոգ չէ թէ ուր գտնուին, մեզ դիմելով կրնան ստանալ իրենց պէտք եղած ապրանքներուն թէ՛ լաւը եւ թէ՛ աժանը։

Մեզ մօտ մեծ քանակութեամբ միշտ պատրաստ են՝

Ամերիկայի ու Եւրոպայի առաջնակարգ գործարաններուն մէջ գործուած լաւագոյն բրդեղէնները.

Մետաքսէ ու բամպակէ պաստառներ ու դերձաններ.

Քաթըն եւ լինըն քէնվըսներ։ Մէկ խօսքով՝ ինչ որ պէտք է դերձակի մը համար։

Կը ղրկենք նմուշներ։

Այժմէն դիմեցէք 1927-ի գարնան սէմփլ պաքսերուն *համար։*

Մեր թրէյտ մարքը *ձեր երաշխաւորութիւնն է։*

2·— Եւրոպական պետութիւնները իրենք եւս պէտք չէ խառնուին ամերիկեան ցամաքամասի պետութիւններու գործերուն·

3·— Ոեւէ ատեն որ, եւրոպական պետութիւն մը կը փորձէ միջամտել ամերիկեան ցամաքամասի գործերուն, Միացեալ Նահանգները այդ բանը պիտի համարէ թշնամական գործողութիւն·

4·— Եւրոպական պետութիւնները այլեւս իրաւունք չունին՝ Հարաւային ու Հիւսիսային Ամերիկաները իրենց գաղթավայր դարձնելու:

Եւրոպական քաղաքականութիւնը արժանի լրջութեամբ ընդունեց Նախագահ Մընրոյի այս նախազգուշացումը:

Շնորհիւ այդ հանգամանքին այսօր ամբողջ ամերիկեան ցամաքամասին վրայ ինքնավար կառավարութիւններ միայն կան:

Ը· ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

1861–1865

Կեդրոնական կառավարութիւնը իրաւունք ունի՞ պարտադրելու Միութեան բոլոր Նահանգներուն, որ անոնք վերջ տան գերիներու սեփականատիրութեան ու գործածութեան:

Այս շատ ծանր խնդիր էր, որ հետզհետէ աւելի եւս դառնօրէն իրարու դէմ լարեց Հիւսիսն ու Հարաւը:

Գերիներու պահպանումը՝ առաւելապէս Հարաւի Նահանգներուն համար տնտեսական շատ մեծ նշանակութիւն ունէր: Անոնք ո՛չ մէկ գինով կ'ուզէին հրաժարիլ իրենց այդ իրաւունքէն: Անոնք երբեք չէին ընդունէր, որ Ազգային կառավարութիւնը կրնար ոեւէ իրաւունք ունենալ իր տեսակէտը պարտադրելու՝ Նահանգի մը ներքին կեանքին հետ կապուած այդպիսի կենսական խնդրի մը կարգադրութեան համար:

Իսկ եթէ Ազգային Կառավարութեան եւ Հիւսիսի Նահանգներուն համար անհրաժեշտ էր գերիներու ազատ արձակումը, ապա ուրեմն Հարաւի Նահանգները պատրաստ էին դուրս գալու Միութենէն:

Տասնեւմէկ Նահանգները կազմեցին իրենց առանձին կառավարութիւնը՝ Համադաշնակցութիւնը (Confederacy), *որ կռուի տարիներուն նոյնիսկ ջանք ըրաւ ճանչցուելու՝ իբր անկախ պետութիւն, օտար կառավարութիւններէ:*

Այլեւս զո՛ւր էին բանակցութիւնները: Խօսքը, խորհրդակ-

ցութիւնն ու իրաւախոհութիւնը չէին կրցեր ոեւէ դեր կատարել: Կը մնար միակ միջոց մը — պատերազմը:

Եւ Նախագահ Էպրըհէմ Լինքըն չվարանեցաւ դիմելէ այդ շատ ցաւալի անհրաժեշտութեան՝ Քաղաքային Պատերազմին, փրկելու համար Միութիւնը եւ յաջողցնելու համար գերիներու ազատութիւնը:

Ան յաջողեցաւ իր այդ կրկնակ նպատակին մէջ, պարտութեան մատնելով Համադաշնակից (Confederate) ուժերը:

Մայիս 30-ը՝ այս պատերազմի զոհերուն նուիրուած «Յիշատակի Օր»ն է:

Ժ. ՍՊԱՆԵՒԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

1898-ին տեղի ունեցած այս պատերազմին պատճառ եղաւ՝ Սպանիոյ կողմէ Քուպայի մէջ գործադրուած անգութ քաղաքականութիւնը: Օրուան նախագահն էր Ուիլեըմ Մըքքինլի: Պատերազմին հետեւանքով Քուպան վերածուեցաւ Հանրապետութեան, եւ Միացեալ Նահանգներու կողմէ գրաւուեցան՝ Փորթօ Րիքօ, Կուամ եւ Փիլիփեան Կղզիները:

Ժ. ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

1917 ապրիլ 6-ին Միացեալ Նահանգները պատերազմ յայտարարեց Գերմանիոյ դէմ:

1918 նոյեմբեր 11-ին կնքուեցաւ զինադադարը: Նախագահն էր Վուտրօ Ուիլսըն: 1921 յուլիս 2-ին նախագահ Հարտինկ ստորագրեց Քոնկրէսի միացեալ որոշումը՝ Գերմանիոյ հետ հաշտութիւն կնքելու մասին: Այս դաշնագիրը՝ նոյն տարուան օգոստոս 25-ին ստորագրուեցաւ Պերլինի մէջ ու հոկտեմբերին վաւերացուեցաւ Ամերիկեան Ծերակոյտին կողմէ:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԴԷՊՔԵՐ ՈՒ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐ ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

1492 Հոկտեմբեր 12, Քոլոմպոս կը գտնէ Ամերիկան:

1497 Քապոթ, երկրորդ իտալացին, Անգլիոյ կողմէ կը հասնի Ամերիկա:

1497 Ամերիկօ Վեսփուչչի, երրորդ իտալացի մը, Սպանիոյ անունով կը հասնի այն երկիրը, զոր յետագային մարդիկ իր անունով կոչեցին:

Phone: Arlington 1774

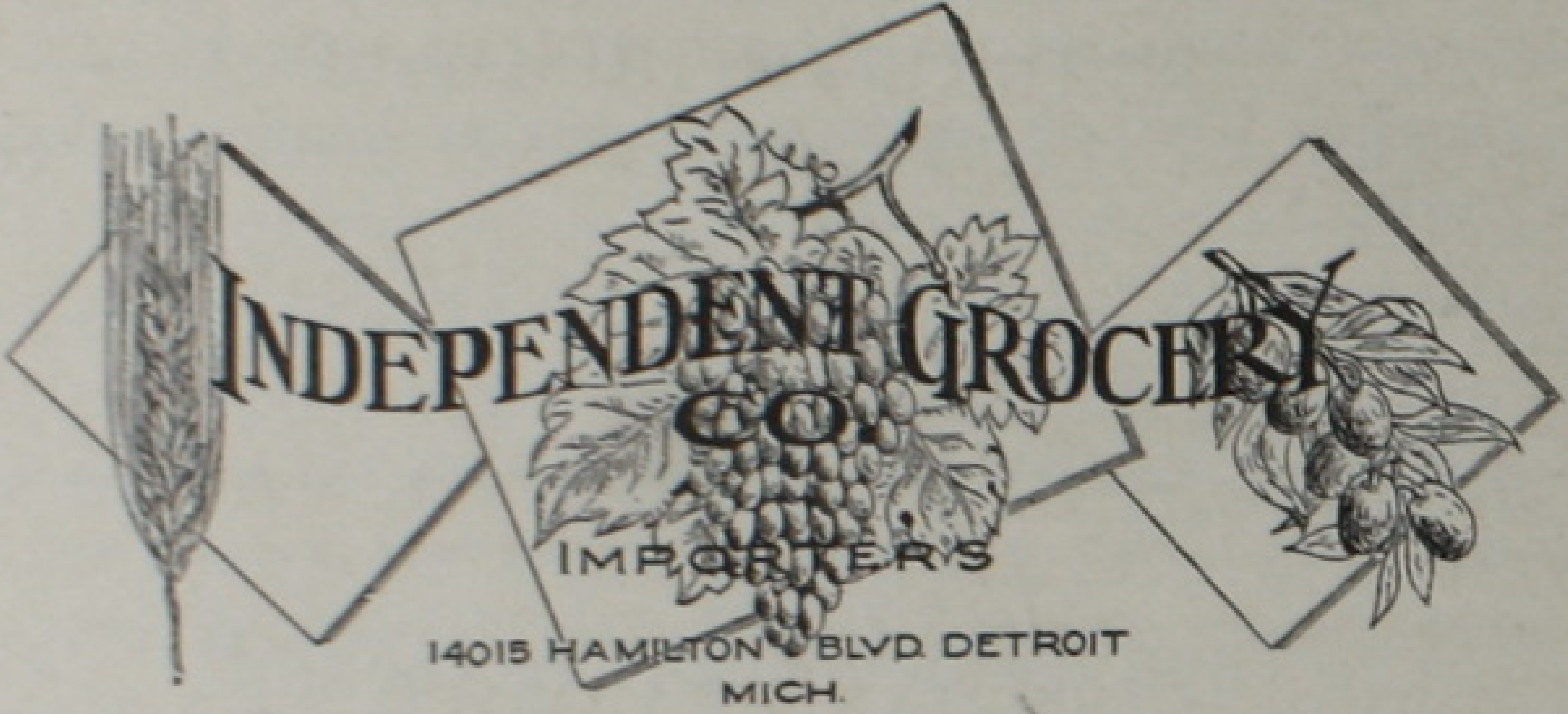

ՆԵՐԱԾՈՂՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ՏԻԹՐՈՅՏԻ ԵՒ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ

ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ԱՄԵՆԱԽՈՇՈՐ ԵՒ ԱՄԵՆԱՃՈՒԽ ԿԵԴՐՈՆԸ

ԶՈՒՏ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

Եղանակին յարմարագոյն ուտելիքները կը ներածենք ուղղակի Հալէպէն եւ Դամասկոսէն:

Կը պահենք Ամերիկայի ԱՄԵՆԱԳԵՂԵՑԻԿ եւ ԱՄԵՆԱՀԱՄԵՂ պլղուրը, ինչպէս նաեւ ԵՓՈՒՆ ծեծած:

ԸՆՏԻՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՍՈՒՐՃ

Ունինք պէյնիրի համբաւաւոր չամիչ, Մալաթիոյ ծիրան (ղայսի) Այնթապի տօլմացու պաթլճան, ձիթաիւղ, խաշար պանիր, Յունական պանիր, Սպանական Սարտին, լօխում, փստըղ, լէպլէպի, լէպլէպի շաքար, նուշով շաքար եւն. եւն. եւն.:

Կեսարիոյ համբաւաւոր պաստրման եւ սուճուխը մեր քով կրնաք գտնել:

Ամերիկայի ոեւէ մէկ կողմը ապրանք կը ղրկենք C. O. D.*-ով: Մեր ապրանքներու ընդարձակ գնացուցակը կը ղրկենք բոլոր փափաքողներուն: ՀԱՅ ԽԱՆՈՒԹՊԱՆՆԵՐ, ՄԵԶԻ ԳՐԵՑԷՔ ՄԵՐ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԳԻՆԵՐՈՒ ՑԱՆԿԻՆ ՀԱՄԱՐ: ԻՆՏԻՓԷՆՏԸՆԴ ՆՊԱՐԵՂԷՆԻ ԸՆԿ.*

14015 Hamilton Blvd. Detroit, Mich.

Tel.
Arlington
1323

Tel.
Hemlock
4312

ՔԵՌԵԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆՆԵՐ

Առաջին Հայ դեղարանները Միշիկըն Նահանգին մէջ

Տիթրոյթի մէջ չկայ Հայ մը որ մեր երկու դեղարաններուն ծանօթ չըլլայ։ Կը պահենք եւ կը պատրաստենք մաքուր եւ թարմ դեղեր։ Երբ դեղ մը չկրնաք գտնել ուրիշ տեղ, մեզի դիմեցէք։ Մենք կը գտնենք ձեզի համար։ Դրսէն եղած ապսպրանքները միշտ խնամքով կը ղրկենք, պայմանաւ որ կանխիկ ըլլան։

KERIAN PHARMACY
HIGHLAND PARK, MICH.

No. 1
S. O. Kerian
105 LA BELLE AVE.
Cor. Second Ave.

No. 2
L. O. Kerian
13850 JOHN R. ST.
Cor. Gerald Ave.

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԱԾ **ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԱԾ**

ՓԱՐՈՍ ԳՐԱՏՈՒՆ

Սեփականատէր՝ ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Հին հասցէն էր՝ **57 La Belle Ave., H. P. Detroit, Mich.**

Գրատանս օրըստօրէական ընդարձակումը ստիպեց մեզ՝ աւելի յարմար շէնքի մը մէջ փոխադրուիլ, ուրտեղ կարելի եղաւ նախկին գիրքերու ճոխութիւնը իր կատարելութեան հասցնել։

Արտասահմանեան նորագոյն եւ լաւագոյն հրատարակութիւններէն շարունակական ժամանումներ եւ անմրցելի գիներ։

ՆՈՐ ՀԱՍՑԷՆ է

PAROS BOOK STORE

806 S. Solvey Avenue
Detroit, Mich.

1513 Փոնս տը Լէոն կ'այցելէ Ֆլորիտա։

1522 Մակէլլանի նաւերը աշխարհի շրջանը կ'ընեն։

1534 Քարթիէ կը խուզարկէ Ս. Լորէնս գետը։

1542 Տը Սոթօ կը գտնէ Միսիսիփին։

1565 Միացեալ Նահանգներու առաջին քաղաքը կը հիմնուի Ս. Օկըսթինի մէջ, Սպանիացիներու կողմէ։

1585 Կը սկսին անգլիական առաջին գաղթականութիւնները, որ սակայն մնայուն չեն ըլլար։

1607 Անգլիացիները կը հիմնեն իրենց առաջին մնայուն գաղութը՝ Ճէյմսթաունի մէջ, Վըրճինիա։

1608 Շամփլէն կը գտնէ Քուէպէքը։

1609 Հըտսըն կը խուզարկէ Հըտսըն գետը։

1614 Նիւ Եորքը կը հաստատուի Մանհաթան կղզիին վրայ Հոլանտացիներու կողմէ։

1619 Առաջին ներկայացուցչական իշխանութիւնը կը հաստատուի։

1619 Նիկրոներու գերութիւնը կը ներմուծուի։

1620 «Ուխտաւորները» կը հաստատուին Փլիմըթհի մէջ։

1626 Հոլանտական գաղթականութիւն մը հնդիկներէն կը գնէ՝ 14,000 արտավար տարածութիւն ունեցող Մանհաթան կղզին՝ 24 տոլար արժողութեամբ ծիրանի կտորներով, պղինձ կոճակներով եւ այլ փայլուն իրերով։ (Ասիկա Նիւ Եորքի շրջանն է, որ այսօր ունի երկլի-լիոններու արժէք մը, որ միշտ աւելի ու աւելի կը բարձրանայ)։

1630 Մաքրակրօնները կը հիմնեն Պոսթոնը։

1636 Կը հիմնուի Հարվըրտ Քալէճը։

1636 Կը հիմնուի Րոտ Այլընտը Փրավիտէնսի մէջ։

1636 Րոճըր Ուիլըըմս Րոտ Այլընտի մէջ կը հռչակէ բացարձակ ազատութիւն բոլոր կրօնքներուն ու նոյնիսկ անհաւատութեան համար։

1636 Կը հիմնուի Քընէթիքըթը Հարթֆըրտի մէջ։

1639 Կը հիմնուի առաջին տպարանը։

1639 Քընէթիքըթի Սահմանադրութիւնը — առաջին գրաւոր սահմանադրութիւնը Ամերիկայի մէջ։

1643 Նիւ Ինկլէնտի Համադաշնակցութիւնը։

1647 Կը հիմնուին հանրային դպրոցներ։

1649 Կրօնական ներողամտութեան օրէնք Մէրիլէնտի մէջ։
1675 Ֆիլիփ Թագաւորի պատերազմը։
1682 Լա Սալ կը խուզարկէ Միսիսիփին։
1682 Կը հիմնուի Փէնսիլվանիան Ֆիլատէլֆիոյ մէջ։
1690 Վհուկութեան յուզումը Մասաչուսէցի մէջ։
1704 Պոսթըն Նիուզ Լէթըր՝ Ամերիկայի առաջին կանոնաւոր լրագիրը (շաբաթաթերթ)։ Ամէրիքըն Տէյլի Էտվըրթայզըր՝ Ամերիկայի առաջին կանոնաւոր օրաթերթը, Ֆիլատէլֆիոյ մէջ, 1784–ին։
1759 Քուէպէքի գրաւումով՝ վերջ կը գտնէ Ֆրանսական իշխանութիւնը Ամերիկայի մէջ։
1763 Հաշտութիւն կը կնքուի Ֆրանսայի հետ։
1765 Դրոշմաթուղթի Օրէնքը։
1773 Ի՛նչպէս ծովը թափեցին թէյը Պոսթընի մէջ։
1774 Առաջին Ընդհանուր Համագումար՝ Ֆիլատէլֆիոյ մէջ։
1775 Լէքսինկթընի ու Քանքըրտի կռիւը Ապրիլ 19։ Յեղափոխութիւնը կը սկսի։
1775 Պընքըր Հիլի կռիւը, յունիս 17։
1776 Անկախութեան հռչակումը, Յուլիս 4։
1777 Պուրկոյնի անձնատուութիւնը։
1778 Քլարք կը փրկէ Հիւսիս–Արեւմուտքը։
1781 Քորնուալիս անձնատուր կ՚ըլլայ եւ յեղափոխութիւնը վերջ կը գտնէ։
1781 Համադաշնակցութեան յօդուածները։
1783 Հաշտութեան Դաշնագիրը, Փարիզի մէջ։
1787 Սեպտեմբեր 17, կը կազմուի Սահմանադրութիւնը։
1789 Կը գործադրուի Սահմանադրութիւնը։
1789 Առաջին Մաքսային Սակացոյցը։
1789 Ամերիկայի առաջին նախագահական ընտրութիւնը — Ուաշինկթըն։
1790 Կը վճարուի հանրային պարտքը։
1790 Առաջին մարդահամարը։
1791 Միաց. Նահանգներու առաջին դրամատունը։
1792 Քաղաք. կուսակցութիւններ կը կազմուին։
1793 Չէզոքութեան հռչակում։
1793 Բամպակազտիչ մեքենան կը հնարուի։

1801 Ֆուլթընի ընդծովեան։
1803 Լուիզիանայի գնումը՝ Ֆրանսայէն։ Միացեալ Նահանգները կ'ընդարձակի Միսիսիփիէն մինչեւ Ռաքի Մաունթէնս։
1804 Ծովահէններու ջնջումը։
1807 Ֆուլթընի Քլէռմոնթ շոգենաւին առաջին ճամբորդութիւնը։
1811 «Ազգային Պողոտայի» շինութեան կը սկսուի։
1812–15 Պատերազմ Անգլիոյ հետ։
1816 Երկրորդ դրամատունը։
1819 Ֆլորիտայի գնումը՝ Սպանիայէն։
1820 Միզուրիի Իրաւախոհութիւնը։
1823 Մընրոյի Վարդապետութիւնը։
1825 Իրիի ջրանցքին բացումը։
1830 Առաջին ճամբորդական երկաթուղին։
1831 Ուիլեըմ Լոյտ Կէրիսընի «Լիպըրէյթըր»ը լոյս կը տեսնէ։
1835 Քոլթի ատրճանակը։
1836 Շփումով վառող լուցկին։
1837 Ելեւմտական մեծ տագնապ։
1840 Լուսանկարչութիւնը կը բերուի։
1844 Փրոֆ. Մորս առաջին հեռագրաթելը կը հաստատէ Ուաշինկթընի եւ Պալթիմորի միջեւ։
1844 Կուտեիրի պնդացած ձգախէժը։
1845 Թէքսասի Հանրապետութեան կցումը։
1845 Ձիաւոր քաղհան մեքենայ։
1846 Եթերի գործածութիւնը՝ Տոքթ. Մորթընի կողմէն։
1846 Howe–ի կարի մեքենան։
1846 Hoe–ի գլանաւոր տպագրական մամուլը։
1846–48 Մեքսիկոյի հետ պատերազմ։ Քալիֆորնիոյ կցում։
1848 Ոսկիի գիւտ Քալիֆորնիոյ մէջ։
1850 Գերութեան իրաւախոհութիւն։
1854 Քանսաս–Նեպրասքա Օրէնք։
1857 Տրէտ Սքաթի Դատ։
1859 Ամերիկայի առաջին նաւթահորը։
1861 Սըմթըր ամրոցի գրաւումը — Քաղաքային Պատերազմի սկիզբը։
1861 Կաթլինկի արագահարուածը։

1862 Սառուցիկ ամբարանոցներ (cold storage)։
1863 Ազգային դրամատներու հաստատում։
1863 Յունուար 1, Նիկրոներու Ազատագրութեան Հռչակում։
1863 Կէթիսպըրկի կռիւը, ուր Միտ կը յաղթէ Լիին։
1865 Լիի անձնատուութիւնը — Քաղաքային Պատերազմի վեր-
ջանալը։
1865 Պողպատաշինութեան նոր մեթոտ։
1866 Հեռագրաթել՝ Ատլանդեանի տակ։
1867 Վերաշինութեան Օրէնք։
1867 Ալասքայի գնումը՝ Ռուսիայէն։
1869 Խաղաղական հասնող առաջին երկաթուղին։
1871 Իրաւախոհութեան Դաշնագիր Անգլիոյ հետ։
1872 Օթիսի ճամբորդական վերելակ։
1874 Գրամեքենայ։
1876 Հարիւրամեայ Ցուցահանդէս։
1876 Ելեքտրական լոյս։
1876 Պէլ կը հնարէ հեռախօսը։
1883 Քաղաքային ծառայութեան բարենորոգում։
1888 Ելեքտրական հանրակառքերու գործածութիւնը։
1893 Քոլոմպիական Ցուցահանդէս։
1895 Էտիսընի շարժապատկերը։
1896 Անթել հեռագիր։
1898 Պատերազմ Սպանիոյ հետ։
1898 Հաւայեան Կղզիներու կցում։
1899 Փորթօ Րիքոյի, Կուամի ու Փիլիպեաններու կցում։
1899 Ինքնաշարժերու գործածութիւն
1903 Րայթսի օդանաւը։
1908 Բնական հարստութեանց պահպանում։
1914 Չէզոքութեան Հռչակում։
1914 Փանամայի Ջրանցքի բացումը։
1914 Դրամատներու Նոր դրութիւն։
1917 Ապրիլ 6։ Պատերազմ Գերմանիոյ հետ։
1918 Նոյեմբեր 11։ Զինադադար։
1919 Րիտի անդր-ատլանտեան թռիչքը։
1920 Արգելականութեան յաւելուած՝ Սահմանադրութեան մէջ։
1920 Կիներու քուէարկութեան յաւելուած՝ Սահմանադրութեան
մէջ։
1922 Րատիոյի գործածութիւն։

Questions About American History*

1 — When and by whom was America discovered?
= Christopher Columbus discovered America on October 12, 1492. "Columbus Day" is observed October 12 of each year.

2 — Who was Columbus?
= He was an Italian who was in the service of Spain.

3 — Who were the first settlers in what is now the United States; and where and when did they land?
= The first settlers were Spaniards. They landed at St. Augustine, Fla., in 1565.

4 — When and where was the first English settlement?
= The first English settlement was at Jamestown, Va., in 1607.

5 — When and where were the next two English settlements?
= The second was at Plymouth, in 1620 by the Pilgrims. The third was at Boston, in 1630 by the Puritans.

6 — Who were the Pilgrims?
= These were the Separatists, who were seeking to have their own church, independently of the Protestant Episcopal Church of England.

7 — Who were the Puritans?
= These were not Seperatists, but they too had objections to some of the Episcopal Church doctrines and more particularly to many of its ceremonies.

8 — Why did they come to America?
= To seek religious freedom.

---

*Ամերիկեան Պատմութեան մասին եղած այս հարցումներու հայերէնները եւս դնել աւելորդ համարուած է, որովհետեւ անոնք գրեթէ ամբողջովին առնուած են նախորդ էջերու վրայ գրուած տեղեկութիւններէն: Այս հարցումներու առաջին նպատակն է թարմացնել ու հիմնաւորել մասնաւորաբար 285-րդ էջէն սկսեալ տրուած տեղեկութիւնները:

9 — What were the thirteen colonies?

= Massachusetts, New Hampshire, New York, Connecticut, Rhode Island. Delaware, North Carolina, South Carolina, New Jersey, Pennsylvania, Georgia. Virginia, Maryland.

10 — What was the Revolutionary war?

= The rebellion of the thirteen colonies against their mother country, England.

11 — Why was it fought?

= Because of the cruel and unjust treatment of the King's Government. The colonies were heavily taxed without having representation in English Parliament.

12 — Have you read anywhere about those reasons?

= Yes, in the Declaration of Independence.

13 — What is the Declaration of Independence?

= It is a kind of public manifestation by which the delegates of the Thirteen Colonies, gathered in the second Continental Congress of Philadelphia, declared their independence of England on July 4th, 1776.

14 — Who was the commander-in-chief of the American Army in the Revolution?

= George Washington.

15 — Can you remember some of the decisive battles of the Revolution?

= The first battles were those of Concord and Lexington, Mass, on April 19th ("Patriots' Day") and of Bunker Hill in the same year, and the last battle of Yorktown, Va.

— What is the Constitution of the United States and when was it made?

= The Constitution is the fundamental law of the United States. It was drawn up in Philadelphia in 1787 by delegates of the Thirteen States. It was afterwards ratified by the separate states.

17 — Where was the first capital of the United States? The second? The present?
= The first capital of the United States was Philadelphia. The second was New York. The present capital is Washington in the District of Columbia.

18 — What are the colors of the American Flag.
= Red, White and Blue.

19 — What do the thirteen stripes of the flag represent?
= They represent the First Thirteen States that made the Union and her Constitution.

20 — What do the forty-eight stars represent?
= They represent the present forty-eight states of the Union. Each star stands for each state.

21 — When is the Flag Day?
= June 14 of every year is Flag Day because it was on June 14, 1777 that Congress adopted the American Flag as official.

22 — What is the American Salute to the Flag?
= "I pledge allegiance to my Flag and to the Republic for which it stands; one nation indivisible, with liberty and justice for all".

23 — Why is the 4th of July celebrated by all American Citizens?
= Because it is the day of Independence of the United States. It was on July 4th 1776 that the First Thirteen States declared themselves free and independent as a separate Nation from England.

29 — What were the truths inspiring the great men who wrote and signed the Declaration of Independence?
= They thought self-evident: "That all men are created equal; that they are endowed by their Creator with certain inalienable rights; that among these are life, liberty and the pursuit of happiness; that to secure these rights governments are instituted among men deriving their just powers from the consent of the governed."

25 — Who was the first President of the United States and when was he elected?
= The first President was George Washington. He was elected by the unanimous vote of the first Congress, in 1789.

26 — What was the Civil War?
= It was a struggle between the northern and southern states, because the southern states wished to leave or secede from the Union.

27 — Why did the Southern States wish to leave and did leave the Union?
= Because they did not agree with the Northern States to set the slaves free.

28 — When was the Civil War fought?
= From 1861-1865.

29 — Who was President during Civil War?
= Abraham Lincoln.

30 — What is the other act by which Lincoln is so famous?
= The franchise of the negroes or the abolishment of slavery, which he proclaimed on January 1st, 1863.

31 — Who were some of the famous commanders of the Civil War?
= For the North: Grant, Sherman, Sheridan. For the South: Lee, Jackson.

32 — What was the result of the Civil War?
= The Union was preserved and slavery was abolished.

33 — When was the Panama Canal opened? What is its value?
= It was opened on August 15th, 1914. It lessens the sailing distance from New York to San Francisco, from 14,000 miles to 5000 miles, and connects the Atlantic and Pacific oceans.

34 — Do you know some prominent American inventors and what they have invented?
= Eli Whitney invented the cotton gin in 1783.
Robert Fulton invented the steamboat in 1807.

Morse invented the telegraph in 1844.
Bell invented the telephone in 1876.
Thomas Edison invented the electric light in 1878.

35 — Do you know some prominent American Statesmen?

— Benjamin Franklin, Thomas Jefferson, auther of Declaration of Independence. George Washington, the first President. Henry Clay, John C. Calhoun, Abraham Lincoln, Grover Cleveland, Daniel Webster, Theodore Roosevelt, Woodrow Wilson.

Տաւղահար ՏԻԿԻՆ ՀԵԼԷՆ ՄԵՀՐԱՊԵԱՆ

ՋՈՒԹԱԿԱՀԱՐ

ՕՐ. ՍԻՐԱՐՓԻ ԳՈՆՏԱՅԵԱՆ

Որ այս տարի, Եւրոպայէն դարձին, այնքան շնորհալի մասնակցութիւն բերաւ քանի՛ քանի՛ ձեռնարկներու։

Երգչուհի

ՕՐ. ԱԼԻՍ ՔԻԻՐՔՃԵԱՆ

«ԼԱ ՊՈՀԷՄ»ի

Միւզէզէդդայի դերին մէջ

Լուսանկարուած 1913-ին

ԱՆԻԻ Ս. ԳՐ. ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ ՏԱՃԱՐԻ ԱՒԵՐԱԿՆԵՐԸ

Անձեր.— 1. *Աւերակներու պահապան եւ կիսաքանդ տաճարներու վանահայր՝* Ղարաբաղցի Միքայէլ վրդ. (*վախճ.* 1918-*ին*), 2. *Ցայտնի ճարտարապետ–բանասէր* Թորոս Թորոմանեան (*այժմ էջմիածին*), 3. *Հայրենասէր* խաչիկ խան Սարաճեան (*այժմ Թաւրիզ*), 5 եւ 6. *Կարսեցի ուսուցիչներ*։

Նկար՝ Ս. Երկայնեանի

ԶՕՐԱ ԽԱՆ ՍԱԳԻՆԵԱՆ

Առաջին ու միակ Քրիստոնեայ պատգամաւորը Պարսկաստանի Խորհրդարանին (Մէջլիս) մէջ, ընտրուած 1924-ի աշնան՝ տեղին հայ եւ օտար ազգաբնակութեան քուէով:

Զօրա Խան ծնած է Թաւրիզ 1882-ին: 1911-ին աւարտած է Ժընեւի համալսարանի տնտեսագիտական բաժանմունքը: Հաստատուելով Թեհրան, կատարած է պետական պաշտօններ:

$100-Ի ՆՈՒԷՐԸ

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ իր առաջին հատորի ընթերցողներուն խոստացաւ $100-ի նուէր մը, զոր պիտի շահէին բախտաւորագոյն հինգ ընթերցողներ:

Շա՜տ շատեր իրենց յատուկ կտրօններով մասնակցեցան այս վիճակահանութեան, որ քաշուեցաւ Սեպտ. 3-ին, «Հայրենիք»ի շէնքին մէջ, ներկայութեամբ՝ փաստաբան պ. Ց. Դնրձակեանի *եւ բժիշկներ՝* Ա. Աբէլեանի *ու* Ց. Նովիկեանի:

Շահողներն եղան — Երգչուհի Տիկ. Թ. ԱԽԱԳԵԱՆ,

Պրուքլին՝ $50, պ. Հ. Հարոյեան, *Կրէնիթ Սիթի՝* $20, Տիկ. Փ. Օհանեան, *Պոսթըն՝* $10, Պ. Ե. Թապլայեան, *Թրոյ՝* $10, Լուսանկարիչ Նաճարեան Եղբարք, *Պրուքլին՝* $10:

Այս վիճակահանութեան թուականն ու արդիւնքը՝ատենին յայտարարուեցան «Հայրենիք»ի ու «Պայքար»ի մէջ:

Ամենէն բախտաւորը

ՖԱՔԻՐ ԹԱՀՐԱ ՊԷՅ

ԳՐԻԳՈՐ ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ

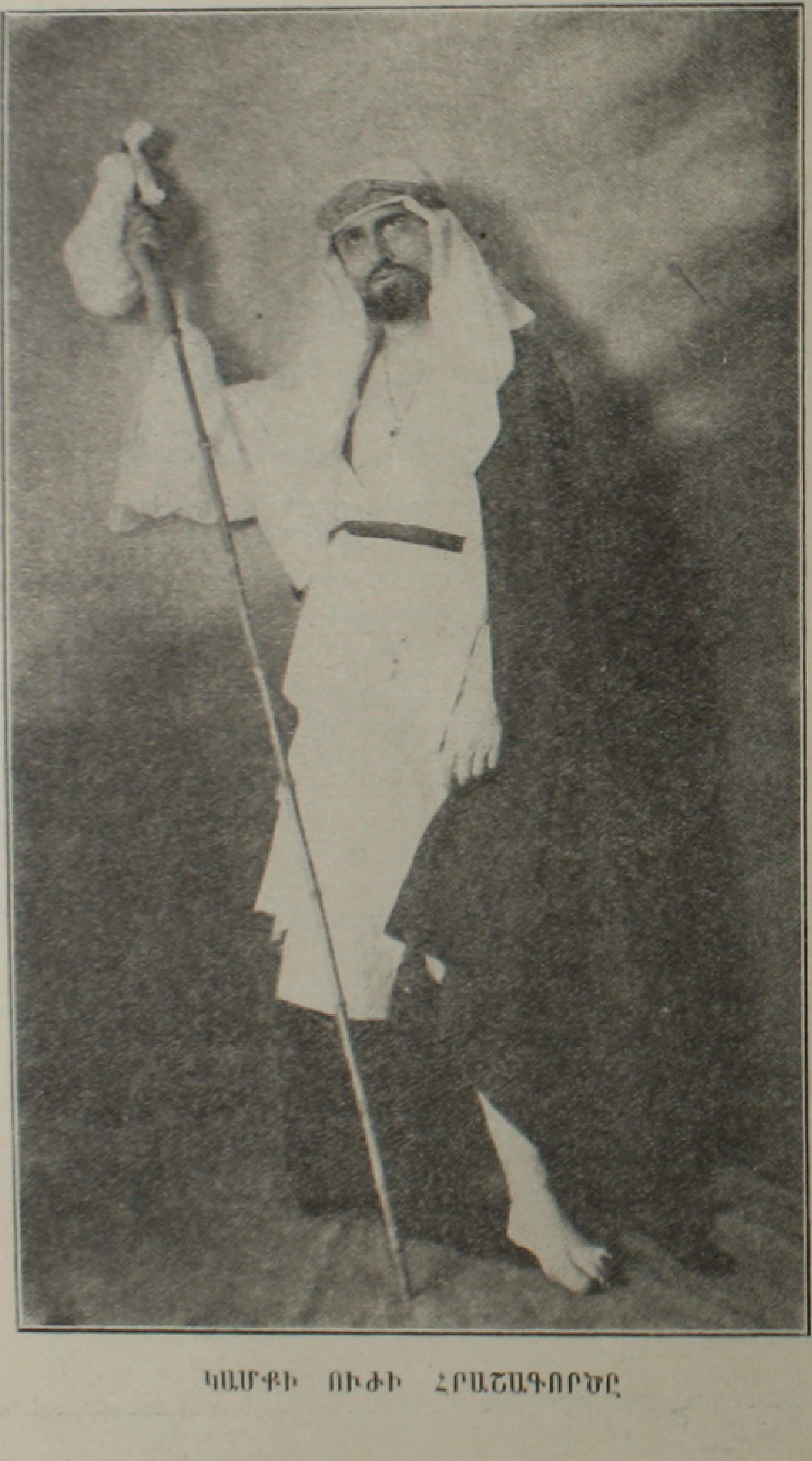

ԿԱՄՔԻ ՈՒԺԻ ՀՐԱՇԱԳՈՐԾԸ

Այս Հայազգի Ֆաքիրը 1925-ի մեծ հետաքրքրութիւններէն մէկն եղաւ, Եւրոպայի մէջ: Ան սուրերով իր մարմինը ծակծկելէ վերջ՝ ուզած րոպէին կասեցուց արիւնը ու ապխացուց վէրքերը: Սուրերու վրայ պառկեցաւ ու թոյլ տուաւ որ իր փորին վրայ մուրճով քար կոտրեն: Այրել տուաւ իր մարմնին քանի՛ մասերը, եւ այրուցքի հետք չունեցաւ: Ձեռքի հպումով մը մագնիսացուց հաւեր ու նապաստակներ: Կարդաց գոցնամակներ, առանց անոնց պահարանը բանալու: Դագաղի մէջ մտաւ ու աւազի տակ թաղուեցաւ, բայց որոշեալ պահուն՝ սարսափահար բազմութեան առջեւ՝ . . . յարութիւն տուաւ:

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ

Ամէն կարգի գործերու համար

ԱՐԱԳ ԵՒ ՄԱՔՈՒՐ

Դիմեցէք

HAIRENIK PRESS

13-15 Shawmut Street, Boston, Mass.

ՊՐԱՅԸՆԻ ԶԳԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

Նեպրասքա գտնուած միջոցին, Պրայըն տուն մը շինել կուտայ։ Ան կ'առաջարկէ գործաւորներուն, որ փոխանակ ութի, ինը ժամ աշխատին։ Այս վերջինները կը մերժեն։ Պրայըն կը համակերպի, բայց կը վճարէ ինը ժամուան հաշուով։

Քանի մը անգամ կը դիտէ, որ գործաւորներէն մէկը կանոնաւոր չաշխատիր։ Ճամբայ կուտայ։ Բայց բան մը կը տանջէ իր խիղճը։

Կարենալ քաւելու համար իր գործած «անգթութիւնը», ան այդ գործաւորին կը ծախէ $4500 արժողութեամբ տուն մը, միմիայն $1000–ով։

— Սէմ, ի՞նչ կ'ընես ապրելու համար։

— Ոչի՛նչ. մեր կնիկը ճերմակեղէններ կը լուայ։

— Եւ չե՞ս ամչնար որ կինդ լուացք ընելով քեզ ապրեցնէ։

— Անշուշտ կ'ամչնամ. սակայն ի՞նչ կրնամ ընել. այնքան տղէտ է, որ ուրիշ միջոց չի գիտեր զիս ապրեցնելու համար։

— Բարեկամս, քաջութի՛ւն, յաւիտենական ճամբորդութեանդ ժամը կը հասնի։

— Խնդրե՛մ, կամաց ըսէ՛ք, հիմա կնիկս կ'իմանայ ու անպատճառ՝ անդին ալ հետս գալ կ'ուզէ։

ԱՂՋԻԿԸ.— Ի՞նչու, երբեմն այնքան մարդկօրէն կը վերաբերուիս հետս եւ երբեմն ալ այնքան կոպտօրէն։ Ի՞նչ է պատճառը։

ՏՂԱՆ.— Ժառանգականութիւն. գիտես որ իմ նախնիքներուս կէսը մարդիկ եղած են եւ կէսը կիթեր։

Ազատ սէրը ի՞նչ է, հայրիկ։

— Ատանկ բան չի կայ, տղաս։

ՆՐ. ԻՒ. ՏԻԳՐԱՆԵԱՆԻ ՎՈՒՍՏՐԻ ԵՐԳՉԱԽՈՒՄԲԸ

ՊԱՅՔԱՐ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ
ՌԱՄԿ. ԱԶԱՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՇՐՋԱՆԱԿԻՆ
Տարեկան Բաժնեգին $6.00
BAIKAR PUBLISHING CO.
296½ Shawmut Ave.
Boston, Mass.

ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՒ ՄՈՎՍԷՍ

Երկնքի մէջ պատահած հետեւեալ խօսակցութեան գիւտը՝ կը կարծուի թէ Քլեմանսոյինն է.

Վերին Երուսաղէմի ոսկեսալարկ փողոցներուն մէջ՝ Ուիլսըն ու Մովսէս իրարու կը հանդիպին.

— Դուք Մր. Ուիլսընն էք, չէ՞։

— Այո՛։

— Շա՜տ, խի՛ստ շատ կը ցաւիմ ձեզ համար։

— Ինչո՞ւ արդեօք

— Միացեալ Նահանգներու նախագահ Վուտրօ Ուիլսընը չէի՞ք դուք։

— Այո՛, նոյն ինքը։

— «14 կէտեր» չհրատարակեցի՞ք դուք, մեծ պատերազմը վերջացնելու եւ խաղաղութիւն հաստատելու համար։

— Հրատարակեցի, այո։

— Լա՛ւ, շատ կը ցաւիմ ձեզ համար, տեսնելով թէ մարդիկ ի՜նչպիսի ահաւոր վիճակի մը ենթարկեցին ձեր այդ 14 կէտերը։

— Այդ առթիւ իմ թելադրութիւնս պիտի ըլլար ձեզ, ո՛վ մեծդ Մովսէս, որ դուք անգամ մը երկիր իջնէիք ու տեսնէիք, թէ մարդիկ ի՜նչեր ըրած են ու կ՚ընեն սա ձեր Տասնաբանեային։

ԵՐԿՈՒ ԹՈՒԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ ԵՂԱԾ ՕՐԵՐՈՒ ՑՈՒՑԱԿ

Այս Ցուցակը ցոյց կուտայ երկու տարուան մէջ գտնուած ոեւէ երկու թուականներու միջեւ եղած օրերու համրանքը

Տոկոսի եւ այլ հաշիւներու համար պատշաճ ստուգիչ մը

Ամսոյ	Յունվ.	Փետր.	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Յունիս	Յուլիս	Օգոստ.	Սեպտ.	Հոկտ.	Նոյ.	Դեկտ.	Ամսոյ	Յունվ.	Փետր.	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Յունիս	Յուլիս	Օգոստ.	Սեպտ.	Հոկտ.	Նոյ.	Դեկտ.
1.	1	32	60	91	121	152	182	213	244	274	305	335	1.	366	397	425	456	486	517	547	578	609	639	670	700
2.	2	33	61	92	122	153	183	214	245	275	306	336	2.	367	398	426	457	487	518	548	579	610	640	671	701
3.	3	34	62	93	123	154	184	215	246	276	307	337	3.	368	399	427	458	488	519	549	580	611	641	672	702
4.	4	35	63	94	124	155	185	216	247	277	308	338	4.	369	400	428	459	489	520	550	581	612	642	673	703
5.	5	36	64	95	125	156	186	217	248	278	309	339	5.	370	401	429	460	490	521	551	582	613	643	674	704
6.	6	37	65	96	126	157	187	218	249	279	310	340	6.	371	402	430	461	491	522	552	583	614	644	675	705
7.	7	38	66	97	127	158	188	219	250	280	311	341	7.	372	403	431	462	492	523	553	584	615	645	676	706
8.	8	39	67	98	128	159	189	220	251	281	312	342	8.	373	404	432	463	493	524	554	585	616	646	677	707
9.	9	40	68	99	129	160	190	221	252	282	313	343	9.	374	405	433	464	494	525	555	586	617	647	678	708
10.	10	41	69	100	130	161	191	222	253	283	314	344	10.	375	406	434	465	495	526	556	587	618	648	679	709
11.	11	42	70	101	131	162	192	223	254	284	315	345	11.	376	407	435	466	496	527	557	588	619	649	680	710
12.	12	43	71	102	132	163	193	224	255	285	316	346	12.	377	408	436	467	497	528	558	589	620	650	681	711
13.	13	44	72	103	133	164	194	225	256	286	317	347	13.	378	409	437	468	498	529	559	590	621	651	682	712
14.	14	45	73	104	134	165	195	226	257	287	318	348	14.	379	410	438	469	499	530	560	591	622	652	683	713
15.	15	46	74	105	135	166	196	227	258	288	319	349	15.	380	411	439	470	500	531	561	592	623	653	684	714
16.	16	47	75	106	136	167	197	228	259	289	320	350	16.	381	412	440	471	501	532	562	593	624	654	685	715
17.	17	48	76	107	137	168	198	229	260	290	321	351	17.	382	413	441	472	502	533	563	594	625	655	686	716
18.	18	49	77	108	138	169	199	230	261	291	322	352	18.	383	414	442	473	503	534	564	595	626	656	687	717
19.	19	50	78	109	139	170	200	231	262	292	323	353	19.	384	415	443	474	504	535	565	596	627	657	688	718
20.	20	51	79	110	140	171	201	232	263	293	324	354	20.	385	416	444	475	505	536	566	597	628	658	689	719
21.	21	52	80	111	141	172	202	233	264	294	325	355	21.	386	417	445	476	506	537	567	598	629	659	690	720
22.	22	53	81	112	142	173	203	234	265	295	326	356	22.	387	418	446	477	507	538	568	599	630	660	691	721
23.	23	54	82	113	143	174	204	235	266	296	327	357	23.	388	419	447	478	508	539	569	600	631	661	692	722
24.	24	55	83	114	144	175	205	236	267	297	328	358	24.	389	420	448	479	509	540	570	601	632	662	693	723
25.	[illegible]	56	84	115	145	176	206	237	268	298	329	359	25.	390	421	449	480	510	541	571	602	633	663	694	724
26.	26	57	85	116	146	177	207	238	269	299	330	360	26.	391	422	450	481	511	542	572	603	634	664	695	725
27.	27	58	86	117	147	178	208	239	270	300	331	361	27.	392	423	451	482	512	543	573	604	635	665	696	726
28.	28	59	87	118	148	179	209	240	271	301	332	362	28.	393	424	452	483	513	544	574	605	636	666	697	727
29.	29	...	88	119	149	180	210	241	272	302	333	363	29.	394	...	453	484	514	545	575	606	637	667	698	728
30.	30	...	89	120	150	181	211	242	273	303	334	364	30.	395	...	454	485	515	546	576	607	638	668	699	729
31.	31	...	90	...	151	...	212	243	...	304	...	365	31.	396	...	455	...	516	...	577	608	...	669	...	730

Գտնելու համար տարուան մը Մայիս 27-էն մինչեւ յաջորդ տարուան Օգոստոս 9 եղած օրերու թիւը, կը գտնենք Բ. տարուան Օգոստոս 9-ի դէմ եղած թիւը — 586, եւ անկէ կը հանենք՝ Ա. տարուան Մայիս 27-ի դէմ գտնուած 127-ը։ Մնացորդ 459-ը՝ մէկ տարուան Մայիս 27-էն մինչեւ յաջորդ տարուան Օգոստոս 9 եղած օրերու թիւն է։

Նկատի պէտք է ունենալ, սակայն, որ այս ցուցակը պատրաստուած է սովորական տարիներու համար։ Հետեւաբար, նահանջ տարիներու համար պէտք է մէկ օր աւելցնել՝ փետր. 28-էն վերջ եկած օրերու թիւին վրայ։

ՀԱՅ ԽԱՆՈՒԹՊԱՆՆԵՐՈՒՆ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐՈՒՆ

Եթէ ուտելիքներու պէտք ունիք, լաւագոյն վաճառատունը «ԱՐԱՐԱՏ» Նպարեղէնի Ընկերութիւնն է: Գրեցէ՛ք ինչ ուտելիքի որ պէտք ունիք:

Ունինք ՊԼՂՈՒՐի ամենամեծ գործարանը:

ՆԵՐԱԾՈՂՔ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ:

ՔԱՌՈՐԴ ԴԱՐՈՒ ՓՈՐՁԱՌՈՒԹԻՒՆ

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ: Գրեցէք եւ ուզեցէք մեր ապրանքներու լիակատար ցուցակը:

Ararat Grocery Co.

150 Commercial St., Boston, Mass.

Tel. Richmond 1795 եւ 1796

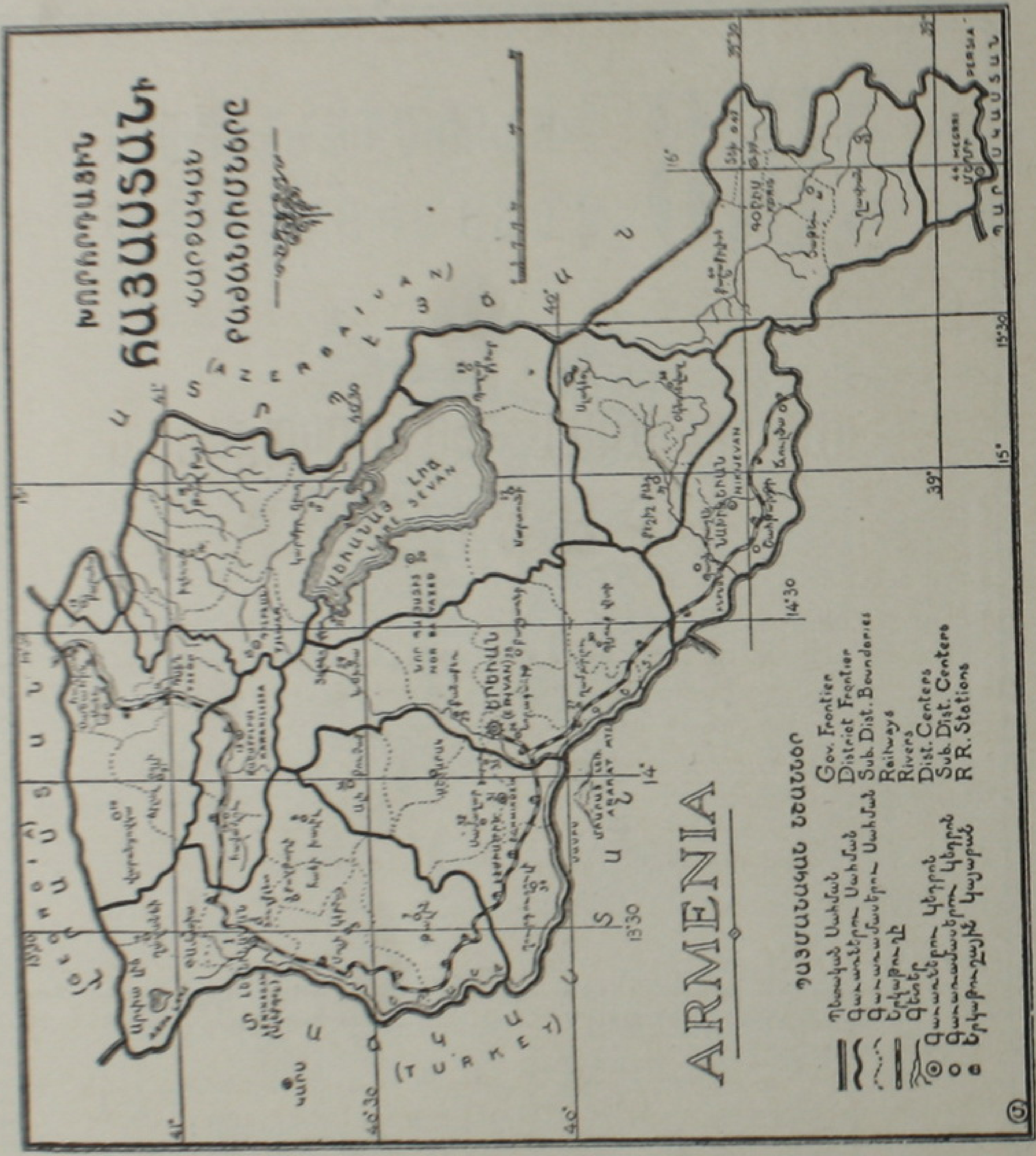

Ն Ո Ւ Ի Ր Ե Ց Է՛ Ք

ԱՄԵՐԻԿԱՀԱՅ ՀԱՆՐԱԳԻՏԱԿ ՏԱՐԵԳԻՐՔ ՄԸ

ՁԵՐ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐՈՒՆ

Ներկայ օրերու ճշմարիտ Համալսարանը գրքերու Հաւաքածոյ մ'է:

Թ. ՔԱՐԼԱՅԼ

The true University of these days is a Collection of books.

T. Carlyle

ԵՐԲ ՊԷՏՔ ՈՒՆԵՆԱՍ ԸՆՏԻՐ ԳՐՔԵՐՈՒ

Դ ի մ է

ՀԱՅ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ

ԳՐԱՏՈՒՆԸ

ՈՒՐ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻՆ

Պատմական, Վիպական, Կրօնական, Գիտական, Բանաստեղծական, Գրական, Թատերական, Դպրոցական եւ զանազան ընտիր հատորներ — մեր հին եւ նոր ծանօթ հեղինակներու գործեր ամէնքն ալ,

Ազգային, Ժողովրդական եւ Հոգեւոր Երգարաններ,

Անգլիերէնէ Հայերէն, Հայ.-Անգլ., Հայ.-Հայերէն, Հայատառ Թրքերէն եւ Ֆրանսերէն այլեւայլ Բառարաններ,

Եւ Անգլիերէն լեզուաւ ՈԵՒԷ հրատարակութիւն:

Վիեննայի, Վենետիկի եւ Պոլսոյ գլխաւոր Գրատանց ու Պայպըլ Հաուզի հետ մեր բացառիկ կարգադրութեանց շնորհիւ, կրնանք հայթայթել անոնց հրատարակութիւնները թէ՛ արագ եւ թէ՛ աժանագին, քան ուրիշ Գրատուն Ամերիկայի մէջ:

Գրքերդ Հայ Կրթական Հիմնարկութեան Գրատունէն գնելով, ՆԱԽ՝ դուն կը շահիս դրամապէս, եւ ԵՐԿՐՈՐԴ՝ անուղղակի օժանդակած կ'ըլլաս Հայ Կրթական Հիմնարկութեան ազգօգուտ նպատակներուն:

ՓՈՐՁԵՑԷ՛Ք, ԵՒ ՊԱՏՃԱՌ ՉՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՔ ՉՂՋԱԼՈՒ

Հասցէ՝ **THE BOOKSTORE**

ARMENIAN EDUCATIONAL FOUNDATION

331—4th Avenue, New York

Ապսպրանքները կանխիկ կամ՝ C. O. D.-ով

Գրացուցակը ՁՐԻ ԿԸ ՂՐԿՈՒԻ

ԹԷ՛ ԿՏԱԿ, ԹԷ՛ ԱՊՏԱԿ

Կնոջս կը ձգեմ իր սիրահարը եւ այն տեղեկութիւնը, թէ ես այնքան ալ յիմար չէի, ինչպէս ինք կը կարծէր։

Տղուս կը ձգեմ ապրուստ մը ճարելու հաճոյքը, որովհետեւ ան՝ ամբողջ երեսուն եւ հինգ տարի կարծեց, թէ ամէն հաճոյք իմս էր։ Սխալած էր։

Աղջկանս կը ձգեմ $100,000։ Ան պէտք պիտի ունենայ ատոր։ Առեւտրական լաւագոյն գործը, զոր իր ամուսինը երբ եւ իցէ ըրած է, իրեն հետ ամուսնանալն եղած է։

Կառավարիս կը ձգեմ իմ ինքնաշարժերը։ Ան գրեթէ քանդած է զանոնք։ Այժմ, թո՛ղ լրացնէ իր սկսած գործը։

Գործակցիս կը ձգեմ թելադրութիւնը, որ անմիջապէս իրեն ընկեր առնէ ուրիշ ճարպիկ մարդ մը, եթէ կը փափաքի դեռ գործ ընել։

ՍՈՂՈՄՈ՞ՆՆ ԷՐ ԻՐԱՒԱՑԻ, ԹԷ ՊՕՂՈՍԸ

Պրայըն՝ ամուսնանալէն առաջ, անգամ մը իր ապագայ աներոջ կ'այցելէ։ Թէ՛ Աստուածաշունչի իր հմտութիւնը ցոյց տալու եւ թէ՛ սրտի իր փոթորկումներուն անուղղակիօրէն արտայայտութիւն տալու համար, յարմար տեղը կը բերէ ու կը յիշէ Սողոմոնի խօսքը․

«Ո՛վ որ կին մը կ'առնէ, լաւ բան մը կ'առնէ»։

Աները անմիջապէս կը փոխադարձէ՝ Պօղոս առաքեալի բերանով․ «Ո՛վ որ կ'ամուսնանայ, լաւ կ'ընէ․ բայց ո՛վ չամուսնանար, աւելի լաւ կ'ընէ»։

Պրայըն չի շփոթիր ու կը պատասխանէ․ «Անտարակոյս որ այս խնդրին մէջ Սողոմոնի կարծիքն աւելի արժէք ունի, քանի որ ան հազար կին ունէր, մինչ Պօղոս մէկ հատ ալ չէր ունեցած»։

ԵԹԷ ՄՐ․ ՊԱՐԹՀՈԼՏ ՃԻՇԴ ԸԼԼԱՐ…

Պրայըն, իր Պետական Քարտուղարութեան օրով, արգելականութենէն բաւական առաջ, տուած է դիւանագիտական ճաշ մը, որ պատմական դարձած է՝ իր … «կրէյփ ճուս»ով — «խաղողի հիւթ»ով։

Իր ատենին ամբողջ երկիրն ու մամուլը զբաղած են … այս մեծ դէպքով ու իր հեղինակով։

Այս առթիւ Քանկրէսմէն Րիչըրտ Պարթհոլտ խստիւ քննադատած է Պրայընը, շեշտելով նաեւ՝ թէ «խաղողի հիւթ»ը աւելի ալքոլ պարունակող ըմպելի մըն է, քան գարեջուրը։

Պրայըն կը պատասխանէ անմիջապէս․ «Բացարձակ սխալ է։ Ով որ անձնապէս կը ճանչնայ Մր․ Պարթհոլտը, պիտի ընդունի որ եթէ անոր ըսածը ճիշդ ըլլար, ան գարեջուրի տեղ կրէյփ ճուս պիտի խմէր»։

Սիրաբանութեան ժամանակ՝ տղան կը խօսէր, աղջիկը կը լսէր։
Հազիւ ամուսնացած՝ աղջիկը կը խօսէր, տղան կը լսէր։
Իսկ հիմակ՝ երկուքն ալ կը խօսին ու դրացիները կը լսեն։

Նկար՝ Ս. Երկայնեանի

Կենսագրական գծերու համար՝ դիմել «Ամերիկահայ Հանրագիտակ Տարեգիրք»ի 1925-ի հատորին. (էջ 321-324)

ՎԱՐՁՔԵՐՈՒ ՑՈՒՑԱՏԱԽՏԱԿ

Օրեր	ԱՄԻՍՆԵՐ			
	31–օրնոց	30–օրնոց	29–օրնոց	28–օրնոց
1......	.0322	.0333	.0344	.0357
2......	.0645	.0666	.0689	.0714
3......	.0967	.0999	.1034	.1071
4......	.1290	.1333	.1379	.1428
5......	.1613	.1666	.1724	.1785
6......	.1936	.1999	.2068	.2142
7......	.2253	.2333	.2413	.2499
8......	.2570	.2666	.2758	.2856
9......	.2903	.2999	.3103	.3213
10......	.3225	.3333	.3448	.3570
11......	.3647	.3666	.3792	.3927
12......	.3870	.3999	.4137	.4284
13......	.4192	.4333	.4482	.4641
14......	.4516	.4666	.4827	.4998
15......	.4838	.4999	.5172	.5355
16......	.5140	.5333	.5516	.5712
17......	.5462	.5666	.5861	.6069
18......	.5806	.5999	.6206	.6426
19......	.6128	.6333	.6551	.6783
20......	.6450	.6666	.6896	.7140
21......	.6774	.6999	.7240	.7497
22......	.7097	.7332	.7585	.7854
23......	.7419	.7666	.7930	.8211
24......	.7742	.7999	.8275	.8568
25......	.8065	.8332	.8620	.8925
26......	.8387	.8666	.8964	.9282
27......	.8710	.8999	.9309	.9639
28......	.8032	.9332	.9654	1.00
29......	:9355	.9666	1.00	....
30......	.9677	1.00	....	....
31......	1.00	....	....	....

Ամսուան մէջ որոշ թիւով օրերու վարձքը գտնելու համար, բաւ է այդ թիւին դէմ գտնուած գումարը բազմապատկել՝ ամսական ամբողջական վարձքի գումարով։

Օրինակ.— Կ՚ուզենք գիտնալ թէ Յուլիս ամսուան մեր 7 օրուան վարձքը ի՞նչ պիտի ըլլայ։

— Յուլիս ամիսը ունի 31 օր եւ մեր ամսական վարձքն է $45: Հետեւաբար, մեր ամսականի 45–ը կը բազմապատկենք՝ 31 օր ունեցող ամիսներու սիւնակին մէջ գտնուող եւ 7 օրուան դէմ եղող՝ ·2253 թիւով։ Պատասխանը կ՚ըլլայ՝ 10·1385, այսինքն դրեթէ 10 տոլար եւ 13 սէնթ։

Ա Ղ Ի Ւ Ս Ա Կ
ԲԱԶՄԱՊԱՏԿՈՒԹԵԱՆ ՈՒ ԲԱԺԱՆՄԱՆ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
4	8	12	16	20	24	28	32	36	40
5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
6	12	18	24	30	36	42	48	54	60
7	14	21	28	35	42	49	56	63	70
8	16	24	32	40	48	56	64	72	80
9	18	27	36	45	54	63	72	81	90
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100
11	22	33	44	55	66	77	88	99	110
12	24	36	48	60	72	84	96	108	120
13	26	39	52	65	78	91	104	117	130
14	28	42	56	70	84	98	112	126	140
15	30	45	60	75	90	105	120	135	150
16	32	48	64	80	96	112	128	144	160
17	34	51	68	85	102	119	136	153	170
18	36	54	72	90	108	126	144	162	180
19	38	57	76	95	114	133	152	171	190
20	40	60	80	100	120	140	160	180	200
21	42	63	84	105	126	147	168	189	210
22	44	66	88	110	132	154	176	198	220
23	46	69	92	115	138	161	184	207	230
24	48	72	96	120	144	168	192	216	240
25	50	75	100	125	150	175	200	225	250
26	52	78	104	130	156	182	208	234	260
27	54	81	108	135	162	189	216	243	270
28	56	84	112	140	168	196	224	252	280
29	58	87	116	145	174	203	232	261	290
30	60	90	120	150	180	210	240	270	300
31	62	93	124	155	186	217	248	279	310
32	64	96	128	160	192	224	256	288	320
33	66	99	132	165	198	231	264	297	330
34	68	102	136	170	204	238	272	306	340
35	70	105	140	175	210	245	280	315	350
36	72	108	144	180	216	252	288	324	360
37	74	111	148	185	222	259	296	333	370
38	76	114	152	190	228	266	304	342	380
39	78	117	156	195	234	273	312	351	390
40	80	120	160	200	240	280	320	360	400
41	82	123	164	205	246	287	328	369	410
42	84	126	168	210	252	294	336	378	420
43	86	129	172	215	258	301	344	387	430
44	88	132	176	220	264	308	352	396	440
45	90	135	180	225	270	315	360	405	450
46	92	138	184	230	276	322	368	414	460
47	94	141	188	235	282	329	376	423	470
48	96	144	192	240	288	336	384	432	480
49	98	147	196	245	294	343	392	441	490
50	100	150	200	250	300	350	400	450	500

ՄԻԵՒՆՈՅՆ ԳՐԱՄԵՔԵՆԱՅՈՎ

ԹԷ ՀԱՅԵՐԷՆ, ԹԷ ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ

Ի՞ՆՉՈՒ ԳՐԵԼ ՁԵՌԱԳԻՐ

1.— Երբ կարելի է շատ դիւրին պայմաններով գրամեքենայ մը ունենալ.

2.— Երբ կարելի է շատ դիւրաւ գրամեքենայ գործածել.

3.— Երբ կարելի է գրամեքենայով աւելի արագ, մաքուր ու գեղեցիկ գրել:

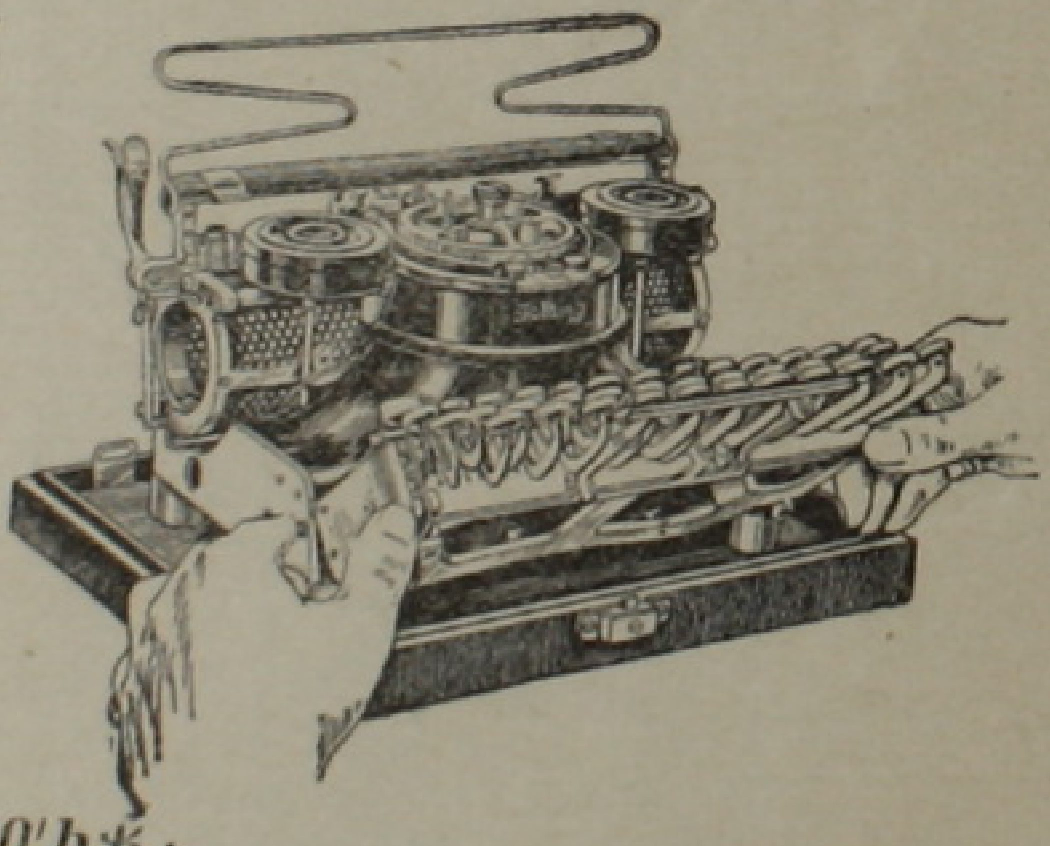

Ամերիկացի առեւտրականը միայն գրամեքենայով կը գրէ. նո՛յնը պէտք է ընէ հայ առեւտրականը:

Ամերիկացի թղթակիցներ միայն գրամեքենայով կը գրեն. նո՛յնը պէտք է ընեն Հայ թերթերու թղթակիցները:

Ներկայիս ՀԱՅԵՐԷՆ գրամեքենայ գործածող հայերու թիւը, միայն Ամերիկայի մէջ, հազարէ աւելի է:

Առանցմէ մէկն ալ՝ եղէք ԴՈ՛ՒՔ:

Տեղեկութեանց համար դիմեցէք մեզ: Դուք ուր ալ գտնուիք, մենք ձեզ կ՚ապահովենք բացառիկ դիւրութիւններ:

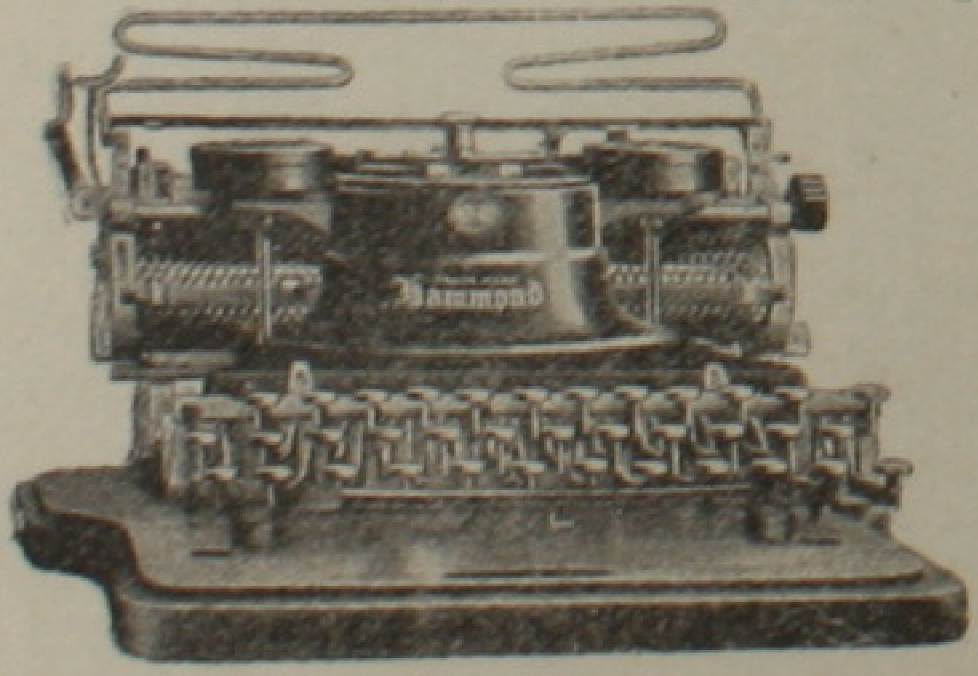

Կը հայթայթենք ամէն տեսակ գրամեքենայ՝ նոր կամ գործածուած:

Գրամեքենաներ կարելի է ունենալ $25–$120 արժէքով:

H. KASHMANIAN

P. O. Box 155 Back Bay Sta.

Boston, Mass.

059
Ю-12.

1Dn

A II / 77657